Claus Rønlev
Slægtsforskning

Denne søgbare PDF-fil er downloadet fra min personlige hjemmeside www.ronlev.dk.

Det er tilladt at dele PDF-filen med andre, da der ikke er ophavsret til titlen.

Besøg www.ronlev.dk. Måske er der andre af mine flere tusinde artikler og scannede bøger, der har interesse.

Mange venlige hilsener

Claus Rønlev

DEN WINTHERSKE SLÆGTEBOG FRA 1755

SLÆGTEBOGEN

PRÆSTEN I ØRBÆK

RASMUS PEDERSEN WINTHERS BERETNING

OM SIN SLÆGT OG SIT LIV

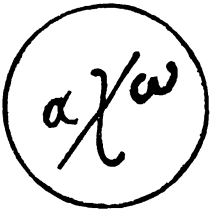

UDGIVET OG FORSYNET
MED OPLYSNINGER OM HANS EFTERSLÆGT
AF
AXEL KOFOD

I KOMMISSION HOS J. FRIMODT
KØBENHAVN
1934

Digitaliseret af Claus Rønlev

C. TH. THOMSENS BOGTRYKKERI
KØBENHAVN K.

Udgiverens Indledning.

Det originale Manuskript til denne Bog foreligger i et Hefte i Kvartformat, bestaaende af 64 Blade hollandsk Papir med Amsterdams Vaaben i Vandmærke. Paa første Blads Forside har en senere Ejer, Forfatterens Sønnesøns Søn, skrevet sit Navn: Esqvadrons Chirurg Mathias Winther. *Andet Blads første Side — Bogens Titelblad — er i Facsimile benyttet som Titelblad ved Trykningen. Beretningen begynder derefter paa tredie Blads første Side, der er betegnet Pag. 1, og fortsættes til sidste Blads første Side, Pag. 123. Som det fremgaar af Titelbladet og enkelte andre, her i Facsimile gengivne Sider af Manuskriptet, har Forfatteren op i sin høje Alderdom bevaret sin ualmindelig smukke og faste Haandskrift.*

Bogens Forfatter, Rasmus Winther, *hører til den kendte, endnu blomstrende, Patricierfamilie Winther fra Aarhus, som kan føres tilbage til det 16. Aarhundrede. Han fødtes i Føns Præstegaard paa Fyn d. 16. Juli 1680 som 3. Søn af den lærde Præst* Peder Jensen Winther *i dennes første Ægteskab med* Karen Knudsdatter Blankenborg. *Efter i sit 15. Aar at være blevet Student 1695 tog han teologisk Eksamen 1697, 17 Aar gammel. Fra 1698 til 1704 var han Huslærer i Vester Skerning Præstegaard ved Svendborg og derefter i eet Aar Huslærer hos en velhavende Borgerenke i København.*

Under dette Ophold i København begyndte han at se sig om efter et Præstekald, og han forsøgte ad begge de Veje, som i de Tider var de eneste, der førte til Maalet, nemlig enten at tage en ældre Kammerpige hos en Dame med Kaldsret til et ledigt Kald, eller at „konservere" en Præsteenke; men, — som han udførligt beskriver det med megen Bitterhed —, begge Forsøg mislykkedes. Han maatte foreløbig slaa sig til Ro med at modtage Rektoratet ved Faaborg Skole.

Aarene 1705—1710 tilbragte Rasmus Winther derfor i Faaborg, afholdt af Skolens Elever og paaskønnet af Byens Magistrat, Præsteskab og Bor-

gere. Blandt disse sidste var den rige Købmand Jørgen Thomsen Jørgensen, *hans senere Svigerfader, der var gift med Nørrebroby-Præsten* Henning Achtons *Datter* Anna Dorthea Achtonia. *I dette Hjem, hvortil han følte sig stærkt knyttet, var Sønnerne* Henning Jørgensen Achton, *død som Præst i Norge 1727, og* Jørgen Jørgensen, *død som Hofmester paa Ørbæklunde 1761, samt Døtrene* Karen Jørgensdatter, *gift i Faaborg med* Henrik Lassen *og død ung 1709, og* Anna Maria Jørgensdatter, *hans senere Hustru.*

Under Opholdet i Faaborg foretog han forskellige Rejser, deriblandt 1707 til Jylland, hvor han gennem sine i Aarhus boende Slægtninge fik de Oplysninger om sin Fædreneslægt, som er meddelt i Bogen, og i 1709 en meget fornøjelig Rejse til Flensborg, Slesvig og Kiel.

Et Rektorat var dog i de Tider ikke et saa godt Brød, at det kunde ernære en Familie. Maalet maatte for Rasmus Winther være at faa et godt Præstekald og en Kone. Med sit melankolske, dybt religiøse og af Pietismens Forløbere paavirkede Temperament og med sit Princip, at „jeg meget tryggeligere favner den, som Gud leder til mig, end en anden, som mine Øjne udser mig", har han næppe været videre initiativrig. Muligvis har Folk i Byen tænkt, at han skulde giftes med Jørgen Thomsens Datter Anna Maria, men hun blev i Juni Maaned 1709 gift med Præsten i Ørbæk, Christian Michel Luja, *en Broder til Rasmus Winthers Stifmoder,* Euphrosyne Luja *i Føns Præstegaard.*

Om sine Bestræbelser i Faaborgtiden for at faa Kald og Kone nævner Rasmus Winther kun en med hans Stifmoders Søstermand, Sognepræst i Assens Bertel Ludvigsen, *i Januar 1710 afsluttet Kontrakt om paa visse Betingelser at blive Præstens Adjunktus og senere Efterfølger. Til Stillingen har efter Kontrakten utvivlsomt ogsaa hørt en Kone. Ansøgningen om Kongens Godkendelse af Overenskomsten lykkedes det Rasmus Winther at faa overrakt i Kongens egne Hænder Tirsdagen d. 7. Marts 1710; men det var i den store nordiske Krigs Tider, og Kongens Nederlag ved Helsingborg den paafølgende Mandag nedslog alt Haab om foreløbig at faa Resolution i Sagen.*

I September 1710 døde imidlertid ovennævnte Ørbækpræst Christian Michel Luja, *efterladende Enke og en nyfødt Datter. Her var en Chance for at faa et Kald, som Enkens Familie og Winthers Venner i Faaborg udnyttede. Ørbæk Kirkes Patron havde givet Borgmesteren i Faaborg,* Jacob Jørgensen *(gift med den energiske „Karen Borgmesters", Enkens*

Ørbæk Kirke 1829.

Efter Fotografi i Nationalmuseet af Aquarel af Th. Læssøe.

Ørbæk Kirke 1833 med Herregaarden Ørbæklunde.

Efter Tegning i Statens Museum for Kunst af Fabritius Tengnagel.

Moster), et „godt Løfte", og gennem Henning Jørgensen *(Enkens Broder), Borgmesterens Søn* Jørgen Jacobsen, *senere Borgmester i Faaborg, samt Præsten i Horne,* Jørgen Pougdal, *blev Rasmus Winther overtalt til helt at opgive Assens-Projektet og søge Ørbæk Præstekald. Denne Gang lykkedes det for Rasmus Winther, og d. 8. September 1710 blev han af Patronen paa Ørbæklunde,* Mathias Rosenvinge, *kaldet til Præst i Ørbæk; han blev ordineret d. 17. Decbr., indsat d. 21. Decbr., og d. 3. Juni 1711 ægtede han sin Formands Enke, den 24-aarige* Anna Maria Jørgensdatter.

Dermed var Grunden lagt til det Ørbæk Præstehus, hvor „de Planter fremspirede", hvis Fædrene- og Mødrene-Stammefædre det var Forfatterens Hensigt at fremstille i Slægtebogen, og det er for disse Børns og deres Efterkommeres Skyld, at han i sin Alderdom har udført det store Arbejde at nedskrive sine Oplevelser, antagelig paa Grundlag af Dagbogsoptegnelser.

Slægtebogens Oplysninger om Fædreneslægten er fremstillet paa rationel Maade og kan i det væsentlige antages at være rigtige; men i de ældre Slægtled kan der, efter den Maade, hvorpaa de er samlede, let have indsmuglet sig mindre Fejl. Om sin Hustrus Forfædre har han desværre kun angivet hendes Forældre, hendes Morfader (Præsten i Nørre Broby) og den paa Titelbladet nævnte Jesper, der boede i Odense straks efter Reformationen.

Om sin egen Mødreneslægt synes Rasmus Winther at have vidst mere, end han direkte meddeler. Hans Mormoder, gift med Borgmesteren i Odense, Knud Blankenborg, *nævner han i Slægtebogen som* Mette Jensdatter *og anfører kun, at hun i 1656 havde en Morbroder i Fjellerup Præstegaard paa Fyn (Fjeldsted og Harndrup Pastorat) — Wibergs Præstehistorie kalder ham* Claus Jensen Colding, *f. 1588 —. Sammenholder man dette med hans Side 75 berettede Samtale i 1705 med* Fru Gynthelberg, *og med Lengnicks Stamtavle over Familien Gynthelberg, fremgaar det, at hans Mormoder,* Mette Jensdatter, *og den ovennævnte Præst i Fjellerup,* Claus Jensen, *og Præsten i Rørbæk i Viborg Stift,* Eske Gynthelberg, *Fader til Fru Gynthelbergs Mand,* Claus Gynthelberg, *var Søskende og Børn af* Jens Gynthelberg *til Gundestrup i Odsherred. De hørte saaledes til den adelige Familie Gynthelberg i Holsten.*

Den Kirke, hvorved Rasmus Winther virkede i saa mange Aar, Ørbæk Kirke, har i hans Tid set ud, saaledes som den er fremstillet ca. 1830 paa de her gengivne Billeder, og i det væsentlige ser den ligedan ud nu; dog

er en Syd for Kirken liggende middelalderlig Kirkelade, der i Rasmus Winthers Tid benyttedes til Skole og Hospital, nedrevet i 1882. Hvorledes Præstegaarden saa ud den Gang, kan ikke oplyses, da den er ombygget af hans Søn og Efterfølger, Mathias Winther, *i Slutningen af det 18. Aarhundrede; men i Skiftet efter* Christian Michel Luja *ses det, at Beboelseshuset har bestaaet af Vesterstuen, Dagligstuen, Sengekammeret, Den nye Stue og Studerekammeret, foruden Køkken, Bryggershus, Saltkælder og to Ølkældre. Bygningerne vurderedes da til 266 Rdl., Sølv-, Tin- og Kobbertøj samt andre Metalgenstande til 169 Rdl., Lintøj, Dækketøj og Sengeklæder til 187 Rdl., Inventar i Beboelseshuset til 100 Rdl.; deraf falder kun 1 Rmk. 4 Sk. paa „salig Lujas Studereværelse". Bæster, Køer, Stude, Ungkvæg, Faar og Svin figurerer med 154 Rdl., og Beholdning af Korn paa Opgørelsesdagen i Oktober Maaned med 90 Rdl. Af Bøger fandtes 78 i Folio, 55 i Oktav og 20 i 12mo til en samlet Værdi af 44 Rdl. 5 Sk., altsaa et ikke helt ringe Bibliotek.*

Under de foreliggende Forhold, hvor det var afgjort, at Enken og hendes Barn skulde forblive i Præstegaarden, skete der kun en summarisk Fordeling af Boet, der ialt var vurderet til 1188 Rdl. 4 Mk. 8 Sk., idet 1000 Rdl. blev udlagt til Barnet Marie Catherine Luja, *under Tilsyn af hendes fødte Værge, Morfaderen* Jørgen Thomsen *af Faaborg.*

Da Rasmus Winther tiltraadte sit Embede i Ørbæk, fandtes der 3 Kirkebøger. De var paabegyndte i 1645 af Hr. Niels Clausen Juul, *Lujas første Svigerfader, og var fortsatte af Efterfølgerne* Niels Mortensen Almontan *og* Christian Michel Luja. *Den tredie Bog var paabegyndt i 1701 af Luja og fortsattes i 1710 af Winther, der havde en udpræget Interesse for Kirkebøgernes nøjagtige Førelse; efter Winther fortsattes denne Kirkebog af hans Efterfølger i Embedet indtil 1781. Winthers Interesse for Kirkebøgerne gav sig et særdeles smukt Udslag i, at han paa et senere Tidspunkt — i alt Fald efter 1727 — med sin fortrinlige Haandskrift ikke blot tog en Afskrift af alle Kirkebøgerne, hvilket var saa meget heldigere, som de to ældste senere er forsvundne, men ogsaa fortsatte Førelsen af Kirkebøger saavel i Originalen som i Afskriften. Ørbæk Ministerialbog gaar saaledes nu tilbage til 1645, nemlig ved Winthers Afskrift for Tiden 1645—1701, dobbelte Optegnelser fra 1701—1781, og derefter de sædvanlige Bøger i eet Eksemplar.*

I Winthers Afskrift paa første Side har han — efter en Mindefortegnelse over samtlige Sognets Præster fra Reformationen, (senere ført op

til 1868), — anbragt den paa Forsiden af denne Bog gengivne Tegning; den betyder „Christus er Alfa og Omega", og er formentlig det „Symbolum", som han anbragte i Provst Brandts Stambog sammen med „sit Navn og sit Ønske" ved sit Besøg paa Als i Aaret 1708.

Ved Kirkebøgernes 100-Aars Jubilæum i 1745 foretog Rasmus Winther en statistisk Bearbejdelse af Materialet og indførte Resultaterne i Kirkebogen. Da der ikke i større Udstrækning findes lignende Statistik saa langt tilbage for andre Sogne, har jeg gengivet den paagældende Side fra Kirkebogen i Facsimile. Et Par Sammentællingsfejl kunde tyde paa, at den Regnefærdighed, som efter hans egen Beretning i Ungdomsdagene var hans og hans Broders Redning overfor Ole Rømers *Krav til Aritmetik ved Filosofikum, delvis var sat til i Aarenes Løb.*

Selv om Tabellens Tal er smaa, vil man kunne se, naar Krigstider og smitsomme Sygdomme har hærget Sognet; i den første Halvdel af Hundredaaret har der kun været ringe Fødselsoverskud, men efter den sidste stærke Farsot, som hærgede Sognet paa den Tid, da Rasmus Winther i 1710 flyttede dertil, kan man spore en kendelig Bedring. Naar Antallet af Uægtefødsler i Sognet saa godt som helt ophørte, efter at Winther blev Præst i Ørbæk, er dette næppe uden Forbindelse med hans pietistiske Prædikener og Indførelse af Kirketugt.

Ved Indførsler i Kirkebogen nøjedes Winther ikke altid med de tørre Fakta, men anbragte jævnlig sine egne til Begivenhederne knyttede Tanker. Saaledes har han ved Daab af det første uægte Barn i 1714, hvor der til Barnefader blev udlagt en Person, som Moderen sagde var hende ubekendt, tilføjet: Gud oplyse og omvende alle Løgnere, og ved det andet Tilfælde af samme Art, hvor til Barnefader var udlagt en Voldsmand, som var kommet til Kvinden i en Have ved Sulkendrup, maa han — som han skriver — gentage det samme Suk.

Omskrivningen af Kirkebøgerne har givet Winther Lejlighed til i Afskriften at ændre Beretningen om Begivenheder, som han paa det senere Tidspunkt maaske ikke saa paa med samme Øjne, eller som han følte Trang til at udpensle mere. For Eks. noteres hans Formands Begravelse i Originalbogen saaledes: (1710) Fredagen d. 3. Oktbr. blev Guds Ords tro Tjener her ved Stedet, ærværdige, meget hæderlige og fornemme vellærde Sl. Hr. Christian Michel Luja, *begravet Anno ætatis 50, 3 Maaneder, 8 Dage, Anno ministerii 22, 5 Maaneder. I Afskriften hedder det: Fredagen d. 26. Septbr. 1710 blev Christi tro Tjener, ærværdige* Hr. Christian Michel

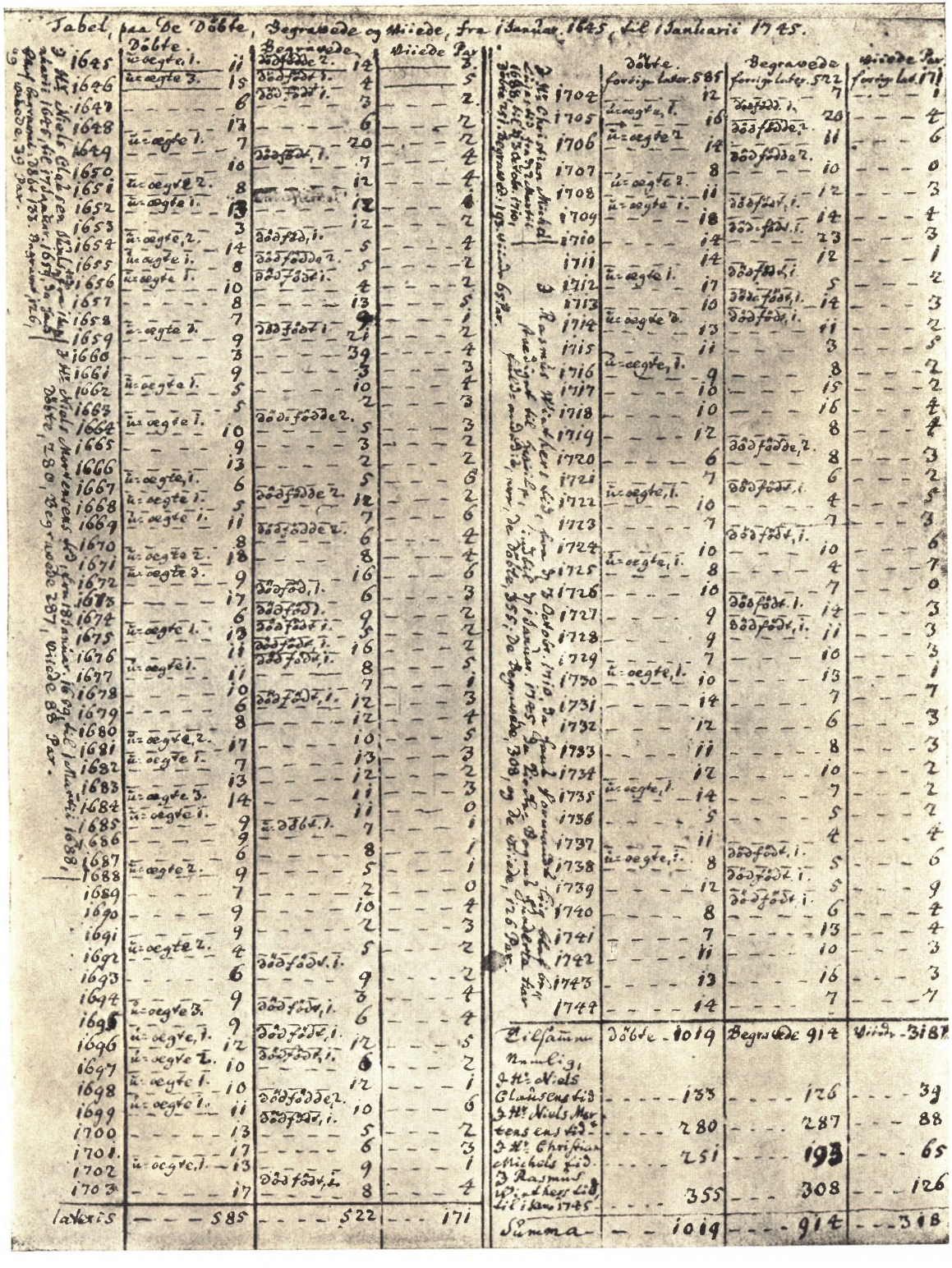

Tabel, paa De Døbte, Begravede og Viede, fra 1 Januar 1645, til 1 Januarii 1745.

Døbte / Begravede / Viede Par

	Døbte	Begravede	Viede Par
1645	ux. ægte 1. 11	Døbefødte 2. 14	5
1646	ux. ægte 3. 15	Døbefødt 1. 4	2
1647	6	3	2
1648	13	6	2
1649	ux. ægte 1. 7	20	2
1650	16	Døbefødt 1. 7	4
1651	ux. ægte 2. 8	12	4
1652	ux. ægte 1. 13	12	6
1653	3	12	2
1654	ux. ægte 2. 14	Døbefød 1. 5	4
1655	ux. ægte 1. 8	Døbefødde 2. 5	2
1656	ux. ægte 1. 10	Døbefødt 1. 4	2
1657	8	13	5
1658	ux. ægte 2. 7	Døbefødt 1. 21	1
1659	9	4	2
1660	3	39	4
1661	9	3	3
1662	ux. ægte 1. 5	10	4
1663	5	2	3
1664	ux. ægte 1. 10	Døbefødde 2. 5	3
1665	9	3	3
1666	13	2	2
1667	ux. ægte 1. 6	5	6
1668	ux. ægte 1. 5	Døbefødde 2. 12	2
1669	ux. ægte 1. 11	7	6
1670	8	Døbefødde 2. 6	4
1671	ux. ægte 2. 18	8	4
1672	ux. ægte 3. 9	16	6
1673	17	Døbefød 1. 6	3
1674	6	Døbefødt 1. 9	2
1675	ux. ægte 1. 13	Døbefødt 1. 5	2
1676	11	Døbefødte 1. 16	2
1677	ux. ægte 1. 11	Døbefødt 1. 8	5
1678	10	7	1
1679	6	Døbefødt 1. 12	3
1680	8	12	4
1681	ux. ægte 2. 17	10	5
1682	ux. ægte 1. 7	13	3
1683	13	12	2
1684	ux. ægte 3. 14	11	3
1685	ux. ægte 1. 9	11	0
1686	8	Døbefød 1. 7	1
1687	6	8	1
1688	ux. ægte 2. 9	5	1
1689	7	2	0
1690	9	10	4
1691	9	2	3
1692	ux. ægte 2. 4	5	2
1693	6	Døbefødt 1. 9	2
1694	9	3	4
1695	ux. ægte 3. 9	Døbefødt 1. 6	4
1696	ux. ægte 1. 12	Døbefødte 1. 12	5
1697	ux. ægte 2. 10	Døbefødt 1. 6	2
1698	ux. ægte 1. 10	12	1
1699	ux. ægte 1. 11	Døbefødde 2. 10	6
1700	13	Døbefødt 1. 5	2
1701	17	6	3
1702	ux. ægte 1. 13	9	1
1703	17	Døbefødt 1. 8	4
Talleris	585	522	171

2 Hr Christian Michel Glahsen døbte 1706 d. 14 Aug. — 3 Hr Niels Mortensen døbte, 280, Begravede 287, Viede 88 Par. — 2 Hr Christian Michel døbte 1706 d. 14 Aug. — 3 Hr Niels Glahsen døbte 1677 d. 14 Aug. — 3 Hr Niels Mortensen døbte 1684 d. 18 Jan. — 3 Hr Niels Glahsen døbte 1677 d. 14 Aug. — Paul Lauritsen Ravn døbte 1688 d. 3 Aug. — 3 Hr Niels Glahsen døbte 1677 d. 14 Aug. — 3 Hr Niels Mortensen døbte, 280, Begravede 287, Viede 88 Par.

	Døbte	Begravede	Viede Par
1704	forrige Lader. 585 12	forrige Lader. 522 7	forrige Lad. 171 1
1705	ux. ægte 1. 16	Døbefød 1. 28	4
1706	ux. ægte 2. 14	Døbefødte 2. 11	6
1707	8	Døbefødde 2. 10	0
1708	ux. ægte 2. 11	12	3
1709	ux. ægte 1. 18	Døbefødt 1. 14	4
1710	14	Døbefød 1. 23	3
1711	14	12	1
1712	ux. ægte 1. 17	Døbefødt 1. 5	2
1713	10	Døbefødte 1. 14	3
1714	ux. ægte 2. 13	Døbefødte 1. 11	2
1715	11	3	5
1716	ux. ægte 1. 9	8	2
1717	10	15	2
1718	10	16	4
1719	12	8	4
1720	6	Døbefødde 2. 8	3
1721	7	6	2
1722	ux. ægte 1. 10	Døbefødt 1. 4	5
1723	7	7	3
1724	10	Døbefødt 1. 10	6
1725	ux. ægte 1. 8	4	7
1726	10	7	0
1727	9	Døbefødt 1. 14	3
1728	9	Døbefødte 1. 11	3
1729	7	10	3
1730	ux. ægte 1. 10	13	1
1731	14	7	7
1732	12	6	3
1733	11	8	3
1734	12	10	2
1735	ux. ægte 1. 14	7	2
1736	5	5	2
1737	11	4	4
1738	ux. ægte 1. 8	Døbefødt 1. 5	6
1739	12	Døbefødt 1. 5	9
1740	8	Døbefødt 1. 6	2
1741	7	13	4
1742	11	10	3
1743	13	16	3
1744	14	7	7
Tilsammen	Døbte 1019	Begravede 914	Viede 318
Nemlig:			
2 Hr Niels Glahsens Lig	133	176	39
3 Hr Niels Mortens ens Lig	280	287	88
2 Hr Christian Michels Lig	251	193	65
3 Rasmus Wandrups Lig, til 1745	355	308	126
Summa	1019	914	318

En Side i Ørbæk Kirkebog 1745.

Luja, *bortkaldt i Herren og hans Legeme hæderligen bested til Hvile Fredagen d. 3. Oktbr. Samme fromme Guds Mands hæderlige Herkomst og Studeringers Fortsættelse findes forhen ved denne Bogs Begyndelse, blandt de andre Ørbæk Kirkes Sognepræster. Han Ao. 1688 d. 27. Novembr. kom i Ægteskab med sin Sl. Formands efterlevende Enke, den hæderbaarne Matrone,* Maren Nielsdatter Juul, *og den 26. Juni 1709, atter af enlig Stand, i Ægteskab med den dydzirede og gudfrygtede Mø,* Anne Marie Jørgensdatter, *som var Seigneur* Jørgen Thomsen *i Faaborg og* Anna Dorthea Henningsdatter Achtonia, *deres elskelige Datter. Havde med sin første Hustru ingen Børn, uden sin Sl. Formands efterladte syv, hvilke han meget kærlig opdrog og sørgede for. Men med sin sidste Hustru een Datter født d. 4. Marts 1710. Hende efterlod han med Moderen i dette Bochim, da han selv gik til Ærens og Glædens Zion.*

Sin egen Indsættelse i Præsteembedet meddeler han saaledes: (1710). D. 21. Dec., Dominica IV Adventus, blev jeg uværdige Rasmus Pedersen Winther, *indsat at være Sognepræst og Sjælesørger her for Ørbæk Menighed, til hvilket hellige Embede værdelig og vel at forestaa Gud selv forlene mig Aand og Naade, Kraft og Styrke, Lykke og Velsignelse for Frelserens Jesu Christi hellige, dyre Døds og Pris's Skyld, at jeg baade i Lærdom og Levned maa altid være Guds eget allerhelligste Navn til Ære, Guds dyrekøbte Menighed til Opbyggelse, min egen Sjæl til evig Salighed. — I Afskriften staar væsentlig det samme, dog indskyder han Betegnelsen „mig elendige, ringe Menneske", og, da han er opmærksom paa, at de sidste Ord i hans Bøn kan opfattes som lidt egoistiske, omredigerer han dem til: „Min egen og alle andre mig anbetroede Sjæle til Saligheds Erlængelse".*

Om sin Vielse skriver han ganske tjenstligt og upersonligt: (1711). D. 3. Juni blev Rasmus Winther *og* Anne Marie Jørgensdatter *kopulerede af* Hr. Peder Winther. *Dette udpensles senere i Afskriften til: (1711). D. 3. Juni kopulerede min Fader,* Hr. Peder Winther *mig og* Anne Marie Jørgensdatter, *St. Hr. Christian Michel Lujas Enke. Gud favne os i Naade! Velsigne os i Barmhjertighed, og give os, ved fælles Kærlighed, Himmerig her; ved evig Salighed, Himmerig hisset.*

Sine Børn har Rasmus Winther ikke gjort noget større Nummer ud af, hverken i Slægtebogen, hvor deres Eksistens i Reglen kun nævnes ved given Lejlighed, eller i Kirkebogens Original. Dog har han ved sin ældste Datters, Anne Dorthea Winthers, *Daab d. 5. Februar 1712, tilføjet: „Gud tegne min Datters Navn til evig Naade", men hun omtales overhovedet*

ikke i Slægtebogen, skønt hun blev boende i Hjemmet til sit sene Ægteskab i 1766; ja, hans Søn, Mathias Winthers, *Daab d. 21. Marts 1720 har han endog oprindelig glemt at indføre; Meddelelsen staar tilføjet i Marginen. I Afskriften har han derimod aldrig glemt at udtale sine varme Ønsker om deres timelige og evige Lykke, og i endnu hedere Udtryk sker dette, saavel i Original som i Afskrift, for hans Børnebørn, Mathias Winthers Børn. Som Eksempel herpaa skal anføres: (1759). D. 1. August døbt min højligstelskeligste Søns,* Hr. Mathias Winthers *Søn,* Rasmus Winther, *som var født d. 25. Juli Kl. 2 Eftermiddag. Hans Faster,* Karen Winther, Niels Owesen Wambergs *i Odense, hun bar ham til Daaben. Hos hende gik hans Moster, Jomfru* Anna Benedicta Hansen. *De andre Vidner ved hans Daab vare hans Farfader,* Rasmus Winther, *hans Morfader, Seigneur* Niels Hansen *af Stenstrup, Hans Faders Morbroder, Seigneur* Jørgen Jørgensen, *og alles inderligelskte Ven, Velærværdige Hr.* Peder Bruun, *Sognepræst i Frørup. Denne Rasmus Winther, som synede Verdens almindelige Lys d. 25. Juli 1759, er bleven nævnt efter den Rasmus Winther, som synede Naadens salige Lys d. 22. Juli 1680, da det var hans Genfødelsesdag; derfor har den ældste Rasmus Winther hjertelig sukket over denne yngste Rasmus Winther disse Suk: Dig satte Gud til Velsignelse saaledes, som den yngste fordum blev sat til Velsignelse, da Farfaderen brugte den betydelige Tale: Saa skal Israel velsigne og sige: Gud satte dig som Efraim og som Manasse, det er: Gud satte dig til Velsignelse altid, og evig fryde dig med Glæde for sit Ansigt. — Det gik nu — som det senere vil ses — ikke alt i Opfyldelse, hvad Rasmus Winther saaledes ønskede for dette sit Barnebarn.*

Om det var et lykkeligt Ægteskab, der begyndtes hin 3. Juni 1711 i Ørbæk Præstegaard, er nok tvivlsomt. I Wibergs Præstehistorie anføres, at Ægteskabet efter Sagnet „var lidet lykkeligt, da Hustruen altid talte om sin „salige Mand", men da Præsten en Aften kom kørende hjem med det ene Hjul bag i Vognen og sin værdige Formand i Hjulets Sted, blev Madamen lige saa blid og føjelig, som hun før havde været stiv og vrangvillig". Dette være nu, som det være vil; mere betænkeligt er det, at Rasmus Winther i Slægtebogen kun een eneste Gang refererer en Udtalelse, hans Kone er fremkommet med, men iøvrigt ikke nævner nogen Handling, hun udfører, eller nogen for Familien betydningsfuld Situation, hvori hun optræder. Modsætningsvis er det betegnende, hvor meget han har at berette om sin egen Moder og sit Liv sammen med hende i sin Barndom.

Naar han omtaler sin Kone, sker det altid i superlative, men ret stereotype Adjektiver, og selv hans Beretning i Kirkebogen om hendes Begravelse lyder nærmest som et Ekko af den velædle Hr. Schurmanns *Parentation. Beretningen lyder saaledes: (1757). D. 21. Januar er min uforglemmelige, fromme og dydefulde Hustru* Anna Maria Jørgendatter *henbragt til sin Hvile i Ørbæk Kirkes Skød under Parentation fra min hæderværdige Nabo og Skriftefader, velædle og højtærede Hr.* Jens Schurmann *i Frørup. Hun var født i Faaborg Anno 1687 d. 15. Maj, og blev viet til Sl. Hr.* Christian Michel Luja, *da Sognepræst i Ørbæk, Anno 1709 d. 26. Juni, siden viet til mig, hans Successor, d. 3. Juni 1711. Levede, mig en Raadgiverinde til gode Ting, mig en Paamindelse i min Omhu, og mig en Husvalelse i et ganske kærligt Ægteskab indtil d. 14. Januar 1757, Kl. 4 om Morgenen, da hun sødelig hensov i sin velsignede Alders 70. Aar. Hun, Gud alene Ære, efterlod et livsaligt Minde. — I Afskriften er yderligere tilføjet: Hendes Fader, Seigneur* Jørgen Thomsen *i Faaborg, havde af sine Kendere dette Navn, Ærlighed. Hendes Moder,* Anna Dorthea Henningsdatter Achton, *havde af sine Sjælesørgere dette Navn, Gudfrygtig. Hun selv, Gud alene Ære! efterlod sig en Amindelse som en vellugtende, mig en sød Vederkvægelse, indtil jeg kommer til den evige Vederkvægelse, hun nu nyder.*

Iøvrigt førte han vist et saa lykkeligt Liv i Præstegaarden, som det kunde ventes muligt efter hans tunge Sind med religiøse Anfægtelser, der momentant endog kunde udvikle sig til Selvmordstanker. Tiderne bedredes økonomisk, og den langvarige Krig, som dog ikke mærkedes ret meget paa Fyn, afløstes af en lang Fredsperiode; smitsomme Sygdomme optraadte med mindre Heftighed og gik i hvert Fald udenom Præstegaarden, hvor der — som det berettes — ikke var noget Lig i Gaarde fra 1711 til Slægtebogens Affattelse i 1755, naar der bortses fra en ufuldbaaren Søn i 1714. Med sin Forretningsdygtighed og økonomiske Sans samlede han i gode Aar Forraad i Lader og Kældre, saa han ikke blot ikke behøvede at lide Nød i Misvækst- og Tørkeaar, men ogsaa med et glad Sind kunde hjælpe andre; han blev sikkert efterhaanden en ganske velstillet Mand.

Han forstod ogsaa at bringe sine Børn frem i Verden: Stifdatteren, Marie Cathrine Luja, *som han elskede fuldt saa meget som sine egne Børn, blev gift med Præsten i Gamborg,* Ivar Assens; *to Sønner blev anbragt i Thy ved Protektion af hans Faders Søsterdatter, Fru Assessor Moldrups* (Mette Laasby), *idet den yngste fik et godt Degnekald i Hillerslev, og den ældste blev Præst i Harring — Stagstrup; to Døtre blev Præstekoner. Den*

næstyngste Søn havde Faderen været saa forsynlig i 1720 at opkalde efter den i 1714 afdøde Patron for Ørbæk Kirke, Mathias Rosenvinge, *og dette har nok ikke været uden Indvirkning paa, at Rosenvinges Enke,* Anna Margrethe Wulff, *Kirkens og Præstens „naadige Patronesse" gennem mange Aar til sin Død 1752, i Aaret 1742 gav Kaldsbrev til* Mathias Winther *som sin Faders Adjunkt og siden Efterfølger i Embedet.*

I Aaret 1725 døde Rasmus Winthers Fader, Præsten i Føns, Peder Winther. *Skifteprotokollen i Skiftet, som kun indeholder en Vurdering af Præstegaarden til 325 Slettedaler, overværedes, foruden af 3 Præster og 2 af Sognets Bønder som Vurderingsmænd, af Enken* Euphrosyne Luja *med sin Broder,* Professor Laurids Luja, *som Lavværge, Sønnen* Rasmus Winther *paa egne Vegne og som Værge for sin Søster* Mette Cathrine Winther, *Sønnerne* Christian Henrik Winther, *Rektor i Assens, og stud. theol.* Laurids Winther.

Da de nu levende Medlemmer af Familien Winther for en væsentlig Del nedstammer fra de sidstnævnte Brødre Christian Henrik og Laurids, har jeg anset det af Interesse i Facsimile at gengive Underskrifterne fra Skifteprotokollen.

Om Rasmus Winthers Efterkommere af Slægten Winther kan følgende oplyses: I Ørbæk Præstegaard opvoksede 5 Børn. De 2 ældste var Døtre, nemlig Anna Dorthea Winther, *døbt 5. Februar 1712, og som i Aaret 1766 blev gift med* Morten Eeg, *Sognepræst for Søllerup og Hellerup, og* Karen Winther, *født 21. Septbr. 1713, gift 8. Juli 1749 med* Niels Ovesen Wamberg, *Klokker og Kateket ved Sct. Hans Kirke i Odense. D. 2. Aug. 1714 fødtes et Par Tvillinger, hvoraf den ældste,* Claus, *døde straks; den anden,* Christian Michel Winther, *gift 12. Nov. 1748 med* Anna Kirstine Hansdatter, *blev Degn i Hillerslev i Thy. Hans Søn,* Rasmus Jørgen Winther, *født 1749, død 1799, blev Præst i Thorshavn og havde, foruden 7 Døtre, 5 Sønner, hvoraf kun een,* Christian Michael Winther *(1780—1868), Arkivar ved Københavns Raadhus, efterlod sig Sønner, nemlig:* Frederik Wilhelm Winther *(1810—1889), Arkivarassistent og Krigssekretær, og* Jørgen Emil Theodor Winther *(f. 1816), død 1873 som Læge i Taubaté i Sct. Paolo.*

Krigssekretær F. W. Winther havde i første Ægteskab en Søn, cand. polyt. Johan Joachim Schlage Winther *(1839—1922), Fabriksejer i Sverrig, hvis tre Sønner, Ekspeditionschef* Christian Michael Winther *(f. 1871), Søkaptajn* Bernhard Schlage Winther *(f. 1876) og Kaptajn i den svenske*

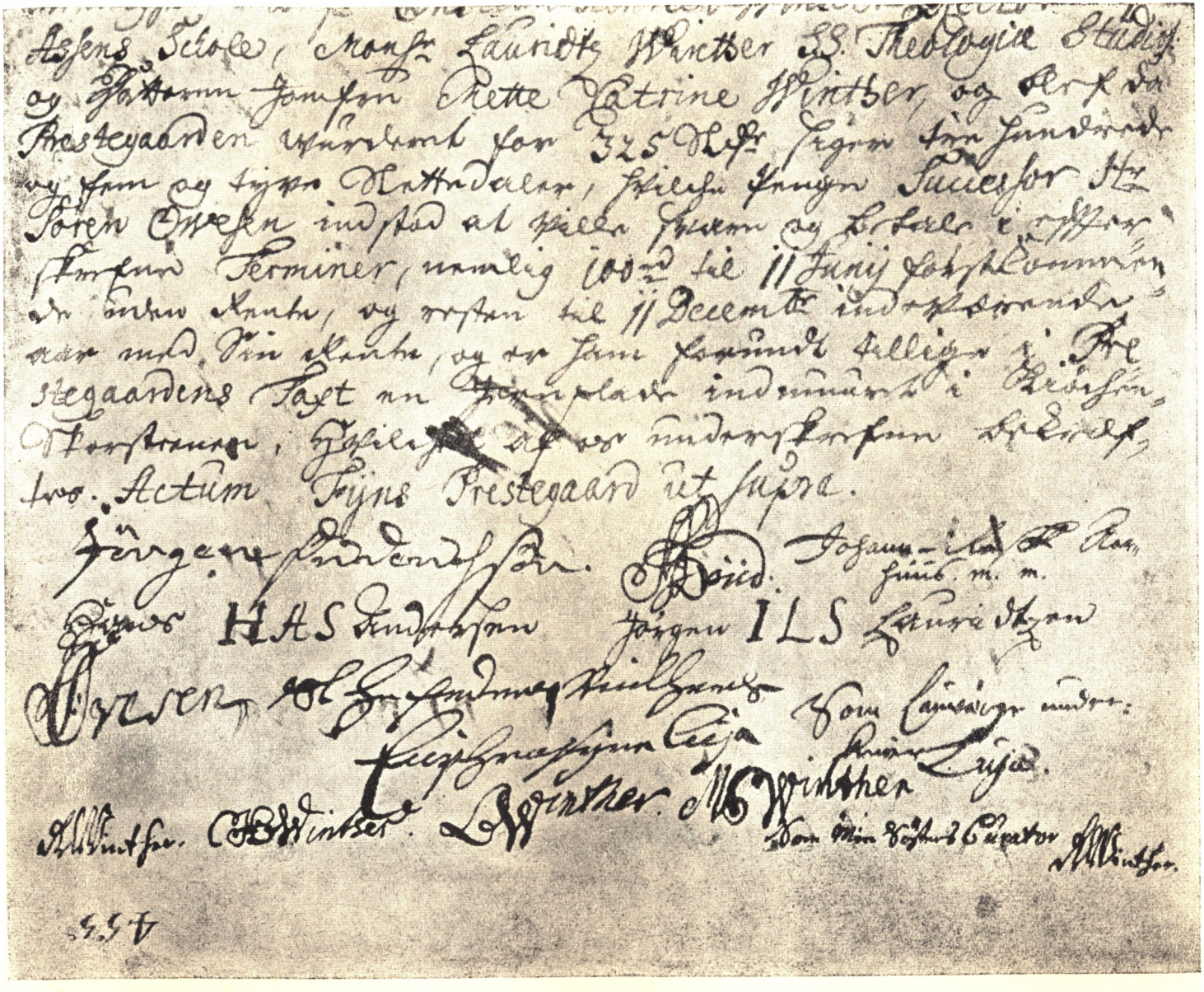

Efter Protokollen ved Skiftet 1725 efter Provst Peder Winther.

Hær Gunnar Winther *(f. 1880) er bosiddende i Sverrig. I andet Ægteskab havde Krigssekretæren to Sønner, Tømrer* Michael Christian Winther *(f. ca. 1870) og Snedker* Emil Ole Winther *(f. 1878). En Datter af Johan J. S. Winther,* Asta Holga Augusta Winther*(f. 1884) er vendt tilbage fra Sverrig til Danmark, idet hun 1913 blev gift med Overchirurg paa Frederiksberg* Fritz Winther *(1885—1933).*

Den næste i Rækken af Rasmus Winthers Sønner var Mathias Winther, *der var født 9. Februar 1720, gift 1756 med* Ida Kirstine Hansen; *han fik som foran nævnt allerede 1742 Kaldsbrev paa Ørbæk Præstekald, Ordination som Faderens Kompastor skete først 1753, og han overtog endelig Embedet ved Faderens Død 1767. Naar Mathias Winther lod det trække saa længe ud med Ordinationen, har det nok staaet i Forbindelse med Forskellen paa Faders og Søns religiøse Indstilling. Mathias Winthers rationalistiske Syn paa Livet vilde vanskeliggøre et Samarbejde med den med Alderen mere og mere pietistiske Fader, saa længe dennes Arbejdskraft var nogenlunde usvækket. I sin Præstegerning skal Mathias Winther have bestræbt sig for at udrydde den Tro paa Varsler, som var en Grundsten i Faderens Tro. Han var en Samler og Kender af Oldsager, interesserede sig stærkt for Landbruget og byggede Præstegaarden helt om i ret herskabelig Form, væsentlig som den endnu staar; en af de nuværende Lader stammer dog fra Lujas Tid. Jorderne i Sognet blev i hans Tid udskiftet, og Sagnet fortæller, at det ikke gik helt rigtigt til, naar der til Præstegaarden kom betydelig mere Jord end til en almindelig Bondegaard (se herom Wibergs Præstehistorie).*

Der fødtes 3 Børn i Mathias Winthers Ægteskab: to Døtre, der som voksne „sværmede forvildede om paa Fyn", og en Søn, Rasmus Winther, *der blev født d. 25. Juli 1759 og døde 1811. Han blev Landmand, og Faderen byggede ham en smuk lille Gaard, „Gammellund" i Vissenbjerg Sogn paa Fyn, indrettet „for en Familie uden for Bondestanden". Det gik ham ikke godt.*

Denne Rasmus Winther flyttede ved Aarhundredskiftet til „Aalemosegaard". Et Par Aar senere indviklede han sig i en Sag, der — efter hans Søns Udsagn paa Grund af andres Ondskab og egen Ukyndighed, efter andre Versioner fordi han var i Ledtog med en berygtet Vissenbjergrøver, Per Lotsen — tog den ulykkeligste Vending. Han kom formentlig i Tugthuset. Rasmus Winther i Vissenbjerg havde to Sønner, hvoraf den ældste, Mathias Winther, *var født paa „Gammellund" i 1795; om den anden, der*

blev født 16. August 1799, staar der i Kirkebogen, at „Hr. Winther paa Grøftebjerg og hans Hustru Madame Winther, født Juel, lod døbe en Søn, som blev kaldet Henrik Christian“.

Ved Rasmus Winthers Død i Vissenbjerg d. 20. Oktbr. 1811 sad Enken tilbage i smaa Kaar med disse 2 Drenge, hvis Opdragelse det vist havde været smaat bevendt med. Det gik Mathias nær, at den store Bogsamling, som stammede fra Ørbæk Præstegaard, maatte sælges. Moderen ønskede, at Mathias skulde paa et Kontor i Odense for at blive dansk Jurist, men det passede ham ikke. Han blev derimod — uden nogen som helst Uddannelse — ansat som Regimentskirurg ved fynske Infanteriregiments 3. Bataillon i Middelfart, og, da Bataillonen opløstes efter Kieler-Freden 1814, forflyttet til et i Odense oprettet Felthospital, hvorfra han imidlertid snart afskedigedes.

Saa begik han, hvad han senere kalder „den største Dumhed i mit Liv“, idet han giftede sig, uden Levebrød og uden Udsigt til Udkommet, med en Skrædderdatter i Odense, Christiane Thorning. *Da hans Kone havde lært Dameskræddersyning og var flittig, kunde hun ernære sig selv, og Mathias Winther tog 1816 til København for at studere til kirurgisk Eksamen. Det opgav han dog snart paa Grund af Pengemangel, og i 1817 blev han ansat som Eskadronskirurg ved De jydske Dragoner i Randers, til hvilken By han — fattig som han var — gik paa sin Fod for at overtage Stillingen. Denne ombyttede han, der ikke kunde finde sig til Rette i den dengang skovløse jydske Natur ved Randers, i 1818 med en Stilling i Odense; men Lykken havde han ikke med sig.*

Udviklingen i Slægten fra Oldefaderens strenge Pietisme og Bedstefaderens Rationalisme fortsattes i ham under Paavirkning af den franske Revolutions Idéer til en stærk Frihedstrang, der ikke passede ind i den militære Kreds, hvor han virkede. Han laa i stadig Strid med de overordnede og ligestillede Officerer, og tog sig af de meniges Sag, naar disse blev forurettede; hans Ægteskab regnedes desuden ikke for standsmæssigt i Officerskredse.

I 1825 tog han med Orlov til København under Paaskud af at ville tage Eksamen; men nogen rigtig Alvor i Studeringerne har der næppe været, idet han dyrkede sine litterære Interesser, skrev og udgav Fortællinger og Digte og blev forelsket i en Tjenestepige, der flyttede sammen med ham og bragte ham to Børn til Verden, hvilket medførte Skilsmisse med Hustruen i Odense. Da han i 1829 ikke kunde faa sin Orlov forlænget, maatte han tilbage til Odense og tog sin nye Familie med.

Forholdene havde jo langt fra bedret sig for ham, og efter forskellige Skærmydsler med sine Overordnede blev han afskediget uden Dom af Stabskirurg Tønder *„formedelst Svagelighed"; Odense Magistrat sendte Kæresten og de 2 Børn paa Københavns Fattigvæsen.*

En Ansøgning til Kongen om at blive genindsat i sin Stilling blev indsendt gennem Oberst Høegh-Guldberg, *men førte ikke til noget. Derom skrev han en Pjece, som han udgav 1831 under Titlen „Forpostfægtning med Oberst Christian Høegh-Guldberg og Stabskirurg Tønder". Heri findes følgende for ham baade i Form og Indhold karakteristiske Sætninger: „Men med Hensyn til disse hemmelige Paategninger af Vedkommende, gennem hvis Hænder en stakkels Supplikants Sag vandrer, da er det efter min individuelle Mening en Utilstrækkelighed i Lovgivningen, fordi det ikke alletider er afgjort, at vedkommende Embedsmand følger den Retfærdighed, der sikrer Supplikanten en redelig Fremstilling af Sagens Natur, der især kan lide en Forvanskning, hvormed han ikke kan være tjent, naar Autoriteten ogsaa er Part i Sagen eller staar i et personligt fjendtligt Forhold til ham og er uredelig nok til at benytte sig af sin højere Indflydelse til at blænde Regeringen, fordi han ved, at Modparten aldrig faar at vide, hvad der er erklæret. Det er imidlertid langt fra, at jeg ved denne Ytring vil sige, at Oberst Guldberg har gjort dette. Han er vistnok en meget redelig Embedsmand, og det er jo ikke hans Skyld, om hans Kundskaber er indskrænkede. Forstanden er en intellektuel Gave, og der kan være en saa stor Forskel mellem Hovedet og Hjærtet, der er de to Drivehjul i al menneskelig Handling, at det ene kan være god og det andet slet".*

Efter Afskedigelsen tog han til København for at tjene sit Brød som Litterat, og nu fulgte et Par Aar, hvor han for første Gang i sit Liv ikke led af større Næringssorger, og han havde et Arbejde, der paa en vis Maade svarede til hans Evner. Han blev nemlig Redaktør af „Raketten", et Blad, der angreb Embedsmænd og Myndigheder paa det heftigste. Det regnede ned over ham med Sagsanlæg og Bøder; men Indtægten af Bladet steg for hver Gang; i Efteraaret 1832 endte det hele dog med en Katastrofe for ham. I en Injuriesag blev Winther nemlig dømt til at bøde 3 Mark, erlægge 40 Lod Sølv samt hensættes i Fængsel paa Vand og Brød i 4 Gange 5 Dage. Det var mere, end han kunde bære.Dommen blev appelleret til Højesteret, men Udfaldet oplevede han ikke, idet han døde d. 26. Februar 1834.

I de sidste gode Aar var hans Interesse for Bøger atter vaagnet, og

paa Auktionen efter ham solgtes 725 Bøger. Nettoværdien af hele hans Bo udgjorde 414 Rdl., som gik til Afskrivning paa hans Skræddergæld.

Kort efter hans Død blev hans „Levnet og Hændelser" udgivet med Motto: „Saadan var hans Liv, og saadan var hans Trøst. En Vaar uden Glæde — en jammerlig Høst", hvori han skildres som et godt Hoved med ualmindelig Karakter, der med en passende Opdragelse kunde være blevet en nyttig Videnskabsmand, men Lysten til at skrive Vers, læse og skrive Romaner, Eventyr og Satire gjorde ham uskikket til for Alvor at dyrke Videnskaberne. I den af Fr. Barfod udgivne „Poetisk Læsebog for Børn og barnlige Sjæle, Nytaarsgave for 1836", findes et Par Digte af Mathias Winther og en velvillig Biografi af ham, hvori det hedder: „Hvad hans bedre Sider angaar, da er alle enige om, at han ej blot var sparsommelig, tarvelig og ædruelig, men tillige tjenstfærdig, ej uden en vis Godmodighed, godgørende mod fattige, stedse færdig til at forsvare den forurettede, og en kærlig Fader for sine uægte Børn".

Som foran anført havde Eskadronskirurg Mathias Winther i sit Ægteskab 2 Børn, Rasmus Winther *og* Jørgen Grønwald Winther, *der i 1830 angaves at være 12½ og 6 Aar. Deres videre Skæbne har jeg ikke kunnet opspore, lige saa lidt som hans to uægte Børns, der blev optagne af to Familier i København som deres egne Børn.*

Madame Winther i Vissenbjerg havde mere Held med sin yngste Søn Henrik Christian Winther *(1799—1873) end med Mathias. Henrik Christian blev dansk Jurist, ansat i Generalpostdirektoratet, hvor han avancerede til Kasserer og Justitsraad. I hans Ægteskab med* Charlotte Sophie Kruse *(1815—1901) var der kun et Barn,* Valdemar Julius Winther *(1846—1912), Præst i Kastrup i Præstø Amt, gift med* Anne Marie Francisca Popp *(1851—1926). Disses eneste Søn,* Christian Waldemar Winther, *er bosiddende i England og har — med sin nu fraseparerede Hustru, som er bosat i Belgien, — 3 Børn:* Anne Charlotte Winther *(f. 1908),* Emmy Sigrid Alida Winther *(f. 1909) og* Waldemar Julius Winther *(f. 1912).*

Den yngste af Ørbækpræsten Rasmus Winthers Børn fødtes d. 23. Juni 1723 og opkaldtes efter sine Bedstefædre: Peder Jørgen Winther. *Han blev Præst i Harringe—Stagstrup i Thisted Amt og gift 1751 med Formandens Datter,* Barbara Maria Thestrup, *der var født 1718. Efter Lengnicks Tavle over hans Descendenter havde han to Sønner og to Døtre. Sønnerne var* Rasmus Winther, *f. 1752, der blev Præst i Blegind—Hørning, og* Laurs Wanborg Winther, *født 1760. Ingen af disse Sønner efterlod sig Børn.*

Saavidt det har kunnet oplyses, findes der saaledes ikke nu nogen her i Landet bosat Mand, der nedstammer fra Ørbækpræsten Mand efter Mand, hvorimod Medlemmer af denne Gren af Wintherslægten eksisterer i England, Belgien, Sverrig og maaske Sydamerika.

Manuskriptet til nærværende Bog ejes af Frøken Charlotte Gertrude Winther, *og det var forud i hendes Faders, Overretsprokurator* Christian Michael Winthers *(1817—1890) Besiddelse. Han hørte ikke til Ørbækpræstens Descendens, men nedstammede fra Broderen,* Christian Henrik Winther, *Præst i Vejle (1696—1781), gennem dennes Søn,* Lambert Frank Winther *(1735—1821), Præst i Gedsted og Fjelsø, og dennes Søn,* Søren Anker Winther *(1774—1848), Præst i Dannemarre og Tillitse, der var Overretsprokurator Christian Michael Winthers Fader.*

I hvilket Aar Manuskriptet er kommet i C. M. Winthers Besiddelse, vides ikke sikkert, men efter en Tradition i Familien, som gaar ca. 50 Aar tilbage, har han faaet det udleveret af en Boeksekutor, hvis Opgave det var at tilintetgøre interesseløse Papirer m. m. i et Bo, deriblandt dette Manuskript. Men forinden henvendte han sig dog til sin Kollega, Overretsprokuratoren, med Forespørgsel, om det ikke havde Interesse for ham. Naturligvis blev det med Glæde reddet fra Undergang.

Efter at Bogen var skrevet i Ørbæk Præstegaard 1755, forblev den i Præstegaarden i Forfatterens og hans Søns, Mathias Winthers *Tid, indtil dennes Død 1791. Derefter har den været i dennes eneste Søns,* Rasmus Winthers, *Eje i Vissenbjerg. Rasmus Winthers Død i 1811, der medførte Salg af hans Bogsamling, var et kritisk Tidspunkt for Bogen, men hans ældste 16-aarige Søn, den senere Eskadronskirurg* Mathias Winther, *havde heldigvis saa megen Interesse for den, at han holdt sin Haand over den i sit korte, men stærkt bevægede og omflakkende Liv. At den gik frelst ud af denne Periode, er et Vidunder; men det er faktisk, at den fandtes i denne Mathias Winthers Bo ved hans Død 1834. Efter Skifteprotokollen fandtes nemlig i Boet: „Den Wintherske Familie fra Stammefaderen Søren Jacobsen Winther, født 1566", hvorom der bemærkes, at denne Bog har Broderen, Copist Winther, bedet sig udleveret. Saaledes havnede Manuskriptet hos den senere Justitsraad og Kasserer ved Generalpostdirektoratet* Henrik Christian Winther, *hvor det nok har ført en fredelig Tilværelse i en Skrivebordsskuffe indtil hans Død 1873. Justitsraaden havde nemlig ingen Grund til overfor sin Kone og hendes velhavende Bourgeoisiefamilie at prale med sin nærmeste Slægt; hans eneste Broder var dømt til Tre-*

marksmand, hans Fader havde siddet i Tugthuset, og hvad Fastrene havde bedrevet under deres Omflakken paa Fyn, var det maaske bedst ikke at vide eller omtale. Dette er formodentlig Forklaringen paa, at Enken og Sønnen, — der allerede ved sin Daab i 1846 var sat udenfor Wintherslægten, idet der blev givet ham de U-Wintherske Navne „Valdemar Julius", i Stedet for „Rasmus" efter Farfaderen og dennes Farfader i Ørbæk igen — ikke havde nogen Interesse for eller maaske ikke engang Kendskab til Manuskriptet, der i 1873 eller maaske ved en Oprømning nogle Aar senere er henlagt blandt Papirer, bestemt til Tilintetgørelse; kun ved heldige Omstændigheder reddedes Bogen over til den nuværende Ejers Slægt.

Frøken Charlotte Winther *har ment, at man næppe vil kunne regne med lignende Held for Bogen i Fremtiden, som den har haft i de forløbne ca. 180 Aar, og at det vilde være et Tab for Familien og maaske for videre Kredse, om den skulde gaa tabt. Dette kunde vel forhindres ved at deponere Manuskriptet i et Bibliotek, men Adgangen til det vilde besværliggøres, og efterhaanden vilde Slægtens Kendskab til det svinde. Hun har derfor ment det formaalstjenligt at lade foretage den hermed foreliggende Trykning af Bogen.*

Det er tilstræbt at bibeholde den originale Ortografi og Anvendelsen af de store og smaa Begyndelsesbogstaver, selv om det er vanskeligt nu at se rationelle Regler i saa Henseende hos Forfatteren; men det synes mig, at noget af Koloriten vilde forsvinde ved Modernisering.

Rasmus Winther var en lærd og belæst Mand, der i sine unge Dage skrev Digte baade paa Latin, Græsk og Hebraisk, og i sin Beretning benytter han Citater fra Biblen og Fremmedord, hvis Betydning den nuværende Slægt ikke alle har paa rede Haand. Sammen med en Navneliste har jeg derfor tilføjet en Forklaring paa en Del af disse Udtryk.

Charlottenlund, Norasvej 19.

Februar 1934.

Axel Kofod.

Til Ære, Priis, og Lof, for
Dend Ævige Fader,
ἐξ ὃν πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται,

bliver her fremstillet
De Foederne og Möderne ~Stamme=Fædre, for
De ægte: Planter,

her nu fremspirede i Herrens Haade
i Orbæk Proeste: Huus,
fra
Rasmus Pedersen Winther, og Anne Maria Jörgensdatter.

Dend Foederne ~Stamme: Fader, nu
Söna Jacobsen Winther,
föd i Aarhuus 1566.

Dend Möderne ~Stamme: Fader, nu
Jesper,
boende, först i Aalby ved Svendborg, og siden
i Odense, strax efter Reformationen.

Begge disse Stamme: Fædres Descendenter, saa vidt vidt
gandske forbredt og vel, bliver her anført, af
Rasmus Pedersen Winther,
i mit livs 75te Aar,
under mit fromme Fuldt og Fred: Bøn,
Velsigne os Gud, vor Gud! Velsigne os Gud! og Alle
Jordens Ender frygte Gud! Ald Verden fryde sig for Her-
ren, og sig see Velsignet af Herren, baade nu og i Ald-
dighed, ved Dend Forjettede Ævighedens Fader, i Jesu
Kan alle Guds Forjettelser ere Ja og Amen! Amen!

Dend Foederne Stamme-Fader,
Sören Jacobsen Winther,

var föd i Aarhuus udi Jylland, Anno 1566, blef En fornemme Kiöbmand i Aarhuus, og opnaaede en meget Höy Alderdom, Nemlig 81 Aar; levede i kierligt ægteskab med Maren Jensdatter, og ved Hende saae Hand sig velsignet med Syv Börn, som vare disse; Jacob Winther, Jens Winther, Hans Winther, Peder Winther, Morten Winther, Anne Winther, Giertrud Winther.

I. Sören Winthers ældste Sön, Jacob Winther, blef Kiöbmand i Wiborg, og ved Sin Hustru Kirsten Trane hafde Sex Börn, (a) Niels Winther, som blef Præst i Salling, som er Et land, omringet af Liim-Fiorden i Jylland, og hafde En Hustru, ved nafn Karen Bondemand; (b) Maren Winther som fick Jens Basballe, Borgemester i Aarhuus. (c) Anne Winther, som fick Jens Lassen, Kiöbmand i Aarhuus. (d) Mette Winther, som döde ung. (e) Johanne Winther, som fick Christen Jensen Borgemester i Holst-broe. (f) Morten Winther, som döde ung Karl.

II. Sören Winthers Anden Sön, Jens Sörensen Winther, var, min Far-Fader, og Hans Descendenter fremstillis siden.

III. Sören Winthers Tredie Sön, Hans Winther, blef Præst paa Anholt, som er En Øe, liggende in Sinu Codano; Hand döde uden Börn.

IV. Sören Winthers Fierde Sön, Peder Winther, blef Kiöbmand i Aarhuus, og ved Sin Hustru Kirsten Borum, hafde Fem Börn, (a) Rasmus Winther, som, ogsaa blef Kiöbmand i Aarhuus, og hafde Johanne Michelsdatter. (b) Karen Winther, Hun döde u-gift. (c) Sören Winther, Hand ogsaa döde ugift. (d) Maren Winther, Hun hafde Jörgen Sörensen i Aarhuus. (e) Anne Winther, Hun hafde Anders Andersen i Aarhuus.

V. Sören Winthers Femte Sön, Morten Winther, döde ung Karl.

VI. Sören Winthers Siette Barn, Anne Winther, fick Thomas Knudsen, Kiöbmand i Horsens, og ved Ham hafde Tre Börn, (a) Knud Thomæsen,

Kiöbmand i Horsens. (b) Anne Thomæsdatter, gift i Horsens, (c) Maren Thomæsdatter, ogsaa gift i Horsens med en Kiöbmand.

VII. Sören Winthers Syvende Barn, Giertrud Winther, fick Morten Nielsen Hvass, Kiöbmand i Aarhuus, og ved Ham hafde Syv Börn. De Sex af dennem döde uden Börn. Dend Syvende, Morten Mortensen Hvass, blef Kiöbmand i Aarhuus, og hafde ved Sin förste Hustru Margrete Mognsdatter, Een Sön, Morten Hvass, og Een Datter, Giertrud Hvass; ved Sin Anden Hustru Mette Sörensdatter, to döttre, Margrete Hvass, og Birthe Cathrine Hvass. Saa viit om Stamme-Faderens, Søren Winthers Descendenter, fra, de af Hans Börn, som vare fulde Södskende med min Far-Fader, Jens Sörensen Winther, er mig givet Forklaring, Anno 1707, da ieg var i Jylland, og dette var særdelis remarqvabelt, at dend meeste Forklaring blef mig givet fra Sören Winthers yngste Datters Sön, Morten Mortensen Hvass: Men, der ieg undrede over, at Hand, som var En Datter-Sön fra Sören Winther, kunde, i det Aar, 1707, give mig underretning om En Mand som var föd 1566, da der findis 141 Aar imellem 1566 og 1707, demonstrerede Hand for mig, at Hans Mor-Fader Sören Winther alt var 51 Aar gammel, da Hans yngste Datter, Giertrud Winther blev födt, og Giertrud Winther var 32 Aar, da Hun födde Sin Sön, Morten Mortensen Hvass, og Hand, der Hand confererede med mig Ao. 1707, alt var 58 Aar gammel.

Stamme-Faderens, Sören Winthers
Anden Sön,
Jens Sörensen Winther,
Min Far-Fader,

var Raadmand i Aarhuus, og saa redelig En Handelsmand, at, da der var tændt ild i Hans Huuss, og det hafde Anseelse, at alting skulde gaaet under, ved Brand, lagde Hand, for allis öyne Sine Hænder sammen, og i ald ydmyghed bad, at det Hand eyede af det Timelige maatte uden Rædning brænde, dersom Hand med Sit vidende hafde handlet uredelig, saa viit Hand var en Handelsmand; Men dersom Guds Barmhiertighed hafde fundet redelighed i Hans Handel, bad Hand at ilden maatte dæmpis, hvilcket ogsaa skeede. Hans Hustru var Mette Rasmusdatter Thestrup. Og efterdi ieg er næfnet Rasmus, efter denne min fromme Farmoders Fader, Rasmus Thestrup, paaligger mig En Pligt, at förend ieg anförer Min Far-Faders Descendenter, bör ieg först anföre og fremstille Min Nafneris, Rasmus

Thestrups, genealogie, som er, saa viit ieg veed, tilforladelig og fuldkommelig, saaledis som nu følger, da, Dend i live sær lifsalige, hos Gud nu ævig-Salige Mand, Magister Frandtz Thestrup, som var först Rector, samt Vice-Pastor i Nyborg, siden Sogne-Præst i Naxskou udi Lolland, derefter Sogne-Præst for Hellige Giæstis Kircke i Kiöbenhafn, og omsider Biscop i Aalborg udi Jylland, Min Farmoder En Huld Broder-Sön, min Fader en Hierte-kiær Fætter, og mig self En hierte-oprigtig Welyndere, midlertid ieg conditionerede i Kiöbenhafn Ao. 1704 og 1705; Hand har siden Ao. 1712, fra Aalborg skicket til mig En fuldkomen Forklaring og optegnelse, over alle de Descendenter, der nedstamer fra min Farmoders Fader, Rasmus Thestrup; og Hand begierede da, at ieg skulde fremstille i Et Arbore Genealogica Rasmus Thestrups complete Familie, saaledis som ieg tilforne, i Et Stamme-Træ hafde fremstillet Een af Hans Döttris Familie, Nemlig min Farmoders, Mette Rasmusdatters Thestrups, hvilcket Stamme-Træ welbemælte Biscop Thestrup hafde seet. Villig lydede ieg, og ridsede det ziirligste ieg kunde, ald Familien i et Arbore Genealogica, som blef skicket til Biscoppen i Aalborg; Siden er ogsaa til En og anden ven skicket saadan et Stamme-Træ efter begiering, derfor kand forsickris, at dette som bliver her anfört, er gandske tilforladeligt, nemlig,

Rasmus Thestrup,
Min Farmoders Fader,

var föd i Aalborg Ao. 1589, og blef skicket til Lübeck Anno 1606; Hand hafde mange Södskende, hvilcke alle döde i Aalborg af en Pest, som grasserede i Aalborg midlertid Hand var i Lübeck: Guds Forsiun hafde destineret Ham til at blive En Stamme-Fader for En meget tall-riig Familie, thi Hand hafde,

I. En Sön, Oluf Rasmusen Thestrup, som blef Præst til Dalby og Stubbedrup paa Hindtzholm, hvor der var Tilflugts-Stæd for min Fader og Hans Forældre Anno 1656, da dend Svendske Krigs-Hær oversvømmede Jylland; Hans Hustru var Kirstine Moht, Hr. Geheime-Raad Matthias Mohtis Faster, og ved hende hafde Hand,

Matthias Olufsen Thestrup, som succederede Sin Fader i Præste-Embedet til Dalby og Stubbedrup; var ogsaa Proust i Bierge-Herredt, indtil Hand, For Alderdom og Legems Skröbelighed resignerede Proustiet til Hr. Claus Wedel i Munckeboe, og levede siden i nogle Aar; Hans Hustru var, Barbara Jörgensdatter, Et exemplar-dydefuldt Menniske, ved Hende hafde Hand Ti Börn, Otte Sönner, To Döttre. Sön-

nerne (1) Oluf Matthisen Thestrup, som döde Studiosus. (2) Jörgen Matthisen Thestrup, som blef Borger i Kierteminde. (3) Schack Matthisen Thestrup, som succederede Sin Fader i Embedet, og nu er Proust i Bierge-Herredt. (4) Friderich Matthisen Thestrup, Sogne-Præst til Harringe og Stagstrup Meenigheder i Thÿ, Proust i Hassing-Herredt, og Eÿere af dend Herregaard Øland, som ligger i Harringe Sogn. Hans Hustru var, min Fasters Maren Winthers Datter, Giertrud Laasbÿe, og ved Hende hafde Hand Een Sön, Tre döttre, af hvilcke, Barbara Maria Thestrup, nu lever i ægteskab med min ÿngste Sön Peder Jörgen Winther, som er Sin Sviger-Faders Adjunctus i Præste-Embedet, og allereede har födt Ham, En Sön Rasmus Winther, og En Datter, Giertrud Marie. (5) Frantz Matthisen Thestrup, En Stor Mand i Lolland, Charactiseret og Eÿende Herregaard. (6) Johan Rudolph Matthisen Thestrup, som er Præst i Mors i Jÿlland og haver Familie. (7) Rasmus Matthisen Thestrup, som stedse har været paa Sit Fæderne Stæd, og er ugift. (8) Poul Moth Thestrup, som er af mig dimitteret til Academiet Ao. 1715, og nu er Præst i Lolland. Af Matthias Olufsen Thestrups tvende Döttre, kom dend Eene til Sin Farbroder, Biscoppen i Aalborg, og der er bleven gift, Dend Anden fick Hr. Henric Zeuthen, Sogne Præst for Allested og Weile i Fÿen, og ved Ham har hun haft (a) Peder Zeuthen, som blef Professor paa Gÿmnasio i Odense. (b) Jens Zeuthen, som succederede Sin Fader, og (c) Matthias Zeuthen.

2. Frandtz Olufsen Thestrup, födt d. 6 Julii 1653, var En meget lifsalig, behagelig og venerabel Mand, i alt Sit lif, hvilcket Hand ud-bragte, ved Herrens sÿnderlige Miskundheder, over 82 aar, efter at Hand hafde tient i Publiqve Embæder, over 60 Aar. Hans förste Publiqve Betiening, var Rectoratet i Nÿborg, til hvilcket Hand blef voceret, Ao. 1675, da Hand var ickun 22 Aar, dog blef strax, af dend Berömmelige Doctor Oluf Borck, creeret til Philosophiæ Magister. I Nÿborg giorde Hand sig saa höÿt ÿndet, hos Dend fornemme frōne Mand, Mag. Hans Mule, da Sogne Præst i Nÿborg og Proust i Winding-Herredt, at Hand gaf Ham, Sin Eeniste Datter, Else Mule, efter at Hand hafde udvircket hos Kongen, vocation for Ham, til at være Hans Adjunctus og Successor, som Sogne-Præst i Nÿborg, til hvilcket Embede Hand blef in-augureret, i Nÿborgs Kircke, d. 6 Februar. 1681. Hand tiente saa, baade i Kircken og i Skolen, indtil Aar 1684, da Hand, end og under Mag. Hans Mules tid, blef kaldet til Naxskou i Lolland, hvor han Ao. 1685 blef udvaldt til Proust; Siden Ao. 1698 d. 16 Aprilis blef voceret til Hellig Giæstis Meenighed i

Kiöbenhafn, og derfra, Ao. 1709 d. 13 Aprilis beskicket til at være Biscop i Aalborg, hvor Hand forrestod det Höye Embede i 27 aar, under Store Naader fra Gud, og under Store Glæder for Geistligheden i Stiftet, Ham Self til gunst-fuld Höyagtelse hos alle, end og hos Landets Fader; thi Ao. 1731 d. 6 Junii, blef Hand værdiget at assistere ved Kong Christian Dend Siettis Salvings-Fæst, og, d. 28de Maji 1735 blef Ham confereret Rang med virckelige Etatz-Raader, med Anciennete fra d. 7de Januarii 1711. Hand var, i sit venerable livis dage, to gange Brudgom; Förste gang, med Jomfru Else Mule, som var dend meget Hæderværdige Mand, Magister Hans Mule i Nyborg, Hans Eeniste Datter; ved Hende saae Hand Sig velsignet med fiire Sönner og tre Döttre. Dend ældste Sön, Oluf Thestrup, blef Sogne-Præst til Dannemarre og Tillidse i Lolland, og hafde 15 Börn. Dend Anden Sön, Hans Mule Thestrup, döde i ungdom. Dend Tredie Sön, Matthias Thestrup, blef Etatz- og Justitz Raad, samt Lands-Dommer i Nörre-Jylland, og Hans Sön Frandts Thestrup, er Assessor i Hof-Rætten, og Lands-Dommer i Nörre Jylland. Dend fierde Sön, Christian Thestrup, var Etats- og Justits-Raad, Assessor i Höyeste Rætt, og Professor ved Academiet i Kiöbenhafn, Hand hafde 12 Börn. Dend Eene af Biscop Thestrups Tre Döttre ved Else Muule, döde ung; Dend Anden, Christine Thestrup, blef gift med Mag. Jörgen Hulbeck, Sogne-Præst i Stæge og Proust over Möens Land, som er Author til Det Berömmelige Skrift, Aarons Bryst-Span; Dend Tredie Christiana Amalia Thestrup, hafde Mag. Jens Stampe, Sogne-Præst til Hammer og dets Annexer i Jylland og Proust over Kiær-Herredt i Aalborgs-Stift. Hun har föd 11 Börn, af hvilcke Henric Stampe er Etatz-Raad og Professor i Kiöbenhafn; og Frandts Stampe er Sogne-Præst i Slagelse. Efter Sin förste Hustruis, Else Mules död, blef Biscop Thestrup Anden gang Brudgom Fru Magdalena Bornemann, som var En Datter af Borgemester Cosmus Bornemann i Kiöbenhafn, og En Encke efter Morten Nielsen Budolph, Raadmand i Kiöbenhafn; ved Hende hafde Hand Tre Döttre; og, baade disse da vare Smaa, Saa og Hans andre Börn ved Sl: Else Muule, converserede ieg med, familiariter, Ao. 1704 og 1705, midlertid ieg præceptorede i Madame Wielands Huuss, og idelig befandt, at Dend grundfromme Mag. Frandts Thestrup, som da boede i Kiöbenhafn, mangfoldeligen hafde yndist og godhed for mig, og lod dette kiende i meget vigtige Veldædigheder, i de Tider. Siden efter at Hand var kommet til Aalborg, har Hand ofte ved Skrivelser, der alletider har været venlige, og, undertiden af stor vigtighed, ladet mig erfare at Hand, skiöndt En Stor

Biscop i Aalborg, har continueret i at have ÿnde for mig, thi det er icke bleven der ved, at Hand har kiærligen tilmældet mig Sine Döttris ud-givelser, Enes, til forbemældte Mag. Jens Stampe, og Een andens til Hr. Christian von Ginckelberg, Proprietair til Linderumsgaard i Wendsÿssel; Hand har derforuden angaaende Hans Sön, Matthias Thestrup ladet Sin Höÿe Pen skrive til mig fortrolig; hvilcket har haft dette fölge, at baade Hr. Landsdommer Matthias Thestrup, og Hr. Professor Christian Thestrup, ved venlig Skrivelse, dateret Aalborg d. 18de Aug: 1735, mig har tilmældet, at Deris Fader Biscop Frans Thestrup, fra det timelige til det ævige blef forflÿttet d. 17de Aug: ved 6 slet om aftenen, udi Hans Alders 83de Aar.

(3) Rasmus Olufsen Thestrup, som blef Præst i Mesinge paa Hindtzholm, hvor Hand var Naboe, först med Sin Fader midlertid Hand levede, og siden med sin Broder Hr. Matthias Olufsen Thestrup. Een Eeniste af Hr. Rasmus Olufsen Thestrups Börn, Anna Rasmusdatter Thestrup, haver ieg seet: Hun var Anno 1704 i Sin Farbroders Mag. Frans Thestrups Huuss, midlertid ieg conditionerede i Kiöbenhafn: var en Gudfrÿgtig Dÿdefuld Jomfru, og blef bortkaldet in Septembri 1704, og fra Sin Farbroders Huuss blef bestædiget til Hvile, ved en Hæderlig Jorde-færd, hvor til var bedet Hendis tilstæde-værende Frænder, og blant dennem ieg, som ogsaa giorde Et funebre Carmen.

(4) Elisabeth Olufsdatter Thestrup, som fick Hr. Peder Bager, Sogne-Præst til Kiölstrup og Agedrup Meenigheder i Bierge-Herredt; Hun födde ved Ham, (1) Mag. Oluf Bager, Sogne-Præst til Farum og Wærlöse Meenigheder, og Proust over Ølstÿcke Herredt i Siæland. (2) Mag. Rudolph Moht Bager, Sogne-Præst i Helsted og Proust over Stevens-Herredt i Siælland, hvilcke Brödre blef Begge supra-Semiseculares i deris Embeder. (3) Povel Bager, som ved ægteskab blef Proprietair til Riisinge i Flödstrup Sogn, og er Fader til Frederich Bager paa Brændegaard — Nu Cam̃er Raad og Eÿere af Juulsckov.*)

Saa viit, min Mor-Faderens for min Fader, Rasmus Thestrup, Hans Descendenter, fra Hans Sön, Hr. Oluf Rasmusen Thestrup, Sogne-Præst for Dalbÿ og Stubbedrup Meenigheder paa Hindtsholm.

II. End Een Sön, fra Rasmus Thestrup veed ieg med fuldkom̃en vished, nemlig, Peder Rasmusen Thestrup, som var Sogne-Præst for Huusbÿ Meenighed i Wendts-Herredt, og Hof-Prædickant paa Wedelsborg. Hand,

*) Tilføjelse i Manuskriptet med en anden Haandskrift.

som min Faders Morbroder, var det Middel Gud brugte, til at ud-vircke hos Wilhelm Friderich von Wedel, Græve til Wedelsborg, vocation for min Fader til Föns og Ørslev Meenigheder. Hans Hustru, Lene Jörgensdatter, var föd i Föns Præstegaard, thi Hr. Jörgen i Föns, som var næst for, Hr. Poul Rosenvinge, min Faders Formand, Hand var Lene Jörgensdatters Fader, og Hr. Poul Rosenvinge hafde Hendis Moder, förend Hand kom i ægteskab med min Moder. Ieg finder mig höyligen pligtig at erindre om denne Lene Jörgensdatter, fordi ieg laae paa Hendis Arme, da ieg anammede Daabs Naade; Hun talede mit löfte paa mine vegne, dend tid ieg var liig dend dumme Due langt borte, Hun ogsaa meget elskede mig, midlertidig Hun levede; og ihvor vel ieg var et Barn, da Gud bortkaldede Hende, dog staar Hun endnu lifagtig i mit Minde, i hvilcket Hun blef ind-prentet med veneration, saa snart ieg et lidet kunde skiönne. Ieg veed icke, om min Faders Morbroder, Hr. Peder Rasmusen Thestrup, nogentid har haft Börn ved denne Sin Hustru, Men dette veed ieg, at der var ingen Börn, da Hand blef bortkaldet Anno 1688.

III. En Datter fra Rasmus Thestrup, Mette Rasmusdatter Thestrup, gift med Min Far-Fader, Jens Sörensen Winther, Raadmand og Handelsmand i Aarhuus, Hun blef i dette Sit ægteskab, ved Herrens store Barmhiertighed, sær velsignet med livis Frugt, og födde, Otte Sönner, Fiire Döttre, i denne Orden:

(1) Sören Winther, som blef Præst til Aarslef, Hörning og Liime, i Sönder-Hall-Herredt i Jylland; hafde ved Sin Hustru Anne Christensdatter, Sex Börn, (a) Christian Winther, som döde i Sin ungdom. (b) Jens Winther, som blef Præst til Mygind, Schiörring og Kroosbeck i Jylland, i hvilcke Tre Kircker ieg prædickede for Ham Dom. 2 post Trinit. 1707, og da hafde Hand ved Sin Hustru, Maren Bruun, To Börn. (c) Helvig Winther, som ved Sin Mand, Henning Bang paa Haxholm, hafde i det Aar 1707, to Börn. d. Mette Winther, som döde ung. (e) Christiana Barbara Winther, gift med Hr. Peder Abel i Liime, og i det aar 1707, hafde to Börn. (f) Anne Winther, ugift Ao. 1707.

(2) Rasmus Winther, som döde ung.

(3) Peder Winther, som ogsaa döde ung.

(4) Ingeborg Winther, som iligemaade döde ung.

(5) Maren Winther, föd Ao. 1647. Hun fick Jens Laasby, Borgemester i Aarhuus, og ved Ham haver födt Atten Börn. (1) Sören Laasbye, födt Ao. 1666, som blef Factor i Amsterdam, og ved Sin Hustru, Madame Aabo

hafde Ao. 1707 Eet Barn. (2) Rasmus Laasbÿ, födt Ao. 1667, blef Kiöbmand i Christianssand i Norge, og Ao. 1707 hafde Tre Sönner. (3) En dödfödt Sön Ao. 1668. (4) Jens Laasbÿ, födt 1669, blef Præst til Höÿe-Torstrup i Siælland, og hafde Karen Kaitum uden Börn, i det Aar 1707. (5) Peder Laasbÿ, födt 1670, döde 16 uger gammel. (6) Peder Laasbÿ, födt 1671, döde 5 aar gammel. (7) Anne Laasbÿ, födt 1672, Hun fick Eric Christensen, Bÿfoget i Kallundborg, og ved Ham hafde Anno 1707, Sex Börn. (8) Ingeborg Laasbÿ, födt 1673, döde 6 uger gammel. (9) En dödfödt Sön Anno 1674. (10) Mette Laasbÿ födt 1676, fick Assessor Peder Nielsen Moldrup, Proprietair til Westerviig og Ørum i Thÿe, og ved Ham hafde i det aar 1707 Ti Börn. Hun var dend Weldædige Fru Assessor Moldrups, om hvilcken der bliver meget talet, naar meæ Vitæ Curriculum anföris. (11) Anne Laasbÿ, født 1677, fick Jörgen Pedersen Tolder i Aarhuus, og Ao. 1707 hafde ved Ham 9 Börn. (12) Ingeborg Laasbÿ födt 1678, fick Anders Jörgensen Rente-Skriver i Kiöbenhafn, og Ao. 1707 hafde ved Ham 5 Börn. (13) Karen Laasbÿ födt 1679, fick Jens Kampmand Kiöbmand i Aalborg, og Ao. 1707 hafde ved Ham To Börn. (14) Peder Laasbÿ, födt 1681, var Kiöbmand og ugift Anno 1707. (15) Sören Laasbÿ, födt 1682, döde Tre aar gammel. (16) Jacob Laasbÿ, födt 1683, var ugift Ao. 1707. (17) Giertrud Laasbÿ, födt 1686, var ugift 1707, men siden fick Mag. Friderich Matthisen Thestrup, som forhen er forklaret under Rasmus Thestrups Sönne-Söns, Matthias Olufsen Thestrups Descendenter. (18) Kirstine Laasbÿ, födt 1689, var ugift Anno 1707.

(6) Hans Winther, födt 1648, blef Borgemester i Aarhuus, og var tillige en meget renomeret Kiöbmand, redelig i Handel og rigelig af Gud velsignet: Hand hafde i Sit förste ægteskab, Dend Hæderbaarne Jomfru Anne Friis, som var Proustens, Hr. Niels Friisis Datter, i Gierring-Herredt. Hun födte Ham, Ao. 1681, To Tvilling-Döttre, og luckte saa Sine öÿne fra dette Timelige. Dend ældste af disse Tvilling-Döttre, Mette Winther, kom i ægteskab med Hr. Peder Wedege, da Sogne-Præst til Glendstrup, og siden Proust i Herredet. Anno 1707, da ieg var hos denne min Höÿst-Elskelige Svoger i Ni dage, hafde Hun allereede födt Ham Otte Börn, af hvilke ieg, med stor frÿd Ao. 1731 saae to Döttre, som da var Begge i Tieniste hos Fru Grævinde Rantzau, og var begge storligen ÿndede hos dette Höÿe Herskab. Dend Anden af disse Tvilling-Döttre, Karen Winther, fick Arndt Johansen, Kiöbmand i Aarhuus, födde Ham Eet Barn, og saa döde. Efter Sin förste Hustruis Bortkaldelse, kom min Farbroder Hans Winther i ægte-

skab med Borgemester Michel Mallings Datter i Aarhuus, og ved Hende hafde Hand disse Otte Börn. (1) Anne Winther, födt 1685, först i Aaret, Hun var ugift Ao. 1707. (2) og (3) To Tvilling-Sönner, födt ogsaa 1685, sidst i Aaret, Jens Winther og Michel Winther, som begge vare Studiosi Ao. 1707. (4) Margrete Winther, födt 1686, Hun döde strax. (5) Mette Marie Winther, Hun fick Johan Budts, först Raadmand, siden Borgemester i Randers, og Anno 1707 hafde Hun ved Ham To Börn. (6) Margrete Winther, födt 1689, Hun döde Ni uger gammel. (7) Sören Winther, föd 1690, döde to aar gammel. (8) Margrete Winther, döde 8 Maaneder gammel.

(7) Peder Winther, föd Ao. 1650 d. 2den Januarii, Hand bör paa det aller-ærbödeligste Hædris i mit Hierte, efterdi Hand var mig icke alleene min Fader, men end og saadan en Hæderværdig Fader, at alle de, som haver kiendt Ham, har sagt til mig: Du er En ærlig og god Mands Sön. Gud forleene mig Naade, at ogsaa ieg maatte leve og döe En ærlig Mand! Om denne Peder Winther, som var En lifsalig Mand i Sit lif, og mig en uforglemmelig hierte-from Fader, skal her mældis siden, efter at alle Hans Brödre og Söstre ere fremstillet ordentlig.

8. Mette Winther, fick Hans Bendixen Harding, Postmester og Handelsmand i Aarhuus; ved Ham födde Hun Syv Börn, (1) Maren Harding, som ved Sin Mand, Claus Thomæsen Flensborg, Kiöbmand i Horsens, hafde Ao. 1707 Eet Barn. (2) Karen Harding, ugift 1707. (3) Mette Harding, som ved Sin Mand, Jess Festersen, Farver i Aarhuus, hafde Ao. 1707 födt 10 Börn. (4) Anders Harding, Sogne-Præst til Siöring i Jylland, som ved Sin Hustru, Dorthe Kirstine Stampe, hafde Ao. 1707 to Börn. (5) Elisabeth Harding, som ved Sin Mand, Hr. Oluf Pind i Saal, Proust i Haulberg Herredt hafde Ao. 1707 födt to Börn. (6) Lene Harding, ugift Ao. 1707. (7) Bendix Harding, som döde 8 dage gammel.

9. Morten Winther, döde ung.

10. Rasmus Winther, ogsaa döde ung.

11. Christian Winther, iligemaade döde ung.

12. Giertrud Winther, kom i ægteskab med Jens Jacobsen Schibholm, Kiöbmand i Aarhuus, og födde Ham Femten Börn; (1) Inger Jensdatter föd 1683, Hun hafde Ao. 1707 ved Sin Mand Sören Mortensen, Kiöbmand i Aarhuus, Eet Barn. (2) Mette Jensdatter, föd 1684, var ugift Ao. 1707. (3) Jacob Jensen, föd 1685, döde 4 Aar gammel. (4) Jens Winther, föd Ao. 1686, var Studiosus Ao. 1707. (5) Sören Winther, födt 1688, döde, da

Hand var ung. (6) og (7) Tvillinge, föd 1689, Niels Jensen, döde strax, og Johanne Jensdatter, döde ogsaa strax. (8) Jacob Jensen, födt 1690, studerede Ao. 1707. (9) Maren Jensdatter föd 1693, döde ung. (10) Niels Jensen Udsen, föd 1694, gick i Skole Ao. 1707. (11) og (12) Tvillinge, föd 1695, Jens Laasbÿ og Rasmus Thestrup, begge levende Anno 1707. (13) Johanne Marie Jensdatter födt 1697. (14) Mette Marie Jensdatter, föd 1699. (15) Niels Jensen födt 1702.

Ved en Reÿse over til Jÿlland, in Junio 1707, haver ieg, hos Mine Fæderne Paarörende indhentet alt dette, som her er fremstillet, og der blef befundet, i dette saa ofte næfnede aar Ao. 1707, at Min Farfader, Jens Sörensen Winther, ved Sin Hustru Mette Rasmusdatter Thestrup haver haft 12 Börn; 62 Börne-Börn, 68 Börne-Börns Börn; Tilsammen 142: Hvilket er heel mærckeligt naar mand considererer, at imellem Det Aar 1639, da Min Farfader og Farmoder kom i ægteskab, og, det Aar 1707, da Deris Posteritet, ved Herrens Velsignelse allereede var voxt til dette Tall 142, befindis ickun 68 Aar. ∞

Jens Sörensen Winthers, og Mette Rasmusdatter Thestrups,
öÿverste Barn, og første Sön,
PEDER WINTHER,
min Fader,

Er föd i Aarhuus d. 2den Januarii 1650, og hafde i Sine Gudfrÿgtige, samt ved Herrens Naade vel bemidlede Forældris Huuss, meget god Pleÿe baade aandelig og legemlig, indtil det Aar 1656, da dend Svendske Krigsmagt fiendtlig faldt ind i Jÿlland, og Hand, i Sin Alders Sÿvende Aar, blef fört, tillige med de andre Hans Södskende, fra Jÿlland til Dalbÿe Præstegaard paa Hindtz Holm, hvor Hand forblef hos Sin Morbroder, Hr. Oluf Rasmusen Thestrup, som var Biscop Thestrups Fader, indtil det blef i Fÿen ligesaa usickert for Fienden, som i Jÿlland, og Hans Forældre derfor, med deris Familie flygtede til Kallundborg i Siælland, hvor de agtede at blive Boesiddende. Men, da Rigerne blef glædet omsider ved Herrens hiertelige Barmhiertigheder, som beskickede, efter langvarig Haard Feÿde En bestandig Fred, fandt Hans Forældre Behag at forandre deris fattede Tancker, og forföÿe sig igjen til Aarhuus, hvor da dend unge *aag-wacte* (!) Discipel Self begierede af Sine Forældre, at Hand maatte blive holdt til Bogen: Hand fick En Habil Informator, og efter To Aars Privat-Information

Søstre Mette Rasmusdatter Thestrup saavo saft 12 Børn; 62 Børne-Børn, 68 Børne-Børns-Børn; Tilsammen 142: Hvilket vel saa meget mere taget vil undre naar mand considererer, at imellem det Aar 1639, da min Farfader og Farmoder kom i ægteskab, og, det Aar 1707, da David Posten rider, med Herrens Velsignelse allerede var vel til saa Tall 142 befindis icke uden 68 Aar. ∞.

Jens Sørensen Winthers, og Mette Rasmusdatter Thestrups,
Øjvede Børn, og fødte Søn,
PEDER WINTHER,
min Fader,

En født i Aarhuus d. 22den Januarii 1650, og daabt i dens Høidøbelige, samt med Faderens Naade vel bemeldte Forældres Hus, meget god Pleje baade aandelig og legemlig, indtil det Aar 1656, da dend Høimegtige fiendtlig faldt ind i Fyhnen, og Hand, i den Alderen øjvnede Aar, blef først, tillige med den anden Hand søskende, fra Fyhnen til Dalbye Præstegaard paa Hindsholm, hvor Hand forblef hos sin Morbroder, Mr. Oluf Rasmussen Thestrup, som var Biscop Thestrups Fader, indtil til Ind blef i Fyen ligesaa visitered for Fiendens, som i Fyhnen, og Hand forældre derfor, med deris Familie flygtede til Kallundborg i Siælland, hvor de agtede at blive Boe-siddende. Men, da Tingene blef gloded omsider ved Freden saa vidt imellem Høimegtige Øvrigheder, som bestridte, efter langvarig Haard Fejde En anden Lund, fandt Hand Forældre Tilsag at forandre deris fattede Tanker, og forføje sig igien til Aarhuus, hvor de Hand unge aegteviede Piger, det Tilsag begiærede af sine Forældre, at Hand maatte blive sendt til Byen: Hand fik En Habil Informator, og efter To Aars Privat-Information kom Hand i dend fierde Lectie i Aarhuus Cathedral Skole, Rectore Scholæ Mag: Niels Krog, og Conrectore, Mag: Johan Rodius. I fierde Lectier blef Hand Vide-mand for sin Rectoris Søn, Peder Krog, siden Biscop i Trundhiem, og, som En Vide-mand fulgte Hand dem paa Academiet, da de øfrige Lectier igien naam, indtil de Anno 1670 blef dimitterede til Academiet, Peder Krog, som Supremus, og Peder Winther, som Proximus Supremo. Doctor Georgius Witzlebius var dend Tid Rector Magnificus, og Doctor Erasmus Bartholinus, som siden Anno 1695 blef min Privatis

Facsimile af Manuskriptets Side 11.

kom Hand i dend Fierde Lectie i Aarhuus Cathedral Skole, Rectore Scholæ Mag: Niels Krog, og Conrectore, Mag: Johan Rodius. I Fierde Lectien blef Hand Side-Mand hos Sin Rectoris Sön, Peder Krog, siden Biscop i Trundhiem, og, som En Side-Mand fulgte Hand Ham stedse de öfrige Lectier igiennem, indtil de Anno 1670 blef dimitteret til Academiet, Peder Krog, som Supremus, og Peder Winther, som Proximus Supremo. Doctor Georgius Witzlebius var det Aar Rector Magnificus, og Doctor Erasmus Bartholinus /: som siden Ao. 1695 blef min Privatus Præceptor ved Academiet :/ var Decanus. Til Præceptorem Academicum udvalde Min Fader Doct. Matthiam Jacobæum, som da var Græcæ Lingvæ Professor. Ved Academiet continuerede Hand Sine Studeringer bestandig, indtil Hand Ao. 1672 obtinerede et Berömmeligt Attestatum, og prædickede Sin Dimiss-Prædicken, sub Censura Doctoris Christophori Schletter. Hand reÿste saa hiem til Aarhuus, hvor Hand, imidlertid var blevet Faderlös, derfor tog ud til Sin ældste Broder Hr. Sören Winther, som da var Sogne Præst til Aarslef, Hörning og Liime Meenigheder, icke langt fra Aarhuus, og hos Ham övede Hand sig in Studio Concionatorio: Derefter gaf Guds Forsiun Ham i Sinde, at reÿse over til FÿEn, her at besöge Sin kiere Morbroder, Hr. Peder Rasmusen Thestrup, Sogne-Præst til HuusbÿMeenighed og Hof-Prædickant til Wedelsborg; Hvor Hand, efter Recommendation fra Sin Morbroder, prædickede Dominica Judica Anno 1673, ved saadan Naade fra Gud, at Patronen Hr. Wilhelm Friderich von Wedel, Græve til Wedelsborg, strax gaf Ham Kalds-Brev at være Sogne Præst for Föns og Ørslef Meenigheder, naar dend da værende Sogne Præst Hr. Poul Jörgensen Rosenvinge, afgick ved döden: Men, efterdi denne meget Æreværdige Mand, alligevel Hand var höÿligen Alderne, endnu hafde temmelige Kræfter, saa Hand hvercken begierede eller behövede Hielp fra Sin vocerede Successor, besluttede dend unge Mand at fuldbÿrde, det Hand længe hafde baaret i Tancker, og dertil inderligen haft Attraa, Nemlig at besöge fremmede Academier, og sig endnu meere at perfectionere, saa vel in cognitione Lingvarum Orientalium, som in Studio Homiletico. Hand tog saa, först ud til Academiet i Rostoch, hvor Hand lod sig indskrive in Matriculam Studiosorum Rostochiensium, Rectore Magnifico Doct: Johanne Döbelio, og logerede ind hos Doctorem Michaelem Cobabum, Theologiæ Professorem Publicum, for at blive grundeligen informeret in lingva Ebræa. Men, der Hand med stor fornöÿelse studerede til Rostoch, fick Hand En kierlig Skrivelse fra Sin Store ven og gamle Skole-Cammerat, Peder Krog, som da studerede til

Wittenberg, at Hand skulde qvittere Rostoch, og tage til Wittenberg, hvor Hand kunde finde större leÿlighed til at avancere in studiis; Og efterdi Peder Krog, da Magister; siden Doctor og Biscop, var Hans Intime-Ven og Broder, fra dend tid de hafde siddet sammen i Aarhuus Skole, liige indtil Academiet i Kiöbenhafn, fick Hand en stor lÿst at adlÿde Sin saa Elskelige Ven, derfor tog afskeed fra Rostoch, i forsætt at reÿse til Wittenberg. Dend fornemme Stad Hamborg attraaede Hand at see, paa denne Sin Reÿse til Wittenberg; Men, ved Sin Reÿse igiennem Hamborg fandt Hand for sig imod formodning Sin dÿrebare Broder, Hans Winther, som siden blef Borgemester i Aarhuus, og da var i Hamborg: Denne Hans Broder brugte stærcke Motiver til at dissvadere Ham Hans fast-satte reÿse til Wittenberg; fordi veÿen til Wittenberg da var besatt af det Svendske Krigsfolck, og endnu meere, fordi det var u-anstændigt at Hand reÿste saa langt hen fra de Meenigheder i Fÿen, Föns og Ørslef, til hvilcke Hand var kaldet, og Hand maatte vente hver dag, at Gud æskede af Ham Tieniste i de Meenigheder: Hand adlÿdede da Sin Broders Raad, alligevel Hand inderligen hafde lÿst til Wittenberg; Reyste saa fra Hamborg til Academiet i Kiil, hvor Hand, af Pro-Rectore, Doctore Georgio Ernesto Heÿldberg blef immatriculeret blant Academicos Kilonienses, og tog Sit logement hos Doct. Matthias Wasmuth, dend Sær berömmelige Ebrææ Lingvæ Professor, under hvis manuduction Hand med stor Lÿst continuerede sine studia Lingvarum Orientalium, indtil Dend fromme Guds Mand, Hans Antecessor, Hr. Poul Rosenvinge, lod Ham tilskrive ved Hans Morbroder Hr. Peder Thestrup, at Hand baade höÿlig behövede og heftig begierede Hans Med-Hielp i Embedet. Ufortövet reÿste Hand saa fra Kiil, og kom til Föns Præstegaard d. 10de Novembr. 1675, iust samme Aften, som det behagede Gud inden Morgenen at bortkalde Hans Hæderværdige meget Priiselige Formand: Hvor paa Hand strax, af dend da værende Biscop Doct. Niels Bang, blef ordineret d. 26 Novembr. efter at Hand hafde prædicket for Biscoppen, Söndagen næst for; Siden blef Hand indsat i Föns og Ørslef Kircker Dom. 2 Adventus, af dend da værende Proust i Wendts Herredt, Mag. Jesper Larsen i Brænderup. Anno 1704, der Hand alt hafde været Præst i 29 Aar, blef Hand udvaldt til at være Proust i Wendts Herredt, thi Magister Jesper Larsen, som hafde indsat min Fader, hafde til Successor i Prouste-Tieniste, Mag: Jörgen Carstensen först Sogne-Præst i Brænderup, siden i Haarslev; og alligevel Haarslef ligger i Schoubÿ-Herredt, dog fordi Mag. Jörgen Carstensen hafde Biscop

Kingos Stif-Datter, blef Hand ved, at være Wendts-Herredts Proust, skiöndt Hand var Præst i Schoubÿ-Herredt, indtil Hand Ao. 1700 blef Stifts-Proust, i det Hand blef Sogne-Præst til Cathedral-Kircken i Odense. Ham succederede i Wendtz Herredts Proustie, Mag. Hans Liime, Sogne Præst i Middelfart, og efter Mag. Liimes död blef min Fader Proust i Wendtz Herredt, in-augureret dertil, af da værende Biscop Doct: Christian Rudolph Müller d. 8 Octobr. 1704. Herren i de Höÿe Himle salvede Hans Hoved med mangen lifsalig olie; velsignede ogsaa Hans öÿe med mangen heel vigtig glæde, hvor om Hans Hierte vidnede et uforglemmeligt tænckværdigt vidnisbÿrd, Mandagen d. 13de Octobris Anno 1710, da Hand, under En Naadefuld Beskickelse fra Gud var blevet overværende, midlertid Patronen for Ørbeck Kircke, Höÿædle og Welbr. Hr. Justitz Raad og Landsdommer Matthias Rosenvinge til Ørbecklunde, gunst-fuld udleverede Kalds-Bref til Hans Sön, og det Faderlige Hierte, brændende med saadan Brÿnde, som fordum Josephs Hierte, udbröd med disse ord: Hr. Justitz-Raad, Jeg har to gange været Brudgom, og En Brudgoms Glæde er vigtig, efterdi Skriften har denne Tale, Ligesom En Brudgom glæder sig ved en Brud, Saa skal og din Gud glæde sig ved dig: Men, denne Dag, i det ieg seer min Sön kaldet til at blive Præst, er mig En endnu glædeligere dag, end nogen af de forrige glædis Dage i mit Lif. Af disse Hans ord, hvilcke Hand talede med graad, kand er-agtis, Hvilcken En Hierte-from og Höÿ-Elskværdig En Fader Hand har været. I mange Aar förend Hand döde, hafde Hand udvaldt, Sig til Liig-text, de Tre Sidste vers af Ps, 25de; og /: Gud alleene ære! :/ Hans lif befundtis, conform med de Ord, hvilcke Hand hafde udseet Sig til Liig-text; derfor, med Taare blef lagt over Hans Aske disse Blomster, Hand levede En Retsindig Præst, En Velsignet Fader, og En lifsalig Christen. Hand hafde icke nogen ordineret Mand sig til Med-Hielp i Embedet, end dog Hans Höÿe Alderdom og Smerte af Calculis, meget graverede Ham; Hans ÿngste Söñer, som dog ickun var Studiosi i de tider, bistod Ham huldeligen, og tillige Hans fromme og Trofaste Naboer: Stedse önskede Hand sig, hvad Hans Embede anbelangede, denne Naade af Gud, at Hand liige indtil Sit Sidste maatte beholde Kræfter til at forrette Sit Embede, og, om Gud saa siuntis, blive i Embedis forrettning bortkaldet: Dette Hans önske blef opfÿldt, saaledis og saa viit, at Anno 1725, Fredagen d. 20de Aprilis var Hand i Udbÿ Kircke, der at betiene Sin Naboe; Löverdagen d. 21de reÿste Hand til Sit Annex, der at skrifte: Söndagen d. 22de prædickede Hand i begge Sine Kircker: Man-

dagen d. 23de var Hand ude i Herredet i Prouste-Forretning: Tirsdagen d. 24de fandt Hand sig Svag, Onsdagen d. 25de lod Hand sig betiene med dend Hellige Nadere, og Torsdagen d. 26de, da det var dagen næst for landets Aldmindelige Bededag, annammede Ævigheds Fader denne min Hæderværdige Faders Siæl, iust dend tid, da det slog paa at ringe om aftenen med de Klocker, som da udraabte dend Aarlige Faste for landet, Men der imod udraabte Dend Salige Sabbaths-Hvile for denne Arbeÿdere, som hafde arbeÿdet i halftredsindstÿve Aar, Hellige Sabbaths Arbeÿder; thi Sit Kalds-Brev at være Præst til Föns og Ørslef Meenigheder, hafde Hand faaet d. 19de Martii 1673, og til Embedet blef Hand ordineret Ao 1675 d. 26de Novembris; og, fra Tieniste i Stride-Kircken, til Triumph i Seÿer-Kircken blef Hand forflÿttet d. 26de Aprilis 1725; Saa at der fandtis Een Maanet og nogle dage, over, fulde 52 Aar, imellem, dend dag der kaldede Ham til Præste-Arbeÿd, og, dend dag der kaldede Ham til Helgen-Hviile; der end og fattedis ickun faa Maaneder, Hand io virckelig hafde tient Som Præst i 50 Aar, og som Proust i 21 Aar. Det er mig skeet næste Onsdag efter dend Paaske, da min Fader blef bortkaldet, at da ieg, tillige med Min kiere Svoger Jörgen Jörgensen, gick fra Ørbecklunde om aftenen klocken 10, og der var faldet en vældig Snee om dagen, seer vi begge, paa det Höÿe Steen-giærde, som er ved dend venstre Haand naar mand gaar fra Ørbecklunde, Et Hvidt Lam, staaende gandske stille paa Steengiærdet, og ludende ned med Hovedet. Sneen, som da laae tÿck over ald Marcken, og Steen-giærdet, hvor paa dette lam stod, og icke rördte sig i mindste maader, da vi begge gick det tætt forbi, overbeviiste os, at det var En betÿdelig Siun vi saae for vore öÿne, hvilcket foraarsagede Alteration hos os Begge. Min Svoger talede först, og sagde til mig: Hvad er dette? Ieg svarede, Det er Taalmodigheds Sÿmbolum. Men siden forrestillede ieg Ham, at denne Siun gaf mig forvarsel om min Faders Död: Hvilcket ogsaa aabenbarligen blef bekræftet; thi, Löverdagen næst efter dend Aldmindelige Bededag, da min Fader var bortkaldet Torsdagens Aften, var min Svoger og ieg, efter Middags-Maaltid, gaaet uden for vor Haugloge, hvor min Svoger brugte til mig disse ord: Endnu har du ingen Bud faaet om Din Faders Död, derfor, dend Siun vi begge har seet, vist nock betÿder Min Broders Död i Norge, icke din Faders död. Ieg svarede: Det kommer endnu, og næp var dette ord af min Mund, förend der blef bancket paa Haug-logen, og mig leveret Bref om min Faders Död.

Hvad der anbelanger Hans ægteskaber, blef Hand, for det Förste, Anno

steen-gierder, hvor paa stoke Lem stod, og ikke vilde sig i mindste maader, da vi begge gik det vorst forbi, overbeviiste os, at det var En betydelig Diæn vi saae for vore øyne, fornemmelig foraarsagede Alteration hos os begge. Min Broder talde først, og sagde til mig: Hvad er dette? Jeg svarede, Det er Taalmodighedes Symboleum. Man siden forestillede jeg Ham, at samme Diæn gav mig forvarsel om min Faders Død: Fornemmelig ogsaa aabenbarligen blev bekræftet; thi, Løverdagen næst efter vort Aldeminduelige Bededag, da min Fader var bortkaldet Torsdagens Aften, var min Broder og jeg, efter Middags-Maaltid, gaaet uden for vor Gaard-Loge, hvor min Broder brugte til mig disse ord: Endnu har vi ingen Brev hørt om vor Faders Død, derfor, vort Diæn vi begge har seet, viist mest betyder min Broders Død i Norge, ikke vor Faders Død. Jeg svarede: Det kommer endnu og noye vel efter ord af min Mund, førend der blev bekiendt paa Gaarden, og mig kommet Brev om min Faders Død.

Hvad der anbelangar Hans egteskaber, blev Hand, for det første, Anno 1676, Dom: 18 p. Trinitatis, af sin medbroder Hr. Peder Thestrup trolovet til Karen Knudsdatter Blanckenborg, min Moder, s: Hvis genealogia og vita skal anføris siden s. og d. 11 Octobr. i samme Aar blev dend Christelige Copulation fuldbyrdet. Med Hende-levende Hand i En velsignet egte-forening indtil d. 24 Octobr. 1694, og Hans Børn med Hende s: iblandt hvilke jeg nu s: skal fremstillis, efter at jeg først har anført Hans Hædret egteskab, som nu, saaledis. Hand var, efter min Salig Moders Død, Encke-mand indtil d. 12 Novembris Ao. 1695, da Hand i Odense af Mag: Ludvig Stoud, da tilsidst: Provst og Egen-Præst til St. Knuds Menighed, siden Biscop i Christiansaad i Norge, blev egte-viet til Velædle og Velbyrdige Hr. Etats-Raad og Doctor Christian Henric Lüja, s: som var fød af adel Familie udi Leipsig i Saxen s: og Frue Abigael Lauridtsdatter s: som var En Eenist Datter af Doctor Lauridts Jacobsen fordum Biscop i Odense s: Hvis meget Elskelige Jomfrue-datter, Euphrosyne Lüja; med Hende levede Hand i nt fornøyeligt Ægteskab i 29 Aar og fem Maaneder; og vad Hende saae Hand sig velsignet, med To Sønner, Een Datter; (1) Christian Henric Winther, fød Ao. 1696 d. 20 Octobr. Hand var i mange Aar Rector Scholæ i Aasens, siden Capellanens Adjunctus i Etsens; Hvor af,

Facsimile af Manuskriptets Side 16.

Iver, Capellan i Weile, samt Degn Provst til Wiedings som liggen ved Weile, og
tillige Prövst i Holmans Herredt; omsider Degn Provst i Weile. Hand Døde
liening i Publique Embede, ved Rectoratet i Aasens, hvor Begyndelsen blev
no 1721, og Anno 1728 d 29de Aprilis Fadde Hand Bryllup med Hand meget ædle
ge og Dydefulde Jomfrue, Helena Sophia Franck, En Datter fra Walgde Lam
bert Franck, Raadmand og Apotecher, vog omsider Borgemester i Aasens. Ved
Hende Hav Hand Fadt, under Jævnaar Gudarlige Velsignelse Tvende Børn,
1, Peder Winther født d 8 Nov. 1729, og nu Regis vard Studerende. 2, Lambert Franck
Winther, født d 11 Dec. 1730, bortkaldt d 26 Nov. 1731. 3, Cecilia Winther, født
d 31 Dec. 1731. gift med Mons. Suhr, En fornemme Købmand i Weile, dø
no 1754. 4, Christiana Henrica Lisa Winther, født d 22 Nov. 1733, Studerende -
5, Lambert Franck Winther, født d 23 Sept. 1735, ogsaa Studerende. 6, Euphro
syne Lisa Winther, født d 4 Dec. 1736. 7, Tobias Nicolaj Winther, født d 15 Jan
uarii 1738, bortkaldt d 28 Dec. 1739. 8, Christian Ulric Bartholin Winther,
født d 20 Maji 1739. 9, Helena Dorothea Leth Winther, født d 10 Maj. 1741, og
bortkaldt d 15 Maj. 1742. 10, Mette Friderice Winther, født i Weile d 12 Julii
1743. 11, Christian Peter Winther, født ibidem d 19 Nov. 1744. 12, Tobias Franck
Winther, født ibidem d 6 Oct. 1746, bortkaldt d 22 Nov. 1746. 13, Tobias Franck Winther,
født d 26 Octobr. 1747, bortkaldt d 10 Aprilis 1748.

Laurids Winther, født d 13 Julii 1698, blef Provst i Herringe Anno 1726, Sidan II,
Provst, til Ødbye i Wends Herredt Anno 1734. Derefter Provst til Barslef og Eyby
Anno 1741 omsider Provst til Kiærte i Bogherred Anno 1742. Hand kom Anno 1727
i egteskab med Jomfrue Anna Catharina Rafn, født d 14 Julii 1704, d 14 April 1754
Sille Mønsted, Datter fra Hand
mange dygtige Lærere,
Hr Niels Rafn i Dreslette
Hand Fadde saa gange
Fadt, 1. Euphrosyne, født d 22 Aug. 1728. 2, Sille d 11 Juni 1730. 3, En dødfød Søn, d 3 Septem
bris 1732. 4. Peder. 14 Sept. 1734. 5. Ronas. 6. Ulrica Cecilia 24 Juni 1738. ibidem.
6. Abigail, d 21 Dec. 1739. ibid. 7. Wilhelmina Friderica d 2 Maj. 1744. Kiærte.
Sille Fadde Bryllup d 16 Maj. 1749. fik Gregers Olsen Schou, Borger og Maaler Thisted i Kiøbenhavn
Euphrosyne, d 19 Sept. 1755. fik Jacob Johansen Schultz Degn i Haarby.

Mette Cathrine Winther, født Anno 1706 d Julii, kom i egteskab Anno III,
no 1730 d 22 Maji med Velædle Christian Ulrich Bartholin, Herredsfoged for
Boy- Wends- Herreder, som var en særdeles dygtig Mand, skyndsom
omtenkt og ydmyg, fod alle som kiendte ham: Man skulle egte
skab vorde, til stor bekiendtskab, gandske kort i dette Land
vorde unge efter deres Bryllup, blef Hand bortkaldet fra unge og
ing maatte sørgeligen følge ham til jorden d 1 Sept. i selve samme Aar 1730.
Hans Hustru fødte efter Hans død Anno 1731 d En Datter, som
blef opvoxet efter Ham Christiana Ulrica Bartholin, og naar

Facsimile af Manuskriptets Side 17.

1676, Dom: 13 p. Trinitatis, af Sin Morbroder Hr. Peder Thestrup trolovet til Karen Knudsdatter Blanckenborg, Min Moder, /: Hvis genealogia og vita skal anföris siden :/ og d. 11 Octobr. i samme Aar blef deris Christelige Copulation fuldbyrdet. Med Hende levede Hand i En velsignet ægte-Foreening indtil d. 24 Octobr. 1694, og Hans Börn ved Hende /: iblant hvilcke ieg er :/ skal fremstillis, efter at ieg först har anfört Hans Andet ægteskab, som er, saaledis. Hand var, efter Min Salig Moders död, Enck-Mand indtil d. 12 Novembris Ao 1695, da Hand i Odense af Mag: Ludvig Stoud, da Stifts-Proust og Sogne-Præst til St. Knuds Meenighed, siden Biscop i Christian-Sand i Norge, blef ægte-viiet til Welædle og Welbyrdige Hr. Assessor og Doctor Christian Henric Luja, /:som var föd af ædel Stamme udi Leipsig i Saxen :/ og Fru Abigail Lauridtsdatter /: som var En Eeniste Datter af Doctor Lauridts Jacobsen fordum Biscop i Odense :/ deris meget Elskelige Jomfru-Datter, Euphrosyne Luja; Med Hende levede Hand i et fornöyeligt glædefuldt ægteskab i 29 Aar og Fem Maaneder; og ved Hende saae Hand sig velsignet, med To Sönner, Een Datter;

I. Christian Henric Winther, föd Ao. 1696 d. 20. Octobr. Hand var i mange Aar Rector Scholæ i Assens, Siden Capellanens Adjunctus i Assens; der efter, Capellan i Weile, samt Sogne Præst til Windinge som ligger ved Weile, og tillige Proust i Holmans Herredt; omsider Sogne Præst i Weile. Hans Betiening i Publiqve Embede, ved Rectoratet i Assens, tog Begyndelse Anno 1721, og Anno 1728 d. 29de Aprilis hafde Hand Bröllup med dend meget yndige og Dydefulde Jomfru, Helena Sophia Franck, En Datter fra Welædle Lambert Franck, Raadmand og Apotecher, og omsider Borgemester i Assens. Ved Hende har Hand haft, under Herrens synderlige Velsignelse Tretten Börn, (1) Peder Winther födt d. 8 Nov. 1729, og nu Nogle aars Studenter. (2) Lambert Franck Winther, födt d. 11 Dec. 1730, bortkaldt d. 26 Nov. 1731. (3) Cecilia Winther, födt d. 31 Dec. 1731. gift med Monsr. Suhr, En fornemme Kiöbmand i Weile, Anno 1754. (4) Christian Henric Luja Winther, födt d. 22 Nov. 1733, studerende — (5) Lambert Franck Winther, födt d. 23 Sept. 1735, ogsaa studerende. (6) Euphrosyne Luja Winther, födt d. 4 Dec. 1736. (7) Tobias Nicolaj Winther, födt d. 15. Januarii 1738, bortkaldt d. 28. Dec. 1739. (8) Christian Ulric Bartholin Winther, födt d. 20 Maji 1739. (9) Helena Dorothea Leth Winther, födt d. 1 Maj. 1741, og bortkaldt d. 15 Maj. 1742. (10) Mette Friderice Winther, födt i Weile d. 12 Junii 1743. (11) Christian Peter Winther, födt ibidem d. 19 Nov. 1744. (12) Tobias Franck Winther, födt

ibidem d. 6 Oct. 1746, bortkaldt d. 22 Nov. 1746. (13) Tobias Franck Winther, födt d. 26 Octobr. 1747, bortkaldt d. 10 Aprilis 1748.

II. Lauridts Winther, födt d. 13 Julii 1698, blef Præst i Harringe Anno 1726, Siden Præst til Udbÿ i Wendts Herredt Ao 1734, derefter Præst til Barslef og Eÿbÿ Ao 1741, omsider Præst til Kierte i Bogherret Ao 1742. Hand kom Ao 1727 i ægteskab med Jomfru Anna Cattharina Rafn, födt d. 14 Julii 1704, död d. 4 Aprilis 1754, som var en Datter fra dend meget vackre Mand, Hr. Niels Rafn i Dreslette og Sille Mouridtsdatter Leÿchter, ved Hende har Hand haft, 1. Euphosÿne, födt d. 22 Aug. 1728; (2) Sille d. 11 Jun: 1730. (3) En dödföd Sön, d. 3 Septembris 1732. 4. Peder, 14 Sept: 1734, i Rones. 5. Ulrica Cecilia 24 Jun: 1738, ibidem. 6. Abigail, d. 21 Dec. 1739. ibid. 7. Wilhelmina Friderica d. 2. Maj. 1744. i Kierte. Sille hafde Bröllup d. 16 Maj. 1749. fick Gregers Olsen Schou, Borger og Mester Klein Smid i Kiöbenhafn. Euphrosÿne, d. 19. Sept. 1755. fick Jacob Johansen Schultz, Degn i Haarbÿ.

III. Mette Cathrine Winther, födt Anno 1700 d.... Julii, kom i ægteskab Anno 1730 d. 22 Maji med Welædle Christian Ulrich Bartholin, Herredtsfoget for Bog-Wendts-Herreder, som var en særdelis vacker Mand, sÿnderligen æstimeret og ÿndet, hos alle som kiendte Ham: Men dette ægteskab varede, til stor beklagelse, gandske kort; thi dend Trettende uge efter deris Bröllup, blef Hans bortkaldelsis uge, og ieg maatte sörgeligen fölge Ham til iorde d. 1 Sept. i self-samme Aar 1730. Hans Hustru födde efter Hans död Anno 1731 d..... En Datter, som blef opnæfnet efter Ham Christiana Ulrica Bartholin, og nu er. .....

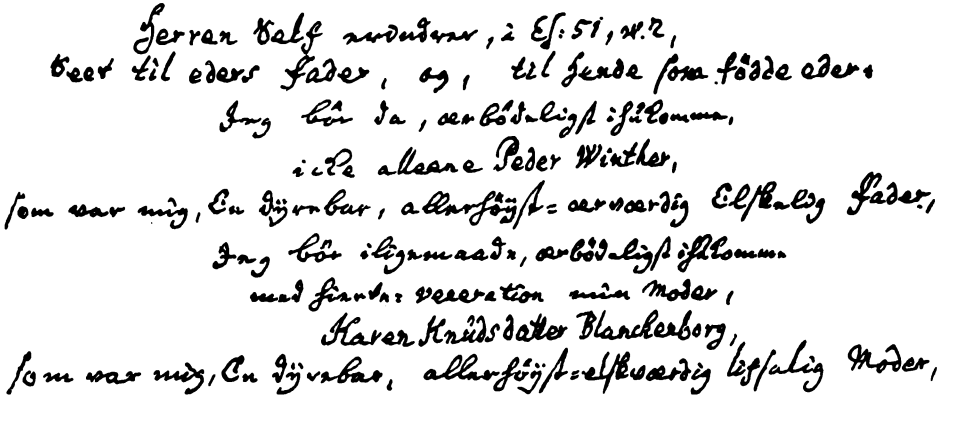
Herren Zebaoth regnbuen, i Es: 54, v. 2,
Veer til eders Fader, og, til Hende som födde eder.
Jeg bön da, ærbödeligst ifölgesvend,
ikke alleene Peder Winther,
som var mig, En ÿdmÿg, allerhöÿst-ærværdig Elskelig Fader,
Jeg bör ligemaade, ærbödeligst ifölgesvend
med sinden veneration min Moder,
Karen Knudsdatter Blanckenborg,
som var mig, En ÿdmÿg, allerhöÿst-elskværdig ligefalig Moder,

födt i Odense, Anno 1639 d. 13de Junii; Hendis Fader Knud Jacobsen Blanckenborg, var Borgemester i Odense, og i Sine dage En Höy-agtet og sær æstimeret Mand hos mange af Adelen, end og hos dend Store Hannibal Sehested, som hafde Kongens, Christiani Qvarti Datter, og hafde været Statholder i Norge, for hvilcket Statholderskab Hand blef fordret til Ansvar, under Frederici Tertii Tid, og der Hand var kommet ned fra Norge, skref Hand efter Knud Jacobsen Blanckenborg, kaldede Ham til Kiöbenhafn, og vilde brugt Ham Som Procurator i Sin Sag: Men Knud Jacobsen forrestillede Ham Hvad Betydenhed det hafde at före Process mod Sin overmand, raadede Ham til Submission, og udvirckede til Sidst, at Dend Store Hannibal Sehested sagde: Knud, ieg fölger dit Raad. Siden Ao 1660 da det vigtige verck, Kongens Souverainetet skulde ud-arbeydis, blef Knud Jacobsen af Samme Hannibal Sehested forrestillet Kongen som En Mand der med Nytte kunde brugis; blef derfor kaldet til Kiöbenhafn. Efter dc Tider, da min Fader i nogle aar hafde været Præst i Föns, og det var skeet, at En Mærckelige Hadere af Guds Folck, var blevet bitter, fordi Et Par Stude, paa hvilcke Hand hafde fallet, men icke vilde give det der blef begiert, siden blef solgt til En anden, som gaf det der begiertis, og Bitterheden hos Ham gick saa viit, at En forfærdelig ængstning blef opreyst mod mine Forældre, udreddede min Morfader dennem af dend ængstning, ved En Reyse til Kiöbenhafn. Aldt dette veed ieg vist, om min Morfader Knud Jacobsen Blanckenborg. Hans förste Hustru var Mette Jensdatter, min Mormoder, som födde Sit Barn d. 13de Junii Ao 1639, Nemlig, Min Moder, som var Hendis Förste og blef Hendis Eeniste Barn; thi, strax Hun hafde födt Hende, ud-fore Hendis Siæl og fick over Sit Hovet ævig glæde hos Gud. Efter Sin Förste Hustruis Död, kom Min Morfader i ægteskab med Mette Clemensdatter, som var en Encke; og hafde to Sönner, Clemen Pedersen som blef Præst i Korup, og Niels Pedersen, som blef Præst i Egense: Ved Mette Clemensdatter hafde min Morfader, (I) Peder Knudsen Blanckenborg, som, under min ungdoms tider var En from Borgemester i Odense, og, ved Sin Hustru Karen Jacobsdatter /: Hr. Jacobs Datter i Hornöe, og Söster til Pernille Mag. Christopher Wielands i Wester Schierning:/ hafde (a) Tre Sönner, (1) Knud, som döde Student. (2) Jacob som var Lieutenant, og boede paa Langeland. (3) Balthsar, Et vackert ungt Menniske, som blef forrædisk ihielstucket i Odense. (b) Tre Döttre, (1) Mette Cathrine, som döde Jomfru, dog forlovet med En Fornemme Mand, da Hun Self var en yndig og dydig Jom-

fru. (2) Lovise, gift med en Lieutenant og (3) Marie gift med en Kiöbmand. (II) Dorthe Knudsdatter Blanckenborg, som hafde Henric Werckmester, Kiöbmand i Odense og ved Ham födde, (a) Knud Werckmester, som blef Præst i Weilbÿ i Wendts Herredt, og fick, först Mag. Christopher Wielands Datter i Wester-Schierning, Anne Lisbeth Wieland, som födde Ham (1) Henrich Werckmester, nu Præst i Föns, (2) Christopher Werckmester, som blef gift i Kiöbenhafn. (3) Pernille Werckmester, som fick Hr. Riisbrich i Weile. Faderen, Knud Werckmester, hafde siden Hr. Oluf Bangs Datter i Schÿtzberg, og ved Hende Een Sön. (b) Henric Werckmester, som döde ugift. (c) Cathrine Werckmester, som kom i ægteskab med min Broder Knud Rosenvinge, hvis Posteritet anföris siden, blant min Moders Descendenter.

III. Mette Knudsdatter Blanckenborg, som först hafde Jörgen Wichmann, Raadmand i Odense, der da var Enkemand, og hafde To Döttre, Een, som fick Hr. Hans Larsen i Flemlös, og Een som fick Hr. Niels Pedersen i Egense, som var En Sön af Min Moders Stiv-Moder Mette Clemensdatter. Min Moster, Mette Knudsdatter, i Sit förste ægteskab med Jörgen Wichmann, födde (1) Ingeborg Wichmann, Et særdelis ÿndigt og dÿdefuldt Fruentimmer, som blef givet, mod Sin Villie, til En Catholsk Adelsmand og ved Ham hafde Een Sön, som blef opdraget Evangelisk. (2) Mette Wichmann, som fick Hr. Christian Bruun Præst til Allese og Brobÿe, Hun hafde icke Börn. Saa viit, om min Morfaders Posteritet ved Hans Sidste Hustru. Hans Eeniste ved förste Hustru, Karen Knudsdatter Blanckenborg, Min Moder, blef döbt i St. Knuds Kircke i Odense Ao 1639, d. 18 Junii, som var liige dend Dag, da Hendis förste Mand, Hr. Poul Jörgensen Rosenvinge blef i Samme Kircke ordineret til Præst, og Hvo skulde da tænckt, sagde siden min Moder meget ofte, at vi To, som saa blef samlet i Een Kircke, Hand at Præst-viies, ieg at Christviies, vi skulde siden samlis ved ægte-Baand? Denne Hæderværdige Mand Hr. Povel Jörgensen Rosenvinge, var födt i Odense, og var Broder til Henric Jörgensen Rosenvinge, som var Min Fromme Patrons, Hr. Justits Raad og Landsdommer Rosenvinges Fader. Præste-Embede i Föns og Ørslef Meenigheder betiente Hr. Povel Jörgensen Rosenvinge, fra d. 18de Junii 1639 /: da Hand blef ordineret :/ med denne vigtige Roes, og med dette ÿpperlige vidnisbÿrd fra alle Hans Kiendere, eÿ mindre end fra Hans egen Samvittighed, at Hand hafde Vandret i Verden i Eenfoldighed og i Guds Retsindighed, icke i kiödelig Viisdom, men i Guds Naade; hvilcket blef Et

prydende Blomster paa Hans graf, der Hand omsider d. 17de Novembr. 1675 blef af Menniskene Hæderligen bestædiget til Hvile, efter at Herren kierlig hafde faunet Hans Siæl d. 10de Novembris, i Hans Alders 63de Aar, og i Hans Embedis 36dte Aar. Hans Förste Hustru, förend han fick min Moder var Anne Hr. Jörgens, Formandens Sl: Hr. Jörgens Efterladte Encke, af hvilcken Sin Mand Hr. Jörgen Hun ickun maadeligen var bleven æret, efterdi dette Tritum, Sidder i Guds Fred, Min gode Anne Hr. Jörgens, er bleven sagt til Hende af Hendis Mand Hr. Jörgen; og det hafde Siune at Hun vilde hale sligt ind igien, ved Sin opförsel mod Hendes anden Mand, Hr. Poul Jörgensen, Ham Hun ærede ickun Föye, saasom det var de Tiders Maade, at de ældere ickun maadeligen ærede de yngere, endskiönt æstime for de yngere kunde være blevet de ældere fornöden, enten ved ægteskab, eller ved anden Necessitet. Dend gamle Doctorinde Abigail Lauridtsdatter, som var min anden Moders, Euphrosyne Lujas, Moder, har fortællet mig, at da fornæfnte Anne Hr. Jörgens i Sit Sidste ægteskab med Sl: Hr. Poul Rosenvinge, var eengang ude til et fornemme Bröllup paa Odense Raad-Huuss, hvor Bispinden var, vilde Præstekonen byde Bisp-inden ære at sidde överst, enddog de tog Sæde i de Tider icke efter deris Stand men efter deris Alder; derfor sagde Bispinden offentlig og i allis Paahör til Hende: Min gode Anne Hr. Jörgens, det duer icke meget, at I som er En ældere Kone, vil byde, mig som er yngere En ære I lidet meener med; Men dersom I vilde giöre Eders Mand hiemme meere ære end I giör, det duede meere, og det sömmede Eder bedre. Saaledis talede de in diebus Olim. Anno 1655 da min Moder var Sexten Aar, hafte Hun Bröllop paa Odense Raad-Huus med Hendis förste Mand, oft-næfnte Hr. Poul Jörgensen Rosenvinge, d. 9de Julii, og holdte saa d. 18de Julii Sin Hiemfærd i Föns, med mangfoldige Hendis Venner og andre Fornemme Folck; Men strax ved denne Hiemfærd gaf Gud Hende forvarsel om dend Sörgelighed, som kort efter skulde komme Hende, da de Svendskis Indfald i Fyen, som skeede ved at gaa over Iisen, raabte allerförst i Föns, giörer bart, giörer bart indtil grundvollen i dend, thi deris gang over Iisen skeede strax ved Föns, over Brandsöe ind i Tybrind Marck.

Ved dend höytidelige Hiem-færd, om hvilcken er mældet, skulde Min Moder, som ung Kone i Huuset, beneventere de ankomne Giæster, og efter de dagis Brug, bære dennem til Velkom, En mægtig stor Sölfkande Fuld af varm Viin, hvor i var megen Kryderi: Men, just som Hun træder ind i dend Store Stue, hvor giæsterne var, falder Hun og gandske spilder aldt

det der var i denne Store Kande: Ved dette blef Hun erindret, /: som Hun Self mange Gange sagde mig :/ at Ald dend Riige overflödighed som Hun Fördte til Föns, var idel Forfængelighed, ligesom ald Verdens Herligheds Floer. Hun hafde En Anseelig Arv efter Sin Moder, hvis Eeniste Barn Hun var; Hun ogsaa hafde faaet En Riig Brudgave paa Odense Raad Huus, i det Hendis Fader, som Borgemester i Odense og meget yndet af mange fornemme Folck, hafde indbödet til Hendis Bröllup mangfoldige Adel og Anseelige Andre; der over var det blefvet En Riig Collection baade af Reede Penge, og af andre Pretieuse Ting, som Hun hafde fört med sig til Föns: Men, baade alt det, som Hun hafde bragt did, saa og, alt det som tilforne var der, blef i grunde bortrevet af de Svendske: derforuden blev der andre haarde Bedrövelser at udstaa i saadane trouble tider, om hvilcke Store og gandske haarde Bedrövelser min Moder talede mangen Höy-aldvorlig Erindrings Tale til mig, i ald dend Tid som Hun levede med mig, og mig formanede Hun paa det allerhöyeste, at ieg skulde i tide befale mig Dend Trofaste Gud, som har forsickret at Hand vil være hos os, naar vi skal igiennem Vande og ild, igiennem Nöd og Död.

Igiennem alle de Ting har Dend Trofaste Gud fört min Moder forunderligen, og alletider Huldeligen bistaaet Hende, end dog det siuntis undertiden, at vandenis Ström vilde gaa Hende over Hovedet, og Ildenis Lue lod sig ansee at vilde legge i Aske aldeelis, aldt Hendis Haab tillige med ald Hendis Hielp. I dette öyeblick gaar ieg ind at skyde En Kugle igiennem Din Mands hierte, paa det du icke meere skal have Ham at undskylde dig med: Dette sagde En utugtig Svendsk Officerer til min Moder, og da var Hendis Hierte i dend aller bitterste Angist, Men Guds Trofasthed udrev Hende saa vel af dend Angist, som af alle de andre Angister. Jeg hafde tænckt, svarede Hun Officereren, at aldt det I har sagt tilforne, hafde været sagt alleeniste for at pröve mig, som et ungt Menniske. Men nu ieg forstaar andet, vil ieg icke have Kuglen igiennem Min Mand, tillad mig bare en minut, saa skal ieg strax være hos Eder. Derpaa sögte Hun yderst ud i Sit Bryggers, bröd En veg ud, kom igiennem Haven ud paa fri Marck, og under fæl Natt forunderligen blef fört af Gud til Fiellerup Præstegaard, to Miile fra Föns, hvor Hun da hafde En Morbroder boende; hos Ham laae Hun skiult, indtil dend utugtige Officerer, som da var i Föns, blef commanderet af Sit Chef til et andet Sted. Denne Haarde Anfægtning fortællede Min Moder mig meget ofte, foruden mange andre jammerlige Bedrövelser, som samlis, naar Fiender har et land inde, og udplynder det

i grunde; thi ligesaa vel aldt det vi hafde gravet ned, sagde Min Moder, som vort andet tilsammen, tog Fienden bort, og lefnede bart intet, hvor paa fulgte da Bedrövelse ved Hunger, efter at Fienden var ud-drevet af landet. Jeg gick, sagde Hun, fra Föns til Middelfart paa min fod, at kiöbe min Mand og mig En Eeniste Skieppe Rug, for hvilcken ieg skulde give 10 Marck Danske; Men fordi ieg vilde borge og icke hafde penge, maatte ieg gaa tom Hiem. Det var mig modige fied, sagde Hun: Men, sagde Hun og, Hvor kand nogen Fornuft udgrunde, alle de underlige Gierninger Gud har giort, i dette, at Hand ræddede min ære, og holdte mig i live, tillige med min Mand, i saadañe ÿderligst-Sorrigfulde Tider! Vi Begge, efter at Fienden var borte, og bestandig fred forkÿndet, faunede hver andre, og frÿdede os höÿligen over ald dend Miskundhed, og ald dend Trofasthed Gud hafde beviist mod os, midt i vore Bitterste Bedrövelser. Förend Fienden kom i Fÿen, hafde min Moder födt Sin förste Datter, Anne Rosenvinge, som döde faa uger gammel. Efter Fiende-Tiden födde Hun Otte Börn, i Sit förste ægteskab; thi de var Ni tilsammen, og af disse Mine Ni Södskende paa Moders Side, var Fem levende, da min Moder kom i Sit Andet ægteskab, og Alle disse Fem har jeg baade seet og længe kiendt, Nemlig,

(I) Anne Rosenvinge, födt Ao 1663, Hun hafde Sin Eeniste lÿst paa Jorden i Herrens Frÿgt, og arbeÿdede med ald flid at ære Gud baade i Legeme og i Aand. Denne min Söster, ligesaa vel som min Moder, gaf mig under mine unge aar heftig Tilskÿndelse til Guds Frÿgt, icke alleene ved daglige formaninger, men end og ved lifsalige anviisninger. Jeg mindis iblant meget andet, at een tid, da der kom tidende, at Torden hafde dræbt En Mands koe i Föns, sagde denne min Söster: Gud som dræbte ved Sin Torden denne Mands koe, har sparet alle vore, derfor ere vi pligtige, af vore mange at give denne Mand En koe igien, thi Hendis Eeniste öÿemeed var at ære Gud; Hun blef kierligen begiert til ægte, af Mine Forældris Naboe, Mag: Christian Riisbrick i Rones, Men Hun bad paa det væmodigste, at Hun maatte blive i eenlig Stand, efterdi Hun hafde gandske givet Sit Hierte til Sin Aandelige Brudgom, hvor i ogsaa Hendis Forældre consenterede. Hun levede saa, eenlig indtil Sin Alders 30dte Aar, da Hendis Himelske Brudgom kierligen tog Hende til Sig Self, efter at Hun i Fire Aar hafde været i Aarhuus hos Min Farmoder Mette Rasmusdatter Thestrup, og Hendis legeme hviler i vor Frue Kircke i Aarhuus, under En liigsteen, som min Fader, Self udhuggede, og lod före did Ao 1693.

II. Knud Rosenvinge födt Anno 1664; Hand blef Præst til Fielsted og Harndrup Meenigheder i Wendts Herredt, efter at Hand i mange aar, under megen ÿnde hafde Præceptoreret i Hr. Professor Edingers Huuss i Odense. Hans Hustru, Cathrine Werchmester, var En Datter af vor Moders Halv-Söster, Dorthe Knudsdatter Blanckenborg; ved Hende hafde Hand En Eeniste Datter, födt Ao 1698, Karen Dorthea Rosenvinge, som blef gift Ao 1721 med Hr. Juchum Wieland, da Hendis Faders Compastor, og ved Ham födde Een Datter, derpaa döde Ao 1722. Datteren blef gift til Serslef, men i Sin förste Barsel-Seng döde iligemaade, som Hendis Moder.

III. Hannibal Rosenvinge, födt Ao 1670, Hand informerede, og Ao 1695 til Academiet dimitterede min Broder Jens Winther og mig, Men, i det Hand uden Maade studerede Natten med dagen, blef Hand paa det Sidste, Elendeligen En Phreneticus, og i Sin Broders Hr. Knud Rosenvinges Huuss jammerligen var indluckt i Sÿv aar, siden blef forlöst, baade fra Phrenesi og fra ald jammer Ao 1703 i Sin Alders 33dte aar.

IV. Jacob Rosenvinge födt Ao 1671, Hand hafde mærckelige og meget Betænckelige Fata. I sine förste Aar blef Hand holdt til Bogen, Men, Bogen behagede Hand icke; underviisning i at regne og skrive, elskede Hand, blef derfor sendt til Hadersleb, og der Hand var perfectioneret i det Studio, som Hand hafde udvalgt sig, vilde icke nogen behagelig Pladts aabne sig for Ham i Danmarck, hvercken ved Skriver-Stuer, eller hos Kiöbmænd; Det skeede da, at En Mand i Middelfart, som ofte reÿste til Bergen i Norge, erböd sig at bringe ham op til Bergen, hvor Hand kiendte En sær Fornemme Kiöbmand, hos hvilcken Hand Haabede at faa Ham enploÿeret. Men Dend Kiöbmand, da min Broder blef Ham præsenteret, kunde icke modtage Ham Fordi Hand alt hafde fleere Kiöbmands Karle end Hand behövede: dog, der Hand betragtede Ham, at Hand saae perfect vel ud, og hafde En Fuldkommenhed i at regne og skrive, siger Hand til Ham: Min Sön, tör du vove dit unge lif, til at reÿse en Besværlig Reÿse Nord paa? Da nu min Broder svarede Ham til Behag, sagde Hand videre: Paa Helgeland, som ligger 60 Miile paa hin Side Trundhiem, har ieg en Svoger Peder Broch, som er Kongens Foget paa Landet; Hos Ham kand ieg sickert skaffe dig tieniste, om du drister dig at reÿse did. Min Broder accepterede dette, kom til Helgeland 1686, blef antaget hos fornæfnte Peder Broch, og var i tieniste hos Ham, fulde Sÿv Aar, kom saa Ao 1693 ned til Danmarck igien, og uformodentligen stod for Sin Moders öÿne, som i Begÿndelsen var viit

fra, at kunde kiende Ham; thi foruden at Hand hafde været borte i Syv Aar, var Hand i mange maader forandret; hafde da faaet En Peruqve, og stattelige Klæder, var ogsaa, under dend haarde Clima saa höyt oppe i Nordlandene, mærckeligen forandret i Sit Ansigt, og over alt dette var det langt fra min Moders forventelse, at Hun skulde see nogentid meere denne Sin Sön: derfor da Hand omsider, efter lang forblummet Tale, gaf sig kiendt i det Hand sagde: Min Moder, Jeg er Jacob eders Sön, dend I sendte til Norge, og til Beviiss fremstiller ieg, Et Arre i mit Ansigt, og Et Arre paa min venstre Arm; daanede min Moder af glæde, over dette, og sagde der Hun kom til Sig self, Jeg vil nu gierne döe, efterdi Gud har givet mig at see dig igien, hvilcket ieg icke hafde ventet. Hand kom i Höstens tider til Föns Ao 1693, blef saa i Föns dend vinter over, os alle til stor Fornöyelse; thi Hand var sær lifsalig og hafde os at fortælle mangfoldigt om sine Avanturer i Nordlandene. Siden i Foraaret 1694 tog Hand til Kiöbenhafn, og fick En Anseelig Tieniste Hos Hr. Admiral Giedde; Men Norge stod dog i Hans Hovet; derfor, under Recommendation fra Sin Höye Principal i Kiöbenhafn, avancerede Hand til at blive Kongens Foget i Nordlandene, hvorfra Hand i mange aar skrev breve til os i Fyen, og lod os vide, at Gud hafde velsignet Ham, baade med En profitabel Station, Et fornöyeligt ægteskab og Elskelig Familie. Men, Siden Ao 1708, er her icke seet noget Bref fra Ham, eÿ heller indhent nogen Kundskab om Ham, end dog baade min Broder, Hr Knud Rosenvinge i Fiellerup, ved Kiöbmænd fra Middelfart, og ieg, under min Betiening i Foborg, ved Kiöbmænd fra dend kandt, har giort ald vor flid, til at opdage nogen Kundskab om Ham.

V. Mette Rosenvinge, födt Ao 1672, og Tre Aar gammel, da min Fader kom til Föns, derfor sær elsket af Ham: Hun blef gift Ao 1694 d. 18 Junii med Niels Olufsen Böglund, som da var Forpagter paa Tybrynd i Ørslef Sogn, siden Forpagter paa Engelsholm ved Weile i Jylland, og til sidst paa Fiellerup-gaard i Gislef Sogn; hvilcken Fiellerup-gaard nu er reduceret til Böndergaarde. Hun födde ved Ham 4 börn, af hvilcke Een Eeniste Sön, Præben, overlevede Moderens död, da Moderen i Sin Fierde Barsel-Seng blef bort-kaldet Ao 1703 d. 5 Augusti, paa Fjellerup-gaard. Hendis Sön Præben var i mit Huuss Ao 1711, Siden sat til Haandverck i Odense af sin Morbroder Hr. Knud Rosenvinge Ao 1712; Men Hans Stiv-Moder tog Ham fra Hand-vercket over til Lolland, og siden har icke seet Ham, dog har spurgt, at Hand siden levede i Nogle Aar; thi Hans Stiv-Moder

kom efter nogle Aar til Fÿen igien, og Hun berettede, at Hand, tillige med Sin Halv-Broder, som var Hendis Sön, hafde taget sig En liden Forpagtning i Lolland, hvilcket er, det Sidste, som ieg har hört om Ham.

Saa viit, om min Moders Börn, ved Hendis Förste Mand, Hr. Poul Jörgensen Rosenvinge: Fölger nu Hendis Börn, ved Min Fader.

Hun blef Encke, d. 10 Novembr. 1675, i Sin Alders 36dte Aar, og, ved Sin Förste Mand hafde Hun födt Ni Börn, af hvilcke Hun saae Fem levende, der Hun var blevet Encke; Og i hvor vel det var da Femten aar, efter at Hendis Mand og Hun aldeelis var ud-plÿndret af De Svendske, dog hafde disse Femten Aars Recreation icke nær restitueret Min Moders Boe, Hun io fandt omstændighederne tunge og besværlige, til at kunde leve Sin öfrige Tid, eenlig med Fem Faderlöse: Disse vanskeligheder u-agtet, hafde Hun fast-satt i Sit inderste Hierte, dette fuldkomne Forsætt, at Hun vilde venerere Sin Fromme Salig Mands Minde ved et uforandret Encke-Sæde i Sit Livis öfrige Tid, fordi det siuntis Hende umueligt, at Hun kunde glemme Sin Förste Mand, eller give til nogen anden det Hierte, hvilcket Hun eengang hafde givet til Ham. Dette blef da bestandeligen Hendis Svar, saa ofte Min Fader anmældede sig og begierede Hendis Hierte; Derfor reÿste Hand omsider ud til Hendis Fader i Odense, og forrestillede Ham heel bevegeligen Sit Hiertis faste Kierlighed til denne Hans Dÿdefulde Datter, og begierede paa det ærbödeligste icke alleene Faderens Samtÿcke i dette, men og Faderens kraftige Bistand til dette. Min Morfader kom saa til Föns, i ugen efter Dom: 12 p. Trinit. 1676, og, först brugte alle de motiver som kunde brugis af En Fader, der huldeligen raadede, og kierligen arbeÿdede at persvadere. Men, da dette arbeÿd i nogle dage hafde været arbeÿdet forgiævis, skridede Hand omsider til denne Extremitet, at Hand, Fredagens Morgen kaldte Hende for sig, og sagde aldvorligen: Karen, ieg har overbeviist dig, at dend Meening du har, icke finder grund i Guds ord, thi der er klarlig sagt, En Qvinde, naar Hendis Mand er hensovet, er Fri at giftis, alleeniste at det skeer i Herren: Jeg har ogsaa fuldkommeligen lagt dig for öÿne, at dit Forsætt, icke at ville have denne grundfromme lifsalige Mand, som saa kierligen begierer dig, aabenbare strider imod din velfært, dog har du icke ladet dig persvadere: Derfor, vil ieg nu bruge dend Mÿndighed og dend Magt Gud har givet mig, og Saa viit ieg er din Fader, befaler ieg dig, at du skal have denne Mand. Hun svarede flÿdende i graad: Jeg veed at ieg bör adlÿde min Faders Befaling, om det skal gaa mig vel; I Herrens Nafn giver ieg nu min villie under min Faders Befaling, beder

alleene om tid i nogle uger. Hand svarede, Jeg skicker i denne dag bud til Hans Morbroder Hr. Peder Thestrup, at Hand strax, nu paa Söndag skal Christeligen trolove Eder, og viid nu, til dette at bereede baade dit Hierte og dit Huuss. Efter saadan Aldvorlig Befaling blef min Faders og Moders Trolovelse forrettet Dom: 13 p. Trin: 1676. Og, om aftenen da min Moder fulgte sin Fader til Sæng, faldt Hun For Ham paa knæ, og med mange heede Taare höyligen tackede Ham for dette, at Hand hafde brugt Sin Faderlige Myndighed, og tvinget Hende ved Befaling. Jeg seer fuldkommelig, sagde Hun, at denne Handel er af Herren, og ieg tacker baade Min Himmelske Fader og min iordiske Fader at der er brugt Tvang mig at overvinde, til det, som ieg nu finder i mit hierte, at det er mig, liige saa vel min Söde glæde, som min Höye Velfært. Her paa faunede min Morfader Hende, kyste Hende paa det kierligste, og velsignede Hende under graad af glæde. Alle disse Ting ere gandske visse; thi baade disse Ting, og mange andre dislige Ting har min Fromme Moder meget ofte mig fortællet og i min inderste Siæl indprentet, fordi det var Hendis Hoved-attraa, da Hun saae, Sig Alderne og svag, mig vanvittig og ung, at Hun vilde, saa viit Hun meest kunde, rodfæste i mit Inderdyb, det Prædickeren har anfört Som End-Talen paa aldt det der er Hört: Frygt Gud, og holdt Hans Bud.

Min Faders og Moders Viielse skeede d. 11te Octobr. 1676, og af deris kierlige ægteskab er föd Tre Sönner.

I. Povel Winther, föd d. 26 Julii 1677, opnæfnet efter Min Moders Förste Mand, blef i Sine förste Aar holdt til Bogen, Men siden sat til at lære Regning og Skrifning: Var saa, i Sin Farbroders Hans Winthers Kramboe i Aarhuus, först Dreng, siden Karl i mangfoldige Aar; Jeg saae Ham Ao 1707 i Junii Maanet, da ieg var reyst til Jylland, for at indsamle mig underretning om mine Fæderne Paarörende; og da beklagede Hand endnu, at Hans Sidste Skolemesters Haardhed hafde været aarsag at Hand kom fra Bogen. Siden, Ao 1708 var Hand i Föns nogle uger, angrebet af en stærck Skiörbug, som Hand hafde samlet sig af det lange staaende i Sin Farbroders Kramboe, hvor Hand tiente med stor Aarvaagenhed, og saa redeligen, at Hans gierning vidnede der om aabenbare. Anno 1712, Torsdagen efter Fest:Trinitatis, hafde Hand Bröllup i Aarhuus, hvortil Hand hafde bedet mig, men ieg icke fick brevet förend Mandagens Middag, da Bröllupet skulde være Torsdagen. Min Broder hafde skicket Brevene til Föns, ved et eget Bud, Og, i

en Convolut uden om Brevet til mig, hafde min Fader skrevet, at ieg, i det seeniste Söndagens Aften skulde være i Föns, derfra at fort-sætte Reÿsen med Ham Mandagens Morgen; Brevet vilde Min Fader skicket til mig, ved en Expresser, Men, just var Niels Hansen Min Salig Patrons Tienere, paa Wedelsborg i de dage, og af Ham hafde min Fader faaet forsickring, at Brevet skulde sickert blive bragt til mig, i god tid; hvilcket dog icke skeede, fordi Hand blef opholdt paa Wedelsborg, længre end Hand hafde tænckt. Jeg annoterer disse omstændigheder, fordi de gaf aarsag at ieg kom icke til min Broders Bröllup, hvilcket meget smertede baade Ham og mig. Hand levede i ægteskab ickun i To aar; döde Ao 1714 og icke hafde Börn.

II Jens Winther, föd d. 5 Aprilis 1679, opnæfnet efter Sin Farfader; Hand og ieg stedse studerede sammen, först under Privat Information i Föns, indtil Ao 1695, da vi begge af vor Broder Hannibal Rosenvinge blef dimitterede til Academiet; Siden var vi hiemme, indtil Foraaret 1696, da vi reÿste over, at sustinere Examen Philosophicum, og hördte dette forunderlige, som vel aldrig er hört til nogen Examen, Enten för eller siden, at da Censura var skeet, blef 24 raabt ind paa Consistorium, og alle fick Rejections Dom, fordi de vare ukÿndige in Arithmetica, thi Professor Oluf Römer var bleven höÿligen forbittret, over dend Store Foragt, som Candidati i de Tider lod see, angaaende studium arithmeticum: Men min Broder og ieg hafde temmelig vel lært at regne, og da vi begge, som Privatister, tillige med de to Brödre, Tÿge Lassen Tÿchonius, og Christen Lassen Tÿchonius, som siden blef Stifts-Proust i Wiborg, stod allernederst blant dend store Mængde Studentere, som da var til Examen Philosophicum, hördte vi Professor Römer sige: Gratulor mihi de tam fausto Fine, istedenfor vi hafde hört tilforne Ham skarpeligen tordne og fulminere imod de andre, og i sÿnderlighed imod en dristig Jÿde, som hafde sagt med et slags Stutzighed: Non omnia possumus omnes; hvor paa Römer replicerede Danice: Jeg skal give baade dig og de andre en possumus, som skal viide spörgis og længe huuskis; udvirckede saa, at alleene for Arithmeticæ skyld blef der 24 rejicerede til dend Examen. Min Broder og ieg kom strax ind paa Regentzen, fick ogsaa locum fixum paa Communitet, thi vi hafde, Aaret tilforne, förend vi reÿste hiem, componeret for Kosten, som Praxis var i de Dage, og, vor stiil for Kosten hafde vundet os sted blant de förste. De for-ommældte Tÿchonier, baade Dend ældere Broder, som var en oprigtig god Christen, og derhos Et skarp-sindigt dÿbt-indseende

Menniske, befalet Ao 1709 at følge Armeen som blef transporteret paa Schone, for at annotere Expeditionerne, Men, bortkaldet fra det Timelige Ao 1710; Saa og Dend yngere Broder, som hafde, foruden Et skarpt Indsigt i alle ting, et fortreffelig-flydende udtale; Disse to Brödre, og vi to Winthere, var samlet ved Contubernium paa Regentzen, var ogsaa ideligen Side-Brödre paa Communitetet, alle de Ni Borde igiennem; Vi og, ved Disputering indbyrdis stedse excolerede hver andre, uden at freqventere noget Collegium, indtil Min Broder Jens Winther og ieg, submitterede os Examini Theologico d. 30dte Sept: 1697, prædickede for Dimiss kort der efter, og kom saa til Föns d. 4 Nov. 1697, hvor vi begge övede os i at prædicke, dend Vinter over og det efterfölgende For-aar; Men under Sommeren blef vi adskildte, ved at antage Conditioner; Min Broder, i Flemlös Præstegaard, hvor Hand informerede Hr. Hans Larsens Sönner, Lars Hansen, som siden succederede Sin Fader, og Jörgen Wichmann Hansen, som döde Studiosus. Fra Flemlös kom min Broder Ao 1705 ved Paasken, til Bildisbölle i Fielsted Sogn, hos Hr Assessor, Broder Landorf, Hans Sönner at informere; og da de Sönner in Martio 1706 blef angreben af Smaa-Pocker, blef ogsaa min Broder syg, og efter Hans indstændige Begiering blev Hand hent hiem til Föns, i En luckt vogn, og döde saa d. 28de Martii 1706, da det var Palme-Söndag. Löverdagen, efter at mine Forældre hafde skicket mig Bud om Hans Svaghed, var ieg kommet til Föns, fra Faaborg hvor ieg da var, og med stor væmodighed saae ieg Hans yderligst-Smerte-fulde Væstand, under de Pocker, som var af dend farligste Sort, og hafde besat Hans usle legeme gandske over alt. Natten igiennem hördte vi en stor Jamren fra Ham; Men om morgenen klocken 5 hördte vi med forundring, at Hand istemmede Psalmer med Höy Röst, og fryde sig, som allereede i Himmerig. Dette varede en fuldkomen Time, at Hand sang med saadan stærck Röst; derpaa sagtedis Hand, som henfalden i Slum; Siden nogle gange, huult suckede til Gud om Forlösning; formanede ogsaa mig som græd meget, at jeg icke skulde misunde Ham Hans Forlösning: til Sidst sagde Hand, gack min Broder, fald paa dine Knæ, og beed Gud inderligen, at Hand vil forlöse mig. Jeg gick, efter disse Hans Sidste ord til mig, og det var næppe et halft qvarteer, förend Johannes Riisbrich kommer til mig, og forkynder mig Hans Forlösning, som skeede Klocken Eet eftermiddagen d. 28 Martii 1706. Johannes Riisbrich var, En Studiosus, födt i Lys-abel Præstegaard paa Als, og Hand Præceptorerede i de Tider for mine yngere Brödre. Hand gaf manget lifsaligt Kiendetegn, at Hand var

i Sit Hierte et ærligt Guds Barn, og Et særdelis venskab hafde der været imellem Min Broder og Ham. Til Beviisning vil ieg anföre dette. Aftenen, efter at min Broder var bortkaldt, talede Hand til mig denne Mærckelige tale: Rasmus, Din Broder er nu död; Hand var mig en ven frem for alle paa iorden; vær nu du, i Hans sted min Ven! Jeg begierer icke, at du skal være saa fuldkomen i Venskab som Hand; thi det kand du aldrig naae; Jeg begierer alleene, at Du vil være min Ven det beste du kand. Af inderlig Hierte-ærlighed talede Hand til mig saadan Tale. Onsdagen d. 7de Aprilis, som var næste dag efter Paascke-Hellige Dage, blef min Broders liig-Begiængelsis Dag, og Gud gaf mig Naade, at jeg kunde fölge Hans Liig, alligevel mig var, midlertid Hand stod Liig, arriveret ved Guds Beskickelse En Casus, som nær hafde luckt mine öyne; thi, nu fölger

III. Den Tredie Sön, Rasmus Winther, som er, ieg, Min Moders Tolfte Barn, og min Faders Tredie Søn. Men, förend ieg fremstiller mine fatalia, og dem tegner her, da de alle har været skrevne i Guds Bog, der endnu ieg var ubereedt, bör, först min Moders öfrige Curriculum Vitæ udföris til Slutning; Hun födde mig, da Hun var 41 Aar, Og, Fiire dage efter at Hun hafde födt mig, mærckede Hun, ihvor meget der blev sögt at skiule det for Hende, Et Bulder i Huuset, thi En ild var tændt i En Biælcke over Ounen, hvilcken ild blef dog strax dæmpet ved Herrens Naadige Bistand. Midlertid, Alterationen som var kommet min Moder, over det Bulder Hun hafde mærcket, gaf Aarsag, at Hun maatte holde Sængen i fulde atten uger, förend Hun gick i Kircke efter mig. Siden i Hendis öfrige Livis tid, som blef Fiorten Aar, efter at Hun hafde holdt Kirckegang efter mig, var Hendis Helbred ickun maadeligt, dog undertiden slettere, undertiden bedre. I dend Tilstand forrestillede Hun sig, at Hun döde tilig fra mig, som var Hendis yngste Barn, derfor vilde Hun aldrig forsömme, mig at tugte, naar Hun mærckede hos mig udyd, og mig at formane, naar Hun dertil fandt mindste leylighed, enten ved at see en utilbörlig mine hos mig, eller ved at höre om andre noget som var uskickeligt. Rasmus, sagde Hun til mig, ieg döer fra dig, midlertid du er Barn, og det Barne-Hierte du har nu, kand icke forstaa de underviisninger ieg nu prenter dig ind, Men ieg græder for dig til Gud baade aarle og silde, og beder, at alt det ieg nu prenter dig ind, maa blive ihukommet hos dig, naar ieg ligger under mulde, og da ved Herrens Naade blive dig til Nytte. Saadane ord talede min Moder til mig mangfoldigen, i min barndoms dage; og, Gud alleene ære! det skeede ligesom Hun troede; thi, Efter Hendis död, ere Hendis underviis-

ninger, Hendis Erindringer, Hendis formaninger komne mig i Minde, mig til vigtig Nytte, Gud være lovet baade nu og i ald ævighed! Hendis livis sidste Aar hos os, var det Aar 1694, og dend 28de Octobris i det Aar, var Hendis Sidste dag her, da Hun paa det bevegeligste igientog for mit Hierte, aldt det Hun tilforne saa ofte og saa aldvorlig hafde forreholdt mit hierte; sagde saa til Slutning: Frygt Gud! Frygt Gud! thi Saa elskte Gud verden, at Hand gaf Sin Eenbaarne Sön, paa det alle de, som troer paa Hannem, icke skal fortabis, men, Have det ævige lif. Til sin liig-Text udvalde Hun 2 Tim. 4, v. 6, 7, 8. Og de ord forklarede Dend Store Prædickant Magist: Jörgen Castensen, paa Hendis liig-begiængelsis dag, som var d. 4de Nov. 1694.

Saa viit, om min Moder, Karen Knudsdatter Blanckenborg, og vel maa agtis, at her har ieg antegnet, fornemmeligen, Hvad Handling Hun Har Handlet med mig, da Hun dog, i Sin Handling med alle andre, baade Hendis Mand, Hendis Börn, Hendis Venner og Hvert Meñiske hun saae, var saadan Handling, at Hendis Amindelse blef Hos alle som hafde kiendt Hende En velsignet Vellugtende Rögelse.

Følger da an,
I det velsignede Herrens Kaft,
til vedbörlig Herrens lof,
maa vitae curriculum.

Ald ære för og bör Gud Alene,
naar et Menniske er fört vel, ind i verden,
siden, bliver fört vel, igiennem verden,
og ofsidst föris vel,
fra verden ind i Himmelen.
Gud Alene til Ald ære,

bör ieg her, skrive og antegne, först, at Guds Forsiun, hvis öye saae mig, der ieg endnu var intet, haver fört mig vel, ind i verden, Anno 1680 d. 16de Julii, ved Hæderlig födsel, af Hr. Peder Jensen Winther, Sogne-Præst for Föns og Ørslef Meenigheder i 50 Aar, og Proust i Wendts-Herredt, i 21 aar; og, Karen Knudsdatter Blanckenborg, som var En Datter af Knud Jacobsen Blanckenborg, fordum Borgemester i Odense. Aabenbare er ieg

pligtig, allerÿdmÿgeligst at bucke mig for dend Höÿe Gud og sige: Du er dog dend, som drog mig af min Moders lif: derfor, umodsigelig bör ieg bekiende, til Guds herlige Naadis lof, at Gud Haver fört mig vel, ind i Verden. Endnu meere bör ieg, til at ære allerÿdmÿgeligst ald Guds herlige Naade imod mig, bekiende, at indtil dette Har Gud, Höÿst-forunderlig fört mig vel igiennem Verden, frelst mit lif fra fordervelse, og kronet mit leer med Miskundhed og Barmhiertighed. Mit lifs Förste frelse fra Fordervelse, skeede d. 22de Julii 1680, da Gud gick frem for mig, saae mig nedtraaden i mit Blod, og sagde til mig, lef! saae mig, og kom i Pagt med mig, badede mig med Daabs vand, skyllede mit Blod af mig, og salvede mig med Naadens Aand, til Naadens Lif. Paa Lene Jörgensdatters Arme, som var min Faders Morbroders Hr. Peder Thestrups Hustrue, laae ieg död i Sÿnder, da Israels Lif, min Frelsere, sagde til mig, Jeg igienlöste dig, Jeg kaldede dig ved dit Nafn, Du er min! Siden har Gud utalige mange gange frelst mit lif fra Fordervelse, og öÿensiunlig med trofast Bistand været hos mig, naar ieg har gaaet igiennem Vande og strömme, igiennem Lue og ild. I det ieg förer mig i minde, hvor tiit og ofte dette er mig skeet, maa ieg raabe, til Guds Herlige Naadis Lof: O Gud! Hvor kostelige ere Dine Tancker for mig! Hvad ere dog deris Summer store! Skulde ieg tælle dem, da blef de fleere end Sand! Jeg var et fiire Aars Barn, da ieg faldt i et Dam, som var langt fra de værelser hvor min Moder var: Mine to Brödre, Poul og Jens, som begge var ældere end ieg, stod hos Dammet, da ieg faldt ud; I förstningen siuntis det dem En lÿst, at see mig pladske i vandet, Men, der ieg sanck til bonde, blef Jens bange, som dog var ÿngere end Poul; löb til en Encke, som hafde værelse i Præstegaarden, icke langt fra Dammet, og raabte til Hende: Asmus i dammet: Hun vidste icke Hvad Hand vilde sige; svarede derfor: Hvad, min Sön? Er dit æble i Dammet? Thi Hun havde seet os lege med æble, og dend leeg med æble var anledning til mit Fald i Dammet. Min broder Jens, der Hand icke fick hielp der, löb dend lange gaard over, ind i de værelser hvor min Moder var: Og min Moder, strax Hun hördte Ham sige, Asmus i dammet, kastede töflene af sine födder, löb med Hierte-angist, spranck ud i Dammet, og tog mig op, da ieg alt var död: Dette sagde min Moder mig mange gange i min opvæxt, og, tillige med min Fader stadfæstede Höÿt, at alt Livis Haab var ude for mig. Ved dette vilde da Mit Livis Gud viise mine Forældre, og tillige viise mig self ved underviisning fra Dennem, at ieg burde under mit Lif paa iorden komme i ilden og i vandet, Men Herren

vilde ud-före mig og vederqvæge mig. Jeg var i min Alders Fierde Aar, da mig skeede denne udförelse af vandet, ved Herrens Haand; og der ieg nu var Fem Aar, udreddede Herrens Höylovede Haand min arme Siæl af ilden, og brugte som et Middel min Trofaste Moders höyligst-priiselige gierning. Ilden da var, min fortrædelige, i grund fordervede Naturs stive ondskab, hvis Brynde blussede op for min Moders öyne, Men, min velsignede fornuftige Moder, drevet heftig af Guds Aand, arbeydede at ud-rive mig af dend ild, skulde det end kostet mit udvortis Menniskis fordervelse. Sagen var saaledis: Min Moder befalede mig at gaa et ærende til for-ommældte Encke, som hafde værelse i Præstegaarden, Men, just da min Moder gaf mig dend Befaling, saae ieg, at der kom et Læss Erter, og naar saadan et Læss kom, pleyede Pigen, som kiælede for mig, at tage mig med sig, til at pudsle i de Erter. Dette stod mig for hovedet, derfor da min Moder befalede mig at ieg skulde gaa hendis ærinde, svarede ieg, Ney vil ieg icke. Der nu min Moder hördte at ieg sagde Ney, gaf Hun mig En skarp Tugtning med Riiss, og spurgte saa: vil du nu, Rasmus? Min grundfordervede Natur blef ved, at svare et stift Ney, efter dend Förste Tugtning, ia end ogsaa efter dend Anden Tugtning, men, min stifheds Trofaste Tugtere blef ved, at skiærpe Tugtelsen og hudströg mig med Riiss alt haardere og haardere, indtil min Stifhed blev brœcket, og dend onde Brynde, som var En dödelig ild, inde i mig blef slucket. Dette er Een af Herrens Höye Barmhiertigheder imod mig, at Hand icke alleene lod dette mig skee ved min Velsignede Gode Moder, Hand end og har ind-fæstet det i mit Minde, paa det ieg, alle mit livis dage maatte see mig overbeviist, hvor onde mit Hiertis tancker har været af min ungdom, og hvor höylig det har været mig fornöden at blive tugtet skarpelig, til at lære Guds Skicke, og, i at lære Guds Skicke, fuldeligen blive en brand reddet af ilden. Atter frelste Gud mit lif fra Fordervelse, da ieg var i min Alders Siette Aar, og Et Stort Stöd, midlertid mine Forældre vare reyste til Aarhuus, stödte mit lif til Fordervelse. Omstændighederne var disse: Stue-Pigen hafde skiæncket Folckene et par Kander Øl, og, da en af Karlene hafde Kanden for Sin Mund, kom Auls Karlen mig til, at ieg skulde röre ved Kanden, dend at hælde op: Mennisket, som hafde Kanden for Sin Mund, blef saa arrig over dette, at Hand tog Kanden og slog dend i mit Hovet med saadan et Slag, at ieg laae for Hans födder, flydende i blod og uden Livis Haab. Dend Fiende, som er Mordere af Begyndelsen, sögte ved dette Slag at ende mit liv; Men, Dend Fader som Hudstryger en Hver Sön Hand annammer, vilde lære

mig under dette, Hvor Herlig Hand veed at frelse fra Fordervelse, end og det lif, der alt er stödt til iorden. Folckene förend mine Forældre kom hiem fra Aarhuus, fick mig overtalet, til at dölge, hvad det arrige Menniske hafde giort mig, og forrestille mine Forældre, at ieg ved en anden Hændelse hafde faaet mit dödelige Slag; derfor, uden straf undkom det onde Menniske af mine Forældris Huuss; Men, efter To aars forlöb, maatte Hand, inde i mine Forældris Huuss, did Hand blef baaret ind, malm-slaaet paa alle lemmer, self fremstille Hvad Straf Gud hafde straffet Ham med, for Hans grove arrighed mod et umyndigt Barn. I de öfrige min ungdoms Aar var ieg ofte i adskillig lifs-fare, Gud dog altid Frelste mit lif fra Fordervelse. Særdelis, Ao 1695, da ieg d. 4de Junii, förste gang var annammet til Herrens Bord, og ieg reyste saa d. 5te Junii til Brandsöe, hvor min Fader var inviteret til et Barsel, Men, fordi Hand da var Encke-Mand, lod Hand min Broder Jens og mig, i Sit sted indfindis til Barselet, og Self reyste fra Brandsöe til Hadersleb, hvorfra Hand kom tilbage til Brandsöe d. 6tte Junii om aftenen, og det blef en Haard Storm d. 7de, saa Hand maatte ligge paa Brandsöe indtil d. 8de, da det var Löverdag, at Hand nödvendig maatte hiem til Sit Embede: derfor da Klocken var Fem om eftermiddagen, maatte vi ud paa Havet, alligevel veyret var meget hart, og blef Haardere da vi kom ud, saa vi alle udstod da haard Angist, under allerÿderste lifs Fare. Men, min Jordiske Fader tröstede sig og os, ved dette, at vi da nylig hafde annammet vor Frelseris Allerhelligste Legems og Blods Nadere, os til Stadfæstelse paa alle vore Synders Forladelse, og, os til forsickring at vi var Herrens, enten vi levede eller döde: Dend Tröst nöed ieg i dend Angist fra min Timelige Fader, og, Ævigheds Fader viiste mine öyne klarlig, det Hand har sagt lifsalig, i Ef: 43, v. 2. Anno 1698, da ieg var kommet til Wester-Schierning, fandt ieg mangen Höy-Fare, tid efter tid; fare, baade for min velfært og for mit lif. Först stödte mig en stærck Melancholi og daglig gremmelse, i det ieg da saunede min Broder Jens Winther, Ham ieg tilforne alletider, natten med dagen hafde haft ved min Side, i ald min Skolegang, og i ald dend tid ieg var ved Academiet; Siden vilde En Aandelig Anfægtning myrdt min Siæl, fordi ieg aldrig kunde finde i mig Et reent Hierte, og ieg vidste dog, at ingen uden de reene af Hiertet skal see Gud; dette Anstöd ængstede mig ideligen, og det hafde dræbt mig aldelis, dersom icke Guds Trofasthed hafde skicket mig Redning, ved Anders Pedersen Samsing, som da Præceptorerede i Øster-Schierning, og siden blef Præst i Kiölstrup; Hand gaf mig anviisning, om Doc-

tor Jens Dinisen Jersings Bog, kaldet Troens Kamp og Seÿer, og Læsning i dend Bog, samt underviisning fra min ven, fornæfnte Samsing, brugte Gud som Middel mig til Redning, da Hulen var nær ved at lucke Sin Mund over mig. O! Hvad maa ieg grue, naar ieg kommer ihu, hvor aldelis mit lif var hart hos Helvede, og hvor umuelig det hafde blefvet, at ieg kunde gaaet igiennem de Luer, dersom Gud icke hafde forbarmet sig over min arme Siæl, og dend reddet, da Luen vilde opbrændt dend! Anno 1706, i dend uge efter Palme-Söndag, fandt ieg mig atter, paa det allerÿderligste bestædt i Siæls og lifs Fare. Min Broder, Jens Winther saae ieg döe i Föns, Palme-Söndag; Mandagen reÿste ieg til Foborg mig at berede til min Broders Liig-færd: Povel Haagerup, som da var Famulerende hos mig /: nu Præst i Gislev og Proust i Gudme Herredt :/ Ham bildte ieg ind, at ieg hafde bragt med mig victualier fra Föns, fordi ieg vilde icke gaa ud i Bÿen til kost, midlertid min Broder stod Liig: Men, min Tancke var, ved abstinentia fra victu at macerere mig Self, da ieg önskede i mit inderste, at ieg maatte fölge min Sl. Broder. En Ven i Faaborg skickede mig Onsdagens aften En liden Skrivelse, mig at tröste over min Broders död: ieg tændte Lÿss, dend Skrivelse at læse og siden at besvare: Men, i det ieg skriver disse ord: Beed med mig, at ieg maa blive det Förste liig, bliver det mörckt i mit Kammer; thi mit Lÿss som stod paa bordet, var brændt ud, hvilcket ieg icke var bleven var, fordi Ansigtet var mig dÿndet af graad. Da ieg nu mærckte, at det var Mörck i Kammeret, hvor ieg sad Eene, föler ieg paa Lÿse-pladen efter mit Lÿss, og maa fornemme, at det var brændt ud; Jeg reÿser mig, at gaa ind i mit Contoir, mig at hente et andet Lÿss, i en Lÿse-Kiste, som stod paa gulvet: Men, i det ieg bucker mig ned, til Lÿse-Kisten, slaar ieg mit venstre öÿe paa Kanten af en Lau stoel, med saadan force, at ieg gandske tumler om, og foraarsager et höÿt Bulder, i det ieg tumler om. Klocken var da over Syv, og jeg meente, at ieg var gandske Eene, efterdi det var da Disciplenis Tid, at de var gaaet Hver til Sit at spiise; Men, for-ommældte Povel Haagerup hafde mærcket u-raad; derfor, mig u-afvidende hafde forstucket sig i mit For-Kammer; Hand hörte det Bulder som skeede i det ieg stÿrtede om; kommer löbende, finder mit Kammer mörckt, og heftig spörger, Skolemester, Hvor er I? Hvor er I? ieg kunde icke svare; Hand föler sig for, og finder mig ligge i daanelse, fornemmer end og det varme blod löbe; Blef fuld af Angist, skutlede mig, og giorde hvad Hand meest kunde, mig at faa til live: Men der Hand mærckte, ieg kom saa viit, at ieg kunde samle igien, begÿndte Hand en skarp Præ-

dicken og sagde: Skolemester, ieg har vel forstaaet eders Forsætt, at I vilde sulte eder ihiel af Sorrig over Eders Broder, Men, med Sörgen og Klagen holdt maade, lad Guds ord dig stÿre og raade! Gud gaf Hans Prædicken Kraft, at brække mit Syndfulde Forsætt, og, Gud Frelste mit lif Fra fordervelse. Anno 1714 d. 30 Septembris, var atter mit lif, ude paa Fordervelsens Huulis Bredd, dog blef frelst. Min Datter Karen Winther, som da var Eet Aar og Ni Dage gammel, stod hos mig, og En fiæll af et Skillerum ieg lod tage ned, falder af min Haand liige paa mit Barns Hovet, at Barnet stÿrtede om: dette saae ieg og tænckte fuldkommeligen, at mit Barn var bleven dræbt, derfor, i angist löb ieg ud i Haven, gandske afsindig, og vilde ombragt mig self, fordi ieg meente, at ieg hafde ombragt mit Barn: Men, under alt dette, raabte Een indeni mig; Kand du icke huuske, det du prædickede igaar om de smaa Börns Engle; thi det var næste dagen efter Michelsdag, og ieg hafde effen prædicket over de ord, om de Smaa Börns Engle. Guds Naade behagede da, aabenbare at legge mig for öÿne, det der var blevet lagt mig paa Tunge, Altsammen, til Guds Herlige Naadis lof, som frelste fra Fordervelse baade Mit Barns liv, og mit Liv. Anno 1730 d. 16de Octbr. var mit lif igien, allerÿderligst nær Fordervelsen, dog blef frelst. Visse Sörgelige omstændigheder, som var Aftenen tilforn voldeligen paa-kast mit Hierte /: hvilcke Sörgeligheder ieg icke antegner, fordi de meere beskiæmmer andre end mig:/ hafde natten igiēnem qvalt mit hierte, saa forfærdeligen, at ieg om Morgenen gick ud, i Forsætt at ombringe mig self, Men, Lovet være Herren, som Frelste mit lif fra Fordervelse, saa vel dend gang, som tilforne mangen gang! Anno 1737 d. 30dte Julii vederforis mine öÿne, det Sörgelige der er anfört, i Mose 5te Bogs 28de Capitels 66de vers, i disse ord: Dit lif skal være Hængende for dig. En Dreng, baade Faderlöss og Moderlöss, var antaget i Præstegaarden, at nÿde Föde, og at blive holdt til Skole: Drengen var baade vittig og villig til at lære, Men, Stiv i dette, at Hand vilde remse op uden Andagt, hvad Bön Hand læste; For dette blef Hand aldvorligen satt til rette, mange gange, Men, saadan tilrettesættelse hafde hos Ham det gruelige Fölge, at Hand Hængte sig Self, i Et Træ i dend Have, som hörer til Præstegaarden og kaldis Smidde-Haven, liggende ved dend Nord-Vestre Kandt af Kirckegaarden. Drengen var ickun 10 Aar, der Hand hængte sig Self, derfor blef det tilladt af Øfrigheden at Hans Paarörende maatte nedskiære Ham, og grave Ham ned, intra Crepidinem Cæmeterii. Da nu dette skeede, blef ald Bÿens ungdom tillige med de andre i Bÿen, sammen-kaldet,

og denne Tale blef talet til dem: Det være eder vitterligt, at fordi Præsten har æsket af denne Dreng, at Hand skulde læse med Andagt, derfor har Sathan skÿndet Ham til, at Hand skulde hænge sig self, ved dette har Sathan villet skræcke Præsten, at Hand skulde icke æske Andagt hos Börn: Men, her vidner ieg aabenbare for Eder alle, at Trodtz Sathan og alle de der ere Sathans, bliver ieg ved at æske Andagt i Læsning baade Hos Gamle og Hos unge. Midlertid, da dend fæle Tidende, at drengen hafde hængt sig, kom mig for ören, blef ieg impos mentis, og siden, da det miserable Siun, drengen hængende i træet, kom mig for öÿne, daanede ieg igien, derfor har ieg allegeret de ord af Mose 5te Bogs 28de Capitels 66de vers, Men, ogsaa dend tid frelste dend Trofaste Gud mit lif fra Fordervelse, enddog mit lif da var Hængende for mig. Anno 1743 indfaldt atter Saare Sörgelige omstændigheder, som fördte mit lif nær Fordervelsen, og graverede mit hierte med gandske bittre Bedrövelser. Der ere vigtige Aarsager, hvorfor ieg bör icke dilucide fremstille de Sörgelig-Heder, Men, der ere endnu langt vigtigere Aarsager, hvorfor ieg bör icke glemme i mit Hierte, eller, i dette mit Skrift dölge, Guds Herlige Naadis Gierninger, som, ogsaa i de tider, paa det allerhuldeligste frelste mit lif fra fordervelse, og lod mig icke, i de Sörgeligheder, Sörgeligen gaa til grunde.

Disse, her anförte Ting, ere de Betÿdeligste Ting, hvilcke Mit Livis Huusbond har ladet mig möde, til at overbeviise mine öÿne, Paa dend eene Side, at ieg er self en grov Sÿndere, som fortiener daglige Fordervelser, derforuden en blind Daare, som Henstÿrter mig self i fordervelser dÿbelig og dödelig: Paa dend Anden Side, at mit livis Gud stedse har været mig, En meget inderlig Barmhiertig Forbarmere, mit lif at frelse fra fordervelse, og, ved saadan Frelse, före mig vel, igiennem verden, indtil dette.

Ligesom nu, de mange Betÿdelige Ting, hvilcke ieg har anfört, og utalige fleere Ting, som kand icke anföris, for deris mangfoldigheds, og adskillig Sær Beskaffenheds skÿld, giver mig at see, paa det allerklarligste, at Gud bör æris med ald ære, fordi Hand har saa mangfoldelig og Höÿstforunderlig frelst mit lif fra Fordervelse;

Saa iligemaade, Betragtning at Gud har kronet mit leer med Miskundhed, daglig, idelig og u-afladelig, overbeviiser mig paa det umodsigeligste, at Gud bör æris med ald ære, efterdi Guds Velgierninger mod mig har været gandske vigtige, og, mit Leer, mod hvilcket Gud Herligen har giort vel, er fundet et gandske Sÿndigt Leer, at ieg maa tilstaa, ti-fold meere end Jacob

fordum: Herre, ieg er langt ringere, end alle de Miskundheder og ald dend Trofasthed, Du Har beviist mod mig!

Gud kronede mig med Miskundhed, der Hand Anno 1680 d. 22de Julii velsignede mig med Igienfödelsis Velsignelse, og forleenede mig Naade at blive plantet i Herrens Huuss, faunet i Herrens Pagt, og fredet ved Herrens Fred.

Gud, fremdelis kronede mig med Miskundhed, der Hand gaf mig at grönnis, efter at ieg var plantet i Hans Huuss: grönnis, under Christelig anviisning fra mine fromme Forældre, hvis Stöf ieg bör ære saa længe ieg haver aande, for ald dend Gudfrÿgtige og fornuftige Troskab de anvendte at drage mig op i Guds frÿgt, og lade mig informere ved Hæderlige Informatorer, hvis fliid Gud viiste velsignet med dend frugt, at i min alders Femtende Aar, som var Ao 1695, blef ieg fra min Faders Huuss dimitteret til Academiet i Kiöbenhafn, Rectore Magnifico, Doctore Oligero Jacobæo, og Decano Spectabili, Doctore Johanne Bircherodio, hvor da Doctor Rasmus Bartholin blef min Privatus Præceptor, og gaf mig tilladelse, efter at ieg hafde erlanget Honores Academicos, og componeret for kosten, paa Communitetet, at ieg dend Vinter maatte studere hiemme, indtil for-aaret 1696, da ieg in Aprili sustinerede Examen Philosophicum, og fick saa baade kammer paa Regentzen og kost paa Communitetet, Præposito Mag. Stephano Reitzer, under hvis Inspection ieg holdte Exercitia paa Communitetet, og studerede Theologiam under meget lære-rige Prælectioner, fra de Berömmelige Theologis i de tider, Doct. Hans Wandall, Doct: Hector Gothfried Masius, og Doct. Hans Bartholin; indtil ieg hafde absolveret mit Biennium Academicum, og, saa Ao 1697 d. 30 Sept. submitterede mig Examini Theologico, Examinatoribus, Doctore Johanne Wandalino, og Doctore Johanne Bartholino, og derpaa prædickede for Dimiss sub Censura Hectoris Gothfridi Masii. Lovet være Gud, som i alt dette stod mig bi miskundeligen, at alligevel ieg var ickun En Sÿtten Aars dreng dog beskickede Herrens Miskundhed dend Character Haud Illaudabilem for mig, saa vel til Dimiss som til Attestatz. En liden dreng skal drive dennem, var Prophetens ord, til at fremstille, hvor forunderligen Guds kraft er mægtig hos de Skröbelige. Til Guds Herlige Naadis lof bör ieg applicere de ord paa mine drenge-Aar ved Academiet, og det for mange Aarsager, særdelis i at komme ihu, det der skeede, da ieg skulde prædicke for Dimiss. Professorerne i de dage, lod os prædicke for Dimiss, lige saavel de dage, da der icke var Prædicken, som ellers de anordnede Prædicke-Dage; de lod ogsaa, Fleere

end Een, prædicke tillige, först Een, siden En anden. Da ieg nu var befalet at prædicke d. 13de Octobr. som var En Mandag, skeede dette, at En meget Anseelig Studiosus, som var herlig voxen og hafde Et Statteligt Siune, var be-ordet at prædicke först, Men, der Hand var best i Sin Prædicken, maatte Hand ende, og gaa ned beskiæmmet. Jeg tænckte da, gaar det saa et grönt Træ, Hvorledis vil det da gaa det törre? og, bliver Eliab, dend Anseelige ældste, bortviist beskiæmmet, Hvad andet end Beskiæmmelse kand da ventis, for dend u-anseelige yngste? Ieg, vel mindis at Et Menniske talede Tröst til mig, da ieg zitrede ved at see Dend Anseelige gaa ned beskiæmmet, Men, meget meere bör ieg ihukomme, og, Gud til ære anföre, at Miskundhed fra ald Miskundheds Gud stÿrckede dend uanseelige dreng, i hvor inderligen ieg fandt mig altereret, icke alleene ved det Sörgelige, der var arriveret min Fornemme Formand, men end og ved det Bedrövelige der arriverede mig Self, at der ieg skulde op-læse dend Text, som var mig ordineret af min Censore, oplæste ieg, mit Dictum Exordii, i stæden for min Text; hvilcket tumlede mine Tancker med saadan En Tumling, at ieg hafde gaaet under, dersom icke Herren huldelig hafde hiulpet mig, og opholdt mig.

Gud, fremdelis kronede mig med Miskundhed, der ieg nu Ao 1697 i November-Maanet reÿste fra Kiöbenhafn, efter at mine Studia Academica var bragt til Ende. Fra Corsöer kom ieg, paa dend Jagt, som skulde före Bref-Sæcken over, Dom: 22 p. Trinit: og da vi vare ongefær En half Miil fra Corsöer, blef det saadan et Stille veÿer, at Brev-Sæcken blef bragt ind i Jagtens Jolle, for at komme fort diss skÿndigere: Og efterdi vi vare ickun Tre Passagerere paa Jagten, Nemlig, En Studiosus, Gregers Madtsen Schirning, /: hvis Söster, da var i ægteskab med Mag. Mogns Lucoppidan, Sogne-Præst for Øster-Schierning og Hundstrup, samt Proust i Sundts Herredt, :/ min Broder Jens Winther og ieg, fick vi Lof at komme ogsaa ind i Jagtens Jolle, og tillige faa med os, en stor Jern-bunden Kuffert; /: denne kuffert fulgte mig siden, icke alleene til Wester-Schierning og Foborg, men end og til Ørbeck; og, da Ørbecks Ildebrand d. 15de Aprilis Ao 1716, hafde sær bedrövet Peder Rasmusen paa hin Side Aaen, blef denne kuffert givet Ham og findis endnu i Hans Gaard, Nemlig, dend Gaard No 17. :/ Der Jollen var half-anden Miil fra Korsöer, reÿste sig et saare hart veÿr, som gaf os alle en stor frÿgt, og særdelis foraarsagede for min Broder og mig en stærck Angist, i det Jollens folck raabte, at vor store Kuffert nödvendig maatte ud over Borde, for at lætte Jollen: Min Broder og ieg bad for Kuf-

ferten med megen graad, men io meere vi græd, io stivere raabte de, at icke alleene Kufferten, men ogsaa vi self maatte udkastis i Havet, for Bref-Sæckens skÿld: hvilcket her anföris, til at love Höÿligen Herrens Miskundhed, som viiste mig megen Angist, dog giorde mig levende igien. Jollen maatte retirere sig ind under Sprog-öe, hvorfra vi blef afhentet, ved Post-Smacken, som, strax veÿret reÿste sig, kom efter Brev-Sæcken. Foruden denne Angist ude paa dend Blaa Bölge, beskickede Gud mig ogsaa en Angist paa Land-jorden, förend ieg naaede min Faders Huuss i Föns. Det blef gandske mörckt, da vi hafde endnu En Miil at reÿse; veÿen var meget ond, og Foor-Manden ieg hafde, var aldrig passeret dend veÿ tilforne; under Mörcket var vi komne af veÿen, og længe kiörte vi, icke vidende hvor vi var; omsider blinkede et Lÿss for vore öÿne, hvor ved ieg glædede mig meget, men Foormanden frÿgtede, at det icke var et godt Lÿss; vi staunede dog efter dette Lÿss, og kom saa til en Bÿe; og da vi spurgte om Bÿens Nafn, hördte ieg med frÿd, at det var Ellesöe, En Bÿe som laae ÿderst i min Faders Annex; derfra fick ieg En Ridende karl, som geleÿdede mig til Föns, hvor ieg blef dend vinter over, indtil ieg, i efterfölgende Aar 1698 d. 7de Julii, ved Herrens Miskundelige Anviisning, kom at informere i Wester-Schierninge Præstegaard, hos dend meget Brave og Lærde Mand, Mag: Christopher Wieland, da Sogne-Præst for Wester-Schierninge og Ulbölle Meenigheder, siden, ogsaa Proust i Sallingherredt. Mangfoldeligen viiste Gud Miskundhed mod mig, under de mange Aar, i hvilcke ieg der var Informator: Gud lod det icke beroe, ved at redde mig, med en overmaade Mærckelig og gandske vigtig Redning, hvor om ieg har mældet tilforne, da min Pligt at give Guds Nafn ære, ÿdmÿgeligen fremstillede de Store udfriielser, ved hvilcke Gud saa ofte i mine livis dage, haver friiet mit lif fra fordervelse: Gud derforuden Herligen giorde mod mig dend Eene Miskundhed over dend anden, baade i det Hand stÿrckede mig til at kunde lære andre, alligevel ieg var idel ung; Saa og, i det Hand velsignede mig, til at kunde see, frugt af min Möÿe og Seÿer over min Kummer. Jeg mindis heel vel, at ieg kaldede det Schierning mig et Schiersild, Men, Gud at ære, bör ieg hvercken glemme eller dölge, hvor forunderligen Guds Miskundhed, lod alleting tiene mig til gode, midlertid ieg var i det Skiærss-ild. Særdelis bör ieg, for Guds æris skyld, icke dölge, at der ieg Ao 1699 in Julio fandt mig overvældet af en Bitterhed som var Sÿndig, thi, Hvi lide I icke, Heller uræt, end före Sag mod hver andre? siger, dend Herris ord som skal rette vore födder paa fredens veÿ; hafde taget Pen-

nen, og mig at retfærdiggiöre hafde skrevet en bitter Skrivelse til min daværende Huuss-Moder, raabte Guds Miskundhed til mig, Rasmus! gack tilbage til din Huuss-Moder, og ÿdmÿg dig under Hendis Haand. Guds Miskundhed heftig raabte dette til mig, og herlig gaf denne Seÿer, at ieg sönderrev det Bittre, som ieg hafde skrevet, siden skrev i dend Sted En ÿdmÿg Af-bigt, som var, det der tiente til min Fred.

Anno 1700, under Sommeren, da de Svenske laae i Sælland, og Kiöbenhafn blef Bombarderet af Tre Floder, Dend Svenske, Engelske og Hollandske, saae ieg hver Mand omkring mig fuld af Angist, men ieg mindis at mit Hierte ved Herrens Miskundhed var ent-lediget fra Angist, i ald dend tid, da ieg saae andris Ansigter blege; Siden, der Angisten var forbi, behagede Herrens Miskundhed at stille mig Angisten fuldkommeligen for, paa det ieg maatte lære, diss ÿdmÿgeligere at love Gud for Barmhiertighed!

Ao 1701, d. 3die Februarii, da ieg gick fra Svendborg til Schierning, og Natten faldt mig over, blef ieg forvildet og kom til Lindeskou, som er En Herregaard i Egense Sogn; Fra Lindeskou kom ieg paa en vogn, som hafde giort hofnings-arbeÿd, og blef bragt tilbage igien til Egense; derfra blef ieg, paa samme vogn, fört ud paa veÿen til Schierning. Men, ude paa veÿen siger Mennisket som kiörte Vognen, at Hand var blevet forvildet, og umuelig kunde före mig længre; derfor befaler Hand mig at staa af vognen, og derpaa overgiver mig i Guds vold. Jeg maatte saa atter gaa til fods, og fordi alle Bæcker og Moser vare frosne, kunde ieg gaa dristig til; og da ieg naaede et giærde omsider, fulgte ieg det, indtil ieg treffede et Leed, hvor ieg kunde nogenlunde see En slagen veÿ: dend blef ieg paa, og kom saa til Lindeskou anden gang, hvorfra ieg fick en Hest, og En karl, som bragte mig til Schierning. Under dend Nat fore ieg, liig Een der omkommer; Men Herren gaf min vildfarende Fod Anviisning, og mit forsagte Hierte stÿrckning, ved Miskundheder, hvilke ieg bör ihukomme ÿdmÿgeligen til Herrens Lof. Anno 1702, Natten för dend Anden Söndag i Faste, blef mig atter viist En Höÿst-vigtig Herrens Miskundhed. Der blef hört, neden under min Seng En overmaade fæl Lÿd, som blef ved, fra om aftenen klocken 9, liige ald Natten igiennem. Jeg hafde samme Natt En stærck Diarrhea, som giorde mig saadan Piin-agtig Smerte, at ieg, for Smertens skÿld agtede ringe om ald dend fæle Lÿd, som blef hört. Smerten tvang mig saa hart, at ieg omsider, klocken 2 om Natten, gick ind i det Sænge Kammer, hvor min Huuss-Moder var, med de fleeste af Hendis Börn, hvilcke var Otte. Saa snart ieg aabnede Hendis Sænge-Kamers Dör, hördte

ieg, at Hun jamrede sig, hÿlede og raabte: Ah! Min Mand er död! Ah! min Mand er död! thi Hendis Mand, Mag. Wieland, var fiorten dage tilforn reÿst over til Kiöbenhafn, hvor Hans Broder, Welædle Peter Wieland, ved de tider var död. Da nu Hun saa jammerligen raabte, Min Mand er död, spurgte ieg, Hvor af Hun vidste dette? og da Hun svarede, at dend fæle Lÿd, som blef hört, kunde icke andet end betÿde Hendis Mands Död; replicerede ieg; Lÿden som höris, er, liige under min Seng, ia, directe under det sted i Sengen, hvor mit Hovet, ligger; derfor, om dend Lÿd skal betÿde nogens Död, betÿder dend min Död. Videre erkÿndigede ieg mig hos Hende, om der var En Kiæller under mit Kammer, thi alt det öfrige Stue-Huuss, var nÿ Bÿgning, som Mag. Wieland hafde bÿgt, med Kiældre under; Men, alleeniste Skole-Kam̃eret var dend gamle Bÿgning, som hafde staaet, förend Mag. Wieland did kom. Hun forklarede, at under Skole-Kam̃eret var et forborgen Hull, af hvilcket de hafde betient sig Anno 1700, da Svendsken laae i Sælland, og, i dette forborgne Hull hafde Hendis Mand, Hun self og en Pige, hvis Troskab de sær var forsickret om, bragt ind, Kaaber, Mæssing, Tin og dislige ting, hvilcke de vilde skiule for Fienden. Ringer med klocken I har hos Eder, sagde ieg, og kalder dend Pige frem, som er vidende om dette forborgne Hull, saa skal det komme for lÿset, hvad for et Dÿr det er, der giver os at höre dend fæle Lÿd. Hun svarede, Rasmus, hvor tör I det? Aldrig er det ret fatt med dend Lÿd. Jeg paastod at Pigen maatte komme. Pigen kom, fick Lÿss tændt, og viiste mig til Kiælleren en Indgang, som var fra En Stue ved Kiöckenet. Vi gick saa, först i en Kiæller, hvor ieg saae En halv kalv hænge, men intet dÿr saae ieg, som kunde foraarsage Lÿd. Jeg sagde da til Pigen: Er her icke endnu Eet Hull inden for? thi ieg kunde mærcke af Stædets Situation, at ieg icke endnu var kommet ind, liige under det kammer, hvor min Seng stod. Pigen svarede, Her inden for er, Et Forborgen mörckt Hull, og da ieg paastod, at ville have ogsaa det Hull aabnet, vegrede Pigen sig, af frÿgt at der skulde vederfaris os ondt. Men, Herrens Miskundhed giorde mig dristig, fordi Min Huuss Moder frÿgtede at Hendis Mand var död, hvilcken frÿgt ieg haabede næst Guds Naade at giöre til intet. Hullet blef aabnet, efter min Paastand, og, denne Aabning gaf baade Pigen og mig at see, En Hund, hvis öÿne gloede som ild, staaende liige under det Sted, hvor ieg lagde mit Hoved, naar ieg laae i min Seng. Pigen blef fuld af Angist, men ieg sagde uden Angist: Staar nu I ved dend Side, ieg staar ved denne Side, og strax skal dette Dÿr gaae ud, liige midt imellem os begge. Dÿret saa kom, gaaende

ud imellem os begge, Men, hvor Dÿret kom ud af Huuset veed ingen, thi alle Huusets dörre vare luckte, uden alleene dend Dör inde i Huuset, igiennem hvilcke Pigen og ieg var gaaet ind i dend forreste Kiæller. Alle Præstegaardens Folck meente baade dend tid og siden stedse, at det Dÿr var en Dievel. Men Herrens Miskundhed være lovet! dend Meening har icke været min Meening, end dog mig mödte haarde Angister, dend næstfölgende Dag, da ieg hafde at prædicke i Schierninge og i Ulbölle om dend Cananæiske Qvinde, hvis Datter plagides ilde af Dievelen. Herren stÿrckede mig under alle de Angister, og, Mandagen derefter Velsignede Herren mig, med En Söd velsignelse, i det ieg hördte En lifsalig Guds Mand, som prædickede denne Text: lader mig raade for mine Börn, til Liig-Text over En Dÿdefuld Præste-Encke, Abigail Sl: Hr. Niels Krags, fordum Præste-Encke fra Wiigerslöf i Skoubÿ-Herredt, men da boende i Gammel-gaard, udi Hundstrup Sogn, hvis Liig ieg bar til iorde, tillige med andre Studentere, end og Henning Jacobsen Achton, Borgemester Jacob Jörgensens ældste Sön i Faaborg, som ieg da blef kiendt med, og siden nogle gange saae i Faaborg, end og efter at Hand var blevet Præst i Hÿllested i Sælland.

Anno 1703, i foraaret, beskickede Herrens Miskundhed, at ieg meget glædelig kom i Kundskab med dend Meget Dÿrebare Mand, Lauridts Henrichsen Schurmann, som blef siden i saa mangfoldige Aar min Hierteligst-venererede Confessionarius, Min Höÿligst-Elskelige Broder, og Huldeligst-Trofaste Naboe. Anledning til Bekiendtskab med Ham i de tider, kom fra Mag: Mogns Lucoppidans Sön i Øster-Schierning, Jens Mognsen Lucoppidan, som var min Intime-Ven, og meget hafde talt med mig om fornæfnte Lauridts Schurmann, fördte Ham ogsaa til mig i Wester-Schierning, hvor ieg förste gang faunede Ham med saadan Tendresse, som mærckeligen prognosticerede det Store Venskab, der siden ved Herrens Höÿe Miskundhed skulde blive indtil Döde-Dagen Et fuldkommen bestandigt Venskab imellem Ham og mig. I Samme Aar 1703, under Sommeren, velsignede Herrens Miskundhed mig usle med denne glædelige Velsignelse, at ieg aabenbare saae mig ÿndet hos Min Principal Mag: Wieland, med saadan kiendelig ÿnde, at Hans Broders Encke, Madame Margrete Dobbelsteen, efter Hans gode Forsickringer om mig, Self fördte fra Kiöbenhafn til Wester-Schierning Sine to ældste Sönner, Jochum Wieland og Thomas Wieland, hvilcke Hun satte under min Information, og gaf mig Löfte om en god lön, foruden En Hæderlig Introduction, som blef mig leveret strax. Jeg sÿndede en grusom Sÿnd baade mod Gud og mod min Samvittighed, der-

som ieg efterlod at give Herrens Miskundhed ære for alt dette; Og Hvad skal ieg sige, om alle de Miskundheder Herren beviiste imod mig, i det efterfölgende Aar 1704! Först i Aaret, teede Herren mod mig denne Miskundhed, at da ieg efter Tilskyndelse fra Min Faders Svoger Professor Luja i Odense i hvis Huuss Biscop Christian Rudolph Möller logerede da Hand ankom her til Fyen, hafde offereret Biscoppen Et Carmen Gratulatorium, Latinum, Græcum et Hebraicum, thi saa vilde Luja have det, fulgte for det förste, at Biscoppen tilböd mig Rectoratet i Middelfart, som var blevet ledigt: Men, dette Biscoppens Tilbud deprecerede ieg modeste og submisse, fordi Mag. Wieland vilde icke miste mig, fra Sine egne Sönner, hvilcke dog, i det Aar skulde ud paa Gymnasium i Odense, og endnu mindre vilde Hand miste mig fra Sin Sl: Broders Sönner, hvilcke aaret tilforn var bleven satt under min Information, og Mag. Wieland lod mig læse Et Brev, hvilcket Hand kort for dend tid hafde faaet fra Sin Svigerske, Madame Wielands, hvor i Hun mældede meget om dend Kierlighed, som Hendis Sönner hafde fattet til Deris Informator i Fyen, hvilcket var Hende særdelis til Behag, og Hun önskede at beholde Ham. Ved dette vandt Mag. Wieland, at ieg excuserede mig fra Rectoratet i Middelfart, og ieg saae, ved Beviisning paa Beviisning, hvor Trofast Herrens Miskundhed sörgede for mig. Siden da der i Samme Aar paakom En viss Casus, som necessiterede Madame Wielands til dette, at Hun Hiem-kaldte Sine Sönner fra Fyen til Kiöbenhafn, viiste Herren mig mangfoldige sær Betænckelige vigtigheder, hvilcke overtydede mig aabenbare, dend Höye-Glædelige Sandhed: Herren er Barmhiertig og Naadig, Langmodig, meget Miskundelig og Trofast. Der kom pludtzelig imellem Mag: Wieland og Hans Svigerske, En haard Misforstand, hvis grundige Aarsager ieg bör casqvere: Dend Misforstand bröd ud til dette, at Svigersken vilde have Sine Sönner fra Ham, og fordi Hun var fortörnet paa Ham, skulde Hendis fortörnelse ogsaa udnaae til mig, at Hun vilde icke have mig til at Præceptorere for Hendis Sönner, Men hafde allereede talt med en Anden, som skulde være deris Præceptor, naar de kom til Kiöbenhafn. Dette skref Hun til Sine Sönner, Men, dend ældste af dennem, som sær var Hendes öyesteen, skref tilbage, at Hand hafde fattet dend kierlighed, for dend Præceptor, som Hand hafde her i Fyen, at Hand kunde icke skifte; bad derfor saa indstændig som Hand meest kunde bede, at Hand maatte faa Sin Præceptor med sig til Kiöbenhafn. Moderen, alligevel det var mod Hendis agt, maatte consentere i dette, og ieg reyste saa, med disse mine Disciple, d. 9de Maji 1704,

først til Sor-öe Closter, hvor deris meget Dÿdefulde Moster, Madame Ingeborg Dobbelsteen var i ægteskab med Welædle Seigneur Melwiig, da Forstandere for Soröe Closter. Vi blef derfor liggende paa Soröe i nogle dage, og imidlertid besaae ieg, Closterets Kircke, Closterets Bÿgninger, Portaler, Philosophiske Gang, og, dend Löngang under Söen, hvor af var at see icke alleene Rudera, men end og kiendelige Vestigia, at dend Gang hafde gaaet Langs under Söen. Fra Soröe, midlertid Mine Disciple var hos deris Kiere Moster, giorde ieg En Reÿse til Herlufsholms Closter, der at besöge Min Sÿnderlige Ven, Anders Samsing, som da var Collega i dend Skole: og ved Hans Anviisning besaae ieg hvad Mærckværdigt var, baade ved Closteret Self, og ved dets tilhörige Egn: med Samsing var ieg og, ude i Næstved, som ligger kort fra Herlufsholm. Siden, d. 18de Maji kom ieg med mine Disciple til Kiöbenhafn, hvor Herrens Miskundhed behagede at viise mig En lifsalig mængde af Sine underlige Ting, og ieg derfor, til at kunde skiönne Herrens Miskundighed, burde præpareris ved En og anden Bitterhed, som blef iskiæncket först. En inderlig ugunst imod mig var kommet Madame Wielands i Hierte, fra dend tid Hun blef fortörnet paa Mag. Wieland; Dend ugunst lod Hun kiende i mange maader, da ieg nu var kommet i Hendis Huuss, og, som Hun siden Self sagde til mig, giorde alt det Hun meest vidste, mig at opirre, at ieg skulde vendt Hendis Huuss Hælen: Men Herrens Miskundhed stod mig bi, til at overvinde ved taalmodig opförsel saadan vanskelig Begÿndelse, da mig mödte besværligheder icke alleene fra Hendis Comportement imod mig, men end og fra andre, som stödte mig til at falde, dog Herrens Miskundhed ophialp mig. Hun hafde eÿet en meget Prægtig gaard, som Hun hafde solgt efter Sin Mands död, og boede saa i leÿevaaninger hos Sin Söster Madame Tönder, som var Bÿe-skriverens, Christopher Tönders Hustru. I dette, Bÿskriver Tönders Huuss, i hvilcket Madame Wielands da boede, var En fornemme Anseelig Karl, barnföd paa Gulland, Jens Ronander, som hafde i nogle aar informeret Bÿskriverens Sönner, Michel Tönder og Thomas Tönder; De Sönner var da satt i Soröe Skole, og der over var Jens Ronander blevet Condition-Löss, dog hafde Bÿskriver Tönder, som meget elskede Ham, tilladt Ham i Sit Huuss baade Kammer og Kost, indtil Hand fick Condition. I denne Ronanders öÿne var ieg blevet en ÿderligst foragtet Lumpe, fordi ieg var liden af vext, og brugte ingen pragt: Hand, derforuden hafde fattet sig tancke, at min erudition var idel ringe. En Sincke har skrevet dette, var Hans ord til mig, der Hand læste i min Discipels Stiilebog, nogle ord

hvilcke ieg hafde skrevet. Derpaa replicerede ieg, Vi ere ved et Academie, derfor ind-stævner ieg dette om-tvistede for Professoris Eloqventiæ Kiendelse; dömmer Hand mig at have skrevet dette, som en Sincke, submitterer ieg mig Hans Dom, ellers icke. Men, Dommeren dömte mig fri, Gud Alleene ære! End og Dend Anseelige Höÿe Dommere, Doctor Johannes Wandalinus, som da var Summus Theologus, der Hand blef ombedet af Madame Wielands, at examinere Min Discipel Jochum Wieland, for at eftersee, hvor viit Hand hafde avanceret i Fÿen, /:thi förend Wieland kom under min information i Fÿen, hafde Samme Summus Theologus examineret Ham, fordi Hand var En Svoger og Stor ven af Madame Wielands:/ dömte denne Dommere, mig til faveur, En Dom, som modestie befaler mig at dölge, Men, Tacknem̃elighed, som ieg er Dend ævige ald Miskundheds Gud pligtig, befaler mig lige saa heftig, at ieg bör ihukomme dend vigtighed til Guds Höÿe Miskundheds lof. Dend om-mentionerede Ronander, alligevel Dommen var gaaet Ham imod, der Hand hafde kaldt mig En Sincke, kunde icke aflade at være mig vred, inderligen, enddog Hand anstillede sig udvortis som min ven. Dominica 4 post Trinitatis efter Aften-Sang, spadtzerede vi sammen i Kongens Have ved Rosenborg; der treffede ieg Min gamle Ven, Jens Mognsen Lucoppidan, som blef os dend Tredie i vor spadtzere-gang. En meget ældere Academicus var ieg, frem for de To, derfor vilde De have mig in medio; Men derfra unddrog ieg mig, og sagde: os begegner i denne Have, mange som ere os ubekiendte, dem maa det komme sælsomt for, at ieg som er saa liden af vext, gaar imellem Eder, I som ere Begge saa Anseelig-Höÿe. Over de ord, hvilcke ieg saa sagde i puur Eenfoldighed, og i kierlig oprigtighed, blef galden rört hos Ronander, at Hand udgÿdede mod mig En forskræckelig Bitterhed, saa ieg strax skÿndede mig hiem, gick af Sorrig i min Seng, og min Siæl jamrede sig, som en Siæl der maatte finde sig iblant Löver. Men, Samme Aften, da Klocken var 9, og dend ældste af mine Disciple som skulde have Leÿe hos mig, endnu icke var kommet til mig i Seng, og ieg derfor hafde ladet Kam̃erets Dör staa paa Klinck; skeer mig dette, at ieg vaagner, ved at höre, at Ronander liggende for min Seng raaber: O! du lÿcksalige Winther! du lÿcksalige, som saa er Mester over dine Affecter! Jeg maatte spörge, hvorfor Hand talede saadan fremmet Tale? Hvorpaa Hand berettede, at kort efter Hand hafde brudt mig, begegnede Ham i Kongens Have, En Hans Contra-Part, om hvilcken Hand tilforne hafde sagt mig ofte, og, strax Hand hafde seet Sin Contra-Part, rördtis Blodet i Ham saa heftig, at Hand paa Timen træckede

Sin Kaarde, og sögte Sin u-ven, alligevel det var i Kongens Have, hvor Kaardis træckning er forbödet under Lifs straf: Vagten hafde derpaa tastet Ham an, Men, Hand som En Samson i stÿrcke, hafde slidt sig löss fra vagten, og nu laae for min Seng, væmodeligen at deprecere det Hand hafde brudt mod mig. Dette anföris saa omstændeligen, paa det, baade ieg som nu skriver det, Saa og, hver dend som siden læser det, til Herrens Miskundheders lof maa agte, Hvor lifsaligt dette er, naar Herrens Miskundhed giver os Naade at adlÿde Dend Naadefulde, som har sagt: taeger mit Aag paa eder, og lærer af mig at være sagtmodige og ÿdmÿge af Hiertet, og I skal Finde Hvile for eders Siæle! Mig at overbeviise dette diss overflödeligere, beskickede Herrens Miskundhed, at da min Principal-inde, Madame Wielands, længe hafde chichaneret mig, kalder Hun mig En dag i Een-rum, og siger disse mig Höÿst-forunderlige ord: Præceptor, I har nu overvundet det onde med det gode; Jeg var vred paa eder, og ieg sögte at giöre eder forbittret, derfor beviiste ieg eder, baade dend Tort, og dend Tort: Men alt dette har I overvundet med en Taalmodighed, som ieg ingenlunde hafde ventet, derfor siger ieg nu, at ligesaa stærckt ieg hid til har sögt at tortere eder, ligesaa stærckt skal ieg herefter söge at gratificere eder; Dette lovede Hun, og dette holdt Hun mig redelig. Alt dette var mod mig Herrens Miskundhed! Herrens Miskundhed som bör priisis, lovis, æris, baade nu og i ald ævighed! Ogsaa var det Herrens Miskundhed, som gaf mig, i Samme Sommer En meget fornöÿelig Reÿse fra Kiöbenhafn til Fÿen, efter at Misforstanden imellem min Principalinde og Mag. Wieland, var blevet bilagt, og det forrige Venskab oprettet. Mag. Wieland giorde Sin Datters Anne Lisbeths Bröllup med Hr. Knud Werckmester, min Mosters Sön som da var Præst i Weilbÿ i Wendts Herredt; Til dette Bröllup blef vi inviterede, og da min Principal-inde Madame Wielands fandt Behag at samtÿcke i denne Invitation, reÿste, Hun, Hendis Söster-datter, Jomfru Margrete Tönder /:hvis Datter nu er i ægteskab med Proust Fabricius paa Langeland;/ Min ældste Discipel Jochum Wieland og ieg, En 23 Miilis Reÿse fra Kiöbenhafn til Wester-Schierning, hvor vi meget kierlig blef modtaget, og ieg mindis med söd glæde, at til denne Bröllups-Samling gaf Herrens Miskundhed mine öÿne, Förste gang at see det lifsalige kiere Guds Barn, som var ud-seet af Herren til at blive mig min trofaste ægtefælle i Sin tid, alligevel det burde Hende, under Herrens Forsiun at blive En Anden Mands Hustru förend Hun blef min: det ogsaa ofte blef tænckt baade om mig, og Hos mig, at ieg skulde blevet En Andens, icke Hendis; thi efter

at vi kom tilbage til Kiöbenhafn, arbeÿdede Min HöÿeWelÿndere Mag. Frandts Thestrup, som da var Sogne-Præst til Hellige Giæstis Meenighed, mangfoldigt Arbeÿd mig hos andre at engagere. Först hafde Hand Anslag for mig angaaende Et Skickeligt Fruentimmer, som hafde været Kammer-Pige hos En Höÿ Græv-inde, der nÿligen da var död, og For denne Bort-kaldede Græv-indes skÿld hafde Hun faaet Et stort Löfte. Jacob Lercke, da boende i Kiöbenhafn /: Fader til Hende som nu er i ægteskab med Seigr: Niels Knudsen i NÿborgÞ :/ var Mag. Frandtz Thestrups Intime-Ven, og Hand hafde givet Ham Kundskab om dette Skickelige Fruentimmer, med Forsickring at dersom Mag: Thestrup hafde nogen i sin Familie, som fandt sig disponeret til at forlove sig med dette Fruentimmer, kunde Hand være vist forvisset om det förste Kiöbstæd-Kald, som blef ledigt. Dette andrager Mag: Thestrup for mig, En Fredags Morgen, da Hand agtede at communicere, og hafde bedet mig forrette Prædicketienisten for Ham, og ieg derfor i Hellige Giæstis Kirckis Sacristie hafde indfundet mig, strax det hafde ringet Förste gang. Dend oprigtige grundfromme Mand, da Hand fandt mig i Sacristiet, kunde icke entholde sig, strax at sige til mig: Fætter, kom at spiise hos mig Klocken 12, thi ieg har noget vigtigt at proponere for Eder, i fald Eders villie er, at indgaa forlovelsis Löfte med et honett Fruentimmer. Ofte hafde Hand dend Maade at bede mig til Bords, alligevel Hand sagde: Jeg veed, at I kand nÿde bedre Tractemente hos eders Principalinde, men, for Kierligheds skÿld vil Jeg have Eder til Bords hos mig, paa det I diss bedre kand blive kiendt med Eders Fættere, mine Sönner; Men, det Hand hosföÿede denne gang, om et forlovelsis löfte at indgaa, faldt mig heel Betænckeligt, og meget forundrede ieg mig over dette, at dend kiere fornuftige Mand vilde kaste mig paa hierte saadan en betÿdelig vigtighed, iust da ieg stod in procinctu at skulle prædicke. Herrens Miskundhed vilde her ved paaminde mig, at ieg burde med diss heedere Suck befale Herren min veÿ baade hierte-ÿdmÿg og höÿ-vædmodig. Strax ieg var gaaet af Prædicke-Stolen i Hellige Giæstis Kircke, skÿndede ieg mig hiem til min Principalinde, for at mælde, at Mag: Thestrup hafde bedet mig til Maaltid, og da min veÿ faldt over Vor Frue Kircke-gaard, gick ieg ind i Kircken, hvor Sogne-Præsten Mag. Dorschæus /: Morfader for Hr. Johannes Muule, nu Sogne Præst i Nörre-BrobÿÞ :/ endnu stod paa Prædicke-Stolen, og, effen som ieg traadde ind i Kircken, talede Hand disse ord: Du bliver bundet, med et Baand, som siden kand icke lösis, Førend der

kommer Död; derfor, beraad dig med Gud i Himmelen, Förend du lader dig binde, og, dersom du har Fader eller Moder endnu levende, beraad dig ogsaa med dem. Dette ansaae mit Hierte, ligesom det hafde blevet raabt til mig fra Gud Self, hvilcket ieg ogsaa med et fuldkommen Aldvor forreholdte Min Höye yndere Mag. Thestrup, som og faldt paa Same Tancker, at efterdi ieg hafde min Fader levende endnu, burde ieg först ved Skrivelse raadföre mig med Ham, dog erindrede Mag. Thestrup, at det blef fornöden, at det Menniske, som denne Raadförsel concernerede, skulde först see mig og ieg see Hende. Dette foranstaltedis i dend nu kaldet Güldenlöws Gaard paa Kongens Ny Torv, hvor Hendis Höye Naade, Güldenlöws Encke da boede, og En af Mag. Thestrups Broder-Döttre, Min Fætterske, var hos Hendis Höye Naade Huuss-holderske: Hun hafde Kiendskab med Mennisket, og berammede mig En viss tid, da ieg kunde indfinde mig, at see Mennisket. Jeg kom da, og kand icke nægte, at io Mennisket behagede mine öyne: Men ieg mindis, at der Hun brugte til mig denne Tale: Sætter I eder ned, saa vil Jeg sætte mig Hos, svarede ieg Hende: Jeg vil, endnu icke sætte mig. Om dette mit Svar berettede Min Fætterske mig siden, at det blef anseet som Tegn til Koldsindighed hos mig; thi der ieg hafde erholdt Svar fra min Fader, hvilcket skeede inden 14 dage, indfandt ieg mig igien hos Min Fætterske, og erklærede mig nu redebon, at indgaa Forlovelsis Löfte efter min gode Faders Samtycke: Men, da maatte ieg fornemme, at Mennisket alt hafde indgaaet Löfte med En Anseelig Magister, som siden fick med Hende Et fornemme Kiöbstæd-Kald. Frisk op min Siæl, forsage ey! gaf Herrens Miskundhed mig at siunge, midt i dend væmodighed som smeltede mig, da dette var mig skeet; thi ieg dölger Sandhed, dersom ieg dölger mit Hiertis ondskab, som da forrestilte mig, at ieg hafde spildt min Lycke, ved dette, at ieg vilde gaa ret frem efter Regelen: Men Herrens Miskundhed stod mig bi, til at overvinde baade det Stöd, og alle andre Stöd. Min Bestandige Höye yndere, Mag: Thestrup, efterlod ey heller, mig Faderligen at tröste, og huldeligen for mig at sörge; thi da nu det Aar 1705 var begyndt, arbeydede Hand atter adskilligt Trofast arbeyd, mig at glæde. Hand gaf mig, for det förste Addresse til Fyens Biscop, Doct. Christian Rudolph Möller, som da var i Kiöbenhafn, og efterdi ieg endnu icke hafde giort opvartning hos denne Biscop, alligevel at Hand allereede hafde viist virckelig Godhed mod mig, i det Hand Self hafde offereret mig Rectoratet i Middelfart, blef det min underdanige Pligt, at ieg burde indfinde mig og venerere saadan en

Veldædig Mand med allerÿdmÿgeligst Tacksigelse: Hand ogsaa imodtog mig med en gandske Gunst-fuld ÿnde, og uden nogen min Ansögning, gaf mig Rectoratet i Faaborg, da ieg förste gang opvartede Ham; thi, dend Höÿligst-vel-meriterede Mand, Corfidtz Schurmann, Rector Scholæ i Faaborg, var i de tider i Kiöbenhafn; hafde alt anmældet sig hos Biscop Möller, og resigneret sit Rectorat, i det Hand hafde viss forhaabning om Promotion. Jeg hördte Samme fortreffelige Schurmann prædicke i Nicolaj Kircke, hvor et Capellanie var vacant: Magistraten i de tider hafde Jus vocandi og antog Ni Competitores til at lade sig höre, blant hvilcke Ni blef fundet, Een som foraarsagede stor Forundring baade hos mig og hos andre: Hand var Sogne Præst i et ÿpperligt Kald paa Landet, Men fordi Hans Kone var föd i Kiöbenhafn, og hafde Paarörende blant Magistraten, affecterede Hand, i Kiöbenhafn at boe; prædickede derfor paa dette vacante Capellanie til Nicolaj Meenighed. Dominica Esto Mihi, var dagen da Hand prædickede til Aften-Sang, over dend Epistel, i Petr. 3, v. 18, og hafde til Exord. 1 Cor, 2, v. Men, baade Hans Tale var heel besÿnderlig, og Hans opförsel i det Hand talede, forunderlig, i det Hand alt for heftig arbeÿdede med det gandske Legeme. Efter at Ni Competitores hafde ladet sig höre, dend Eene efter dend Anden, blef Tre af disse Ni, udtaget og secerneret, fordi disse Tre hafde alle prædicket sær lifsalig og opbÿggelig: Nemlig, Een ved Nafn, Seidelin, som siden blef Capellan til Hellige Giæstis Meenighed, Een, ved Nafn Christian Henric Bertelsen, Proust Hr Bertels Sön i Assens, som siden blef Sogne Præst i Gladsax, og fornæfnte Dÿrebare Corfidtz Schurmann; Imellem disse Tre blef kast Lod, og Lodden faldt paa Schurmann, som var en særdelis ÿndelig Prædickant; blef siden Sogne-Præst til Holmens Meenighed, og ofte prædickede for det Kongelige Herskab, mangfoldeligen ÿndet. En tid af mange uger gick bort, förend det kom med dend kiere Schurmann saa viit, at Hans Rectorat i Faaborg, hvilcket Biscop Möller hafde offereret mig, kunde fuldkommeligen eragtis at være blevet vacant. Midlertid viiste Herrens Miskundhed mod mig dend Eene Naade over dend Anden. Mag. Thestrup hafde skicket mig til Fru Gÿnthelbergs med en Recommendations Skrivelse: Dend Frue var mild og særdeles gratieux, derfor, da Hun saae Recommendationen, som ieg fremstillede fra Mag: Thestrup, spurgte Hun mig nöÿe om adskillige ting, end og om Mine Forældre: Der Hun nu hördte, at ieg var Én Sön af Peder Winther i Föns, og Karen Knudsdatter Blanckenborg, sagde Hun med et meget mildt Ansigt: I har icke fornöden,

at Mag. Thestrup skal recommendere Eder hos mig, efterdi Min Mand er Eder Sl: Moders Morbroders Sön, og Mine Börn, hvilcke ieg har födt Ham, de ere Eders Næst-Södskende Börn. Dend tid ieg förste gang var hos denne fromme Frue, hafde Hun icke Sin Mand hiemme, derfor fördte Hun mig ind til Hendis Börn, og befalede dem at embrassere mig som Deris Fætter. Sagen, hvorfor Mag. Thestrup hafde skicket mig til Hende, var denne: Præsten i Hörbÿ, som ligger en Miil fra Holbæck, laae hart Sÿg; dette var Mag: Thestrup blevet vidende, og Fru Amiralinde Spann, som hafde Jus vocandi, var i de Tider i Kiöbenhafn. Fru Gÿnthelberg var i Stort Venskab med Amiralinden, og, som Hun fortællede mig, tilforne hafde beviist mod Hende, det Self-Samme, som Hun nu agtede at begiere hos Hende, angaaende mig. Ved Fru Gÿnthelberg blef ieg da forrestillet Amiralinden, som insinuerede mig allerförst, dette, at Hendis Præst i Hörbÿ hafde været dend ældste af Tolf Södskende, som alle levede, da deris Fader döde fra dem. Kaldet blef saa givet, dend ældste Sön, af Med-ÿnck over de mange Faderlöse, og Hand, Som En Huld Broder for Sine Södskende, hafde i fulde otte Aar levet i eenlig Stand, og ladet Sin Moder op-bære Kaldets Revenuer til at opföde de mange Börn. Derefter hafde Hand giftet sig og faaet Et meget Dÿdefuldt Menniske, der hafde baaret for alle Hans Södskende En fuldkomen Moderlig omsorg, at de alle vare nu Forsörget, uden alleene Hans allerÿngste Broder, som dog hafde leve-Bröd, i det Hand var Hörer i En fornemme Skole: Dette forrebragte Amiral-inden, med denne Clausula: Förend ieg nu reÿste fra Hörbÿgaard, har ieg lovet denne Guds Mand, efter Hans egen inderlige Begiering, at dersom Gud behager at kalde Ham, skal Hans Encke conserveris: Derfor, om I siunis, sagde Hun til mig, at I kand og vil give Eders Forpligtelse at ægte Encken i Kaldet, vil Jeg höre Eder prædicke for mig, og siden videre tale med Eder: Men, om I finder noget hos Eder self, som forhindrer Eder, enten fra at kunde, eller fra at ville indgaa dette Löfte, da nÿtter det intet, at vi handler videre sammen. Jeg svarede: Indtil dette er ieg gandske fri fra ægte-löfte til noget Menniske, og, i mit hierte finder ieg denne Betænckning, at meget trÿgeligere fauner ieg, dend, som Gud leder til mig, end En anden, som mine öÿne ud-seer mig: Derfor, i Herrens Velsignede Nafn giver ieg her mit Löfte, at dersom det bliver Herrens Villie og Patronessens vocation, at ieg skal være Præst i Hörbÿ, skal aldrig noget Menniske i verden, uden alleene Encken i Hörbÿ Præste-Kald, blive mig det Menniske, til hvilcket ieg vil lade mig ægte-binde. Der ieg

nu, i Paahör af fornemme Folck, hafde givet dette Löfte, som var mig, i mit inderste Hierte Et oprigtigt fast-satt Aldvor, blef ieg admitteret til at prædicke for Amiralinden, og Hendis Broder, Amtmand Schiönbach, som da ogsaa var i Kiöbenhafn. Dend Prædicken skeede i Hellige Giæstis Kircke, Domin. Reminiscere 1705, Og, efter at ieg hafde prædicket, blef mig af Amiralinden tilsagt Hörbÿ Kald, saa snart det blef ledigt: Kalds-Brev, sagde Hun, giver ieg icke, förend ieg faar Bud, at Manden er död; Men nu har Min Broder tillige med mig hördt dēne unge Mand, Rasmus Winther, og baade min Broder og ieg har fundet Ham os til Behag: Derfor, i Dend Herre Zebaoths Nafn kalder Jeg Ham til at være Præst i Hörbÿ efter dend nu værende Præstis Död, og, Alle I, som her ere tilstæde, og nu hörer at Jeg vocerer Ham til Hörbÿ Præstekald i Herrens Nafn, Eder vil Jeg bede, at I samtlig vil være vidner baade for Gud og Menniskene, til denne min Vocation, som skal være Ham ligesaa fuldkommeligen Kraftig og gÿldig, som om Jeg nu gaf Ham Vocationen skriftlig: De ord talede Amiralinden, fordi Fru Gÿnthelberg begierede meget, at Hun skulde givet mig Et virckeligt Kalds-Bref, hvilcket Hun icke vilde, förend Præsten var död. Imidlertid blef Faaborg Rectorat vacant, ved Corfidtz Schurmanns vocation til Nicolaj Meenighed, og Amiralinden raadede mig at tage imod dette mig tilbudne Rectorat, brugende til mig disse ord: Jeg har voceret Eder til Hörby Meenighed, og I har mange Fornemme Folck, som ere Eder fuldkomne Vidner paa dette, at Jeg har voceret Eder til det Kald: Men, Præsten i Hörbÿ lever endnu, alligevel at Hand er hart Sÿg; Derfor, reÿser til Fÿen, og antager det Rectorat Biscoppen har givet eder; thi om det end skulde være, ickun i Een Eeniste Maanet det I er Rector, saa bliver det dog En Ziir i Eders Testamente i Sin Tid, at I har været Rector, förend I er bleven Præst. Efter disse Hendis ord beskickede ieg mig til Afskeeds-tagelse fra min Condition hos Madame Wielands, End dog Hendis egen, samt Hendis Börns ÿnde for mig, paa dend Eene Side, og min veneration for dem alle, paa dend anden Side, giorde Afskeedstagelsen langsom; som ieg og, for dend aarsag udbad mig hos Biscoppen En 14 dagis dilation, inden ieg reÿste til Faaborg. Men, der nu Tiden trængte mig, at ieg maatte reÿse, og ieg kom til Mag. Thestrup, for at tage Sidste Afskeed, siger Hand til mig: Fætter, vi vil endnu eengang tage ud til Amiralinden, at höre Hendis faste villie, belangende Eders Reÿse til Faaborg: Amiralinden, strax Hun saae mig, sagde: Winther, nu fick ieg i denne Time Bud fra Hörbÿgaard, at min Præst i Hörbÿ Kand icke leve;

Doctor og Badsker har nu aldelis givet Ham over, og Hand er vel allereede död; Derfor nytter det nu slet intet, at I reyser her fra, men leverer ickun Biscop Möller det Kaldsbrev tilbage, som I har faaet paa Faaborg Rectorat, og bliver I Kiöbenhafn, efterdi Jeg har kaldet Eder til Hörby, og det er fornöden, at I nu er her ved Haanden. Jeg gick da til Biscop Möller, underdanig at referere Ham dette, annamede saa Hans Benediction, og erfarede siden, at Self samme dag fick ieg til Successor i Faaborg Rectorat, En Person, ved Nafn Jens Hee, og ieg Self blef dog, denne min Successoris Successor, ved Herrens Synderlige Beskickelse. I efterfölgende uge, som var ugen for Dominica Judica, fick ieg Befaling fra Amiral-inden at ieg skulde prædicke Söndagens Aften-Sang i Vor Frue Kircke, fordi Hun hafde formaaet Biscop Bornemann, som skulde ordinere mig til Hörby Meenighed, at Hand da vilde höre mig prædicke: Og ieg mindis, at Löverdagen, da ieg hafde arbeyd med denne mig befalede Prædicken, kom Et mig gandske ubekiendt Menniske ind i mit Kammer, og siger til mig: Er du dend lycksalige Rasmus Winther, som er kaldet til Hörby? Jeg maatte spörge, Hvo Hand var? Hand svarede, Mit Nafn er Lachmann, og, i nogle Aar har ieg været Hörer i Holbeck Skole, hvor over ieg længe har kiendt de gode Præste-Folck i Hörby: Dend kiere Præst Hr. Niels Thomæsen, hensov i Tirsdags, og ieg er reyst til Kiöbenhafn, hos Amiral-inden at solicitere om Succession, Men har faaet til Svar, at Rasmus Winther, conditionerende hos Madame Wielands paa Nörregade, alt har faaet icke alleeniste Löfte, men og vocation, paa Hörby Kald: Amiral-inden Self har sagt mig dette, og ieg hafde icke Roe, förend ieg fick eder opsögt, paa det ieg kunde gratulere eder: dog maa I vide, at meest gratulerer Jeg Eder med dend Dydefulde Matrone, som Jeg hörer at I har givet Eders Löfte, hos Amiral-inden: Hun er Et Exemplar-Mönster paa Dyd og Guds frygt, og særdelis skatter ieg Eder lycksalig for Hendis skyld. Saa sagde denne Lachmann, og Herrens Miskundhed beskickede, at ieg skulde höre dette, paa det ieg maatte overbeviisis, at ieg icke hafde givet mit löfte daarligen, da ieg hafde sagt: Jeg fauner Helst, det Menniske, som Herren Self leder til mig. Efter at ieg nu hafde prædicket ogsaa for Biscop Bornemann, vilde Amiral-inden, at ieg skulde endog lade mig höre for Meenigheden i Hörby, som laa 10 Miile fra Kiöbenhafn. Jeg giorde det Hun befalede, og, da ieg Paaske-Dag til Aften-Sang hafde prædicket i Hörby Kircke, i Amiral-indens overværelse, bliver mig sagt af En Reedelig Gammel Mand, som var Enckens Ven, at En Pige, som hafde i mange

Aar tient Amiralinden for Hendis egen Pige, hafde forlovet sig med Sl: Hr. Niels Thomæsens yngste Broder, som var Hörer i Horsens, og hafde skrevet Ham til, strax Hans Broder döde, at Hand skulde kom̃e til Hörbÿ, og söge at succedere Sin Broder. Ideligen laa dend Pige Amiralinden i öre, og forrestillede Hende, at naar Hun kaldede dend Sl. Mands Broder, giorde Hun Barmhiertighed mod Hans Huuss, og derforuden kunde Hun saa, tillige viise godhed mod Sin Pige, der hafde tient Hende i de mange Aar. Enckens Ven aabenbarede mig dette Arcanum, efter at Hand först hafde tilspurgt mig, paa min Samvittighed, om ieg meente det oprigtig med Encken, og der ieg hafde forsickret Ham dette, med En forsickring, hvorpaa Hand trygt kunde bygge, lod Hand det icke beroe, ved at blotte for mig det anförte Arcanum, men endog bad mig indstændig, at ieg vilde icke reyse fra Hörbÿ förend ieg hafde faaet mit Kalds-Bref; thi Amiralinden hafde sagt til mig: I har nu prædicket i Kiöbenhafn, for Min Broder og mig: I har prædicket for Biscop Bornemann, I ogsaa har prædicket for Hörbÿ Meenighed, og alletider har I været til Behag: reyser nu til Kiöbenhafn, saa vil Jeg der skicke til Eder, Eders Kalds-Brev. Enckens Ven forstod hvad dette vilde betyde, derfor hængte ved og bad mig, at ieg icke vilde reyse til Kiöbenhafn, förend Amiralinden hafde givet mig Kalds-Brev; og efterdi det kom saa viit, at Amiral-inden sagde: Kongen har givet mig Sex ugers dilation, förend ieg har Fornöden at udstæde Kalds-Brev, og, den frihed, Kongen har givet, kand ingen undersaatt betage mig: saa forcerede Enckens oprigtige ven mig til dette, at ieg skulde tage ind i Hans Huuss, Nemlig Udbÿ Præstegaard, og der blive, indtil Tiden tvang Amiral-inden at Hun maatte udstæde Kalds-Brev; thi, /:sagde dend Redelige Mand:/ naar I er for Amiral-indens öyne, er I Præst i Hörbÿ og Encken Præstekone, Men, saa snart I kommer fra Hendis öyne, er Hendis Pige Præstekone, og Dend Sl: Mands Broder Præst. I Udbye laae ieg nogle dage; saa Kiædedis ieg ved tiden, i hvor vel dend fromme Gamle Mand, og ald Hans Familie, giorde hvad de meest kunde til at divertere mig, altsammen for dend Dydefulde Enckis skyld. Omsider blef det Mit Forslag og Deris Samtycke, at ieg skulde tage hiem til Kiöbenhafn, og der formaa Fru Gynthelberg, hvis Höye ynde for mig ieg meget hafde talt om til dennem, at Hun skulde ængste Amiralinden ved Skrivelse. Fru Gynthelberg, da ieg kom til Hende, og refererede omstændeligen alt det der var skeet, blef allarmeret i Höyeste grad, og strax skrev til Amiralinden et Bref, fyldet med mange skarpe Expressioner, og forrestillede

Hende, icke alleene dend Vocation, som Hun hafde givet mig i saa mange fornemme Folckis Paa-hör, hvilcke Amiralinden Self hafde Krævet til Vidner, Men, endog dend Befaling, som Hun Self hafde befalet mig, at ieg skulde fra-sige mig mit Bröd i Faaborg, for at blive Præst i Hörbÿe. Disse vigtigheder förte Hun Amiral-inden aldvorligen i minde, og truede Hende med en Process som vilde fölge ufeÿlbar, i fald Hun bedrog mig: dog sluttede Hun med sicker forhaabning, at Amiral-inden redeligen holdt sit löfte. Strax at Amiralinden hafde faaet dette Brev fra Fru Gÿnthelberg, skickede Hun Bud efter Præste-Encken, viiste Hende Brevet Hun hafde faaet, og sagde til Hende: Nu i Guds Nafn, der har I atter min Haand paa dette löfte, at Rasmus Winther skal blive Præst i Hörbÿe, og I blive ved Brödet, ligesom Jeg har givet löfte til Eders Salig Mand. U-agtet alle disse saa tiit igientagne forsickringer, skeede dog dette, at liige dend Siette ugis Dag efter Sl: Hr. Niels Thomæsens död, blef ud-givet Kalds-Brev for dend Sl: Mands Broder, icke for mig; thi, mig vilde Herrens Miskundhed tugte til at forstaa, hvor viit det var fra, at ieg kunde bÿgge paa Store Folckis Löfter, blef end de Löfter tiit igientaget og höÿt stadfæstet: Herrens Miskundhed vilde end og af-venne mig, fra at frÿdis under Höÿe Velÿnderis Skÿgge, blef ieg end overbeviist, at de ÿndere meente det med mig oprigtig, og arbeÿde for mig u-trættet; thi saa giorde dend Höÿst-fromme Mag. Frandtz Thestrup, og og Dend Höÿst-ærlige Fru Gÿnthelberg; men Beggis Arbeÿd for mig, henfaldt uden frugt, fordi Herrens Miskundhed fandt Behag, at ieg skulde endnu i nogle Aar have Betiening hos Lammene i Skolen, förend ieg kom at tiene hos Faarene i Kircken. Begge Mine Store ÿndere, Mag: Thestrup og Fru Gÿnthelberg, vilde par force at ieg skulde formeret Amiral-inden Process; De hafde talt med Dend Renomerede, Höÿeste Rættis Procurator, Brostrup Albertin, og refereret Ham, baade det Löfte Amiralinden hafde givet mig, og Self bedet alle tilstæde værende Fornemme Folck at være vidner paa dette mig givne Löfte, Saa og Dend Befaling, hvor ved Hun Self hafde befalet mig, at ieg skulde fra-træde det mig givne Rectorat i Faaborg, for at blive Præst i Hörbÿ: Om hvilcke vigtigheder Brostrup Albertin forsickrede Dem, at de vigtigheder ufeÿlbar skulde tvinge Amiralinden til at give mig Kalds-Brev, eller dog hvad anden erstatning ieg vilde prætendere; Men, Herrens Miskundhed stÿrckede mig til at svare bestandeligen dette Svar: Dersom ieg skal ved Process vinde mig Et Kalds-Bref, önsker ieg heller, at ieg aldrig

faar Kalds-Brev: Og hvad der anbelanger, Erstatning for det Rectorat hvor ved Amiral-inden mig har skilt, forventer ieg mig Erstatning fra Min Fader i Himmelen; og midlertid tacker ieg Hende i mit Hierte, at Hun derved har givet mig Anledning til at forblive i min Söde Condition, som ieg har. Min Fader i Föns hafde ieg tilmældet, baade hvad Godheder Mag. Thestrup, samt Fru Gÿnthelberg hafde erteet mod mig: saa og hvad löfter Amiral-inden hafde givet mig i Vidners Paa-hör: Derfor, da Amiral-inden ved sin Pige, som var ideligen ved Hendis Side, lod sig vinde, til at kalde dend Afdödis Broder, i steden for at conservere dend Afdödis Encke, blef det mig En Fornödenhed, at ieg maatte ved Skrivelse referere for min Fader disse tings udfald; og Guds Forsiun beskickede, baade at Min Fader var i Odense, da mit brev kom med Posten, Saa og, at Jens Hee, som var kaldet til Faaborg-Rectorat, da ieg hafde, efter befaling fra Amiralinden, frasagt mig det, hafde iust faaet Kongens Vocation til Hospitalet i Odense, hvor Hand var Præst meget længe, og omsider blef Stifts Proust: Min Skrivelse med sær væmodighed blef læst, icke alleene af min Fader, men og af Biscoppen; og, fordi Jens Hee, som efter mig blef kaldet til Faaborg Rectorat, dog aldrig der blef indsatt, da var voceret til Hospitalet i Odense; blef det Biscoppens Resolution, uden ringeste Ansögning fra mig, atter at kalde mig til Faaborg, og, saa skickede mig Kalds Brevet, dateret Odense d. 20 Mai 1705, med Posten, til Kiöbenhaun, hvor ieg erholdte det Fredagen d. 22de Maji, men, icke alleene mig til stor forundring, efterdi ieg ventede det ingenlunde, mig end og til inderlig nedslaaelse, fordi min Condition hos Jochum Wieland, som siden blef Cancellie-Raad, var mig saare behagelig, og Hans Moder eÿ mindre end Hand Self, giorde ald fliid mig at persvadere og overtale, at ieg skulde skicket Biscoppen Kalds-Brevet tilbage igien. Hans Moder var besvogret med de fornemmeste af Professorerne, som hafde mange Jura vocandi, og Hun forsickrede mig viss Enploÿ ved dennem, glemte eÿ heller at tale om dend ÿnde, som Hendis Svoger Doctor Hans Wandall hafde fattet for mig, efter at min Discipel var af Ham examineret i Hans Huuss: Men mod alt dette indvendede ieg, at der burde skee underdanigt Fölge, naar Gud Self befandtis dend som viiste an; og, ligesaa vel De, som ieg, kunde see aabenbare, at Gud anviiste mig til Faaborg, efterdi ieg icke hafde sögt at komme did, Men, Biscoppen baade da Hand kaldede mig förste gang, og nu Hand kaldede mig anden gang, hafde fundet En drift fra Gud, derfor kunde ieg nu ingenlunde unddrage mig fra at være Guds Kald hörig og lÿdig. Jeg tog da Afskeed fra min höÿst-

fornöyelige Condition, Mandagen d. 25 Maji 1705, da ieg Aaret tilforne, effen Samme Dag, Nemlig d. 25 Maji 1704, var kommet til Kiöbenhafn; ieg hafde da, i et complet aar, været i dend Condition, og fick til lön, foruden Kost og opvartning, i Penge Tredsinds tyve Rixdaler, og i foræring Salig Peter Wielands egen Sölf-Kaarde, samt Hans Sorte Kappe, hvilcken ieg, som Rector skulde bruge: derforuden adskilligt fiint linnet, og guld-knappe i det linnet: Saa ieg vist maa bekiende og tilstaa allerydmygeligst, at Herren kronede mig med Miskundhed, under ald dend tid, i hvilcken ieg tiente Privat-Tieniste, först, i Wester-Schierning, fra d. 7de Julii 1698, og siden i Kiöbenhafn, indtil d. 25 Maji 1705 —

Fölger nu, mine Publiqve Betieninger, först, ved Rectoratet i Faaborg, begyndt Ao 1705, Siden, ved Præste-Embede i Ørbeck, og ved Prouste-Tieniste i Winding-Herret, som er, ved Herrens Höye Miskundheder, continueret indtil nu værende Aar 1755, og Aarene, Hvor længe, staar i dend Höyestis Höyre Haand. Mig forleene, Herren, som er meget inderligen Barmhiertig og En Forbarmere, dette alleene, at det Aar, ia det öyeblick, i hvilcket mine Tienister paa Jorden bliver endet, mig maa give Æren i graven, Siælen i Himmelen!

Herren, Ham Ære og Majestet, Kraft og Magt bör, baade nu og i ald ævighed, mangfoldeligen kronede mig med Miskundhed, i min Publiqve Tieniste ved Rectoratet i Faaborg, hvor ieg var tillige, efter Brugen i de Dage, baade Choors-Degn og Catechet. Dend lifsalige, og for mange herlige Qvaliteter höyligst-Berömmelige Mand, Mag: Claus Muule, da Sogne Præst i Nörre-Broby og Proust i Salling-Herredt, indsatte mig solenniter, d. 15de Junii 1705, til at være Rector Scholæ i Faaborg, hvor da Begge Byens Præster, Magistraten, og de fornemmeste Borgere, vare overværende. Det var ickun faa Disciple ieg fandt for mig, thi dend lange tid, i hvilcken Faaborg Skole da hafde været uden Rectore, först i det Dend lifsalige og meget dyrebare Mand, Corfidts Schurmann hafde længe ligget i Kiöbenhafn at solicitere om Promotion, indtil Lod-Kastelse vocerede Ham til Nicolaj Meenighed, der efter, i det ieg fra min förste vocation til Faaborg, blef forhindret ved de for hen anförte vigtigheder, og dend gode Mand, Jens Hee, som blef efter mig voceret til Faaborg, icke reyste did, Men blef ved at solicitere i Kiöbenhafn, indtil Hand blef kaldet til Odense Hospital, foraarsagede at de fleeste og beste Disciple alt var taget fra Faaborg Skole, da ieg kom, hvilcket bekymrede mig heel meget: Derforuden hörte ieg daglig at de fornemmeste i Byen gaf mig Erindring,

at ieg var kommet til Faaborg Skole, efter en ulignelig-god Formand, som hafde været fuldkommen i alt det der udkrævis hos en Skole-Rector, og hafde vundet sig En Velsignet ÿndist, baade hos Borgerne i Bÿen, og hos Disciplene i Skolen; derfor hafde ieg at tage mig i agt paa det allervarligste og arbeÿde aarle og silde, at efterfölge saadan En Antecessor, som Dend lifsalige Corfidts Schurmann mig hafde været. Herrens Miskundhed beskickede for mig denne Erindring, som var mig Höÿligst fornöden; Ogsaa Herrens Miskundhed velsignede dend Erindring, at ieg dag efter dag blef Borgerne ÿndet og Disciplene behagelig: De Disciple, hvilcke ieg hafde fundet i Skolen da ieg kom, begÿndte alt meere og meere at fatte kierlighed til mig, og efterhaanden saae ieg En og anden skickelig Mands Barn fra Landet, som blef satt i Skole hos mig, saa ieg hafde undertiden Et Anseeligt Tall Disciple, af hvilcke ieg, med Biscoppens Tilladelse, har dimitteret nogle, end og til Academiet; ia, Herrens Miskundhed, som Eene bör æris, haver givet mig denne Krone, at ieg har seet icke alleene Præster, som har været mine Disciple, men end og to Prouster, som har i forrige tider venereret mig som deris Lærere og deris Forsendere til Academiet; hvilcket altsammen er Krandtzer, som ieg bör paa det allerÿdmÿgeligste kaste for Herrens fod, sigende i min inderste Siæl: Herre, Du alleene er værdig at tage Æren og Priisen, thi Din Miskundhed alleene har giort alt det! Foruden dend Velsignelse i mit Skole-Arbeÿd, velsignede Herrens Miskundhed mit hierte med adskillig anden glæde, under min Skole-Betienings dage. Anno 1705, da det var mig det begÿndende Aar i denne Betiening, gaf Herrens Miskundhed mig at see med frÿd, at De formuende certerede med hver andre i at beviise veldædigheder mod mig, og give mig Kost: dog, da ieg mærckdte, at De Veldædige som gaf mig kost, accommoderede mig med bedre Spiise, end ieg kunde vente i sin tid, om ieg fick noget for mig self, betænckte ieg, at det blef mig tienligt for Fremtidens skÿld, at ieg blef vennet, ligesaa vel til at nöÿes med tarvelig Spiise, som til at nÿde et riigt Maaltid: derfor tog ieg mig de to dage om ugen /: Löverdagen, da ieg ofte hafde at meditere til Prædicken, og Söndagen, da ieg skulde imellem Höÿmæssen og Aften Sangen catechisere :/ til dette at ieg da vilde nöÿis med et Smörre-Bröd paa mit Kammer, og icke gaa ud til kost. Jeg hafde fundet for mig et særdelis got Bord i Wester-Schierninge Præstegaard, alle de Aar ieg præceptorerede hos Mag. Wielands Börn; Jeg hafde fundet Et endnu bedre Bord, midlertid ieg conditionerede hos Madame Wielands i Kiöbenhafn, derfor da ieg saae

i Faaborg, at De Fornemme, som gaf mig kost, altid hafde bereedt nÿdelig Spiise for mig, begÿndte ieg at frÿgte, icke uden aarsag, at min natuur kom i en vane, som siden kunde icke forandris, om Præcaution blef forsömt: I saadan Betænckning fattede ieg mig forsætt, de To dage om ugen icke at gaa ud til kost, paa det ieg kunde spæge min natuur, og dend venne til anstændig Tarvelighed. Herrens Miskundhed velsignede for mig dette mit fast-satte Forsætt, icke alleene med denne Velsignelse, at min Tarvelige Spiise, Löverdagen og Söndagen, smagede mig gandske nÿdelig, og vederqvægede mig fuldkommelig, men og med dette, at fordi ieg holdt mig paa mit Kammer, Löverdagen igiennem, hafde ieg diss bedre Roe til at studere, da ieg ofte blef bedet at prædicke, icke alleene for Sogne-Præsten og Capellanen i Faaborg, men end og, gandske ofte for Hr. Jörgen Pougdall, da Sogne Præst i Hornöe, og Hr Matthias Hoff i Svaninge. Ao 1706 beskickede Herrens Miskundhed for mig, först dend Tugtning fra min Discipel Poul Haagerup, Onsdagen efter Palme-Söndag, hvorom der tilforne er mældet, blant de vigtige frelsninger, ved hvilcke Herren har frelst mit lif fra fordervelse: Siden, in Junio Samme Aar, skeede mig noget Mærckeligt, som mægteligen mindede mit Hierte at Forstaa Herrens Miskundhed. En Gammel Mand, Niels Petersen som var Hollænder paa Findstrup, /: Findstrup er En Herregaard i Dirnæsse Sogn, Annexet til Faaborg; tilhördte i de tider Hr. Geheime-Raad Diderich von Schult, Stift-Amtmand i Fÿen; Siden blef solgt til Oberste Holst, som döde i Schaane Ao 1710, Men nu er Findstrup forandret til Et Stamme-Huus, under det Nafn Holsten-Huus:/ Hand kommer ind til mig og siger: Jeg har hört at I heder Rasmus Winther, og at I er födt i Föns, Jeg maa da spörge, Hvo er eders Fader og Hvo er eders Moder? Jeg svarede Peder Winther er min Fader, og Hand lever endnu; Men, Min Moder Karen Knudsdatter Blanckenborg, er bortkaldet, nu 12 Aar siden, Men Karen Hr. Pouls var det Nafn, hvormed alle næfnede Hende, fordi Hendis förste Mand hafde hedt Hr. Poul. Herpaa sagde dend gode Gamle Mand, Niels Petersen, som var mig Een ieg aldrig hafde seet för: O! Gud skee lof! Jeg har icke taget feÿl i min Gisning, og ieg bliver vel icke heller bedraget i mit Haab, nu at kunde komme ud af min giæld, i hvilcken ieg har været i Fulde 30 Aar; thi, i de tider da Eders Fader nÿlig var kommet i ægteskab med Eders Sl: Moder, Karen Hr. Povels, kom ieg, med min kone som ieg da hafde faaet 14 dage tilforn, ud paa Sparretorn, som ligger i Föns Sogn, der at være Koe-Forpagter, Eders Moder sagde da til Eders Fader: Lille Mand, disse unge Folck

ere komne fremmede i denne Egn, og Muligt de har ickun lidet til deris Huusholdning: Vi vil da före ud til dem nogle victualier; kand vel skee, at de baade har det fornöden, og at De derved bliver glædet. Derpaa kommer Begge Eders Forældre ud til Sparretorn, med en Föring af Röget flesk, kiöd, grÿn, og ieg vilde givet dem Penge for de gode ting, de bragte til mig; Men de vilde ingenlunde tage Penge, derfor har ieg siden dend tid været i giæld, og ieg ret glæder mig, at ieg nu kand komme til at betale min 30 Aars giæld; thi ieg veed, at I fattis To Dagis Kost om ugen, ieg ogsaa stiller mig for, at I kand vel behöve Et Smörre-Bröd til Frokost, i de dage I har kost; Jeg har da til Eders tieniste her udbragt med mig En krucke færsk Hollænder Smör, og vil bede, at I bruger dette Smör uden Sparsomelighed; thi Jeg forpligter mig, at saa længe Jeg er paa Findstrup, og I her i Faaborg, skal Jeg ideligen holde Eder dene krucke med frisk Smör. Dette lovede Hand, og dette Löfte holdt Hand mig trolig, ald dend tid ieg var i Faaborg, hvilcket vist bör ind-fæstis i Minde, til at ære Herrens Miskundhed, og Hædre dette Menniskis Tackneemelighed, som icke hafde glemt, hvad Ham var skeet 30 Aar tilforn. Anno 1707 gaf Herrens Miskundhed mig dend Söde glæde, at see mine Fæderne Vener i Jÿlland. Efter udbedet Permission fra mine Superieurer, reÿste ieg d. 8de Junii, som da var Onsdagen for Pintzefæsten, til Jÿlland; tog over Ved Striiff til Fridericia, derfra, En Tre fierding-veÿs til Et Færgestæd, hvor ieg hafde En Miil over Vandet, og siden ickun to Miil til Horsens. Horsens maatte ieg admirere, som en Nætt-bygget Bÿe, skiöndt icke meget stor, og fra Horsens reÿste ieg en meget plaisant Reÿse, de Sex Miil, som ere imellem Horsens og Aarhuus. I Aarhuus tog ieg ind, hos min Höÿst-ærede Farbroder, Hans Winther, da Borgemester i Aarhuus, hvor ieg fandt min da Eeniste Fuld-broder Poul Winther: Hand glædede sig meget höÿligen ved at see mig, dog sörgede i det Hand betragtede sig verdslig, mig Studenter, derfor vilde endelig, at ieg skulde prædicke i Aarhuus, förend ieg tog derfra; som ieg og, min Broder at husvale, prædickede over dend Text Ps: 73, v. 24, Herre, Du skal lede mig efter Dit Raad. Min Farbroder hafde da hos sig, To Sine Sönner, som vare Tvillinger, og begge Studentere, Jens Winther og Michel Winther; disse, da min Broder kunde icke stændig være hos mig, for Sin Betienings Skÿld, geleÿdede mig til at see i Aarhuus, hvad mærckværdigt var; De To Sogne-Kircker, Domkircken og Vor Frue, Saa og Hafnen, som er remarqvabel, og kaldis Minnet. I vor Frue Kircke blef mig viist, Min Sl. Sösters, Anne Rosenvinges Begravelse-Sted, hvor

paa Min Fader hafde ladet legge En liig-steen, med en Inscription, som hafde denne Begyndelse: Her Hviler Söd, I Jordens Skiöd, Vor Anna Rosenvinge, I Fyen Föd, Her Pige Död χτλ. Om Hendis Voto Virginitatis har ieg mældet forhen, i at fremstille Min Sl. Moders Descendenter. I Aarhuus saae ieg, foruden Min Farbroder, Mine endnu levende Fastere, og hos dem indhentede ieg En Nöyagtig Optegnelse om deris Descendenter; Siden fulgte Min Farbroders Sönner mig ud, paa Hin Side Aarhuus, at besöge andre vore Paarörende, og vor förste Tour var, ud til Glendstrup, hvor Deris Söster Mette Winther levede i ægteskab med Hr. Peder Wedege, som siden blef Proust i Herredet. Vi arriverede til Glendstrup d. 18de Junii, klocken 5 Eftermiddag, og fordi vi icke fandt Præstekonen hiem̃e, blef det besluttet, imellem Hendis Mand, Hendis Brödre og mig, at vi vilde forsöge om Hun kunde kiende mig, da Hun hafde været i Föns fra i November Maanet 1695, til in Aprili 1696. Derfor holdt Hendis Brödre sig til Side, der hun kom Hiem, og, alleene Hendis Mand gick ud til Hende, sigende med En ærbar Miine: Her er kommen et fremmet Menniske fra Aalborg, som har begiert at logere her i Natt, og ieg har undskyldt mig med dette, at min Kone icke var hiem̃e, dog er Hand her endnu: Hvad skal vi da giöre? Hun kom ind, tem̃elig altereret, og ieg bad meget ydmyg, at Hun vilde pardonnere min dristighed, og laane mig Huuss. Hun saae paa mig, med et stærck-seende öye-Siun, derpaa blef blod-röd i Sit Ansigt, og sagde paa god Jydsk, Gid a faa dend gall færd i min Niess, narrer I mig icke; Jeg seer min Farbroders Sön Rasmus Winther. Efter denne Comoedie med Hende, begyndte Hendis Mand Selfsamme Aften at spille mig En anden Rulle, i det Hand sagde mig, just som ieg skulde gaa til Hviile: Svoger, I Jylland er dette fastsatt, at naar En Studenter kommer til En Præst, Löverdags aften, bliver det Hans Pligt, at Hand skal prædicke om Söndagen. Jeg tergiverserede alt det ieg kunde, Men Hand leverede mig ind, i kammeret hvor ieg skulde hviile, papiir, pen, blick, og hvad Böger ieg vilde fordre; gaf mig tid, Söndagens Morgen, til Klocken 10, thi Hand hafde ickun Eet Sogn, saa maatte ieg nolens volens gaa paa Prædicke-Stolen. Mandagen, Tirsdagen, Onsdagen og Torsdagen, diverterede Hand mig, i det Hand fördte mig, först til En og anden Sin Naboe; siden ogsaa til Mariager og til Ho-broe, som ere to Kiöbstæder i dend Egn. Ho-broe er ey synderlig, Men, Mariager er at ihukom̃e for dend overmaade store Closter-Kircke som der er. Kircken har En ulignelig Störelse, at mangfoldige Muncke-Messer paa En tid kunde holdis i Kircken, saa dend Eene skulde

64. gleedstrup d 18de Junii, Dominica 5 Epiphanii Dag; og fordi vi icke fandt Præste-
Tonnen hiemme, blef det beslutted, imellem Fandit Mand, Fandit Brödre og mig,
at vi skilde forsöge om Gud kunde kiende mig, da Gud hafde viseret i Förs
fra i November Maaned 1695, til in Aprili 1696. Derfor foldt Fandit Brödre sig
til Bords, der Gud kom hiem, og, allaarst Fandit Mand gick ud til Hande, Hjender
med En arbar Mienie: Her er Tonnen at frembringe Mennisker fra Kalborg, som
har begiæret at logere her i Natt, og jeg har indskyldt mig med dette, at
min Tonn icke var hiemme, dog er Hand her nuden: Hvad skal vi da giöre?
Gud kom ind, temmelig alteveret, og jeg bad ingenlunde, at Gud skulde par-
donnere min Dristighed, og laane mig Huus Gud saae paa mig, med et
fuerel: fraude öyne-Kast, derpaa blef blodrödt: til Ansigt, og sagde paa
god Fydsk, Ded a faa Hand gall foerd: min Nabo, naervar I mig icke
En; Jeg saae min Forbrodrent Hr Rasmus Winther. Efter denne
Comoedie med Hander, begyndte Fandit Mand Velsammen Aftan at
spille mig En anden Kiælle, i det Hand sagde mig, just som jeg skulde
gaa til Seile: Vogen, I Hjelland er dette fastsatt, at naar En Studeater
kommer til En Præst, Löverdagh aftan, bliver det Hand Pligt, at Hand
skal prædicke om Söndagen. Jeg tegiverserede alt det jeg kunde, Men
Hand tvinnede mig ind, i Kammeret for jeg skulde skrive, papier, pen,
blek, og Hvad Böger jeg vilde forden; gaf mig tid, Söndagen Morgen, til
Klokken 10, thi Hand skulde icke Eet Vogn, saa maatte jeg noteres vo-
lens gaa paa Prædicke: Stolen. mandagen, Tirsdagen, onsdagen og Tors-
dagen, diverterede Hand mig, i det Hand förde mig, först til En og an-
den sin Nabo; siden ogsaa til Mariager og til Hobroe, som ere to
Kiöbstæder i Hand Egn Hobroe er ingenlunde, Man, Mariager er at
ihukomme for Hand overmaade skiön Closter Kirke som den er. Kirchen
har En ubegribelig Skönhed, at mangfoldige Mürcke-Messer paa En tid
kunde foldis i Kirchen, saa Hand Egn skulde icke interpelere Hand an-
den; Og Kirchens gode skal Gud have Hæder for saadan en vidtberömmelig Hand,
at Mariagers Münche, naar de vandre til Rom, kunde allehelligen pernocte-
re paa Hvis egen Closters Bords; forekom mig utroligt, dog
blef det mig forsichret og stadfæstet. Torsdagen, da det var St. Hans
Aftan, sagde min Vogn, Hr Peder Wedege, om aftenen: Endnu
morgen skulde det Ord til, at prædicke i gleedstrup Kirche; og,
Hand skulde Hand hafde Hæder som Brödre med mig, vilde jeg, dennen
gang icke vogre mig saa fuldt, som tilforne; Men, dog saa, Löverdagen
d 25de Junii per force skilde vandre fra gleedstrup, sagde Hand mig ud,
trolig: Vogen, dette at jeg kom Ord prædicke i gaar, skrive, for
at tvinge Ord til, at blive fod mig Söndagen over, thi. nu Jeg har
först Ord prædicke to gange, bliver det En habenbare Formodenhed, at

Facsimile af Manuskriptets Side 64.

icke interpellere dend anden; Og Kirckens gods skal have haft saadan en vidtlöftighed, at Mariagers Muncke, naar de reÿste til Rom, kunde alletider pernoctere paa deris eget Closters Gods; hvilcket forrekom mig utroligt, dog blef det mig forsickret og stadfæstet. Torsdagen, da det var St. Hans Aften, siger min Svoger, Hr. Peder Wedege, om aftenen: Endnu i Morgen falder det Eder til, at prædicke i Glendstrup Kircke; og, efterdi Hand hafde beviist store Godheder mod mig, vilde ieg, denne gang icke vegre mig saa heftig, som tilforn; Men, der ieg saa, Löverdagen d. 25de Junii par force vilde reÿst fra Glendstrup, sagde Hand mig udtrÿckelig: Svoger, dette at ieg lod Eder prædicke i gaar, skeede, for at tvinge Eder til, at blive hos mig Söndagen over, thi, nu Jeg har hört Eder prædicke to gange, bliver det En Aabenbare fornödenhed, at I skal höre mig i Morgen, ellers maatte I tæncke underlige Tancker om mig. Jeg var da nödt til, at biie end og dend Söndag over, og ieg maa give Ham vidnisbyrd, at i Sin Prædicken var Hand En Allerkierist-lifsalig Mand, eÿ mindre end i Sin omgiængelse En Allerkierligst-Veldædig Ven. Mandagen, d. 27de Junii, tog vi alle ud til Randers, hvor Min Farbroders Hans Winthers Datter, Mette Marie, hafde Johan Budtz, da Raadmand, siden Borgemester i Randers. Nogle dage blef ieg, tillige med de to Brødre, Jens og Michel, i Randers, som endnu er En vældig stor Bÿ, dog har i forrige tider været vældigere, hvilcket, Rudera af En deel Kircker, som ieg saae, klarligen lagde mig for öÿne. Dend herlige Lax-fang, som er ved Randers, og, det viderenomerede Randers-Øll, vidnede ogsaa for mig om dend Stads ÿpperlighed, dog allermeest det fordum herlige Slott, Dronningborg, som da var under En Hollandske Herremand Von Spreckelsens Eÿe. Denne Herre hafde længe haft hos Sig, som Huusholderske, En Hollandsk Qvinde, Boel Steens, som, i de dage ieg var i Randers, sad i Arrest i Bÿefogedens Huuss, fordi Hun blef beskÿldt at Hun hafde ihielslaget i Dronningborgs Have Et fattigt Pige-barn, hvilcket Hun hafde leveret nogen Have-frugt, dend at bære om i Bÿen og sælge. Barnet underveÿs hafde self spiist af dend frugt, saa der kunde icke indleveris til Boel Steens iust saa mange skillinger som Hun fordrede: Hun var derfor /: som der meentis :/ bleven saa for-ivret over det arme Barn, at Hun hafde slaaet det ihiel i haven, og der gravet det ned: Hvilcken Hendis gierning urtegaards Manden skal have seet, og fortællet det for Skÿtten, som hafde refereret dette for Sin da værende Skrifte-Fader, En from Præst i Christrup, som er En Lands-Bÿe strax ved Randers; men, urtegaards-Manden befandtis bragt af verden ved

hastig död; Skiötten befandtis bragt fra alle Sandser ved giftig Drick; og Boel Steens blef beskÿldt, som dend der hafde giort alt det; dog hördte ieg siden, at da Sagen kom ind for Höÿeste Ret, blef Hun fri-kiendt. Fra Randers reÿste mine Fættere og ieg, til Aarslef, hvor, vor fællis Farbroder, Hr. Sören Winther, hafte boet. Hr. Oluf Øÿe, som da var Hans Successor baade i Embede og i ægteskab, var En meget Hæderværdig Præst, og tillige en særdelis lærd Mand, hafde et skiönt Bibliotheck, og talede adskillig grundig Tale som ieg maatte admirere. Hand hafde Tre Kircker, Aarslev, Hörning og Liim, blant hvilcke, Hörning var distingveret, ia, blant alle Landsbÿ-Kircker i gandske Danmarck var blevet vere et miraculum, i det En meget Riig Oberste paa Thuestrup, som hafde ingen Arvinger, hafde anvendt alle Sine Anseelige Middeler til at prÿde denne Kircke, ikke alleene hvad der angick dends Bÿgning, som var indvendig idel Gibs-Arbeÿd, stafferet med herlige Skilderier, hvilcke var did bragt, directe fra Italien, men end og, Et grund-muuret Hospital, som var bÿgt strax ved Kircken, og En Skole, hvor Skole-holderen skulde være tillige Organist i Kircken; der var givet Store Legata, baade for Hospitalets lemmer og for Skolens Lærere, samt Lære-Börnene; og disse Stiftelser, tillige med aldt det som var destineret af Stifteren til at vedligeholde aarligen alle de Stiftede ting, var at læse, indhugne i En stor Marmor-steen, som var indmuuret i Veggen, strax inden for Kirckens prægtige Taarn-Port.

Fra Aarslev reÿste vi, til vor Sl. Farbroders Hr. Sörens Sön, Hr. Jens Winther, Sogne-Præst for Mÿgind, Schiörring og Kroosbeck, /: i hvilcke tre Kircker ieg prædickede Dom: 2 post Trinit. :/ og fra Ham til Hr Peder Abel i Liime, som hafde denne Jens Winthers Söster, Christiana Barbara Winther; Siden til Haxholm, hvor En meget vacker Mand, Henning Bang, hafde Samme Jens Winthers Söster, Helvig Winther; og derfra kom vi tilbage til Aarhuus, hvor ieg blef endnu et par dage, og tog saa paa det kierligste Afskeed fra mine Jÿdske Venner, i sær, fra Min Eeniste Fulde Broder, Poul Winther, hvis Ansigt ieg siden icke saae meere. Min Höÿst-Fromme Farbroder Hans Winther, lod sin vogn befordre mig til Snoghöÿ, Hand end og, Self geleÿdede mig til Weile, forregivende, at Hand hafde der forrettning, end skiöndt ieg kunde mærcke, at det var alleene Hans Kierlige hiertis godhed mod mig. I aldt dette overgick dog Herrens Miskundhed min Farbroders og andre mine ÿnderis godhed mod mig, ligesaa höÿt, som Himmelen er over iorden; Derfor, ævig være lovet Herrens Miskundhed, som gaf mig, lÿckeligen at fort-sætte, og glædeligen at fuld-ende min Jÿdske Reÿse, mig til mangfoldig fornöÿelse!

Anno 1708 d. 6tte Januarii, beskickede Herrens Miskundhed mig denne glæde, at Min Store Ven, Hr Jörgen i Hornöe, da ieg hafde prædicket for Ham Festo Epiphanias, tog mig med Sig til at stifte forligelse i Svaninge Præste-Huuss. Sagen, som gaf anledning, at der behövedis Freds Stiftelse i det Huuss, var af stor vigtighed, og fordi Herrens Miskundhed hafde da lagt mig for öyne mange mærckelige Ting mig til lærdom, bör de Ting anföris med alle omstændigheder. En Muure-mester Dreng, ved Nafn, Anders, barnföd i Aabÿ ved Faaborg, i Et Huuss som er Præstegaarden tilhörende, var blevet urolig i hovedet, fordi Hans Mester nægtede at giöre ham til Svend, og paastod, at Hand skulde endnu i eet Aar tiene for Dreng. Dend paastand hafde hos Drengen, et forfærdeligt fölge, at Hand, först i fulde fiorten dage zviirede og sværmede continuerlig, i sær Söndagens Eftermiddag d. 2den Octobris 1707, da Hand samlede En stor deel af Bÿens Börn, paa dend gamle Kirckegaard i Faaborg, og, som En fuldkommen Enthusiast talede mangen underlig Tale til de Börn, sigende til sidst: Fanden er kommen til mig, og har befalet mig at slaa to Börn ihiel; Men ieg svarede Ham, Du skal blive dend förste ieg vil slaa ihiel. Morgenen der efter, gaar Hand ud af Øster-Port i Faaborg, hvor dend gamle Raadmand, Jörgen Bertelsen, mödte Ham, og skarpeligen satte Ham til Rette for ald dend ondskab Hand hafde övet i de mange dage, og allermeest dend næste Aften tilforn. Hand tilstod sin ondskab, deprecerede dend, og lovede bedring. Derpaa gick Hand til Katterög, En Bÿ i Dirnesse Sogn, og, ved leedet i Bÿen stod to Smaa drenge, Een 5 Aar, Een 4 Aar: disse Drenge tog deris Hue af for Ham og helsede Ham; Hand gick dem forbi, og var kommet En half snees Skridt fra dem: derpaa vendte Hand sig, gick tilbage til dem, og med Sin Muure-Hammer, hvilcken Hand alle tider bar under armen, hugg Hand i Hovedet, först dend Eene, siden ogsaa dend anden. Dend Eene döde strax, dend anden blef restitueret, og meget var her at referere om dette udædiske Menniskis forklaring, efter at Hand giort dend gruelige gierning, som aabenbare var af dend onde; ogsaa dend forklaring Hand gaf, aabenbare var af Samme. Menniskets fængselsted blef paa Findstrup, fordi Mordet var skeet paa Findstrup gods, og meget horribel var Hans opförsel undertiden, midlertid Hand var fængslet, i det Hand baade talede og teede sig, som Hand hafde været legemligen besatt, der imod blef Hand somme tider befundet saa vædmodig som det egner En Bodfærdig Syndere. Hans Dom ved Findstrup Bircke-Rætt blef, at Hans Hovet skulde afhuggis med et Sværd; Dend Dom blef confirmeret til

Fynbo Landsting, Onsdagen d, 21de Decembr. hvorpaa Exsecutionen blef fast-satt Löverdagen d. 24de Decembr: som var Juule-aften. Ald dend tid Hand hafde været fængslet, var Hand blevet ideligen besögt, icke alleene af Præsterne i Faaborg, efterdi Findstrup ligger i Annexet til Faaborg, samt af Præsten i Aabye, Hr. Hieronymus Sparre, efterdi Fangen var föd paa Hans Staun, men end og af mig, da Præsterne hafde bedet mig der om, og Christendommen skyndede mig der til. Fredagen d. 23 Decembr. communicerede Capellanen Hr. Peder Rauberg, og Sogne Præsten Hr. Jacob Lauridtsen Kullerup skulde betiene Ham: derfor, da Begge blef hindret fra at besöge fangen, blef ieg bedet, Torsdagens aften at gaa til Ham, og hos Ham blive, indtil Een af Præsterne kunde komme. Til Findstrup gick ieg da, og hos Fangen fandt ieg Præsten af Aaby, som hafde været hos Ham dend gandske Torsdag. Hr. Sparre blef glad, da Hand saae ieg kom, men dend glæde varede Ham kort; thi der Hand nu vilde tage afskeed med Fangen, Ham Hand hafde fundet paa gode veye dend gandske dag tilforn, maatte Hand, med stor consternation see, at Stumheds Aand bemægtigede sig Mennisket, og, dend Stumheds Aand vilde icke vige, ved alle de Middel Præsten brugte: derfor da Præsten i to Timer hafde arbeydet forgiævis, viiste Hand mig bort, og vilde Eene være hos Fangen: Siden saae ieg icke Fangen, förend Löverdagens Morgen Klocken 5, da fiire Præster, nemlig Hr. Matthiis Hoff af Svaninge, tillige med de Tre forhen mældte Præster, var hos Ham: Men, i steden for dend Stumhed, som hafde bundet Hans Mund, da ieg tilforne saae Ham, blef da hört alleryderligst-forskræckelige Forbandelsers Tale, som alt gick ud i denne grusomme Tone: De har fordömt mit legeme, de vil nu ogsaa fordömme min Siæl, Det straffe Gud dem for, i ævigheds ævighed. Continuerlig blef fangen ved at raabe disse forfærdelige Raab; derfor, da Klocken var blevet 9 om Dagen, begierede Præsten af Aaby, som Hans Skrifte-Fader, at have Ham i eenrum, og der Hand eene hafde handlet med Ham, en half time, sagde Hand os, at Fangen nu vilde lade sig betiene; Hand ogsaa blef betient, Men, saa snart Hand kom ud, at blive fört til Retter-stædet, begyndte Hand igien de forrige Forskræckeligheder, med hvilcke Hand blef ved, u-agtet ald dend Raaben, der blef raabt til Ham fra de Fiire Præster. Der gick saa, Time efter Time, i det fangen blef ved, at maledide og forbande: Men der det omsider var kommet til denne yderlighed, at Fangens Födder var giort fast til iorden, og, Et Reeb, /: bundet omkring Hans Halss, og heftet til En Stor Stang, hvilcken fiire Karle löftede i veyret :/ holdte Hans Hovet

op fra Kroppen, og, Skarp-Rætteren alt hafde faaet Sit Sværd af Balgen, da raabte Misdæderen, at Ham maatte givis Eet öyeblicks Respit til at befale Gud Sin Siæl. Jeg stod, tætt ved Ham, der Hand raabte dette, dog kunde ieg icke mærcke, hvad Hans arme tunge lallede; thi, Reebet som var slaaet omkring Hans Halss, var kommet ind i Hans Mund, for Hans grusomme uregierligheds skÿld, Men, Hr. Peder Rauberg, som stod liige for Hans Mund, Hand mærckte Raabet, og Hand befalede Skarp-Rætteren at vige til Side: Skarp-Rætteren vilde icke, förend Bircke-Dommeren paa Kongens vegne hafde befalet Ham det. Da nu Fangen hafde faaet Rebet fra Sin Mund, raabte Hand saadane Raab til Gud i de höÿe Himle, at vi alle som tilforne var smeltet af Angist over denne Fangis fæle Halsstarrighed, vi maatte siden græde af glæde, og Gud love, over Menniskets Bodfærdighed, da Menisket raabte til Gud, de allerhediste og heftigste Raab nogen arm Sÿndere paa iorden allerÿdmÿgeligst kand raabe, og, til Sidst besluttede med disse ord: Nu har I icke meere fornöden, Reeb om en Stang, til at holde mit Hoved op, Men, nu fremstiller ieg mig, i Herrens Nafn gandske villig, og, gierne udstaar ieg nu min död paa Jorden, forsickret, at ieg gaar, igienem döden ind til livet. I dette Speÿl saae ieg aabenbare, Hvor viit det er fra, at Gud vil nogen Sÿndig Siæls fordervelse, Men strax efter, blef mig at see i et andet Speÿl, hvor höÿt det er fornöden, at En hver Siæl paa iorden, er det end, En Guds allerhelligste Tieneris Siæl, bör, under aarvaagenhed og Bön, forarbeÿde Sin Saliggiörelse med Bevelse og frÿgt. Selfsamme Juule-aften da denne fange, som var virckelig En besynderlig for andre, var bleven henrettet, skeede i Svaninge Præstegaard En forfærdelig Sÿndfuld gierning, som gaf Svaninge Sogns Bönder anledning at sige dette forskræckelige: Fanden foor af Fangen ind i vor Præst. Præsten, som var Een af de fiire, der hafde fulgt fangen, spiisede med Sin Hustru, Juule-aftens Nadere; Imidlertid ud-bröd En ild optændt af Helvede, og dend ild blef saadan en grusom lue, at der blef raabt: Redder! Redder mit lif! ret nu mÿrder Hand mig! Folck kom ind og saae, at Konen laae paa gulvet, og der var revet af Hendis Hovet nogle locke Haar. Dette consternerede haardelig os alle, som hördte det, og der over skeede, det ieg mældede for hen, at Festo Epiphanias 1708, der ieg hafde forrettet prædicke-Tieniste for Hr. Jörgen i Hornöe, tog Hand mig med Sig, for at bi-legge ved Herrens Naade u-eenigheden, og stifte fred, der, hvor fred var saadan en Höÿ fornödenhed. Til at arbeÿde paa fred, tog Dend gode Mand mig med, og ieg nöed ved Herrens Miskundhed dend frÿd, at ieg icke alleene

dend Aften saae fred oprettet, ieg end og siden, ald dend tid ieg var i dend Egn, saae stedse et ret oprigtigt venskab mig conserveret hos Begge Parterne, thi min maade var, at hvilcken af Parterne ieg talede med, undskÿldte ieg alletider dend fraværende, og kierligen paamindte dend nærværende. Samme Aar, i October-Maanet, beskickede Herrens Miskundhed mig En Söd glæde, ved en fornöÿelig Reÿse til Alsöe. Johannes Riisbrick, som i nogle Aar hafde informeret mine ÿngere Brödre i Föns, og under dend Leÿlighed var icke alleene blevet mig kiendt, Men end og, som et oprigtigt got Menniske, inderligen var blevet mig kier, hafde da faaet vocation, at være Capellan til Nörborg og dets Annex paa Alsöe; Og efterdi Nörre-Herredt paa Alsöe var i de tider, icke Kongens, Men En Hertzugs, som residerede paa Nörborg Slott, tilkom det icke FÿensBiscop at ordinere denne Mand, Men, Prousten i Herredet, som da var denne Hertzugs ÿpperste Geistlige, Hand hafde at ordinere Ham til Præste-Embede. Ved denne Anledning var dend Fromme Johannes Riisbrich bleven bekiendt i Proustens Huuss og kierligen fick Löfte paa Een af Proustens Döttre, Jomfru Elisabeth Brandt. Til dette Sit Bröllup ind-böd Hand mig ved kierlig Skrivelse; lod end og, et par dage for Bröllupet, mig af-hente ved En Baad; og ieg bör icke efterlade, her at anföre noget Particulair, som mærckeligen legger for öÿne, hvor aldelis Hand var Et inderlig Got Menniske. Hand siger til mig, Aftenen för Brölluppet: Broder, viis mig, hvad Brudeskiænck du vil give min Brud og mig i Morgen. Jeg tog da frem Et Papiir, i hvilcket ieg hafde skrevet Et lyck-önske, og svöbt Sex Kroner. Hand læste mit lyck-önske; kÿste mig og bad at Gud vilde sætte Sit Höÿe Amen under mit kierlige önske, Men de Sex Kroner leverede Hand mig, heftig sigende, at Hand vilde icke have Een Skilling af mine: derimod gaf Hand mig Ti specie Rixdaler, bedende, at ieg vilde svöbe dem i Papiret, og legge dem i Brud-fadet, naar de andre, der lagde deris Skiænck, som Sædvane da var hos Dem. Jeg har, sagde Hand, talet meget om dig, baade hos min Brud og hos Hendis Forældre, beder derfor, at du vil giöre dette. Dend Kiere Riisbrich i saa maader lod see Et særdelis oprigtigt Hierte, og, ieg gaf Ham löfte, at naar ieg kom hiem, skulde ieg strax lade udarbeÿde Et Bægere paa Otte lod Sölf, og derpaa lade tegne Et vers, hvorved Hand og Hans kunde komme mig ihu; hvilcket mit löfte Herrens Miskundhed forleente mig at fuldkomme. Brudens Forældre, da ieg nu did geleÿdede Brudgommen paa Hans Bröllups dag, befandt ieg at være, ligesom Brudgommen hafde beskrevet Dem for mig, Meget fornemme fromme Folck, til-

lige med ald deris familie, som var numereus; thi De hafde fiorten levende Börn, af hvilcke dend ældste Datter forhen var gift med Hr. Jörgen i Notmarck; dend anden Datter da hafde Bröllup med Hr. Riisbrich, dend tredie Datter, Dorthe Sophie Brandt, var voxen; To Sönner vare Studiosi, men alle de öfrige vare under Opvæxt. Faderen for denne Anseelige Familie, var En Extraordinair lifsalig Mand, og Een af de Tre Mænd, hvilcke ieg i mine Forfængeligheds dage paa iorden sÿnderligen har indtegnet i mit Minde som lifsalige uden liige. Hans Navn var Hr. Johannes Brandt, /:Broder til Mag: Frideric Brandt, fordum Sogne-Præst i Svindinge, Siden i Nykiöbing paa Falster:/ Sogne-Præst for Eichin Meenighed, og Proust i Nörre-Herredt paa Alsöe; Hans Tale, da ieg hördte Ham forrette Sin Datters Viielse, var gudfrÿgtig og grundig; I sær mindis ieg, at Hand i Sin Tale anförte disse Augustini ord: Maternis Precibus nihil est fortius; Hvilcke ord Augustinus har brugt, i at komme ihu de mange Taarer, Hans Moder hafde grædt for Hans Velfært; Og, i dend Viielse blef de ord brugt, til at före Brudgommen i Minde de mange Taarer, Hans gudfrÿgtige Moder hafde grædt for Hans Velfært: hvilcket smeltede det inderste i mig, fordi ieg var vidende, hvor mange Taarer ogsaa min Moder hafde grædt for min Velfært. Efter viielsen blef Brud og Brudgom bragt til Sæde, derpaa gick vi alle frem, at legge vor Brud-skiænck i deris Brud-fad. Siden, da vi hafde spiist, fremtraadde Brudens Broder, og holdt En særdelis ziirlig Tale, först at velsigne Brud-Parret, dernæst at velsigne og venerere Bröllupsgiæsterne, og til sidst at tacke, ære og Höÿ-love Dend Velsignelse som er Gud over Alle, og ÿdmÿgelig Ham an-raabe om Naade og Lÿcke, Benedidelse og Beskiærmelse over os Alle. Förend ieg reÿste fra Alsöe, did ieg var bedet til Bröllup, blef ieg inviteret end og til Barsel, i det Brudens Morbroder, Welædle Nicolaj Poulsen, Amtsforvalter paa Augustenborg, hafde effen Et Barn at lade döbe, og De Samtlig, i sær dend Höÿst-lifsalige Proust Brandt, vilde endelig at ieg skulde see Landets Barsel-ceremonier, ligesom ieg hafde seet dets Bröllups-ceremonier i Hans Huuss. Hand hafde fattet En stor godhed for mig, og passerede megen tid, i at tale med mig, saa, mig meget blef at lære, af denne gudfrÿgtige grund-fromme Mands Samtale. Sÿnnerligen bör ieg komme ihu, at ofte sagde Hand til mig: Self er I En Lærere, som skal lære andre, derfor tager Eder diss varligere i agt, og lærer baade Eder self og andre, bestandeligen at komme ihu, at ligesom det Fierde Bud er det förste med Naadis Löfte, Saa er og, det Andet Bud, det Förste med vredis trusel; thi ved Eeder og Bander at fortörne Gud, er en meget gro-

vere Sÿnd end Menniskene tæncker. Ved min Reÿse paa Als, velsignede Herrens Miskundhed mig, ogsaa med denne glæde, at baade Proust Brandt, og En Anden Præst i Hans Herredt, viiste mig i deris Stamme-Böger min Faders Nafn, hos hvilcket ieg med Söd frÿd kunde tegne mit Nafn, og skrive baade mit Sÿmbolum og mit önske. Efter min Hiemkomst fra Alsöe, var min förste omhu betænckt, at faae det Sölf-Bægere forfærdiget, som ieg hafde lovet min Söde ven, Hr. Riisbrich; Men næppe hafde ieg faaet dette Arbeÿde fra Guld Smedden, förend Hand som en Hæslig Banqveroutterer tog bort fra Faaborg. Hand hafde meget Sölf under Arbeÿd fra mange fornemme Folck i Faaborg, og fra adskillige paa Landet: i Sÿnderlighed hafde Hand fra Jörgen Andersen, som da var En Riig Bonde i Svaninge, En Stor Sölf-Kande, som Hand skulde kogt op: Men med aldt dette tog Hand flöÿten, tillige med Sin Kone, efterladende i Faaborg Et tomt Huuss og Et to Aars Barn, hvilcket Faaborg Magistrat maatte tage sig an, da Forældrene var borte og ingenstæds kunde opspörgis. Flugten skeede, Natten for Nÿ aars Dag, Klocken fiire om Morgenen, og fordi ieg var begiert at prædicke fro-prædicken i Faaborg Samme Nÿ-Aarsdag, var ieg kommet op Klocken 3, og hördte Bulder fra disse Bortreÿsende, i det, Huuset hvorfra de tog bort, var tvert over for mit Kammer, og i En gandske Time, fra Klocken 3, ind-til Klocken 4, hafde de bragt, alt hvad de hafde i Huuset, ned i en Stor Baad, paa hvilcken de tog bort, thi det var Et klart Stierne-lÿss, som ieg vel mindis.

Anno 1709, i Junii Maanet, beskickede Herrens Miskundhed mig et vigtigt Gode, som skulde aabne veÿ, for aldt det meget Gode, hvilcket Herrens Forsiun hafde mig ud-seet i Ørbeck. Sogne-Præsten i Ørbeck, Min Hæderværdige og med ald Honeur ihukommelige Formand, Hr. Christian Michel Luja, hafde Bröllup i Faaborg d. 26de Junii, og Hans Meget fromme Patron, Welbr. Hr. Justitz-Raad og Lands Dommer Matthias Rosenvinge til Ørbecklunde, med Sin Frue og Fiire Döttre geleÿdede Brudgommen til Faaborg, hvor Brölluppet blef celebreret, i Brudens Sösters Huuss, fordi Brudens Fader siuntis, at Hans eget Huussis Stuer vare icke commode nock for de mange indbudne, saa vel fra Wiborg i Jÿlland som fra Fÿen: Med Store Tilberedelser, og med Anseelige Giæster blef det Bröllup distingveret, dog var der ingen Musiqve, fordi Brudgommens Fader, Welbÿrdige Hr. Assessor, Christian Henric Luja i Odense, nogle Maaneder tilforn var bortkaldet; derfor, da mand hafde ingen Spill til Bröllupet, blef der mediteret paa en anden Divertissement for det unge honette Fruentimmer, i sær de

fiire Fröckener fra Ørbecklunde, og Eendeel Jomfruer fra Wiborg. De blef inviteret til En Lÿst-fart paa Stranden, efter Maaltidet Anden Bröllups Dag, da det var Et ÿpperligt Veÿer, og der var bereedt En mægtig stor Baad, forsiunet icke alleene med beqvem̃e Sæder og adskilligt andet til Ziir og Prÿdelse, Men og, med Violer, flöÿter, og andre musicaliske Instrumenter, thi baade min Collega i Skolen, Frederic Westhoff, og tre af Disciplene, kunde temmelig vel spille. Da vi nu kom tilbage fra denne lÿstfart, og, vi unge, saa mange som hafde været ude fra de andre, sad sammen i En Stue for os self, kom Justitz-Raad Rosenvinge, samt Brudens Fader, og Brudgommen Self, ind til os; Og, i anledning af dend Divertissement, som var skeet det unge fruentimmer, blef der talet, först af Justitz Raaden En Tacksigelse, for Hans Döttre, som var bleven diverteret ved dend Lÿst-fart, derpaa, af Brudens Fader Et vidnisbÿrd, hvilcket ieg maatte höre med stor Blussel, og endelig af Brudgommen Self En Prophetie som siden blef seet virckelig completeret, enddog mit hierte i de tider tænckte langt Andet. Proustens, Mag. Claus Mules Sön, Michel Muule, hafde et particulair venskab med mig, fra det förste ieg kom til Faaborg; dette Venskab forögedis, io tiiere vi kom sammen, og særdelis da Hand hafde været til Sin Farbroders Hr. Christian Michels Bröllup i Faaborg; thi Magister Claus Muule og Hr. Christian Michel, de var Södskende paa deris Moders, Karen Muulis Side, ligesom og, Hr. Christian Michel, og Min Moder Euphrosyne Luja, de var Södskende paa deris Faders Hr. Assessor Lujas Side: Venskabet imellem Michel Muule og mig, udvirckede, at da det var Skolens Feriæ per dies Caniculares Ao 1709, kommer Hand til Faaborg, og ved mange motiver overtaler mig, at reÿse en lÿst-reÿse med Ham. Hand var Sin Faders Eeniste, at Faderen kunde icke saune Ham fra Sine öÿne; dog hafde Hand dend tid ud-bedet Sig Faderens Permission, med mig at giöre En tour over Vandet til Alsöe. Denne tour giorde ieg med Ham gandske gierne; Men, efter at vi hafde besögt mine Bekiendte paa Alsöe, siger Hand mig, at Hans Moder hemmelig hafde tilladt Ham, end og at reÿse til Flensborg: vi kommer til Flensborg, hvor Hand blotter for mig Sit eget forborgne Dessein, at see Staden Hamborg; Jeg maatte da spörge, om Hand og hafde de Penge, som var fornöden til dend Reÿse? Hand svarede: Penge har ieg icke, men Breve fra Min Söster Karen Borgemesters, og fra min Svoger Jörgen Thomsen, til Kiöbmænd her i Flensborg, efter hvilcke Breve ieg kand faa Penge. Vi gick saa, först til dend Eene, siden til dend anden, Men vi fandt ingen hiemme, der vilde udtælle

Penge til os. Saa sagde da ieg: Ingen Breve har ieg, hvercken til Jess eller Lass /:thi Jess hede dend Eene Kiöbmand, som Muule hafde Brev til, og Lass, dend anden:/ dog haaber ieg, næst Gud, at faa Penge uden Breve. Jeg spörger mig for, hvor Nicolaj to Straten boede; Ham fandt vi hiemme, og Hand kiendte mig strax, thi ofte hafde ieg været samlet med Ham i Faaborg. Hand approberede meget vort Forsætt at see Hamborg, og var Red-bon at forstrække os langt fleere Penge end vi begierede; derforuden beviiste Hand os disse store Douceurer, at Hand Self gick med os, baade i Kirckerne, der at viise os, alt hvad der var remarqvabelt, og til andre Stæder i Staden; fördte os ogsaa over et vand, til et sted, som kaldtis Kaaber-Möllen, hvor vi fandt to Fynske Herremænd, Körbitz fra Hellerup og Winterfeldt fra Lunden. Vor Reyse fortsatte vi saa, först til Slesviig, hvor vi besaae icke alleene Staden Slesviig og dends Kircker, Men end og, Slottet Gottorp, hvor En Administrator, som var Farbroder og Formynder for dend unge Hertzug, der siden fick dend Store Peter Zars Datter, Anna, residerede i de tider, dog var ud-reyst til Kiil. Slottet Gottorp ligger strax ved Slesvig; En vey, paa begge Sider besatt med Höye Böge, hvilcke ere, alle ordentlig satte, ordentlig opgroet, og ordentlig beklippet, at de giver En extraordinair Anseelig Parade, continuerer fra Staden, liige til Slottet, som er befæstet med meget Höye Volde, ligesom Citadellet ved Kiöbenhafn. Ved Slottet anmældede vi os, at vi vare to Fynske Studiosi, komne at besee det Berömmelige Slott, og dend Fortreffelige Have. Derpaa blef der udstædt Befaling, först til dend saa kaldede Bett-meister, som viiste os alle Gemackerne paa Slottet, og fördte os ind, end og i de Gemacker, hvor Princesserne var, samt i det Archiv, hvor Försten hafde Sine Pretiosa, og da vi ansaae disse Sær Prægtige ting med Stor forundring, blef os svaret; Försten her Hand har icke nogen Flode at bortsætte Penge paa, som Kongen af Danmarck, derfor kand Hand have disse Prægtige Pretiosa. Derefter blef Gartneren befalet, at viise os dend fortreffelige Have, og Gartnerens förste ord var: Dette skal I befinde, I kiere fremmede, at förend I kommer til Berlin, seer I icke nogen prægtigere Have, end denne I faar her at see. Haven var anlagt paa et Höyt Bierg, som var jæfnet ud, til mangfoldige Store Planer, dend Eene Plan alt nedrigere og nedrigere end dend anden: Ved begge Sider af disse herlige Planer, nedströmede i forborgne vand-rör, Et vand, som opvældede överst paa Bierget, og dette vand gaf, her og der mange forunderlige Fontainer, nogle i een Form, andre i anden Form; Sær forundrede vi os, over nogle for-

dæckte Spruter, hvilcke mand kunde icke mærcke, förend mand fölede virckning fra dem, naar En fod traadde paa dem, da Et vand hastig sprudede op. Allernederst under de mangfoldige Planer, samledis det vand, som ned-strömmede fra begge Sider, og, ved dette samlede vand, blef dend Prægtige Store Globus drevet, som siden, for Sin Store Raritet, blef fört til Petersborg, af Peter Zar, Anno 1714. Det er viit fra at ieg kand fuldeligen beskrive, aldt det fortreffelige og forunderlige, som blef viist os, i denne Admirable Have, dog bör ieg icke glemme, det skiönne Aloe-Træ, som var at see, paa dend överste Plan i Haven. Dette Aloe-Træ hafde effen blomstret i det aar, og det holdis for Et Miraculum, naar Et Aloe-Træ blomstrer, thi det Træ bliver fuldkommen Hundrede Aar gammel, förend det blomstrer; Derfor, da En Konge fordum saae En Alderne graahaaret Mand plante En Aloe, beloe Hand Ham, og sagde, Du gamle Menniske, hvor vil Du tæncke, at see Nytte af det Træ, hvilcket Du nu planter? Men Hand svarede som En Retskaffen Plantere, Konge, vi bör plante de Træer, som kand nytte, de der lever Hundrede Aar efter vor Tid.

Fra Slesviig tog vi til Kiil, hvor vi hördte Een af Professorerne Publice prælegere, og vi giorde Miiner, at vi vilde lade os indskrive blant Studenterne i Kiil. En særdelis plaisant Stad er Kiil, og, dend saa kaldede Philosophiske Gang er meget fornöyelig, og allermeest det Förstelige Slot i Kiil er meget fortreffeligt. Med Posten, som farer fra Kiil til Hamborg, hafde vi tinget os ind; Men, mig laae om hierte, Min Skole i Faaborg og ieg betragtede, at En Stor deel af Diebus Canicularibus alt var gaaet, Derfor, nolens volens, maatte ieg vende mig til Faaborg, icke til Hamborg; vi tog saa, fra Kiil til Echelför, at besee ogsaa dend Stad, og fra Echelför kom vi over Slien, ved Messund; som er et færge-Sted, hvor mand bliver siddende i vognen, midlertid mand bliver trækcet over paa En Pram; Slien er En fiord fra Havet, gaaende liige op til Slesvig, hvor Slien bliver Et Stort vand, i hvilcket Kong Eric blef drucknet, efter at Hand var ihielslaaet under Abels, Sin Broders Befaling. Slien er saa dyb en fiord, at Store Koffardi-Skibe kand passere lige ind til Slesvig: dog, ved dette overfarts Sted, som kaldis Messund, er Slien saa small, at Pramen træckis over ved Reeb; Pramen er En Broe, af dend længde, at En Vogn med for-spendte Heste, mageligen kand have Rum; ved begge sider er Beskiærmelse, at Hestene icke kand springe af til Siden, og, for begge Ender er, Tilluckelse, til at lucke Heste og Vogn ind; siden at lucke dem ud. Fra Messund kom vi til Flensborg, fra Flensborg til Sön-

derborg, og, saa til Faaborg, hvor vort förste var, at remittere til Nicolaj to Straten de Penge Hand hafde forstrackt os, og tillige En fierding Fynsk Möd, som vi vidste var Ham kier. Herrens Miskundhed, som hafde fört mig saa huldeligen, skiöndt underligen, ald min forrige tid, behagede endnu underligere at före mig Anno 1710, som var det Aar, i hvilcket Guds Forsiun vilde kalde mig til Præste-Embede. Præliminariter, og til Forberedelse, vilde Herren, at mig skulde leggis for öyne: Homo proponit, Deus disponit, Mennisket agter, Gud skifter. Derfor skeede alt det, som bliver her antegnet först. Sogne Præsten i Assens, Hr. Bertel Ludvigsen, hvis Hustru Birgitte Luja, var min Moders Euphrosyne Lujas Söster, oprettede in Januario 1710, En Contract imellem Sig og mig; Af denne Contract blef skrevet To Exemplarer, hvert paa Een Rixdalers Papiir, det Eene Exemplar for Ham at beholde, og det andet for mig at giemme. I Contracten var udförligen mældet og anfört, baade alt det som blef mig tilstaaet, Saa og, aldt det som af mig blev lovet og forsickret, i fald det hafde behaget Gud og Kongen at kalde mig til at være Hans Adjunctus i Embedet, og siden Hans Successor. Sin Suppliqve om dette leverede Hand i mine Hænder, og tillige befalede mig at indgive, ogsaa fra mig en suppliqve, i hvilcken ieg skulde allerunderdanigst forrestille, baade at ieg, efter Kongens Allernaadigste Forordning, som da nylig var udgaaet, hafde ladet mig immatriculere i Distinctions Protocollen, Saa og, at ieg nu hafde tient Publiqve Skoletieniste i Fulde Fem aar; thi efter de Aars Publiqve Skole-tieniste, hafde dend Höykongelige Forordning Allernaadigst tilsagt Promotion. Dend Fromme Mand skiænckede mig til Reyse-Penge 20 Rixdaler, og ieg reyste saa, d. 7de Februarii til Kiöbenhafn, hvor Gud aabnede mig vey til dette, at ieg fick Suppliqverne leveret i Kongens egen Haand, hvilcket ieg strax skref til Assens; og, efterdi dend gode gamle Mand aldvorligen hafde lagt mig dette for, at ieg maatte icke lade nogen i Kiöbenhafn blive vidende om Hans og mit Dessein, alligevel Hand hafde i Kiöbenhafn, de der kunde næst Gud, hiulpet mig i min Ansögning, biiede ieg nogle uger, og saa skref atter til Ham, mig at erkyndige, hvad Hand anordnede, at ieg videre skulde giöre; derpaa opsatte Hand en ny Suppliqve, hvilcken Hand lod understötte ved Biscop Müllers Paaskrift, som heel kraftig attesterede, at mit forhold var befundet til ald Behag i de fem aar, i hvilcke ieg hafde været Rector i Faaborg Skole. Denne Anden Suppliqve blef Kongen leveret Fredagen d. 7de Martii; Men Mandagen der efter leed Kongens Folck det Sörgelige Nederlag i Schaane,

og alle i Kiöbenhafn vare de bragte i allerÿderste Consternation, derfor saae ieg aabenbare at det nÿttede mig intet, det ieg vilde forvente Resolution i saadane allerbekÿmmerligst-trouble tider; Dette skref ieg da, til Assens, og det blef der eragtet Raadeligst, at ieg tog hiem igien til min Skole. Ved disse heel betÿdelige Omstændigheder vilde Herrens Miskundhed mig overtÿde, at icke Assens var det Sted, hvor ieg skulde arbeÿde som Præst, Men, at Ørbeck var Stædet, dette blef ieg vældeligen overbeviist lige imod ald min Tancke, ia end og, liige imod alle mine Anslag; thi, Herrens Miskundhed til ære og lof, bör ieg udförligen fremstille hvorledis det gick til. Det behagede Gud at bortkalde dend Hæderværdige fromme Guds Mand, Hr. Christian Michel Luja, Fredagen d. 26de Septembris 1710; Hans Svoger, Henning Jörgensen, da værende i Faaborg, og mig En inderlig-Hierteÿndende Ven, tilmældede mig dette, Löverdagens Eftermiddag Klocken eet, i tancke, at ieg skulde ÿttret mig begierlig at naae Succession, hvilcket Hand siden bekiendte for mig. Men, efterfölgende Mandag, da det var Michelsdag, og ieg hafde prædicket i Hornöe, blef ieg aabenbare anmodet, ia meget heftig ængstet af Dend Gode Mand, Hr. Jörgen Pougdall, at ieg endelig skulde beqvemme mig, i Ørbeck at blive Præst. Mange motiver brugte dend kiere Mand, mig at persvadere, Men, stift stod min Tancke mod alle de motiver, og, Tirsdagen der efter reÿste ieg directe til Assens, i det faste forsæt, at ieg vilde kuldkast i grund, alt det Arbeÿd, hvis öÿemeed var mod min Tancke; thi fra Assens leÿede ieg et eget Bud til Föns, did ieg dristede mig icke at komme personlig, og ved en meget væmodig Skrivelse bad ieg min Moder Euphrosÿne Luja, at naar Hun nu kom til Sin Broders Begravelse i Ørbeck, Hun da vilde, Som min Hulde Moder, aldvorligen giöre alt Sit, til at forandre deris Tancker, der vilde have mig til Ørbeck. Min Moder skrev mig tilbage, disse Betænckelige ord: Alligevel din Begiering, denne gang er mig imod, dog, paa det du skal see, at ieg er icke dig en Stifmoder, men en ret oprigtig Moder, vil Jeg nu brÿde min villie, og föÿe dig. Herrens Miskundhed hafde beskicket, at, iust de ord skulde blive mig et Middel til min velfært; thi der nu Dend grundfromme Mand, Borgemester Jacob Jörgensen hafde været i Ørbeck at fölge Sl: Hr. Christian Michels Liig, og hiemkom d. 4de Octobris, siger Hand til Sin Hustru: Jeg hafde ventet at ieg skulde fortient mig Tack, men ieg maatte finde, at det udfaldt anderledis: I Ørbeck fandt ieg Winthers Moder, og med en venlig Miine sagde ieg til Hende: Söster, nu fölger Hun En Broder ud fra Ørbeck Præstegaard, men ieg

haaber, at Hun snart skal see her En Sön igien; Jeg har talet med Patronen Landsdommer Rosenvinge, som alt kiender Hendis Sön Rasmus Winther, og Patronen har givet mig et got Löfte. Paa denne min venlige Tale, gaf Hun mig i Koldsindighed til Svar: Borgemester skal slet ingen umage giöre sig for min Sön, thi Hans tancker ere til Jÿlland, hvor Ham er lovet Bröd. Dette fortæller Hand Sin Hustru; Hun siger, Euphrosÿne Luja er Winthers Stif-Moder, derfor tör vi icke regne, det Hun har talet som En Stifmoder, men vi faar at höre Winthers egne ord. Derpaa skickede de til mig, deris Sön Jörgen Jacobsen, som blef siden Borgemester i Faaborg: Hand forrebragte mig alt dette, og Herrens Miskundhed velsignede Hans Arbeÿd hos mig med denne frugt, at ieg blef overvundet, i det ieg eftertænckte: Euphrosÿne Luja skal nu kaldis min Stifmoder, fordi Hun har svaret dette Svar, og Hun dog, mod Sin villie har svaret saaledis, just fordi Hun vilde viise virckelig, at Hun icke var, mig En Stifmoder. Der ieg nu var overvundet, erböd ieg mig redebon at giöre, alt det, som mine ÿndere vilde at ieg skulde giöre: derpaa, Sammedags aften, ret som Solen vilde gaa ned, tog ieg fra Faaborg, og Söndagens Morgen Klocken 8tte fremstillede ieg mig for Patronen paa Ørbecklunde; helsede /: som mig var lagt i Munde :/ fra Borgemester i Faaborg, og sagde: Her er ieg, efter Befaling at lade mig höre i Ørbeck Kircke i Dag. Dette ord, i Dag, tog Hand ad notam, og spurgte om ieg hafde studeret til at kunde prædicke i dag? Mit Svar blef: Tilforne har aldrig det Evangelium i dag været prædicket af mig, og allerförst i aftis Klocken 5, blef ieg vidende, at ieg skulde prædicke i dag, Men, dersom Gud behager, at ieg skal være Præst i Ørbeck, giver Hand mig hvad ieg skal tale. Patronen svarede: Dette er at Friste Gud, hvilcket vi maa icke: derfor, befaler Gud dette vigtige Verck, reÿser hiem, og studerer skickelig til i dag Otte dage; kommer saa, og lader eder höre. Dend Ottende Dag, som var d. 12te Octobris, hafde i Evangelio disse ord: Og see, der var et Menniske for Hannem, som var vattersottigt: Til de ord hensaae min Tale, brugende til Exordium af 2 Sam: 15, v. 26, dette: See, Her er ieg, Herren giöre med mig, eftersom Ham got siunis. Jeg blef bedet til Bords hos Patronen, efter at ieg hafde prædicket, og der vi hafde spiist, kaldede Hand mig i Eenrum, og sagde: Jeg har nu hört eders Prædicken, og forhen har ieg været vidende om eders Forhold; Derfor, I Dend Herre Zebaoths Nafn kalder ieg eder til at være Præst for Ørbeck Meenighed. Derpaa önskede Hand mig til Lÿcke, og stÿrckede mig med mangfoldig kraftig Tröst; thi Hand var Self, vel-studeret,

var endog Attestatus. Siden da ieg tackede Ham efter Höÿ pligt, fördte Hand mig ind, til Sin Frue, og sagde: Det er ligesaa vel Hendis Vocation som min, at I kaldis til Ørbeck Meenighed, og, efter Beggis villie er der allereede Bud i Nÿborg efter Papiir til Eders Kalds-Brev, hvilcket I skal faa i Morgen. Dend Morgen kom, og Herrens Miskundhed beskickede for mig dend lifsalige Söde glæde, at min Fader fra Föns /:thi ieg hafde ladet Ham vide, at ieg skulde prædicke d. 12te Octobr:/ var med stor frÿd overværende, der ieg paa Ørbecklunde annammede mit Kalds-Brev, hvilcket Min Höÿe Ven, Borgemester i Faaborg, besörgede mig strax confirmeret, Men, min Ordination kunde icke skee hos Biscoppen, förend d. 17de Decembris, Og imidlertid behagede Herrens Miskundhed at bereede mit leer baade ved vand og ved ild. Tre Dÿdefulde Matroner i Faaborg, som hafde viist mod mig store veldædigheder, hafde alle Tre, Börn sÿge af Sprinckeler: Börnene blef restitueret, men Mödrene döde: Sogne-Præstens Hustru först, Siden Capellanens, omsider Henric Lassens Hustru, Karen Jörgensdatter, som var Söster til Hende, der da var faunet i min Tancke, og blef siden faunet i min Arm. Disse Tre hafde været mig mine Höÿe Welÿnderinder, midlertid ieg var i Faaborg, derfor gick deris Död mig meget nær til hierte, og allermeest Karen Jörgensdatters död; thi foruden at Hun hafde været sÿnderligen veldædig mod mig, fra ieg först kom til Faaborg, var der blevet ved min vocation til Ørbeck Et fuldkommen fortroligt venskab imellem Hende og mig. Hendis Sÿgdom blef mig derfor en haard Smerte, og, da min Broder, Lars Winther, som var logeret ind, til Hr. Peder Raubergs i Faaborg under Information hos mig, ogsaa var angrebet af Sprinckeler, saa hart, at Hans Moder fra Föns blef hentet til Ham, fordi Hr. Raubergs Hustru var död, mindis ieg, at eengang sagde ieg til min Moder, gandske inderligen bedrövet: Angist er nær ved at qvæle mig, kiere Moder! Jeg er kaldet til Præst, og En Præst skal tröste Sÿge: Nu seer ieg, at Min Söster Karen Jörgensdatter ligger saa sÿg, og, saa höÿlig behöver tröst, Men, naar ieg er hos Hende, finder ieg mig icke i Stand til, at ieg kand tale Eet Eeniste Tröste-ord til Hende! Hvor vil det da gaa til, naar ieg bliver Præst, og skal besöge Sÿge? Herpaa svarede Hun mig, som en Gudfrÿgtig dÿdefuld Moder: Vær forsickret, min Søn, at Gud som har kaldet dig til Præste-Embede, Hand skal visselig, som En Trofast Gud, Self iföre dig med kraft, naar Du kom̃er i Embedet: Imidlertid bör du altid vide, at du har liggendefæet i et leer-kar, paa det ald kraften maa kiendis at være Guds kraft, icke Din kraft. Herrens Miskund-

hed beskickede mig dend Tröst fra min Moder, dend tid, fordi Hans öÿe saae for ud, at ieg skulde saune faders og Moders Tröst, under min forrestaaende Ordinations Tid; thi Min fromme Moder, som var reÿst til Faaborg, at betiene Sin Sön under Hans Sprinckel-Sÿgdom, Hun blef self angrebet af Sÿgdommen, strax Hun var kommet hiem, og Sÿgdommen tegnede sig hos Hende saa slet, at min Fader nödvendig maatte blive hos Hende, da Hand var bedet ud, at overvære min ordination: hvilcket bekÿmrede mig i mit inderste hierte, og ieg frÿgtede at det skulde skeet i Föns, ligesom mine öÿne hafde seet det skee i Faaborg, hvor Börnene kom op, men, Mödrene gick bort. Ved saadane Angister over Smitsom Svaghed, som blef mig viist, strax ieg hafde faaet mit Kalds Brev, behagede Herrens Miskundhed baade at give mig, forvarsel, som skulde mig paaminde, og, bestÿrckning som skulde mig forbereede, angaaende de Stöd, mig skulde stöde i Præste-Embedets förste og sidste Aar, da mit Præste-Embedis förste Aar, gaf mig at höre om en meget bedrövelig Pest som angreb Riigets Hierte, nemlig Kiöbenhafn, og det næst-forgangne Aar 1754, hvilcket ieg burde er-agte som mit Embedis Sidste Aar, gaf mig at see en meget betænckelig Svaghed, som angreb mit eget Hierte, Nemlig Ørbeck; Men, ligesaa vel disse Stöd, som alle de andre Herrens Beskickelser i ald dend tid ieg har været Præst, ere blevne mig overbeviiste ved Herrens Naade, at de har været idel Herrens Miskundheder, og bör idelig, ia ævindelig, ihukommis til Herrens lof.

Fölger da nu, I Herrens Velsignede Nafn, mit Præste-Embede.

Anno 1710 d. 17de Decembr. kronede Herrens Miskundhed mit arme Hovet med Ordinations Velsignelse, fra Hans Höÿærværdigheds, Biscop Müllers Haand: vi vare Fem Candidati, i denne orden (1) En Rector fra Naxskou, som blef Præst paa Fejöe ved Lolland. (2) Peter Otto Stoud, Biscop Mag. Ludvig Stoud i Christianssand, Hans Sön, som blef Præst til Sÿnderse. (3) ieg. (4) Hans Thomsen Flensborg, Præst til Adzerballe paa Alsöe. (5) Bÿrrhe Dinesen Pontoppidan, Capellan til Rudtkiöbing paa Langeland. Min Fader saunede ieg, da der skulde mig skee χειροθεσια dog hafde ieg, i min Faders Sted, Mag. Christopher Wieland, som hafde været Min Fader og Huusbond i Sex Aar, og Min Elskelige Broder Hr. Knud Rosenvinge. Dend 21de Decembr. da det var Dominica Qvarta Adventus, blef ieg indsatt, af Hr. Johan Wandall i Windinge, som forrettede der i, Sin Fætters, Proust Wandalls vices, thi Proust Wandall var betaget med saadan Heeshed, at Hand kunde icke forrette nogen Publiqve Tieniste, og

dend Heeshed continuerede for Ham, saa stændig, at Hand maatte antage En Capellan Pro Persona. Efter at ieg var indsatt, stÿrckede Herrens Miskundhed mine Skuldre, at ieg uden assistence fra nogen Student prædickede ald Juulen igiennem, enddog Juulen i det aar faldt paa En Torsdag, at der blef mig fiire Prædicke-Dage til Indtrædelsen, og derforuden liig-tale over Et Menniske, som Juule-aften döde, paa veÿen imellem Ørbeck og Eble. Anno 1711 d. 7de Januarii var ieg i Frörup, at betiene min daværende meget Elskelige og særdelis Fromme Naboe, Hr. Jens Henricsen Achton, som var En Brodersön af Mag. Henning Achton, Sogne-Præst i Nörre-Brobÿe, og Morfader for min nu værende Höÿst-Elskelige kiere Hustru. Hr. Jens Achton hafde betient Alteret i Ørbeck Kircke Dom. 17 post Trinit. da ieg prædickede, Hand hafde ogsaa overværet, ved Skiftet efter min Sl. Formand, hvor ieg var blevet indvarslet, at ieg skulde, for Præstegaardens Taxations skÿld mig indfinde; derfor var ieg allerede blefvet Kiendere af denne grundfromme Mand, Men, sørgeligen maatte ieg saune Ham, strax ieg var blevet kiendt med Ham; thi, Löverdagen d. 10de Januar. efter at Hand var betient om Onsdagen, blef ieg begiert, at forrette Skriftemaal, og siden anden Tieniste for Ham; Hvilcket arbeÿd vist var min Höÿe Pligt, icke alleene fordi ieg var Naboe, men end og, fordi denne grundfromme Mand med störste Redebonhed hafde tient min Formand i Hans Svaghed; Men, det smertede mig inderligen, at ieg maatte see saadan En kier Naboe Sÿg, og det blef mig, et hierte-Saar, da Fredagen d. 30dte Januarii viiste mig Ham bortkaldet, og Fredagen d. 6tte Februarii, æskede mig til at holde liigtale over Ham, i det Prousten mægtede det icke. Frörup Sogn hafde i de tider mangfoldige Sÿge, og mange Döende, og fordi ieg boede Frörup nær, laae Bÿrden meest paa mig, saa ieg fandt fuldkommeligen, at Præste-Embedet blef mig begÿndt, med at betiene Sÿge, og prædicke over Döde, foruden at dend gruelige Tidende om Pesten i Kiöbenhafn, mangfoldeligen forskræckede mit hierte i de Tider; thi, der ieg, Onsdagen d. 3die Junii glædeligen hafde holdt Bröllup med min Hierte-Elskeligste kiere Hustru Anne Marie Jörgensdatter, maatte ieg höre dend næst-fölgende 4de Junii, at Pesten var begÿndt i Kiöbenhafn, og strax efter, erholdte ieg fra min forrige Discipel, Madame Wielands Sön, En ÿderligst-væmodig Skrivelse, hvor ved ieg blef bedet paa indstændigste, at tage dend Familie i mit Huuss, eller dog, op-före for dem et Huuss, til hvilcket de kunde retirere sig fra Pesten. Jeg kand icke fuld-sige, hvor stor Beknÿttelse mig blef paa-kast ved dend Anmod-

ning; Paa dend Eene Side betragtede ieg de Store Veldædigheder, som hafde været mig beviist i Madame Wielands Huuss; Paa dend anden Side maatte ieg ihukomme det haarde Forbud, at herbergere nogen som kom fra Kiöbenhafn; Men, i denne min Angist saae ieg aabenbare, at Herrens Miskundhed stod mig bi; da, Ulfeld som eÿede Raschenberg i de tider, overlod efter min Ansögning, for Madame Wielands, En gaard kaldet Friisenborg, som ligger strax ved Nÿborg, hvilcket ieg ufortövet indberettede; Men dend kiere Wieland skref mig tilbage, at Pesten hafde alt tilluckt Hans Moders og Fiire Hans Södskendis öÿne. Der var meget at erindre om de Angister, som blef mig paakastet i de tider; Jeg maatte see, at En fornemme Familie holdt paa Ørbeck gade, og fordi det var Et forskræckeligt Veÿr, med torden, liunild, regn; blef der skicket Bud ind til mig, at beklage det ingen i Ørbeck vilde annamme dem under tag, thi Øfrigheden hafde forbödet strængelig, at mand maatte icke herbergere Fremmede; derfor, i hvor mange Bedrövelige ord, disse fremmede talede til mig, blef dog min Graad det Eeniste hvormed ieg kunde tröste og hielpe dem: hvilcket vist var saare Smerteligt for mig, efterdi ieg vidste, vi ere skÿldige at lade vort lif for vore Brödre. En viss Præst i Kiöbenhafn, hvis Nafn ieg sparer, giorde sig i de tider offentlig kiendt som En leÿesvend, i det Hand flÿede fra Sin Hiord, der Pesten begÿndte at angribe dend; Derimod, En anden Præst, lifsalig signaliserede sig, som En Tro Vægtere hos Sine; og Hans Nafn anförer ieg med glæde, thi det var Dend fortreffelige Guds Mand, som hafde været min velsignede formand i Faaborg, og hvis Broder nu var blevet min Allerhöÿligst-Elskelige Naboe i Frörup, hvor min Sorrig, da ieg hafde mist Dend grundfromme Hr. Jens Henricsen Achton, Södeligen blef husvalet, ved at see igien i Frörup Hr. Lars Henricsen Schurmann, som var blevet mig kiendt, midlertid ieg præceptorerede i Wester Schierning, og siden blef mig En fuldkommen Trofast Ven i alle Hans livis Dage. Herrens Miskundhed gaf mig, at see Ham i Ørbeck d. 15de Maji, da Hand hafde faaet Sin Collatz hos Biscoppen, thi Hand var En ordineret Mand, og hafde i to Aar været Mag. Knud Tommerups Cappellan ved Guarnisonen i Kiöbenhafn; Dominica Exaudi blef Hand indsatt i Frörup Meenighed, og efter at Hand, d. 25de Maji, hafde förste gang betient mig, blef Hand ved, mig at være min Hierteligst venererede Skrifte-Fader, i alle de Aar, i hvilcke Hand levede med mig. I dette, mit Præste-Embedis förste Aar, som var gandske troubel, formedelst dend Svaghed i Frörup Sogn, og Pesten i Rigets Hoved-Stad, velsignede mig Herrens

Höÿe Miskundhed, baade med dend glæde, at ieg Onsdagen d. 3die Junii, blef Brudgom, som for hen er anfört, Saa og med denne Naade, at ieg Fredagen tilforne, Nemlig, d. 29de Maji forrettede paa Ørbecklunde Brud-viielse for Hr. Commerce-Raad Jens Tröstrup, Herre til Hollufgaard og Øridtzlevgaard, og Welbaarne Fröcken Margareta Elisabeth Rosenvinge. Brudgommen hafde i nogle Aar været Enckemand, derfor, i det ieg alluderede til Hans Nafn Trøstrup, brugte ieg i Brudeviielsen dette Thema, af Mose förste Bogs 24de Capitels, 67de vers: Saa blef Isaac tröstet. Dette sær behagede Min Salig Patron, dog behagede Hand, efter Viielsens forretning at tale til mig dēne Skiemt, Hr. Winther, I har giort gierning i dag, som er vel, god for andre, men icke for eder Self: I har forrettet En viielse i Huuset, dog icke seet Kongens Dispensation; I har viiet En Commerce-Raad, dog icke vidst eder forsickret, at Copulations Gebühr er bleven betalt: I har copuleret En Encke-Mand, dog icke forrespurgt eder, om der og, er holdt Skifte efter Hans förste Hustru. Disse Ting vil giöre, at Eders forretning i dag vil koste eder, meere, end I kand fortiene i et heelt Aar. Mit Svar blef: Dersom Min Patron ved Sin Tienere hafde ladet mig hente til denne forretning, skulde ieg icke forsömmet at giort mig forsickret om alle disse anförte Ting: Men, nu er ieg indhent til denne forretning, ved En Skrivelse, som min Patrons egen Haand har skrevet til mig, derfor har ieg kast paa min Patron ald Sorrig for de Ting, i det ieg var trÿgt forsickret, at En Mand som ÿndede mig, icke mig lod forrette noget, hvor ved der var mig fare. Et gunstigt Behag fandt Hand, i dette, og saa fremstillede for mig alle de om-mældte Ting.

Anno 1712 gaf Herrens Miskundhed dend Velsignede glæde, at ieg, med de andre Landets Præster, blef befalet at sige til Landet: See, Du er nu blevet Sund, sÿnd icke meere, at dig skal icke noget verre vederfaris. Gud hafde da, i Sin Höÿe Barmhiertighed stillet Pesten, Men, Krigen continuerede, og d. 26de Decembris i det Aar, blef mig sagt paa Ørbecklunde dette Bedrövelige, at Kongens Armee var gandske slaget ved Gadebusk, og at det hafde været nær ved, at Kongen Self hafde blevet En Fange: Fienden som hafde victoriseret, var gaaet ind baade i Holsten og i Jÿlland, der at giöre Bÿtte, og vi hafde haard frÿgt, at vi skulde ogsaa seet Fienden hos os i Fÿen. Aldt dette Sörgelige, var, En Beskickelse, hvorved Herrens Miskundhed sögte dette Eeniste, at Landet skulde kiende Sin Skÿld, og Alle Landets Börn skulde söge Gud aarle. Landets Fader lod da ud-raabe, aarle i det Aar 1713 En Aldvorlig Faste for alt Landet, under Text, af Ezechielis

36te Cap. 31, 32, 33, og 34dte vers; thi det Sidste i dend Text, om det ödelagdte Land, hensaae paa dette, at Fienden hafde af-brændt Altona, efter at der var vundet dend Seÿer ved Gadebusk. Sidst i dette Aar, blef ieg bedet til Hollufgaard, der at fölge til Iorde, Sl. Hr. Commerce-Raad Tröstrup, og ved dend Liig-Begiængelse saae ieg klarligen Herrens Miskundhed i mangfoldige Maader. Liig-Færden i Fraude Kircke, skeede Klocken 8 om Aftenen, og Juule-Helligt, som da var for dörre, æskede at ieg endelig maatte hiem, samme Aften, alligevel at det hvercken var Maan-lÿss, eller klar Himmel. Da vi var kommet igiennem Ferridtzlöf, blef Karlen forvildet, og forvildelsen blef saa stærck, at det arme Menniske gandske gaf tabt og sagde: Jeg veed nu intet meere af mig Self. Dette gaf mig en stor Angist: Men, Herrens Miskundhed forunderligen bistod baade Karlen og mig, at vi begge kom vel hiem, da det var Mid-natt.

Det efterfölgende Aar 1714 gaf En vigtig lÿsning for landet, i det Herrens herlige Naade forleenede Landets Fader saadan en Seÿr over Landets Fiende, at Selfsamme Græv Steenbuck, som tilforne hafde nedlagt de Danske, först i Schaane, og siden ved Gadebusk, Hand maatte nu opgive Tönningen, og legge sig for Kong Friderich dend Fierdis Födder, overgivende sig, som En Fange, tillige med Sit Folck. Men Et Sörgeligt Mörck overkom Ørbeck, i det Ørbecks Herskab, Min Höÿst-gunstige Hr. Patron blef bortkaldet d. 12te Aprilis i det Aar, og blef saa hensatt i Ørbeck Kircke d. 24 Maji. Hand hafde været En særdelis velsignet Mand i Sine dage; Sær kÿndig i Justitzen, hvilcken Hand betiente som Landets Dommere, og, alletider viiste Hand sig meest inclineret for de fattige, dem at redde med Rætten, naar Hand saae dem overvældet: Derforuden var Hand En Meget öm Huusbond for Sine Bönder, og en gandske gunstig Patron for mig: Men, En ulignelig from Fader var Hand for sine Höÿ-Elskte Börn, og, En usigelig-kier Mand for Sin Efterladte allerhöÿligst-Dÿdefulde Frue: En ild var tændt paa Ørbecklunde, Klocken Elleve dend dag Hand laae for döde, og ieg mindis, at Hans Frue sagde da: Vilde Gud give mig at ieg maa beholde min Mand, dricker ieg gierne, efter Guds Faderlige villie, denne kalck, at Ørbecklunde bliver lagt i Aske. Disse Hendis ord var En overmaade heftig kierligheds ord, og bör ihukommis: ligesom og dette bör antegnis, at faa dage, efter at Dend Salige Herris Svaghed hafde begÿndt, sidder Seigneur David Jensen og ieg, hos Ham, og da siger Hand til os Begge, siddende i en Leen-stoel, med En Pude for Sig: Tæn-

cker mig dog, hvad dette er, Her har præsenteret sig for mig En Död-Pande paa denne Pude, og det er En Reed Sag at slutte, hvad denne Död-Pande vil betÿde mig. Alt saadant er Herrens Miskundhed, som heftig siger, icke alleene til Dend der seer det, Men end og til Dend der hörer det: Menniske beskick dit Huuss, thi Du skal döe.

Det Aar 1715, var, ogsaa et frÿdefuldt Aar for Landet, men, iligemaade Et Betænckeligt Aar for Ørbeck. Onsdagen d. 24de Aprilis, blef vundet dend herlige Seÿer over de Svenske Skibe, som hafde forfærdet icke alleeniste Lolland, men ogsaa Fÿen med saadan forfærdelse, at d. 22de Aprilis, da det var Anden Paaskedag, maatte ieg höre, mig til stor forskræckelse, at der var udstædt order, til at samle Landets Folck ved Stranden, for at afværge Fiendens Ravage ind i denne kant af Landet. Dette kastede paa mit arme Hierte En haard frÿgt: Men, ieg mindis, og ieg bör til at ære Herrens Höÿe Barmhiertighed, her antegne, at da ieg gick i Seng, gaf Herrens Miskundhed denne Tröst i mit Hierte: Endnu i denne Nat kand du sove trÿgt, og hvad der angaar det paafölgende skal du befale dig Gud. Onsdagen der efter var ieg i Windinge til en Trolovelse, og da hördte vi en stedsevarende Canonering langt borte, som lÿdede os i örene continuerlig, ald dend tid ieg reÿste hiem fra Windinge, og siden der ieg med Mine var siddende ved Röde Leed, længe ud paa Natten: Udfaldet af dend Canonade blef mig sagt Fredagen d. 26de Aprilis, Nemlig, at Gud hafde givet vor Kongis Vaaben en Complete Seÿer over de Svendske Skibe, som hafde forfærdet os. Vi vare da, Som Drömmende, der Herrens Miskundhed, saa hastig vendte vor haarde Angist til herlig Glæde, og, Södeligen svever endnu i mit Minde dend store Frÿd Landet da nöed efter Bitter frÿgt. Derimod blef det, heel Betænckeligt for Ørbeck Bÿ, at Bÿens Haab, Welbr. Johan Henric Rosenvinge, som forunderligen tegnede sig til ald Fromhed, blef bortkaldet d. 12te Julii i dette Aar, da Hand var 9 aar, 3 Maaneder og 14 dage gammel. Hans Sl. Fader hafde været Bÿen en gandske from Huusbond, og denne Hans Eeniste Sön, saa vitt Hand var kommen, gaf os, næst Herrens Naade, aabenbare forhaabning, at Hand skulde blevet ligesaa Veldædig og lifsalig En Mand, som Hans fromme Fader. Mit hierte fölede derfor et hart Stöd ved Hans Bortkaldelse, og min Tancke stillede mig dette for, at Hans Höÿst-priiselige Fru Moder, som Aaret tilforne hafde mist Sin Hierte-Allerkieriste Mand, og nu mistede Sin Eeniste Sön, skulde blevet incosolabel; Men, Herren som slaar igiennem med een Haand og læger med begge Hænder, lod klarligen mig see

Sin Miskundhed, baade i det Herren Husvalede Hende, som var saaret paa det dÿbeligste, saa og, i det Herren conserverede Hende, til at blive i de mangfoldige efterfölgende Aar, En lifsalig gunst-fuld Patronesse for mig, og tillige En Incomparabel from Huusbond for Sine underdanere. Kort efter dette, da minis og mit Hierte saa var bleven stödt, beskickede Herren, os et virckeligt hierte-Saar, i det vor fromme Allerkieriste Fader, Welædle Seigneur Jörgen Thomsen i Faaborg, blef os frataget. Hand var os, En allerhöÿligst-ære-værdig Fader, For mange vigtige Aarsager, og derforuden var Hand En Sær-behagelig Höÿ-agtet Mand, baade hos Adels-Personer og hos andre. Hans Fader hafde været Borgemester i Faaborg, og Ham Self var ofte tilbödet Raadmands-Embede, hvorfra Hand hafde undslaaet Sig. Hans Faders Successor i Borgemester-Embedet, Dend i Sit lif meget Velsignede fromme Mand, Jacob Jörgensen, var, först Hans Moders Mand, og siden Hans egen Svoger, i det De hafde To Söstre, Karen Hennings Datter Achton, og Anne Dorthea Henningsdatter Achton, hvis saare mærckværdige Genealogie her efter fremstillis. Denne Hans lifsalige Höÿst kiere Hustru, Anne Dorthea Achton, blef Ham fra-kaldet d. 3die Novembr. 1709, og næste aar derefter d. 25 Novembr. mistede Hand Sin Datter, som boede hos Ham i Faaborg, Karen Henric Lassens, som hafde været Ham i Hans eenlige stand, megen Husvalelse og stor Hielp, saa Hand eragtede Sig, ved Hendis Bort-Kaldelse at være blevet anden gang Encke Mand, Dog hensadd Hand, ugift, og dette alleeniste af Kierlighed til Sine Börn. Mandagen d. 2den Septembr. 1715, da vi vare bleven vidende om Hans Svaghed, reÿste vi ud til Faaborg, efter Höÿst-pligtig Kierligheds drift, at besöge denne vor Hierte-Allerkieriste Fader, og, da blef det, dend Sidste gang mine öÿne saae Ham levende; Men, Hans öÿne, förend de blef luckt, maatte see En haard Hiemsögelse, som Gud beskickede over Faaborg, Michels-Dag 1715; En ild tændtis i Jens Larsens Erreboes Bag-gaard, og dend ild nedlagde i Aske En stor deel af BÿÿÌen, först, ald Jens Erreboes store gaard, som laae tvert over vor Faders Lade-Huuss; Siden Hans Wulfis gaard, lige over for Karnappet af vor Faders Stue-Huuss; saa at ildens heftige BrÿÌnde fordervede glasset i Karnappets Vindever, og vor Fader, bebÿrdet af SÿÌgdom, samt bespendt med Angist, maatte föris til Sin Svogers, Borgemesterens Huuss, ventende icke meere at see Sit Hiem; dog Herrens Miskundhed gaf Ham siden baade at see alt Sit Huuss frelst, saa og at erfare dette Forunderlige, at da Han hafde Huusse og EÿÌendomme, andre Stæder i BÿÌen, hvor dend grumme lue lagde det an-

det ned, hafde Guds Sÿnderlige Skaansel sparet alt det der hördte Ham til: hvilcket her bör ihukommis, til at love Höÿligen Herrens Miskundhed. Efter at denne Store Ildebrand hafde bedrövet vor Fader, blef Hans Helbred alt slettere, og d. 25de Octobris kom Bud til Ørbeck, at det nu var paa det ÿderste med Ham; Hvorpaa Min Hustru og Hendis Trofaste Broder, Jörgen Jörgensen, strax reÿste til Faaborg: Men ieg blef hiemme, for mit Embedis skÿld, da det var Fredagens Aften, og Budet forklarede, det blef icke at haabe, at ieg kunde finde Ham, i Stand med mig at kunde tale. Dend tomme Vogns Tilbage-komst d. 27de, tilbragte mig dette Bedrövelige, at, ieg med mine, hafde mist En Fader, som vi var ald ære og ald Kierlighed allerhöÿligst pligtige. Meget deÿlige graa Haar hafde prÿdet Hans Hoved i lang tid, enddog Hand icke naaede her Alderens 60de Aar, og Meget vigtige vidnisbÿrd om Hans livis Redelige og Heel Berömmelige Fremdragelse i verden, giör, at Hans Amindelse er blevet hos alle som kiendte Ham, En Vellugtende Velsignet Rögelse; hvilcket er Hellig Sandhed, Gud Alleene ære. Det fölgende Aar 1716, truede Landet med En Stor Fare, i det Dend Svendske Konge hafde samlet En Stor Krigsmagt i Schaane, og efterdi der alt var begÿndt Haug-leeg, giorde miiner at gaa over Iisen ind i Siælland, der imod laa vor Kongis Folck her i Fÿen, ligesom arresteret, og kunde icke transporteris over Beltet: Dette foraarsagede her i landet En Meget stor Angist, indtil Herrens Miskundhed endte Frosten, og aabnede Söen. Men, strax efter at det hafde været Angistens Tid i landet, beskickede Herrens Allerhelligste Höÿ-viise Raad, Angistens Siun i Ørbeck, ved en forfærdelig og meget Jammerlig Ildebrand, d. 15de Aprilis 1716, da de Sex gaarde i Ørbeck, N:o 2, N:o 20, N:o 19, N:o 18, N:o 17, og N:o 16, samt, det Huuss N:o 2, og Smidden, Höÿst-bedrövelig blef lagt i Aske. Dend 15de Aprilis var i det Aar, dend næste Onsdag efter Paaske, og der var Auction berammet, i vor gode Sl. Faders Stervboe just dend dag: Derfor, da min kiere Hustru og ieg, for dend fast-satte Auctions skÿld, nödvendig maatte reÿse til Faaborg, dend Tredie Paaskedag efter Prædicken, var ieg, Anden Paaskedags Aften gaaet til Ørbeck-lunde, at velsigne Min fromme Fru Patronesse, förend ieg reÿste bort: Da sagde Hun til mig, med et inderlig beknÿttet Hierte: Mig forrestaar En meget Haard Bedrövelse, thi Jeg har faaet varsel ved Tre gandske Huule Suck, hvilcke ieg har hört for min Seng, i denne Dags Morgen, da ieg laae fuldkommelig Vaagen. Jeg sögte, at vende Hende fra dend Betænckning, at det skulde være Et varsel: Men, udgangen gaf forklaring, at de Tre Suck

gaf varsel om de forrestaaende Tre vee, i Tre Onsdager efter hver andre, Nemlig, d. 15de d. 22de og d. 29de Aprilis. Branden i Ørbeck, d. 15de Aprilis, indebrændte i dend gaard N:o 18, Et Menniske ved Nafn Anne Jensdatter, Mandens Stif-Moder i dend gaard, og det var paa det Höyeste, at ogsaa Mandens Eeniste Sön i dend gaard N:o 17 hafde blevet brændt. Branden i Höye, d. 22de Aprilis, giörde til Aske, To Store gaarde, som tilhörte min Patronesse, og derforuden mange gaarde og Huuse, som tilhördte Andre. Branden paa Hindemae, d. 29de Aprilis, indebrændte To Rögtere, som laae i Øxne-laden, og tillige alt qvæget.

Guds vrede aabenbaredis af Himelen, dend Nat, som forregick Onsdagen d. 18de Martii, da min kiere Naboe i Frörup betiente mine og mig; og fortællede os, at nogle som hafde været ude dend Nat, hafde seet Sælsomme Siuner paa Himelen; thi, effen dend Nat var det dend förste gang, at der blef seet hos os, det der siden blef kaldet Nord-Lyss, og, med Hierte-Sorrig maa ieg komme ihu, at, Saa snart Menniskene hördte denne Forklaring, at det var Nordlyss, og at disse Siuner paa Himelen ofte hafde været seet tilforne, höyt oppe i Nordlandene, blef Menniskene dristige til at agte ringe, ligesaa vel alt det der blef viist dem paa Himelen, som, aldt det der blef raabt til dem i Kircken. Enddog, de Raab i Kircken blef dem stadfæstet ved aabenbare Siuner paa Himelen, fornemelig, dend Nat, der forregick Ny Aars dag 1718; thi ieg maa, særdelis före mig i Minde, hvad der skeede dend Nat. Vor Pige, Klocken 2 om Natten, kommer ind og siger til min kiere Hustru og mig: Staar op! Staar op! Folck render paa gaden, og raaber, det er ilde fatt! Jeg springer af Sengen, aabner Et vindeve mod Østen, og seer et forskræckeligt Siun. Derpaa löber ieg ud i gaard-dörren, og der seer ieg, med yderligst consternation, at ald dend gandske Himmel, saa vitt Himelen var for mine öyne, baade var brændende og bragende, hvor ved mit hierte maatte ihukomme Skriftens ord om dend yderste Dag. Midlertid, videre at tale om dend ild paa iorden, som brændte forskræckelig Anno 1716, bör mit hierte ære paa det allerydmygeligste ald dend Miskundhed Herren beviiste mod mig, midt i ald dend ild. Först bör mit hierte med allerydmygeligst tilbedelse venerere Herrens Höye Miskundhed, som bevarede mit Huuss fra ilden, ia bevarede end og mit öye fra at see ilden.

Jeg var, med min Hustru ud-reyst til Faaborg, og Min Trofaste Naboe Hr. Schurman, strax Hand mærckede ild i Ørbeck, löb hid, og fandt i mit Huuss fiire Smaa Börn, det ældste Sex Aar gammel: Hand befalede saa min

Karl, stændig at staa paa Kirckegaardens Bancke, der at op-agte, om nogen ild tegnede sig paa dend Kandt af Bÿen, som hafde communication med Præstegaarden, efter dend Vind, som da blæste stærck: Siden, da Herrens Barmhiertighed viiste Ham ilden saa viit dæmpet, at der var Haab, at ingen fleere Stæder skulde blive anstuckne, skÿndede Hand sig til mit Huuss, og strax affærdigede Et Bud med Skrivelse til mig, paa det icke Rögtet, som stedse giör det onde verre, skulde kom̃e mig for ören, förend Hans Bref kom mig for öÿne. Jeg bör komme ihu, mig til Tugtning, at Samme Aften hafde ieg holdt En skiæmtsom Tale med et vist Menniske, og i at skiæmte med det Menniske, var der mig kom̃et saadan En forfængelig Glæde, at Min kiere Hustru forundrede sig, og sagde til mig: Mand, nu har ieg aldrig seet dig i saadan houmeur tilforne! Strax Hun hafde sagt de ord, blef ieg, ligesom Hierte-slaaet, og strax tænckte, at mig forrestod en Haard Bedrövelse. Jeg tog da Afskeed, til at gaa i Seng, og, i det ieg gaar forbi gade-dörren, hörer ieg, at det banckede paa Dören, hvilcket ieg meente, at det var mig u-vedkommende, derfor lod det beroe, ved at anmælde det for min Svoger Henning Jörgensen, og self gick ieg ind i kammeret, hvor ieg skulde hvile: Min Svoger gick da til Dören, og der Hand hördte, at der var Et Bud fra Ørbeck, skiulte Hand baade Budet og Brevet for mig: Self hördte Karlen, Self læste Brevet, Siden kom i kammeret til mig, og sagde med glad Ansigt: Broder! Tack Guds Miskundhed, som har været stor mod Dig, i denne velsignede Dag, Baade aldt Dit Huuss og det meeste af Ørbeck Bÿ er bevaret, men noget er brændt. Strax ieg hördte de ord, paakom mig En Besvimelse: Men dersom Herrens inderlige Barmhiertelighed hafde icke beskicket for mig ald denne Velsignede forbereedelse, Hvor vilde det da gaaet med mig, da ieg siden, paa min Hiem-reÿse, hördte i Egeskou En Tÿdsk dreng sige: Ørbeck ist ab-gebrandt! Ørbeck ist abgebrandt! I ævighed være Herrens Miskundhed Höÿ-lovet, som sörgede for mig saa huldeligen i saadan Sörgelige Tid, at ieg allerÿdmÿgeligst maa bekiende, end og under Ørbeck Brand: Herren kronede mig med Miskundhed og Barmhiertighed! Dette Samme blef mig befundet, under dend Haarde Brand i Höÿe, som skeede dend næst-efterfölgende Onsdag. Min fromme Patronesse, som var blevet Onsdagen tilforn hart bedrövet, forventedis at ville blive end meere consterneret, naar Hende blef sagt, at To Store gaarde i Höÿe atter var blevet brændt for Hende: derfor skickede Fuldmægtigen paa Ørbecklunde Bud til mig, at ieg skulde, som Hendis Præst, forrebringe Hende dette; Jeg gick da, til Ørbecklunde, med stor frÿgt; Men, Herrens

Miskundhed gaf mig, at gaa fra Ørbecklunde med stor Tröst. Min Patronesse, som var Exemplar-Gudfrÿgtig og from, hafde ofte sagt mig for hen, om Et Par ægtefolck i Kiöbenhafn, som hafde fundet sig krafteligen stÿrcket mod En haard Bedrövelse, ved at komme ihu, Vor Herre lever; thi, Hustruen hafde sagt til Manden: Lever vor Herre, Hvad vil da vi sörge? Nu hafde Kongen befalet En Tacksigelsis Bededag i landet, dend næst-följgende Dag, og disse ord, Herren lever var os da an-ordnet til Text, af Psalmen 18, versu 47; Derfor, baade Erindring om alt det Min Patronesse forhen hafde sagt til mig, angaaende disse dÿrebare ord, vor Herre lever; Saa og, de Betænckninger Herrens Miskundhed allereede hafde givet min da forrestaaende Prædicken over de ord, blef, fra Dend Höÿlovede, æviglevende Herre velsignet saaledis, at vi begge, Patronessen og ieg, befandt os Södeligen tröstede, i det vi overveÿede med hver andre, at Herren lever. Dend Tredie Ildebrand Onsdagen d. 29de Aprilis, hafde vel, icke rört noget, som tilhörte Patronessen, dog, ved ilden saa blef igientaget liige Tre Onsdager efter hverandre, vilde Kiöd og blod raabe: Skal da Sværdet opsluge uden Ende? Men Herrens Miskundhed gaf os at komme ihu, det Manden som saae Elendighed ved Herrens grumheds Riiss, anförte midt i Begrædelserne, da Hand sagde: Det vil ieg lade komme mig til Hierte igien, og derfor vil ieg haabe: Det er Herrens megen Miskundhed, at vi ere icke slet fortærede, thi Hans Barmhiertigheder Haver ingen Ende; De ere nÿ hver Morgen, og Din Trofasthed er stor, Du Höÿlovede Herre!

De öÿne, som saae mig, der ieg endnu var ubereed, hafde skrevet tilforne i Sin Bog, alle de Ting, der skulde mig skee i mit lif, og fordi Herrens Beskickelse hafde fundet Behag, at dend Tid, i hvilcket Præste-Embede mig blef at betiene, skulde være en særdelis lang tid, vilde Hand, under Embedets förste Aar öve mig i mange Maader; viise mig megen Angist og ulÿcke, dog giöre mig levende igien, og tröste mig rundt om, paa det ieg fuldkomeligen maatte overbeviisis, til at meene i mit hierte, det, underviisning i dend Hellige Skrift giver mig at sige: Lovet være Gud, vor Herris Jesu Christi Fader, Barmhiertigheders Fader, og ald Tröstis Gud, som tröster os i ald vor trængsel, paa det vi kand igien tröste andre, som ere i allehaande Trængsel, med dend Tröst, som vi self ere tröstede med af Gud.

Anno 1717 velsignede Herrens Miskundhed Kircken med En Jubelfæst, i Erindring om Reformationens Begÿndelse Anno 1517, og min Pligt er, at ieg bör anföre til Guds Herlige Naadis lof, ald dend fryd, Herrens Miskundhed har givet mig, i min Præste-Tienistis Tid, ved Jubel-fæster,

som har været Anordnede af Kongerne i dend Tid ieg har tient Kircken; thi foruden dend Jubel-fæst Anno 1717, som Erindrede os om Reformationens förste Anfang, har Kircken haft i min Tid, Jubel-fæst Ao. 1730, til at ihukomme dend Ausburgiske Confession, som skeede Publice Ao. 1530. Siden Jubel-fæst Ao. 1736, at Höy-love Herren, for Reformationens Velsignede Indförelse i disse lande Ao. 1536: End og Jubel-fæst Ao. 1749 at ære, priise og tacke Herren, for Dend Store Oldenborgiske Stammes Höyloflige Regiering, som blef begyndt Anno 1449. Dette, om Jubel-fæster i min tid har ieg burdt her erindre til Herrens Ære, i det ieg mindis, at da ieg hafde Jubel-Prædickener, i det Aar 1717, vilde mine Tancker give mig denne forrestilling, at ieg icke i min tid fick fleere Jubel-Prædickener, eyheller saae fleere Jubel-fæster. Anno 1718 velsignede Herrens Miskundhed mit Huuss med saadan Naade, at Een af mine Sogne Mænd anviiste mig at sætte priiss paa dend Naade. De Smaa i Ørbeck blef hiem-sögt med Börne-Pocker og i mit Huuss var da fiire Börn, som Elendig laae Syge, dog blef de alle restitueret ved Herrens Miskundhed, enddog mange Börn i Byen döde bort, og blant de mange var Een Sön, som var Eeniste Barn i dend Gaard N:o 17; Samme Eeniste Sön var paa det næste blevet indebrændt Ao. 1716 da gaarden brændte, med de mange andre gaarde i Ørbeck, Faderen som elskte overmaade denne Sin Eeniste, hafde ved at vove eget lif, reddet Ham ud af ilden, men nu mistede Ham i Börne-Pocker, derfor kunde icke entholde sig, Hand io skulde sige: Præsten hafde fiire Börn Syge, dog beholdte Hand dem alle; derimod, ieg hafde ickun Een Eeniste, dog maatte ieg miste Ham. Ved dette behagede Herrens Miskundhed at tugte mit hierte, til at forstaa Herrens Naade! Som ieg og, med allerunderdanigst forundring over Herrens Naade, maa her antegne, at fra d. 20de Decembris 1710, da ieg, som Præst kom i Ørbeck Præstegaard, indtil nu i dag, da vi skriver d. 18de Julii 1755, har mine öyne icke seet i Præstegaarden Eet eeniste Liig, uden dend lille ufuldbaarne Tvilling-Broder, som blef föd d. 2den Augusti 1714, tillige med min ældste Sön Christian Michel. Alleeniste denne ufuldbaarne, som aabenbare viiste mine öyne Sin Död, strax Hand kom fra Moderen, er, dend ieg har seet Liig, i Præstegaarden, under de mangfoldige Aar, i hvilcke ieg har boet her, og, ellers er icke nogen bort-döet af Præstegaarden i ald denne Tid; Hvilcket vist er at betæncke, efterdi Min Bedrövede Sognemand maatte Anno 1718 sige de Ord: Præsten beholdt Sine fiire, men ieg maatte miste min Eeniste. Det behagede Herrens Miskundhed, atter Anno 1719 at tugte mit Hierte,

ved En anden min Sogne Mand. Nemlig, dend fromme Redelige Mand, Sören Clausen, som da boede i Ørbeck, i dend Gaard N:o 21. Der var blevet En meget Bedrövelig Misvext, i det Aar, og, fornæfnte Mand, der Hand leverede til mig Sin Tiende, sagde Hand: I min gaard har ieg nu boet i 38 aar, Men aldrig har ieg tilforn leveret saa liden Tiende, som i dette aar. Med en væmodig Klage besvarede ieg disse Hans ord; Men, Bonden som En gudfrÿgtig ærlig Mand, satte mig til Rætte, og sagde: I er vor Præst, og I bör tröste os andre, vil I da Self være miströstig? I skal see, Gud skal underligen velsigne dend liden Gröde, som Hand har givet i dette Aar; underligen skal Gud velsigne denne liden Gröde, at dend skal blive riigeligen nock, baade til at ernære Menniskene, og til at opholde Creaturene. Herrens Miskundhed beskickede mig denne Tugtning, og klarligen lod Gud mine öÿne see, det mig var sagt ved denne Min Tugtere. Underligen blef Folck og Fæ opholdt, ved dend liden gröde, der var givet Anno 1719, og her bör ieg komme ihu, til Herrens Miskundheds lof, at Gud som lærdte mig af min ungdom, Hand lærdte mig sÿnderligen i det Aar, grundig at forstaa, det Skriften har antegnet om Israel i Ørcken; De sanckede, Een meere, En Anden mindre: Og de maalte det i en Omer: /: En Omer var Portionen til en hver, efter Personernis Tall, som en hver hafde i Sit Paulun:/ da blef det befundet, at dend hafde icke til overs, som meget hafde sancket, og dend fattedis icke, som hafde sancket mindre. Aar efter Aar bliver det saaledis befundet: Mand sancker, Eet Aar meere, Et andet Aar mindre; Men naar det bliver maalt i Omeren, seer vore öÿne, at der er intet til overs, i det Aar, i hvilcket mand har sancket meget, og, at der fattis intet i Et andet Aar, i hvilcket mand har sancket mindre: Altsammen, paa det vi maatte lære, icke at fortröste os paa vor forraad, naar dend forraad vore öÿne seer, befindis Riig; eÿ heller miströste, naar dend forraad vi seer, befindis Ringe, men Alletider fortröste os paa Gud Alleene. Mand vil dog, bruuse, og veed icke hvad mand vil begÿnde, naar der bliver Et Sörgeligt Aar, for de Elendige öÿne mand har! Ald gröden, var Anno 1719 indsamlet af alle Marcke, otte dage för Bartholomæi, og, fordi Meñiskene vidste icke hvad arbeÿd de skulde tage sig for, sögte de ud at grave i Höÿene, og meente der at finde liggende fæ: Hvilket ieg maa antegne, med Anger, over ald dend daarlighed som ved-hænger os ÿderligst-begrædelige arme Daarer!

Anno 1720, velsignede Herrens Miskundhed Landet med en meget vigtig og velsignet Glæde, i det Dend Elleve Aars Kriig, som var begÿndt Ao. 1709,

blef endet med en önskelig og for Danmarck Hæderlig Fred. Herrens Miskundhed hafde givet mig, i Hornöe Kircke at prædicke over dend förste Text, hvor ved Krigen da blef ligesom proclameret i landet: Og, nu Fredens Herlige Basun, d. 14de Novembr. 1720 forkÿndede Landet fred, gaf Herrens Miskundhed mit leer-Kar at frem-bære fredens Bud, forkÿnde fredens Frÿd, og istemme Fredens Sang, som blef diss meere glædelig, fordi det var befundet, under de mange Aar, i hvilcke Krigen varede, at vi ofte hafde været trængt hart, ved udvortis Strid, og indvortis frÿgt: Men, Gud som tröster de Ringe, Hand tröstede os, og forleenede det Höÿe Gode, at vi stedse midt under Krigens utrÿghed hafde trÿgheds Bolige at sidde i, indtil os blef givet Trÿgheds og freds Forkÿndelse at siunge over: Hvilcket, umodsigeligen bör erindre mig, her at sige af Ef: 63de v. 7. Jeg vil ihukomme Herrens Miskundheder, Herrens lof, over alt det Herren beviiste os, og, for alt det Store Gode mod Rigets Huuss, som Herren beviiste, efter Sin megen Barmhiertighed, og Sin store Miskundhed. Anno 1721 beskickede Herrens Miskundhed mig denne Glæde, at Dend Retsindige Dÿrebare Biscop, Biscop Lodberg, var hos mig paa fierde dag, mig til megen inderlig fornöyelse. Dend forrige Biscop, Biscop Muus, hafde vel ogsaa været hos mig; ia Hand var hos mig To gange, under Sit Biscopsdömmis Dage i Fÿen, men, med Angist mindis ieg, at dend förste gang, da Biscop Muus kom til mig, fandt ieg fra Dend store Svite som Hand fördte med Sig, stöd, som stödte mig saa Hart, at ieg hafde löbet fra mit Huuss, dersom Gud icke hafde stÿret for mig: Derimod, da Dend kiære Biscop Lodberg, Torsdagen d. 8de Maji kom i mit Huuss, og blef hos mig, indtil Söndagen d. 11te Maji, fandt ieg mig, ved Hans opbÿggelige Tale, saa velsignet med frÿd, at ieg glædede mig, i alle de öÿeblicke, i hvilke ieg saae Ham, og ieg længtis efter Ham i mit Hierte, da ieg saunede Ham. Anno 1722, glædede Herrens Miskundhed mine öÿne ved at see Ørbeck Kircke ziirligen renoveret: Min Meget Dÿdefulde Patronesse, som inderligen elskede baade Gud og Guds Huuss, besörgede i det Aar, Kirckens fuldkomne Reparation, og lod alleting, baade udvendig og indvendig, sætte i complete god Stand, hvilcket blef mig meget forlÿsteligt at see, fordi, det Höÿfromme Guds Barn, Min Patronesse, der ved lod blive kiendt, at Hun ærede Gud i Sit Hierte, og Höÿ-agtede det Sted, hvor Gud hafde satt Sit Nafns Ihukommelse. Anno 1723 indprentede Herrens Miskundhed i mit Minde, En vigtig Gierning fra Gud, som vidnede klarlig for mine öÿne, det Skriften lifsalig vidner for mit Hierte, i at sige: Dersom Herren giör

bedrövet, da skal Hand forbarme sig efter Sin store Miskundhed. Der hafde været En stor Törhed i det aar, fra mand först begyndte at plöye Jorden; og dend Törhed hafde bundet iorden saa bedrövelig, at Eendeel jord, som skulde været plöyet, kunde icke modtage Plougen. Törheden continuerede, indtil Tirsdagen d. 22de Junii, da En Torden med overflödig herlig Regn begyndte om Aftenen Klokken Ni, iust i de öyeblicke, i hvilcke, Min da frugtsommelige kiere Hustru mærckede hos Sig födsels Smerter. En Gudfrygtig Skickelig Foster Moder i Ørbeck, hafde alletider tilforne betient min fromme Hustru i Hendis forrige Barne-födsler, Men denne Fostermoder var da bortkaldet, at der nu maatte Heste og Vogn efter En Fostermoder fra Ellested Sogn. Tordenen forfærdede, og, Dend Vældigfaldende Regn giorde Reysen besværlig for En Alderne Fostermoder, Men i aldt dette Velsignede dog Herrens Miskundhed baade mit Hierte og mit Øye med disse Glæder, at næppe Et qvarteer var gaaet, förend ieg saae Fostermoderen hos min Hustru, og kort der efter gaf Gud min Smerteklemte Hustru forlösning, med dend Sön, som er næfnet Peder Jörgen, efter min Fader, og min Hustruis Fader. Disse omstændigheder hos Hans Födsel, anföris her, til at overvidne mit Hierte, hvor mangfoldeligen mit Hierte er bleven pligtig at tacke Herren, hvis Aldviise Hellige Raad har beskicket, först Angist for mit Hierte, og siden Glæde, paa det Angisten maa ydmyge mit Hierte, til at ihukomme ideligen mit eget onde; og dend Glæde, Gud siden giver mig at see, maa oplive alt hvad i mig er til at Haabe paa Herren altid. Anno 1724, viiste Herrens Miskundhed mit öye To Synderlige Vigtigheder, dend Eene mig glædefuld, dend anden mig Tröstfuld: Dend Glæde-fulde vigtighed var Min kiere Svogers Henning Jörgensens Vocation til Præste-Embede; hvilcken Vocation foraarsagede mig En Söd Glæde, enddog dend glæde, ligesom ald timelig fornöyelse, hafde baade Sin ufuldkommenhed, og Sin ubestandighed, thi Hand blef Præst i Norge, og Hand levede ickun kort. Dend Tröst-fulde vigtighed, var Et lifsaligt Guds Barns Sær ihukommelige Vocation til Guds Rige. En Mand i Ørbeck hafde To Sönner, hvilcke blef fundet i deris livis opförsel saa u-liige som dag og nat: Der kunde ingen Formaning frugte hos dend Eene, som var u-villig til Læsning, og, saa uskickelig i lifs Forhold, at ieg maatte omsider bort-viise Ham fra Herrens Bord, efter at ieg længe hafde formanet Ham forgiævis: Dend Anden der imod viiste mine öyne glædeligen, alt det, der blef sörgeligen saunet hos Hans Broder: Til Læsning i Kircken, efter Tienisten, indfandt Hand sig flittig uden liige, og frugter

af Guds ord viiste Hand i Sit forhold mangfoldeligen: Hand skÿede som ild og gift, de lÿster, dend daarlige ungdom meget elsker, og, dend lön Hand fortiente, /:thi Hand tiente mig i nogle aar for Svend:/ gaf Hand Sine Forældre, som hængte ved gaarden med stor Besværlighed. Dette blef mig sagt af andre, og der ieg tilspurgte Ham, om det var saa, svarede Hand mig: Fader, ieg kand icke taale, at Mine Forældre lider nöd, saa længe ieg eÿer En Skilling: Derpaa vilde ieg erindre Ham, at efterdi Hand alt var 24 Aar, skulde Hand ogsaa tæncke paa at giemme nogle af Skillingerne, for Sig Self; Men ieg huusker at Hand svarede mig: Aldrig lader Gud mig fattis, kunde ieg ickun beviise mod mine Forældre det ieg bör. I ungdommens allerfeÿreste Aar, kaldede Herren dette Menniske, som var En særdelis from Christen, og, Texten i Hans liig-Begiængelse, blef, af 1 Reg: 14de versu 13de, disse ord: Denne Hand skal derfor aarle komme til Graven, fordi der er noget got fundet hos Ham for Herren. Aabenbare var dend vigtighed mig tröst-fuld, efterdi ieg derved blef overbeviist, at Gud har giemt for Sine Troende et bedre Gode, end det der givis i nærværende lif, ellers hafde Hand icke ladet Denne, aarle komme til graven, lige som Hand og aldrig hafde tilladt Cain at ihielslaa Abel, dersom alting for Menniskene blef ude ved Döden. Men, Höÿlovet være Dend ævige Ald Miskundheds Gud, som har arbeÿdet for os arme Mennisker det ulignelige store Arbeÿd, der Hand icke sparede Sin egen Sön, men gaf Ham hen for os alle! Hand, visselig har for os Et ævigt Gode, og vil ufeÿlbar give os det ævige Gode, som Sin Naadis Gave i Christo. Anno 1725 viiste Herrens Miskundhed mig atter dette, ved Min kiere Faders Bortkaldelse fra dette Timelige. Hand kom til Graven i en god Alderdom, hvor i Hand lignede et Næg der optagis i Sin Tid, til at blive fört ind i Guds Lade; og, Sig til liigtext hafde Hand udvalit Davids ord, i Ps: 25, versu 20, 21, 22, fordi Hand haabede at Gud skulde bevare Hans Siæl, og redde Ham, icke alleene ved timelig redning, i at före Ham vel igiennem Verden, hvor oprigtighed og fromhed skulde bevare Ham, i det Hand biiede efter Gud: Men end og redde Ham ved ævig redning, efterdi Gud forlöser Israel af ald Israels Nöd, med saadan forlösning, at Israel frelsis ved Herren, med en ævig frelse, og skal, som Herrens Forlöste komme med Frÿd til det Zion, hvor der skal være ævig glæde over deris Hovet. I dette Haab hensov min Fader, Torsdagen d. 26 Aprilis, og blef hensatt Fredagen d. 4de Maji, i Föns Kircke, hvor Hand, under tilladelse fra Herskabet, hafde ladet bereede En aaben Begravelse, for Sine og Sig: hvilcket var skeet i det Aar 1694, da

min Moder, Karen Knudsdatter Blanckenborg, var bort-kaldet. Min Fader hafde en hiertelig forlængsel efter Hvile, der Hand omsider, efter 50 Aars Arbeÿd i 2 Kircker, kom til Hviile, dog er-agtede ieg mig pligtig at fælde Taare over Hans liig, i det ieg saae, til det Speÿl, som ieg fandt mig forrestillet i Gen: 50, v.l. Aldt det, som ieg her antegner, bör, udsee paa at priise, ære, og Höÿlove Herrens Miskundhed, derfor bliver ieg skÿldig, at nu her er combineret To Bortkaldelser, ved hvilcke Herrens Miskundhed anviiste mig at see frem, til det meget Gode i Herlighedens Rige; bör ieg liigeledis combinere To ægte-Samlinger, som skeede ved de Tider, efterdi Herrens Miskundhed, ved anledning af de Samlinger, underviiste mig at see med glæde, hvor lifsalig Herrens Barmhiertigheder i Naadens Riige ere nÿ hver Morgen. Dend förste af disse To ægte-Samlinger, hafde Sit herlige Sæde paa Ørbeclunde Gaard, i det Hr. Justitz Raad Erlund /:siden Etatz-Raad:/ og Welbaarne Fröcken Mette Sophie Rosenvinge, blef Copuleret d. 9de Nov. 1724. Brud-Texten var, af Ef: 62, v. 5. Som En Brudgom glæder sig ved Sin Brud, skal ogsaa din Gud glæde Sig ved dig. Dend Dÿrebare, som da blef seet Brud, hafde fra Sin ungdom ladet dette været Sin Höÿeste Glæde, at höre, Din Gud skal glæde sig ved dig; og, Gud alleene ære! det er siden befundet, at Hendis Frÿdis Glædis Gud har glædet Hende med et lifsaligt ægteskab i 30 aar, paa det næste; thi det skeede icke, förend Ao 1754 d. 7de Augusti, at Hendis Höÿst-kiere Fromme Mand hensov i Sin Alders 82de Aar. Det ogsaa blef mig befundet, under Hendis Höÿtidelige Bröllupsdage, at Herren huldelig kom mig ihu, og underligen lod mig skee, dette forsickrede: Herren Hand skal aabenbaris eder til glæde Ef: 66, v.5. Det var mig sagt, under de Bröllupsdagis Begÿndelse, at En viss Herre, som logerede da paa Ørbecklunde, vilde, förend Hand tog bort, sætte Pröve paa mig, angaaende de Christnis Tro. Efter at mig var givet denne forvarsel, hafde ieg daglig Angist, men Herrens Miskundhed gaf Naadefuld Bistand da Stridens Time mig kom. Jeg maatte höre forskræckelige Indvendinger mod vor Christelige Tro, enddog Hand som talede med mig, icke til-egnede sig de indvendinger Som Sine, men brugte denne Tale: Saa siger Atheister, Saa siger Naturalister, etc. etc. Mit Svar blef: Dersom Gud hafde anordnet os et Ord, mod hvilcket gandske ingen kunde ind-vendt det allerringeste, da hafde vor Tro blevet en bar tvang, slet intet bedre end Dievlenis Tro, som er, En Tro, i hvilcken de troer og skiælver: Men, Gud vil icke, at Menniskene skal tro af tvang, som til-nödte, og haar-slæbte: Gud siger til Mennisket: Mit Barn, gif mig

dit Hierte, og hver dend, som giver Gud Sit Hierte uden Modstand, Hand faar Troen, som En Guds Naade, Guds Gave og Guds Gierning: For dend Aarsag bliver raabt: Saa værer da Gud underdanige! og hvor höyt os paaligger dend Pligt, at vi skal være Gud underdanige, det seer vi aabenbare, naar vi kommer ihu dette Eeniste, at, Af Gud er vi, aldt det vi er, og, Fra Gud har vi aldt det vi har. Herrens Miskundhed glædede mig storligen, i det mig blef givet frimodighed, til at besvare de forskræckelige Indvendinger; og, foruden denne Glæde, som virckelig var mig meget vigtig, gaf Herrens Miskundhed mangfoldig anden glæde i de Dage, da dette frÿdefulde Bröllup blev celebreret paa Ørbecklunde. Vigtig var mig, ogsaa dend glæde, Herren gaf mig ved det Andet Bröllup, hvor ægte-Samlingen hafde vel icke Sit Sæde paa Ørbecklunde gaard, dend ægte-Samling hafde dog Sin förste Sæd fra Ørbecklunde, saa viit Jordiske öÿne kunde see, thi forstands oplÿste öÿne, seer aabenbare, at alle ægte-Samlinger haver deris förste fra Gud i de Höÿe Himle.

Min Dÿdefulde Patronesse paa Ørbecklunde, viiste Sig alletider Hierteÿdmÿg under Gud, og tillige, Hierte-Sindet som Gud, hvis Hierte-Sind Skriften har fremstillet i denne Mærckelige Tale: Herren bör Höÿt-lovis, som gierne vil, at Hans Tienere skal lide vel. Ps: 35, v. 27. Hun siger da til mig Söndagen d. 8de Aprilis 1725, disse ord: Jeg ÿnder meget, min gamle Tienere Otto Thomæsen Mönster, og ieg vilde gierne, at det kunde gaa Ham vel, fordi Hand har tient mig tro: Nu forrestiller ieg mig, at det kunde blive Ham til velfært, om der stiftedis en ægte-Samling imellem Ham og Encken i Eble Mölle, som eÿer Sin Mölle Self. Men, der ere visse Aarsager, for hvilcke ieg kand icke bruge nogen anden, til at handle i denne Sag, end alleene eder; Jeg vil da bede eder, at I giörer her i eders beste, hvorom, ogsaa Hand Self beder eder. Morgenen der efter gick ieg til Eble Mölle, og proponerede paa beste maader dend Sag; Men, mig blef svaret, strax ieg begÿndte: Hvad er dette, at I nu vil proponere saadant for mig, da I dog tilforne aldvorligen lastede hos mig, dette at ieg vilde forandre mit Encke-Sæde efter min forrige Salig Mands död, og, dog var ieg i de tider, Ti aar ÿngere, end ieg nu er? Jeg forrestillede Hende, at da hafde Hun Sin Sön, Jens Thomæsen, for hvis skÿld ieg agtede det i de Tider, Hende anstændigere at blive Eenlig, paa det Hendis egen Sön kunde siden blive ved Möllen; men efterdi Gud hafde nu bortkaldet Hendis Sön, som var Hendis Eeniste Barn, er-agtede ieg det nu, at være en langt anden Sag end tilforne: Hvilcket ieg vidtlöftelig lagde Hende for;

Hvorpaa Hun sagde, Jeg maa tilstaa, at det har grund, det I siger: Men, hvor kand ieg vente at dette unge Menniske vil elske mig, da jeg er Alderne? Jeg forsickrede Hende dette, og Herrens Miskundhed fuldkommede, det ieg forsickrede. De levede et meget kierligt ægteskab med hver andre, efter at de, d. 5 Juli 1725 vare Christeligen Sammen-viiede. I dette Aar 1725, gaf Herrens Miskundhed mine öyne dend Velsignede Glæde, at ieg saae, dag efter dag, min yngste Sön, Peder Jörgen Winther, glædeligen restitueret. Sidst i det forregaaende Aar, da Hand var half-andet Aar gammel, hafde min kiære Hustru og ieg med Hierte-Sorrig, seet Hans Höyre Arm hænge gandske elendig, i det ald Kraft i Armen var död og borte. Dette gaf os En haard forskræckelse, og vi med yderligst Bedrövelse förte Ham ud til Apotecheren i Nyborg, Seigneur Claus Oldenborg, som var En Velforfaren, Sindig og Vittig Mand, og næst Herrens Naade, ordinerede Hand de Middel, hvor ved dend Elendige kraft-löse Arm kom til Kræfter igien, alt meere og meere. Jeg kunde næppeligen styre min brusende Siæl i de dage, kand ey heller her antegne, hvor fæl Elendigheden var at see an, og hvor hart Elendigheden foraarsagede Angist baade for min fromme Hustruis hierte, og for mit hierte: Men io haardere Angist först, io herligere glæde siden: Derfor, lovet være Gud baade for Angisten og for Glæden! Anno 1726 maatte ieg höre om En Stor ildebrand i Wiborg, hvor Min kiere Hustruis Söster-Datter, Christine Lass boede, og var i ægteskab med En Mand, Niels Rold, hvis Bolig ved Herrens Miskundhed blef bevaret, og fölgeligen fandt ieg mig overtydet, at ieg burde love Gud for Barmhiertighed, end og da ieg hördte om saadan haard Bedrövelse. Siden i samme Aar beskickede Herrens Miskundhed, mig til mangfoldig Tugtning, noget Sær mærckeligt, som bör her anföris omstændeligen. Jeg hafde at ud-reyse til Odense, og, just som ieg vilde sætte mig paa vognen, blef mig sagt, at To Stæder i Taarup var dend Natt afbrændte, og Tre Menisker var brændt inde; Dette forskræckelige, at Tre Mennisker skulde være omkomne i Ilden, siuntis mig gandske mistænckeligt, Som det ogsaa siden blef befundet, at et yderligst-ondt Menisse hafte dræbt disse Tre, först Manden Niels Pallesen, Ham Mennisket stal sig paa, og hug Ham En öxe i Hovedet: Siden, Mandens Sön, En Dreng paa 12 aar, og omsider Mandens Hustru, som Hun stod for Skorssteenen, og redede deris Aftens-Mad. Mörderen Self bekiendte alt dette og sagde videre, at der Hand nu hafde dræbt disse Tre, hvilcke var, Ham undtagen, de Eeniste Mennisker i gaarden, satte Hand for Porten, og samlede saa i Sæcke, alt det der duede noget, bar de Sæcke ud,

og derpaa tændte Stædet an, indbildende sig at Folck skulde meene om disse dræbte Meñisker, at de var bleven inde-brændt om Natten. Men, Ilden fra det anstuckne Stæd, antændte Naboe-Stædet, hvor Folckene blef vaagnet, og alle, baade i Taarup og i Kongens Höÿ blef samlet til Brandens Stæd; Det skeede, at en Mand fra Kongens Höÿ mödte Morderen, da Hand bar En Sæckfuld af det rövede gods, og siger til Ham: Hvad bærer du? og, Hvorfor gaar du fra Taarup, hvor der er Ild-löss? Mörderen svarede: Det ieg bærer, er, nogle tromper, ieg har hugget i skoven, og der er saa mangfoldige samlede i Taarup til at slÿcke ilden, at de icke har mig fornöden. Dette gaf mistancke, og efter nogle dage blef der randsaget i Morderens Huuss, hvor da mangfoldigt blef fundet, som röbede aabenbare Hans udædiske onde gierning. Men, Morderen da var borte, og efterdi Hand var kommet fra Langeland, blef der sögt efter Ham paa det Land, hvor Hand og blef fundet. De rövede Ting, som blef fundne i Hans Huuss, overtÿdede Ham Hans onde gierninger, og Hand gaf forklaring, at fordi Niels Pallesen hafde trækket ham Otte skilling af Hans Lön, /: thi Hand hafde tient Ham dend Sommer tilforn :/ hafde Satan brugt dette til at vinde Ham og blinde Ham, at Hand skulde giöre det Hand giorde: Hvilcket giver denne Lærdom, at kunde mand end have Aarsag, at aftrække Et Tieniste-Bud noget af dets Lön, dog bör mand entholde sig derfra. Morderen blef satt i Nÿborg, og ieg blef bedet af Min kiere Naboe Hr. Schurmann, som var Hans Præst, at besöge Morderen i Nÿborg, i de mange tider, i hvilcke Processen varede, efterdi det faldt min Naboe for tungt, at komme til Morderen, saa tiit i de tider, som det eragtedis fornöden. Særdelis, da Exsecutions Dagen var fast-satt, blef ieg bedet at reÿse til Nÿborg, dagen tilforn, som var d. 30dte Junii, og da lod Herrens Miskundhed dette skee, mig til vigtig oplærelse, at der ieg i mange Honette Folckis overværelse hafde holdt Tale til Misdæderen; thi alletider, naar ieg handlede med Ham, tillod ieg hvem der vilde at overvære, mærckede ieg efter at ieg hafde endet min formanings Tale, at gandske ingen, uden Een Eeniste som var drucken, blef fundet til at op-agte Morderen, som da skulde föris fra Nÿborg til Taarup, hvor Hand, paa giernings-Stædet skulde knibis med gloende Tænger, förste gang, og siden fiire gange. Jeg blef inderligen consterneret ved at see, at Opagteren var drucken, og ieg tænckte, Hvor vil det gaa mig, om ieg skal, med druckne Meñisker til vagt, före denne Misdædere dend lange veÿ. I min Consternation gick ieg, först til Borgemesteren i Nÿborg, og siden til Raadmanden Matthias Fibiger. I Hans Huuss forrefandt ieg En Stor Vee-klage:

Manden græd, og Vreed Sine fingre; Hustruen, strax Hun saae mig, raabte med stor Hÿlen: Tænck mig dog! Her er Borgemester i Bÿen, og To Raadmænd, foruden min Mand, dog har de andre vældet paa min Mand denne Bÿrde, at Hand skal reÿse til Taarup med dette slemme Menniske, som alt har slaaet Tre ihiel! Hvad tÿckis I vel! Jeg spurgte, om Hendis Mand Self hafde begiert dette, at Hand frem for nogen af de andre maatte reÿse denne Reÿse? Self begiert dette? raabte Hun. Jeg svarede, Mit Spörsmaal er alleene om denne Punct. Hendis Bekiendelse blef saa: Det er langt fra, at Hand Self har begiert dette, Men alle de Andre har lagt Ham det paa. Jeg replicerede: Saa skal da I nu giöre imod Eders Mand, ligesom min Hustru giorde imod mig; thi da ieg tog fra Ørbeck, mærckede Hun hos mig, at ieg var bange for denne Forretning: Men, Hun stÿrckede mig, Hun talede Tröst til mig, og sagde: Det er dit Embedis Pligt, at Du skal ud til denne Forretning; derfor vær icke bange, men befal dig dend Trofaste Gud i vold, og giör du med frimodighed det Din Pligt er at giöre. Dette har min Hustru sagt til mig; Siger nu ogsaa I dette Samme til Eders Mand. Der Herrens Miskundhed hafde givet mig saaledis at tale, faldt Hendis Mand mig om Halsen, og med glæde giorde, det ieg sögte: Hand beskickede mig fiire ædruelige og skickelige Borgere, til at bevogte Fangen, og geleÿde Ham fra Nÿborg til Taarup, hvor vi fandt Hans Siæle-Sörgere Hr. Lauridtz Schurmann, som holdt ved, dend gandske Nat igiennem, at handle med Fangen, og siden betiente Ham, da Hans Bodfærdighed, og Siæle-Sörgerens fÿndige Tale gaf os alle En lifsalig vederqvægelse under dend Nat, saa ieg icke mindis, at ieg har vaaget nogen Nat i alle mit livis tider, saa Södelig eller saa fornöÿelig. Aarle om Morgenen blef Mennisket fört til det Stæd, hvor drabet var skeet, og der blef Hand förste gang knibet. Siden blef sat paa Natmandens Vogn, og vi Brödre, Hr. Schurman og ieg, reed, hver ved Sin Side af Vognen: Midlertid vi nu rider, paa dend Veÿ som er imellem Taarup og Kogsbölle, möder os Salomon Lindegaard, nu Herre til Hellerup, men Herredtz Foget i de Tider: og da Hand seer os komme med Misdæderen, hvis Henrettelse Hand skulde overvære paa Justitzens Vegne, vender Hand Sin Vogn, ved at blive os var, og i det Hans vogn vendis, vælter Hand saa fælt, at Hans Eene Been gandske brÿdis. Jeg blef höÿligen forskrækcket da ieg saae denne haarde Bedrövelse; Men, paa latin sagde Hr. Schurmann til mig: Broder, Du og ieg bör have vore Tancker hos fangen, at op-agte Ham: Herredtsfogeden Ham maa vi befale Gud. Vi fort-satte saa vor Reÿse, og, der fangen blef knibet dend fierde gang paa

Windinge Gade, begÿndte Hand at besvime for os: vi blef da nödt til at iile med Ham, og i det vi foer igiennem det Leed, der er ÿderst i Windinge BÿE, lod Herrens Miskundhed mig skee, det ieg bör i alle mit livis dage komme ihu, til Guds ære. Det Leed, vi foer igiennem, var icke det Leed mand tager ud af, til NÿBorg, men, det andet leed, som er meere Øster, og dend Nörre leed-stage i dette Leed, stödte mit venstre laar med saadan et stærckt Stöd, at leed-stagen blef brudt, nederst ved iorden, og ieg fattige Menniske fandt dog baade mit laar og mit gandske legeme aldelis uskad. Herrens Miskunhed giorde der i, Et aabenbare mirackel, hvilcket ieg bör beholde i mit Minde alle dage, og paa det ieg maatte diss aldvorligere ÿdmÿge mig under Herrens Miskundhed, saae mine öyne, da min Broder Hr. Schurmann og ieg nu hafde fuld-endet vor Tieniste hos Misdæderen, at Herredtz Fogeden Salomon Lindegaard laae elendigen been-brudt i Sin vogn, denne Side Windinge BÿE, hvor ieg da maatte speÿle mig i hans Jammer, og höre, at Hans og min Herre aldvorligen sagde til mig: Meener du, at Hand som blef been-brudt, har været en SÿNdere, meere end du, som blef uskad, da dend HöÿE leed-stage blef brudt, i steden for dit laar? Dersom du icke giver Gud ære, skal dig vederfaris, det der er endnu Smerteligere. Det var, Sandeligen, Herrens Store Miskundhed mod mig, at Herren behagede, ved Andris Smerte at tugte, mig som burde tugtis. Det var ogsaa Herrens Store Miskundhed, at Hand vederqvægede mig med glæde, i det ieg kort der efter saae min HöÿST-kiære Broder, Lauridts Winther ordineret af Biscop Lodberg, som da brugte til Text: Vi prædicke icke os self, men Jesum Christum en Herre, og os Tienere. Siden, i efterfölgende Aar, 1727, saae ieg Samme min HöÿST-Elskelige Broder glædeligen celebrere Hiemfærd med Sin kiære ægtefælle Anne Cathrine Rafn, efter at Hand hafde holdt Bröllup med Hende i KiöBenhafn. Hun var Hr. Niels Rafns Datter i Dreslette, og da fandtis i Tieniste hos Grævinde Anne Cathrine Barner, Sl: Græv Hannibal Wedels Encke, som i de tider opholdt sig i KiöBenhafn. Men, förend mine öyne saae denne min HöÿST-kiære Broders Glæde, da Hand d. 6tte Julii 1727 celebrerede Hiemfærd, maatte ieg see sörgeligen Et Bref fra Øster-Moland i Norge, Dateret d. 1ste Martii 1727, hvori mig blef tilmældet, at Min Meget kiere Svoger Hr. Henning Jörgensen Achton, var bortkaldet d. 21de Februarii; Hand hafde, længe förend Hand blef min Svoger, viist Et særdelis Venskab mod mig, og siden var Hand blevet mig alt kierere og kierere, derfor blef det mig En smerte-fuld Bedrövelse at ieg maatte saune Ham: Men, det Svage Helbred Hand hafde,

og dend tunge Embeds-Byrde, som Laa Ham paa Skuldre; thi Holts Præste-Giæld hvor i Hand var Residerende Capellan, bestod af fem Sogner, foraarsagede, at ieg betragtede Hans Bortkaldelse med mindre Smerte, end ieg ellers hafde giort. Nu følger for min Pen det Aar 1728, som blef mine ören Et vigtigt Aar, fordi Herrens Besckickelse lod mig da skee, det Hand forkyndede fordum, under disse ord: See, Jeg giör en Ting i Israel, at hvo det hörer, Ham skal begge Hans ören klinge. Til at höre det forfærdelige om Rigets Hoved-Stad, bereedede Herrens Miskundhed mine Øren, ved at höre om dend fæle Ild, som atter bedrövede Min ægte-Fællis födsels-Byy, Faaborg, Mandagen d. 4de Octobr. 1728. Saa faa Aar tilforne, Nemlig Michelsdag 1715, hafde Dend Byye været Hiemsögt med En Haard Brand, og blef nu igien tugtet ved En Brand som var haardere: fiire Familier, som var mig nær Paarörende, og derforuden mange andre, blef yderligst forarmet ved denne Brand, som gaf mine öyne Et jammerligt Siun, der ieg, faa dage efter Branden, tillige med min Höyst-Elskelige Svoger, Jörgen Jörgensen, var ud-reyst til Faaborg, at husvale, saa viit vi kunde, vore Hiemsögte Paarörende. Dend næst-følgende 6tte Octobris brændte Saxkiöbing, og d. 20de Octobr. begyndte i Kiöbenhafn dend forskræckelige Ildebrand, som holdt ved i tre Dage indtil d. 23de Octobr. Om denne forfærdelige Ild kom der Tidende for mine ören, Mandagen d. 25de Octobris, og ved denne Tidende blef ieg saa hierte-slaaet, at aldrig er nogen saa heftig consternation mig paakommen i alle mine livis dage. Min Naboe Hr. Schurmann hafde remarqveret, at da ieg hörte om ildebranden i Faaborg, hvor de mange af mine nærmeste Venner var sat i Armod, hafde ieg teet mig saa gelassen, at Hand forundrede sig: Derimod saae Hand mig saa forskræcket ved at höre om Ildebranden i Kiöbenhafn, at Hand maatte spörge, Hvad der var Aarsag, at ieg tog mig dend Bedrövelse, ved hvilcken mange af mine var for-armet, icke nær saa væmodig til Hierte, som, denne anden Bedrövelse, i hvilcken ingen af mine Paarörende hafde deel? Jeg kommer ihu, at ieg gaf dette Svar: Herrens Tale; Jeg vil straffe med Menniskenis Riiss, egner det der er skeet i Faaborg; Derimod, denne Torden, See, ieg giör en Ting i Israel, at hvo det hörer, maa daane, egner, det der er skeet i Kiöbenhafn. Tilmed, Kiöbenhafns grund-murede Bygninger, Tegel-tackte Huuse, og mangfoldige meget vældige Anstalter mod Brand, gaf Folck indbildning, at Kiöbenhafn kunde icke saa brænde, som Faaborg, hvor, der ere Bindnings-Bygninger, Straa-Tage, og slette Beskiærmelser mod Brand: Men, nu har Herren viist aabenbare, at hverken Steen eller Tegel, hver-

cken Brand-folck eller Brand-værn kand beskiærme, naar Herren icke beskiærmer. Maa da Propheten sige: En Löve brölede, og Hvo skulde icke frÿgte? Hvor meget meere maa vi her sige: Herren viiste Sin vrede, og, Hvo skulde icke skiælve? fuldeligen kom det mig for, at i det Kiöbenhafn saa brændte, raabte Gud lÿdeligen: Seer nu, at Jeg, Jeg er Gud, og der er icke andre Guder, som I Daarer paa iorden vil indbilde eder. Dend 29de Decembris i samme Aar, blef, viielsis Dag for Justitz Raad Ramshart, og Fröcken Dorthe Rosenvinge paa Ørbecklunde, hvilcket gaf mig En vederqvægelse til Slutning i det Aar, der hafde givet mig saa haarde Bedrövelser, Og det fölgende Aar 1729 begÿndte med En anden lifligere vederqvægelse for mit Hierte, i det Herrens Miskundhed beskickede for mig, Festo Epiphanias, denne Söde glæde, at ieg saae Ørbecklunde Herskab og samtlig Ørbeck Meenighed, saare velvillig til at frembære paa Alteret deris Medlidigheds Gave til Kiöbenhafns Bedrövede; hvilcken Gave blef dend næste dag der efter leveret til Prousten, Mag. Sechmann som frÿdede sig ved at see denne Meenigheds Velvillighed. Löverdagen, d. 29de Januarii, fick ieg bud, at min gode Moder, Euphrosÿne Luja, som da boede i Odense, var blevet meget hart sÿg, og længtis at tale med mig: hvorfore ieg strax tog ud til Hende, efter Sönlig Pligt, Men det skeede, at da min Karl vilde kiöre over en dÿb Rende, thi Hand saae, at alle andre hafte kiört der, brast Iisen under min vogn, og fordi det blef mine Heste umueligt at træcke min vogn op af dend Dÿbe Rende, i hvor meget de arbeÿdede, blef ieg paa det Sidste nödt til, at stige af vognen, og vandet i dend dÿbe Rende gick mig op, over begge Mine Stövle, at de blef mig fulde af vand, og ieg maatte siden gaa dend meeste Veÿ, paa det ieg kunde holde mine vaade Lemmer i en bestandig varme. Dette var mig en temmelig Bedrövelse, Men Herrens Miskundhed forandrede til glæde for mig saa vel dend Bedrövelse, som ald dend anden Anfægtning mig har mödt; thi förend ieg tog fra Odense, forleenede Herrens Barmhiertighed mine öÿne at see dend forandring hos min Sÿge Moder, at ieg kunde reÿse hiem glædefuld, da ieg hafde reÿst ud angist-fuld. Men, mine öÿne, som hafde seet Min kiere Moders Restitution med frÿd, maatte see med graad dend fromme Fröcken Anne Margrete Rosenvinge bort-döende d. 25de Junii i det Aar. Hun hafde været, mit Huuss En Höÿ Wel-ÿnderinde, og viist stedse En stor Affection for mine og mig; derfor blef det os meget Smerteligt, der Hun i Sit feÿriste blef bortkaldet fra os, ved En Sÿgdom, om hvilcken mand icke hafde tænckt, at det skulde blevet Hendis Död. Hun var föd

paa Ørbecklunde d. 5 Januar 1701, og liige indtil Sit Sidste lod Hun finde hos Sig En ret Adelig Dyd og Fromhed. Herrens Miskundhed velsignede mig med En Hæderlig Velsignelse i Samme Aar, da min Store yndere Biscop Lodberg beskickede mig til at ind-sætte Sogne-Præsten i Nyborg, Hr. Hans Frick, som var næfnet, i Sit Kalds-Bref, tillige Proust i Winding-Herredt: Hans Indsættelse skeede d. 30dte Octobr. 1729, da det var Dominica 20 p. Trinitatis. Det var uformodet for mig, at ieg nogen tid skulde beskickis til at indsætte Sogne Præster, dog hafde Herrens öye Naadeligen udseet, mig ringe Menniske, til at indsætte i Nyborg icke alleene een, men end og Tre Sogne Præster, derfor er det min pligt, umodsigeligen, at ieg bör paa det allerydmygeligste ære Herrens Miskundhed alleene!

Det Aar, 1730, föddede adskillige Ting, mig at ydmyge, minde og lære, at ieg bör höyligen love Herrens Miskundhed i alle Ting. Min kiere Hustru og ieg, reyste til Odense d. 30dte Januarii, at besöge vor fromme Moder Euphrosyne Luja, som da hafde hos Sig vor Datter, Marie Cathrine Luja. Hendis Farbroder mediterede i de Tider paa et ægteskab imellem Hende og Hr. Hans Hvid i Eilby. Dette anmældede Hand for os, strax vi var kommen til Odense, og begierede, at fordi Præsten i Eilby hafde dend lange vey til Ørbeck, vi da vilde biie i Odense, indtil Hand, fra Eilby kunde udkalde Ham til Odense, der at tale med os. Vi biiede i Odense, og Hr. Hvid kom at tale med os; Vi forlangede Betænckning's Tid, som billigt: Og, ligesaa vel Professor Luja, som Hr. Hvid, tilstod os fiire ugers Tid. Men, just dend fiortende Dag der efter, skickede Luja En Expresser til os, og æskede vort Svar: Denne over-iiling bekymrede os heftig, efterdi vi hafde formaaet En fortrolig Ven, som var bekiendt i dend Egn, at ind-hente os nogen tilforladelig Kundskab om Hr. Hvid, og denne vor ven var did ud-reyst, men icke kommet tilbage. Paa Lujas ængstning, blef da vort Svar, dette: Endnu var vi lige saa uvidende om Hr. Hvid, som tilforn, og vi kunde intet sige, efterdi vi var aldelis uvidende om Hr. Hvid, vi maatte derfor, med graad befale Gud vor Datters Velfært. Efter dette, skridede Professor Luja, til at holde i Sit Huuss Et saa kaldet ia-ord, imellem Hr. Hvid og vor Datter; hvilcket hand nogen tid der efter lod os vide, Men da blef Ham svaret: Det Hand nu lod os viide, hafde vi alt spurgt af andre; og, hvorledis min Kone blef til Mode, da Hun spurgte dette, det kunde Professor Luja blive vidende, allerbest, dersom Hand behagede, at forrestille Sine Betænckninger, hvorledis Hand Self vilde blive til Mode, om dette Samme var arriveret Ham, med en Datter, til Hvilcken Hand saa er

kiödelig Fader, som min Kone er kiödelig Moder til denne Datter. Siden maatte ieg see Min Kiere Hustru Syg til döde, i nogle uger, ieg maatte derforuden befinde, at vor Datter, efter at Hun kom i Erfaring, hvorledis Sagen var beskaffen, Self fattede alt meere og meere aversion for Hr. Hvid, og dend aversion udbröd paa det Sidste til denne Erklæring, at Hun udlovede, end og under Eed, aldrig at lade sig ægte-binde til Hr. Hvid. Under disse Sörgeligheder, beskickede Herrens Miskundhed mig vederqvægelser: först, ved min Eeniste Sösters, Mette Cathrine Winthers Bröllup, med Welædle Christian Ulrich Bertelsen, Herredts-Foget i Bog-Wendts-Herredt, hvilcket Bröllup blef celebreret i Odense, d. 22de Maji 1730. Siden, ved Kirckens Jubel-Glæde d. 25de Junii i Samme Aar, thi Alle Evangeliske Meenigheder, til Guds ære erindrede sig med stor frÿd, at Dend Saliggiörende Troes Bekiendelse var blevet offentlig overleveret Keÿser Carl dend Store, i Augsburg, d. 25de Junii Anno 1730 (!) Kirckens Foster-Fader i Danmarck, hafde anordnet til Jubel-Text, vor Frelseris ord, i Matthæi 10de Capitels, 32dte vers; Hvo mig bekiender for Menniskene, dend vil Jeg bekiende for min Fader i Himlene. Denne Jubel-Dag var mig En særdelis frÿd-fuld Dag ved Herrens Naade; men kort der efter, blef for mig En særdelis Bedrövelig Dag, i det ieg med mine, Sörgeligen maatte fölge til Jorde, Welbemældte Christian Ulrich Bertelsen, som blef Min Höÿst-Elskelige fromme Söster fra-kaldet, efter Et tretten ugers ægteskab. Denne Sorrig, i at see min Söster saa hastig blevet Encke, forögedis mig siden, i det ieg maatte finde En stif Villie til Process og Trætte, hos Hr. Hans Hvid i Eilbÿe. Midlertid Min kiere Hustru og ieg var udreÿst til vor Sl: Svogers Begravelse i Assens, hafde Hr. Hvid sögt leÿlighed at tale med vor Datter i Eenrum; thi Hand meente fuldkommelig, at ald dend Koldsindighed, som Hun hafde begÿndt at ÿttre imod Ham, drog oprindelse alleeniste fra Hendis Forældre, icke fra Hendis eget Hierte: derfor tænckte Hand, at Hand vilde vundet Store Ting, ved dette, at Hand kunde tale med Hende, midlertid Hand vidste at Hendis Forældre var borte: Men Hand frugtede for Sig Self, det der var gandske Contrarium; og Hun forklarede for os, der vi kom hiem fra Assens, at efterdi Hand hafde brugt til Hende denne Betænckelige Tale: Bii kun, indtil ieg faar dig inden for mine fiire Pæle, Saa skal du betale, det du nu brÿder mig: Saa hafde Hun derpaa givet Ham dette Svar: I skal Have tack, at I vil sige mig for ud, hvad ieg har at vente mig hos Eder; Hun ogsaa udtrÿckeligen sagde til os, Det maa gaa mig, Hvorledis det skal, Jeg aldrig lader mig binde til Hr. Hans Hvid. Hvilcken

Hendis Erklæring vi befandt, aldelis at være uforanderlig, og derfor blef det os fornöden, at vi maatte insinuere Hr. Hvid dette, og mangfoldeligen arbeÿdede ieg at overtale Ham til forliig, i det ieg, paa dend Eene Side forrestillede Ham, hvor umueligt det blef Ham, at vinde vor Datters hierte, som nu var blevet ÿderligst bange for Ham, og vendt fra Ham, Paa dend Anden Side, hvor tienligt der var Ham, at indgaa et fredeligt forliig, da ieg erböd mig, at ville give Ham de Penge, hvilcke skulde sættis paa at före Process. Men, med Stifhed blef Hand ved, at ville have Sagen til Process, og strax stæfnede Hand, til Tamper-Rætten, hvor imod vor Datters Procurator producerede Et kongeligt Commissorium, ved hvilcket Hr. Geheime-Raad Rosenkrandts til Schousboe, og Hr. Etatz Raad Schouboe i Odense, blef Commissarier i Sagen. Anno 1731 blef Sagen behandlet, og, fra först i Aaret, liige indtil Michelsdag, gaf mangen möÿe-fuld Reÿse, saa vel for min Hulde Broder Jörgen Jörgensen, som for mig Self: Hvor om meget var at skrive; ogsaa var her meget at erindre, om ald dend Trofaste Bistand, som Hr. Assessor Mule mangfoldeligen lod os see, under Sagens Drift: Men, Mit öÿemeed er fornemmeligen, at love Herrens Miskundhed, som underligen beskickede for mig i saadane bedrövelige Dage, mange liflige Husvalelser, og til Sidst gaf mig glæde, ved De höÿe Commissariers Kiendelse og Dom; thi Deris Dom befandtis gandske Honorabel baade for min Datter, og for mig Self; Enddog denne glæde varede næppelig i fiorten Dage, förend ieg atter maatte see i Ørbeck, To Mænd, som, louformeligen lod mig vide fra Hr. Hans Hvid, at Hand vilde indstævne Sagen for Kongens Höÿeste Rætt: og, paa det dend Stævning skulde saare mit Hierte, diss meere smertelig, fandt Hr. Hvid Behag, at lade denne Höÿeste Rættis Stævning blive mig forkÿndet, d. 30dte Maji 1732, da det var Fredagen för Pintzdag, og nöÿe ligger mig i Minde, at Taarene randt mig af öÿne, der ieg, i Pintze-Fæstens Evangelio kom til de ord: fred lader Jeg Hos eder, Min Fred giver Jeg eder. Hr. Hans Hvid, lige saa vel som ieg, hafde at prædicke fredens Evangelium, derfor bedrövede det mig, i min inderste Siæl, at vi, som begge var fredens Bud, skulde have andre Tancker end freds Tancker, under dend velsignede Fredere, som saa siger, Fred lader Jeg hos eder. Taalmodeligen maatte ieg modtage ufreds stöd, i det ieg blef stævnet til Höÿeste Rætt; Men Herrens Miskundhed glædede mig med vigtige Tröste mod det Stöd. Hr. Conferentz-Raad Kaalund, som da var Assessor i Höÿeste Rætt, fandtis paa Ørbecklunde i de Tider, at ieg kunde andrage Sagen for Ham, og ieg fick forsickring fra Ham, at Sagen kunde icke andet, end have et glædeligt udfald for

min Datter og mig: Hvilcket ogsaa mig blef forsickret baade fra Cancellie-Raad Boesen, som da var i Nÿborg at besöge Sin Fader Cammer-Raad Poulsen, Saa og fra Justitz-Raad Sechmann, som da var kommet til Juulskou fra Kiöbenhafn, og Herrens Miskundhed aabnede veÿen for mig, at ieg kunde insinuere alle disse min Datters Sag, da ieg var vidende, at de skulde blive min Datters Dommere i Höÿeste Rætt. Anno 1733 maatte ieg, det gandske aar igiennem, ervarte dend indstævnede Sags udfald, og imidlertid kronede Herren mig med En sÿnderlig Stor Miskundhed, som viiste Sin kraft herligen mægtig i min Skröbelighed. Et Stort Tall, af de saa kaldet Tartere, hvilcke omstreifede Landet i de Tider, var paa-grebet, for Mördiske gierninger, som de hafde forövet mod dem Self indbÿrdis. I Nÿborg var dette Store Tall Fanger, tilsammen 42, arresteret, og, de Sex af dem var dömt fra livet; derfor blef To Præster anviist til hver af disse Sex, at To Præster skulde hver uge skiftis ved, at betiene dem med underviisning. Da nu omsider Exsecutionens Dag kom, blef alle Præsterne fra Winding-Herredt, indkaldet til Nÿborg, Dagen, för Exsecutionen skulde skee. Mig usle mödte da, To Store vigtigheder, som skulde overtÿde det arme hierte i mit lif Herrens Miskundheders Mangfoldighed. Först mödte mig dette, at Procurator Lorentz Petersen, som hafde fört Sagen mod disse Fanger, Hand kommer fra Odense til Nÿborg, söger mig op, og siger til mig, Dette vil ieg lade eder vide, at dend Fange, som I har faaet at betiene, Hand icke er döbt, derfor haver I at döbe Ham, förend I kand betiene Ham med dend Hellige Nadere. Denne Efterretning consternerede mig paa det heftigste, Og blef saa det gandske Complott Tartere fört op paa Raad-Huusset, hvor Prousten, tillige med vi Præster tilsammen, tog for os, denne Fange, om hvis Daab Procurator Petersen hafde insinueret mig Erindring: fangen tilspurgte vi, disse Spörsmaal: först, om Hand i nogen Maade bar tviil at Hand icke var döbt? Herpaa svarede Hand, udförlig og fuldkommelig: Jeg ingenlunde bærer tviil, eller, i mindste Maader haver frÿgt, at ieg icke er döbt; thi min Moder har forsickret mig mange gange, midlertid Hun levede, at ieg er bleven döbt i Balslev Kircke. For det andet, om Hand fandt i Sit Hierte, Tro og Tillid, til Dend ævige Tre-Eenige Gud, i hvis Nafn Hand var döbt? Paa dette Spörsmaal svarede Hand, som et ret Guds Barn; thi Hand var vel oplyst, frem for nogen af de andre Fanger, og alletider, saa længe Hand var bleven besögt i fængselet, var Hand befundet bodfærdig, meere end nogen af de Andre. I saa maader borttog Herrens Miskundhed det förste Anstöd, som var kast mig i veÿe. Det Andet Anstöd kom

fra En grusom ondskab, som blef fundet hos To i et andet Rum. Prousten, Hr. Frick, Comministeren Hr. Lemming, Præsten i Schalckendrup Hr. Lercke, og Præsten i Kullerup Hr. Winding, hafde i nogle Timer arbeÿdet hos disse To, dog icke fundet hos dem dend frugt, som de önskede: först kom da Hr. Winding, og bad at ieg vilde træde ind, til disse, som blef fundet saa hart Stive: Jeg undskyldte mig, fra at træde ind, i En forretning som tilhörte andre; og da Hr. Winding holdt ved at bede, erindrede ieg, baade Ham og mig, visse ord, hvilcke Hand Et Aars tid tilforn hafde sagt, i vor Convent i Ellinge Kircke, Nemlig disse ord: Gud forbÿde, at noget Menniske ved Misgierning skulde fortiene, at miste livet; Men, kom det der til, at En Misdædere skulde henrettis, da önskede ieg nock at fölge Ham. Efter Hr. Winding, kom Prousten Self, og bad mig om dette Samme, dog undskÿldte ieg mig endnu, indtil ogsaa Hr. Lemming bad mig derom. Da ieg saa gick til disse fanger, og maatte höre, hvor fæle Stifheds Aand teede sig kraftig hos dem, randt mig i Minde, min Frelseris Erindring: Dette Slags Dievle uddrivis icke, uden ved Bön og Faste. Derfor slængte ieg mig paa knæene, og böd begge Fangerne ogsaa at falde paa knæ, og raabe til Gud, de Raab, hvilcke ieg raabte dem for. Herrens Miskundhed lod saa kiendis, at dend overvættis kraft, der uddriver Dievle af Hierter, er, alleeniste Guds kraft, og ingenlunde vor kraft. Tillige gaf Herrens Miskundhed mig at föle, at ieg Self elendeligen var Et vaagt leer. Dend fange, der tilforne hafde teet sig arrigst, af de to arrige, paastod siden at ville endelig betienis af mig, paastod ogsaa, endelig at ville have Sin kone med, til Communion, end dog konen var icke dömt fra Livet, som Hand. Mig blef da Arbeÿd, natten igiennem, at præparere til Communionen saa vel konen, som Manden: Og i hvor vel mig var lovet En luckt vogn, fandt ieg mig dog, om Morgenen nödt til, at sidde med min fange, paa min egen aabne vogn, ud til Hiulbÿ Marck. Vinden var mig liige imod, at ieg blef omsider jammerligen tör i min Halss: Men efter at Herren hafde ladet mig finde, at ieg var et leer-skaar, lod Hand mig, ogsaa finde disse ords Sandhed, Hand kiender vor Skabelse, Hand tæncker derpaa, at vi ere Stöv; thi, just da ieg nu mægtede intet meere, beskickede Herrens Miskundhed mig En Bistand, som ieg kunde see aabenbare mig sendt af Gud, og derfor i mit Minde ÿdmÿgeligen bör ihukommis til at love Gud Höÿligen!

Det Aar 1734, indbragte mig, fra Herrens Miskundhed To vigtige Glæder; Dend förste, i det ieg saae min ældste Datter, Marie Cathrine Luja, herligen entlediget fra dend Beknÿttelse, der hafde ængstet Hende og os,

næsten i fiire fulde Aar. Höÿeste Rættis Dom, blef denne: Commissariernis Dom bör ved Magt er stande. I ævighed være Herren lovet, hvis Höÿe Miskundhed fuldkommede der i, det der er forsickret i dette Naade-löfte: Jeg vil vende deris Sorrig til glæde, Jeg vil husvale dem, og glæde dem, efter deris Bedrövelse, Jer: 31dte versu 13de. Min anden vigtige Glæde, i det Aar, blef mig bragt, ved min ældste Söns, Christian Michels Inscription blant Studiosos Academiæ Hafniensis, hvilcken Inscription skeede d. 2den Augusti i det Aar, og, dend 2den Augusti 1714 hafde været Hans födsels Dag, da Hand, tillige med Sin Tvilling-Broder, Claus, /: som ickun levede i 40 timer:/ ufuldbaaren, saae dend Verden, i hvilcken Hand end icke mægtede, at udgive sin förste Röst grædende, thi Hand hafde været i verden elleve uger, förend Hand naaede saa vitt, at Hand kunde græde: og det tegnede sig med Ham saa ÿderligen slet, i Hans förste, at Hans Morfader brugte til mig, dend Dag, da Hand skulde fremstillis Herren, denne sörgelige Tale: Min Sön, giem denne, hos Hans Broder, som alt er giemt i Graven. Dog har dend Aldviise Gud behaget, at velsigne mig, icke alleene med denne glæde, at see Ham Studenter, hvilket mig skeede Ao 1734, men end og, at see Ham, gift og velsignet med vackre Börn, hvilcket mig skeede i Sidst-afviigte Aar, da Hand glædede mig inderligen ved dette, at Hand, med Sin kieriste og To Börn, var reÿst til mig fra Sit Hiem, i Hillerslev, som er i Thÿ, ÿderst i Jÿlland. Det Aar 1735, er blevet mig at ihukomme, i sÿnderlighed ved En Sÿgdom, som hafde Stor Anseelse til dette, at min Höÿst-gunstige og Höÿst-fromme Patronesse skulde blevet mig bort-taget: Hun blef Sÿg, dend Tredie Juuledag i det Aar, da Hun effen hafde bedet mine og mig til Bords, og Hendis Sÿgdom lod sig tegne, dödelig; til stor bekÿmring for mit hierte, men, der imod, til Söd fortröstning for Hendis Hierte; thi jeg mindis, at der nu Sÿgdom̃en var paa det heftigste, saa at, baade Hun Self og vi andre, forrestillede os Hendis Bort-Kaldelse, da saae ieg Hendis Ansigt, som en Engels Ansigt, i det Hun höÿligen frÿdede sig ved Sin Bort-fart: i dend Sted maatte ieg siden, der Hun mærckede Sÿgdommen lættet, höre Hendis væmodige Beklagelse over dette, at Hun atter skulde ind i verden, da Hun fuldkommeligen hafde forrestillet Sig Sin Salige forlösning. Herrens Miskundhed, som Naadeligen tænckte, paa mine og mig, samt paa mange andre, som hafde Söd Tröst og Stor Hielp, under En saa Dÿde-fuld, ia Höÿst-priiselig Patronesse, fandt Behag at restituere Hende, og legge endnu Sexten Aar til Hendis velsignede Alder! Hendis Restitution, som var os inderligen önsket, blef mig en gandske vigtig Glæde,

i det Aar 1736, hvilcket Aar derforuden gaf mig mange glæder: Glæde, ved en forfærdelig haard Steens af-veltelse fra mit Hierte, angaaende Et vist Barn i Ørbeck, Glæde, ved en forönskelig Bi-stands Beskickelse for mit Hierte angaaende alle unge i Meenigheden; Glæde, ved Jubel-frÿd i ald Danmarck; og, Glæde ved liflig floer i mit Huuss besÿnderlig.

Et vist Barn i Ørbeck blev slaget af Sin Fader med Øxe-flade i Hovedet; Faderen tilstod, at Hand hafde giort dette, i forsætt at dræbe barnet, som og, Barnet for vore öÿne at see, var dræbt: Men, forunderligen gaf Herrens Miskundhed det slaaede Barn, lif paa nÿ, og, Dend Rasende Fader Sands til en Sand Bod; I saa maader blef da En forfærdelig Haard Steen af-veltet fra mit Hierte. Alle unge i Meenigheden blef aldvorligen tilholdt, at lade sig grundig underviise i deris Christendom, da Forordning om Confirmation udgick i dette Aar, og derved blef En forönskelig Bistand, til at faa ungdommen ret oplært, beskicket for mit Hierte. Ihukommelse, at Anno 1536 var de Papistiske Herre-Bisper af-satte, og dend Reene Evangeliske Lærdom offentlig indfört i ald Danmarck, foraarsagede, at dette Aar 1736, gaf en Jubel-frÿd i Landet; ligesom der ogsaa i dette Aar blef En Jubel-frÿd for mit Huuss besÿnderligen, da begge mine ÿngere Sönner kom hiem, Honorati Honoribus Academicis: Matthias Winther, i Sin Alders 17de Aar, da Hand var föd Anno 1720 d. 9 Februarii Klocken 6 om Morgenen, og, Peder Jörgen Winther, begÿndende da Sin Alders 14de Aar; thi d. 23de Junii, Klocken 1 om Morgenen, Anno 1723, var Ham Hans Födsels Dag. Dend meget Dÿrebare Guds Mand, Hr. Christian Bruun, som nu er Sogne-Præst til Hospitalet i Odense og dets Annex Paarup, var kommet i mit Huuss Ao 1729 d. 19de Septemb. at informere mine Sönner, og da hafde begÿndt at give min ÿngste Sön Prima Rudimenta; siden indtil Aaret 1736, stændig informeret baade Ham, og de andre; dimitterede saa dem alle til Academiet, og tillige med mine ÿngste, dimitterede Hand min Höÿst-kiære Naboes Sön, som hafde i fem Aar været under Hans Information i mit Huuss. Af Herrens Höÿe Miskundhed blef mig givet disse Glæder i det Aar, dog skeede mig ogsaa dette, at ieg maatte sörgeligen, i det Aar geleÿde til Hviile i Föns Kircke, Min mig Höÿt-Elskende Moder, Euphrosÿne Luja, som döde i Odense, i Sin Alders 65 Aar, og hafde begiert at hensættis i Föns Kircke, hos Sin kiere Salig Mand. Det hafde været ickun fiire Aar tilforn, Nemlig Ao 1732, at ieg fulgte Hendis Moder til iorde, og i det ieg fulgte Hende, sagde ieg til Biscop Ramus, som da gick hos mig: I dag fölger ieg En Mormoder til

iorde, og nu fattis Syv Aar, saa er det fulde Hundrede Aar, siden at min förste Mormoder blef begravet. Dette siuntis Biscoppen forunderligt, at der kunde være saa nær Hundrede Aar, imellem mine Tvende Mormödris Död, Men, ieg demonstrerede for Ham, at dend Sag fuldkommeligen var rigtig. Herrens Miskundhed tilskickede mig en Söd Glæde, Anno 1737, i det min Höyst-Elskelige kiere Datter, Marie Cathrine Luja, kierligen blef begiert af Dend fromme Guds Mand, Welærværdige og Höylærde Hr. Iwar Assens, Sogne Præst for Gamborg Meenighed i Wendts Herredt, ved Middelfart. Hans Fader hafde været, Dend meget forneme Mand, Hr. Knud Assens, fordum Sogne Præst til Hörbelöv Meenighed i Falster, som var, Broder til Hr. Justitz-Raad og Amtmand, Iwar, Herre til Hollufgaard og Ørritzlevgaard, Höy-Salig Kong Friderich Dend Fierdis meget yndede Tro Mand, som var kommen, Sidst in Decembri 1714, i kierlig ægte-foreening med Min Höyst-priiselige Patronesses Datter, Höyædle og Welbaarne Frue, Fru Margareta Elisabeth Rosenvinge, og ved Hende hafde, foruden andre Börn, som blef tilig bort-kaldet, Min nu værende Höyst-gunstige Fru Patronesse, Höy-ædle og Welbaarne Fru Etatz-Raadinde Himmelstrop til Ørbecklunde. Welbemælte Hr. Iwar Assens anförte Sin kierlige Begiering for min Hustru og mig, Fredagen d. 14de Junii i dette Aar, og, efter at denne vigtige Sag var blevet ydmygeligen overleveret Dend Trofaste Ald Miskundheds Gud, blef vor Datter, kierligen Ham tilsagt, og siden Christeligen Ham trolovet d. 23de Julii, og der efter, Ham ægte-viiet, d. 4de Septembris. Til ære for Gud bör ieg her antegne, at dette blef mig En særdelis Söd glæde, da Miskundhed fra de Höye Himle gaf mig dette, at Samme min Höyst-Elskelige Datter, som tilforne, med stor Möye under megen graad, var revet löss fra urigtige Baand, blef nu leveret ind i rigtige, reene, og redelige ægte-Baand! Min derved begyndte glæde er siden blevet mangfoldeligen velsignet ved Herrens Miskundhed, som har forleenet mig mangen lifsalig fornöyelse i det kiere Gamborg-Præste-Huus, har ogsaa ladet mig erfare mangen vigtig Troskab fra dend Velsignede Mand, som da blef mig En Höyst-Elskelig Sviger-Sön. Herrens Miskundhed tilskickede mig derforuden i Samme Aar, glæde ved min ældste Söns, Christian Michels Befordring til at blive Hörer i Nyborg Skole, hvor Hand i Elleve Aar betiente först, dend Anden, siden dend Tredie Lectie, med saadant Eftermæle, at ieg bör, paa det allerydmygeligste love Herren, som huldeligen stod Ham bi, under dend Betiening, og Södeligen frydede mig, ved det vidnisbyrd ieg hördte om Hans Betiening.

Under det Aar 1738, glædede Herrens Miskundhed mig, ved, dend lære-villighed og lære-flid, som ieg mærckede daglig hos mine yngste Sönner. De hafde sustineret deris Anden Examen, mig til glæde, og siden var det min frÿd, Self at an-viise og manuducere Dennem in Studiis Theologicis, samt ogsaa veÿ-lede Dennem in studio Homiletico: Det forlÿstede mig, i min inderste Siæl, det ieg kunde erfare dag fra dag, at de begge elskede, ligesaa vel det Homiletiske Studium, som det Theologiske; Men, Aarene vare endnu faa, hos dend yngste, og, det Aar 1739 blef Ham omsider Hans Alders Sextende Aar, da ieg endeligen dristede mig, at antage Ham til Confirmation, som var Ham fornöden, förend ieg kunde skicke Ham over, at lade Ham attestere og prædicke for Dimiss. Begge Brödrene maatte da ved-blive End og i det Aar, at studere Hiemme hos mig; Og disse Deris studia velsignede Herrens Miskundhed til denne glæde for mig, at der ieg hafde ladet dem i Herrens Nafn reÿse fra mig, in Majo 1740, hiemkom de til mig, Gud være ævig ære! först in Septembri i samme Aar, med gode Attestatis, baade om deris Profect i Theologien, og om deris Prædicken for Dimiss. Denne glæde formeeredis for mig siden, i det Herrens Miskundhed aabnede strax Conditioner for disse mine Höÿst-kiere Sönner, og tillige gaf Dem Villie at conditionere; thi dend villie var mit Höÿe önske, og, liige efter det, der er Et fastsatt Principium i mine Betænckninger, Nemlig, at mand bör, först være tro i lidet, og begynde i en nedrig station. Sogne Præsten i Assens, Welærværdige Hr. Ludvig Bertelsen, antog min yngste Sön, Peder Jörgen, til at informere i Sit Huuss; Og Min Broders Hr. Christian Henric Winthers Huuss, faunede min Anden Søn, Matthias Winther. Dem Begge udskickede ieg fra mig Ao 1741, og min yngste Sön forblef i Welærværdige Hr. Ludvigs Huuss indtil Hand dimitterede Sin Discipel til Academiet. Min ældere Sön, Matthias Winther, præceptorerede i min Broders Huuss, icke alleeniste midlertid min Broder var i Assens, men end og efter at min Broder var kaldet til Weile i Jylland. Ved de Tider var ieg alt kommet over de Tredsindstÿve Aar i min Alder, dog stÿrckede Herrens Naadefulde Miskundhed mit skröbelige Stöv med dend Stÿrcke, at, i ald dend Tid mine Höÿst-kiere Sönner vare ude fra mig, kunde ieg forrette ald min Præste-forretning Self, uden at behöve Hielp fra nogen: Hvilcket vist bör her ihukommis til Herrens ære: og end meere dette, at Ao 1742 böÿede Herrens uudsigelige Store Naade min Gunstige Patronessis Hierte, til denne Mærckelige Godhed mod mig, og til denne ynde for min Sön, Matthias Winther, at alligevel Hand var ude at conditionere, dog,

fordi Hun tilforne ofte hafde hört Ham prædicke, og fuldeligen kiendte Hans opförsel i livis forhold, gaf Hun i Herrens Velsignede Nafn Sit Kaldsbref for Ham, til at være min Adjunctus, saa længe Gud vil at ieg skal leve, og siden min Successor i Ørbeck Meenighed. Min Pen mægter icke at fremstille her dend frÿd, Herrens Miskundhed gaf mit hierte, ved saadan Min Höÿst-Fromme Fru Patronessis vigtige Godhed, mod min Sön og mig: Herrens Miskundhed stadfæstede dette Begyndte for min Sön; thi der Hand Anno 1743 var kaldet fra Sin Condition i Weile, lod ieg Ham reÿse til Kiöbenhafn, at erhverve Kongelig Confirmation paa Sit Kalds-Bref, og ved Assistence fra Hr. Cancellie-Forvalter Helt, som er Min Höÿst-Elskede Sviger-Söns, Hr. Iwar Assens Morbroder, trænge igiennem de vanskeligheder, der vilde möde, angaaende Dend Kongelige Confirmation, fordi Hand da hafde icke nær fÿldet Sin Alders 25de Aar. Baade hver draabe Blod i mit Hjerte, og hver minut i mit lif, bliver befundet pligtig, paa det allerÿdmÿgeligste at love Herren; Derfor, til Herrens Lof bör her anföris ogsaa dette, at Herrens Miskundhed beskickede Dend Welsignede Dÿrebare Mand, Hr. Cancellie-Forvalter Helt, icke alleene til assistere Min Sön, saa Hans Ansögning i Cancelliet önskeligen blef expederet; mig til megen glæde, Men end og, i mange andre maader at beviise Godheder mod min Sön, og til Sidst Ham an-viise, at i hvor vel Hans Confirmation, med behörig venia Ætatis, allereede var expederet, dog skulde Hand biie i Kiöbenhafn, der at see det overmaade Prægtige Indtog, som blef Herligen celebreret, og meget fornöÿeligen mig fortællet af min Sön, ved Hans Hiemkomst til mig, Sidst i Aaret. Foruden denne Glæde over min Sön, Matthias, behagede Herrens Miskundhed, at beskicke i Samme Aar, En Begÿndelse for mig til En anden Glæde over min ÿngste Sön, Peder Jörgen; Fru Assessor Moldrups, Mette Laasbÿ, som var En Datter af min Faster, Maren Winther, var i de Tider bleven boende i Weile, hvor Hun hafde udspurgt af min Broder, at, foruden dend Sön som var voceret til at være min Successor, hafde ieg end nu En Sön, som var opnæfnet efter Hendis Morbroder, Peder Winther, hvilcket Nafn hafde givet Hende ÿnde for min Sön, at dersom det blef Herrens Villie, tænckte Hun at vocere Ham til en Præste-Tieniste i Sin tid, efterdi Hun hafde Een deel Jura vocandi. Hun forlangede derfor, at see denne min Sön, hvilcket min Broder i Weile, lod mig vide ved Skrivelse, og herpaa reÿste ieg i Herrens Nafn til Weile, Torsdagen d. 13de Junii 1743, tagende min Tour fra det kiere Gamborg, hvor mine og ieg da hafde glædet os over en liden Datters Daab. I Weile

fremstillede ieg, for min Fasters Datter, Begge mine yngste Sönner, og gaf forklaring, at Dend ældere af disse To hafde allereede forsickring om Succession efter sin Fader, Men, dend yngere vilde ieg have Hende kierligen recommenderet, om Hand, som ieg haabede, kunde blive er-agtet Hendis ynde værd, naar Hand lod sig höre for Hende, og Hans lifs Forhold blef fra andre forrestillet Hende. Saa viit blef forrettet i Weile Anno 1743. I det fölgende Aar, 1744, dimitterede min yngste Sön Sin Discipel til Academiet, efter at Hand paa fierde Aar hafde informeret Ham i Assens; Herrens Barmhiertighed hafde forleenet min Sön, at Hand var bleven meget elsket, i det fornemme Hæderlige Huuss, hvor Hand var Informator, derfor blef Hand endnu nogen tid hos Sin Discipel, efter at Discipelen var blevet Studiosus. Siden reyste ieg atter til Jylland med min Sön, i det Aar 1745, hvilcket ieg maa kalde, Et særdelis Ihukommeligt Aar, baade for Aldt Landet, Saa og for mit Hierte. For aldt Landet blef dette Aar særdelis at komme ihu, formedelst Qvæg-Sygen, om hvilcken Landet her, længe hafde hört Sörgelige Berettninger, men Landet i ald dend tid at Sygen endnu icke blef seet, var, trygt til at tæncke, Sygen skal icke naae hid. For mit Hierte blef dette Aar, Et særdelis ihukommeligt Aar, formedelst visse Ting, om hvilcke ieg maa, i forveyen allerydmygeligst bekiende, at dersom Herrens Höye Miskundheder hafde icke underligen anfört mig, Huldeligen bistaaet mig, og Herligen bestyrcket mig, var det blevet En aabenbare umuelighed, at ieg kunde gaaet de Ting igiennem; Men, Lovet, Lovet, Lovet være Herren, som underlig-giorde Sine Miskundheder mod mig, og klarligen lod mig see, det Hand lifsaligen har ladet mig sige, i disse ord: Herren, Hand som gaar for dig, Hand skal være med dig; Hand skal icke slaa Dig varlöss, og icke forlade dig. Först i Aaret hafde ieg faaet fra Fru Assessor Moldrups, underretning, at min Fætter, Mag: Frederich Thestrup, Sogne Præst for Harringe og Stagstrup Meenigheder i Thye, og Proust i Hassing-Herredt, hvis Hustru, Giertrud Laasby var Fru Assessors Söster; var betænckt, at Hand vilde have En Adjunctum, efterdi Alderen begyndte at tynge Ham, og nu hafde Hand kiöbt sig En Herregaard, Øland, i Harringe Sogn; paa hvilcken gaard Hand agtede at boe, og vilde saa overlade Præstegaarden, for dend, som blef Ham adjungeret i Embedet. Fru Assessors hafde Jus vocandi til begge de Kircker, og Hendis Forsætt saae hen, paa at kalde min Sön: derfor lod Hun mig erindre, at ieg skulde fremstille Ham, til at prædicke for Hende i Weile; Hun, ogsaa lod mig underrette, at ieg, ved Skrivelse til min Fætter, Mag.

Frederich Thestrup skulde bane mig veÿen, og ud-bede mig frihed, at besöge Ham, med min Sön, for at giöre min Sön bekiendt hos Ham. Jeg adlÿdede min Fromme Velÿnderinde, og skref til Mag. Thestrup det kierligste ieg kunde: ieg ogsaa erholdte Skrivelse fra Ham, som fra en Fætter og ven; alleeniste, at Hans Svar, angaaende Hoved-Sagen for min Sön, gaf mig icke noget tilforladeligt: dog begÿndte ieg, i Dend Herre Zebaoths Nafn, min Reise d. 8de Junii, og kom til Weile d. 9de; hvor min Sön prædickede Fredagen d. 11te Junii i Weile Kircke, da Herrens Naade krafteligen stod Ham bi, at, over denne Text, af Ps: 143, 10de vers: Herre, lær mig at giöre Din Behagelighed; thi Du er min Gud! Din Aand er god, lad ham före mig frem i det rette Land! prædickede Hand til velsignet Behag, baade for Patronessen og for de andre som hördte Ham. Mandagen d. 14de Junii fort-satte Hand og ieg vor Betÿdelige Reÿse til Thÿe; og formiddagen hafde vi En forlÿstelig fart igiennem Marcke, som vare deÿlige ved Korn-land, ved ænge, og ved Skou; Men der vi hafde naaet Nörre-Snede, som er 4 Miil fra Weile, paa Wiborg-veÿen, begyndte Landet at viise sig for vore öÿne meget anderledis. I Nörre Snedes Verts Huuss fandt ieg En ung Præste Mand, som kiendte mig, og hafde seet mig tilforn hos min Hulde Naboe Hr. Lauridts Schurmann, hvis Söster-Sön Hand var: Guds Forsiun hafde beskicket for denne unge Mand, i Nörre Snede, det ieg da sögte for min Sön i Thÿe: Hand var blevet Dend gamle Præst En Adjunctus, og skulde i de Dage blive Ham En Sviger-Sön: Verts Huussmanden var i ægteskab med Een af Dend gamle Præstis Döttre, thi Hand var En særdelis bemidlet Mand; Verts-Huusset laae strax ved Præstegaarden, derfor var dend unge Præstemand kommet did ind, og ved dend leÿlighed nöed ieg, En söd vederqvægelse ved Samtale med Ham, i de Timer, i hvilcke vi beedte der. Fra Nörre Snede maatte vi reÿse igiennem de Store lyng-Heeder, og fuld-endede dend dag de förste sÿv Miil fra Weile. Anden dagen continuerede de ubehagelig lÿng-Heeder, og, Tredie dagen, da vi kom til Resen / :Resen er dend Sted, hvorfra dend Store Biscop Resenius hafde Sin Herkomst og Sit Nafn:/ erindrede min Sön, at dend da værende Præst i Resen, Hr. Woller, hafde i Assens en Sön som Hand kiendte. Ved dette faldt mig ind, denne Betænckning: Jeg reÿser nu til Thy, önskende at faae min Sön boende i det Land, om det er saa Guds Behag. Men dersom nogen, saa kom fra Thÿ, og Hans veÿ faldt Ørbeck præstegaard nær, ligesom min veÿ nu falder Resen Præstegaard nær, og Hand dog tog Ørbeck præstegaard forbi, da vilde dette angre mig. I Resen Bÿ udspurgte ieg da,

hvor langt vi hafde til Præstegaarden? Os blef svaret, at det var ickun To Bösseskud, Men vi fandt en fuldkommen Halv Miil for os; dog fortröd vi icke, at vi hafde taget denne lange Af-veÿ, thi Vi fandt Dend kiere Hr. Woller og Hans DÿdefulDe Hustru særdelis höflige imod os: De vederqvægede os med meget got, tackede os kierlig, at vi vilde bringe dem notice fra Deris Sön, og æskede af os löfte, at vi skulde tage ind til dem paa vor Hiemreÿse, at de kunde faa Bud med os til Deris Sön. Fra Resen Præstegaard kom vi til Ott-sund, som er, i Resens Annex, Humlum. Ottsund haver Sit Nafn, af Dend Store KeÿSer, Ottho, som haver skudt Sit Glavind i det Sund. Liim-fiorden giör dette Sund, og Transporten skeer, icke fra denne Side Sundet, men alletider fra Hin Side, hvor fahrtöÿene, Nemlig, Baade, og Færger, haver deris Station; derfor, naar nogen som er paa denne Side vandet, forlanger Transport, giver de et Signal; og, saa kommer fra Hin Side, enten Baad eller Færge, ligesom Signalet er: Færgen os kom, fordi vi hafde Heste og vogn, som skulde transporteris, og næp var vi komne ud fra Landet, förend Een af Hestene blef uregierlig og ud-sprang i Havet. Dette gaf mig En Stor forskræckelse; allermeest der Hand som eÿede Hestene, raabte af Haard Angist: Men, Min Sön Peder Jörgen blef af Gud stÿrcket til at stÿrcke mig, da ieg nær hafde besviimet af frÿgt: Færge-Manden self henslog alt dette med latter, og sagde til dend ud-sprungne Hest, hvilcken Hand holdt i En töÿel: LÿSter dig icke at seÿle, saa lad det nu lÿSte dig at svemme. Landet paa Hin Side, kaldis ThÿSholm, og er, En Øe, hvorpaa findis Tre Kircke-Sogner: fra ThÿS er, ThÿSholm afskilt alleeniste ved En VeÿSle, som mand kiörer over. Samme dag, som vi var transporteret over Sundet, naaede vi ThÿSholms Land igiennem, kom over VeÿSlen, og pernocterede i et Verts Huuss paa Hin Side; Vi arriverede saa til Westerviig, d. 17de Junii Klocken 10 formiddag. Westerviig har fordum været Et saare fornemme Closter, men nu er reduceret til En fortreffelig Capital-Herregaard, liggende paa et særdelis frugtbar Sted, hvor intet fattis uden alleene Skou. Dend nu værende EÿSere, Oberst-Lieutenant Moldrup har med stor bekostning anlagt En temmelig Anseelig Have, baade ved Westerviig og ved Ørum Slott, som ogsaa er Hans EÿSendom. Et Marcket blef der holdt ved Westerviig, effen dend Dag, da Min Sön og ieg arriverede did: Derfor, da vi var kommen ind paa Westerviig, fra en anden Side end dend hvor der blef holdt Marcket, saae vi dog mange fremmede paa Gaarden, hvilcket gaf os forundring, indtil os blef sagt, at der blef holdt Marcket dend Dag. De fremmede alle begeg-

nede os venlig, Men allermeest Herren paa Westerviig, som var Fru Assessors Sön. Fra Hans Moder, og, fra Hans Söster, Fru Cancellie-Raadinde Kruuse, som da boede i Weile, bragte vi Breve til Ham, ved hvilcke Breve vi var blevet paa det beste recommenderede til Ham, Hand ogsaa, tillige med Sin Exemplar-fromme Frue, som var Hr. Etatz-Raad Lautrups Datter, beviiste mod os ald gunst-fuld Bevaagenhed og Veldædighed. Westerviig er En Extraordinair-ÿpperlig gaard, baade i Bÿgning og i Böndergods. Mand gaar, igiennem En Stor Port, ind i dend Prægtige Bÿgning, som constituerer Stue-Huusset: Og dend förste Etage haver En meget lang og breed Gang, som endis med to Store Sale, dend Eene i Huusets Vestre Ende, og dend Anden i Huusets Østre Ende: Imellem disse Sale ere mange Store Stuer, samt andre værelser, i hvilcke mand gaar ind, fra dend ommælte meget lange og breede Gang. Dend Anden Etage har ligeledis En meget lang gang, fra hvilcken mand træder ind i de mange Giæste-Kamre, som ere Numererede, og har paa Dörrene deris Tall tegnet med Maling, fra det Tall 1, liige indtil det Tall 12. Min Sön og ieg blef logeret ind i Et Kammer, under No 2, og vi var bleven advaret at ihukomme dette Numer, paa det vi icke, blant de mangfoldige Kamre skulde tage feÿl af det Kammer, hvor vi hafde vore Ting. Bÿgningen hafde dend Höÿde, at paa vort Kammer kunde vi see det Store Vester-Haf, som dog var En tre Miils distance fra os: vi ogsaa hafde der Prospect af dend gandske Ladegaard, som er forunderligen Stor, da der er til Westerviig, mangfoldig Auling, og En Stærck Stoldning baade af Stude og af Köer; derforuden Et Stutteri, som kand virckelig kaldis Et Complet Stutteri; Der blef holdet Sex ÿpperlige Hingster, til at betiene icke alleene Herskabets egne Hopper, men ogsaa Böndernis. Een af de Hingster var blevet Sÿg, i de dage vi var paa Westerviig, Hr. Moldrup, som var heel bekÿmret for dend Hingst, og skatterede Hingsten paa 400 Rixdlr, bad min Sön og mig, at vi vilde see denne Patient, thi saa kaldede Hand den Sÿge Hingst: vi saae Ham, og maatte tilstaae, at vi aldrig hafde seet saa vackert et Creatur, hvercken i Skabning eller Coleur; Hesten var Peck-Sort over alt, dog var besatt med Blommer, hvilcke ogsaa var Sorte, men hafde en anden Skiær end det andet Sorte. Jeg spurgte, da ieg saae denne Sÿge Hest, om Hand hafde nogen god Fane-Smid, som kunde curere Hesten? og mig blef svaret, at, i det Hand længe hafde været Officerer ved Cavalleriet, hafde Hand Self lært saadan Cuur, Hand ogsaa bragte Hesten til Rette ved Sin Cuur, förend vi tog fra Westerviig. Löverdagen d. 19de Junii, diverterede Hr. Moldrup os, med En

Spatzere-fart i Hans vogn, ud til Hans anden gaard Ørum, hvor vi saae, icke alleene dend Have, som Hand hafde anlagt ved dend gaard, men ogsaa gaarden i Sig Self, som var kaldet Et Slott i gamle dage, og, os blef viist En Befaling, som Kong Christiern Dend Anden hafde udstædet, angaaende Ørum Slott, at dend Østre gaul skulde klinis, thi, at kliine bemærckede i de dage, at muure En Brandmuur op. Ellers, hvad Ørum Slottis Bÿgning belangede, var det mangfoldeligen viit fra, at Ørums Bÿgning, var som Westervigs. Söndagen d. 20de Junii, hördte vi Prædicken i Westerwigs meget Anseelige Kircke, hvor Dend Residerende Capellan prædickede, thi Sogne-Præsten, Proust Winding, var da i Aalborg til Landemode: Capellanen prædickede heel lifsalig, og blant andre Sine Tilhörere, hafde Hand end og Sin egen Fader, som var Bonde i Sognet. Efter Prædicken, fortsatte Min Sön og ieg, vor Reÿse, og var, först inde i Beested hos Hr. Oluf Falck, som har Een mit Söskend-barns Datter, og ieg var blevet kiendt med Ham, paa Westerviig, hvor Hand var til Marcket med mange Andre. Hr. Falck geleÿdede os saa, til Mag. Thestrups Præstegaard, Rosholm, hvor dend kiere Mand, Mag. Thestrup, endnu icke var hiemkommen fra Landemodet i Aalborg; dog skeede Hans Hiemkomst, Samme aften Sildig, efter at Hans Dÿdefuld-fromme Datter, Barbara Maria Thestrup, i Begge Hendis Forældris fraværelse, hafde venligen beværtet os, og bragt os til Hviile. Mandagen d. 21. Junii helsede ieg de kiere Forældre, og fandt aarsag, allerförst at sige med fryd: O! Gud skee lof, at ieg finder her, efter en meget lang Reÿse, saa venlige og milde Ansigter! Dagen saa gick, under kierlige discourser, og, under En Spatzere-fart til Deris Gaard, Øland. Tiirdagen kom, og da proponerede ieg Sagen, hvorfor ieg hafde reÿst fra Ørbeck til Thÿe, venlig bedende, at det maatte permitteris min Sön, sig at giöre kiendt i Deris Huuss, og dersom Gud gaf Ham Naade, at Hand kunde opföre sig dem til Behag, Hand maatte da kierligen blive antaget som Deris Sön, da Patronessen Fru Moldrups, under de vilkaar hafde givet löfte at vocere Ham. Mag: Thestrup replicerede: Jeg önsker Broder og Hans Sön til lÿcke, med Patronessens Gunst; Men, herhos anförte Hand adskilligt, hvor om ieg vil mælde, dette alleene, at ieg blef gandske inderligen bedrövet. Paa Westerviig var det aftalet, imellem Dend gode Herre og mig, at naar ieg var reÿst for i veÿen, og hafde giort Begÿndelse, angaaende denne Sag, vilde Hand siden, Self komme til Rosholm, og videre behandle, det der var begÿndt. Hand kom da, Onsdagen d. 23de Junii, Men, der Hand længe hafde talet med Mag. Thestrup i Een-rum, siger

Hand til mig: Manden er icke at vinde nu. Jeg reÿste da, selfsamme Dag fra Rosholm, og i det ieg tog Afskeed sagde ieg: Det skeer visselig, det ieg er reÿst til Rosholm for: Det skeer visselig; og ihvor vel ieg nu reÿser fra Rosholm med Et bekÿmret Hierte, dog veed ieg fuldkommelig, at i Sin Tid skal Guds Miskundhed lade mig komme En Söd Glæde fra dette Sted. Med de Ord, hvilcke ieg sagde til Sidste Afskeed, antraadede ieg min Hiem-reÿse, og laae dend Förste Nat paa Westerviig, Anden natt, i Færge-Huusset ved Ott-sund, Tredie Nat i Hoss-ager Verts-Huuss, efter at ieg dend Dag hafde talet ind i Resen Præstegaard ligesom der var givet Löfte; fierde Nat i Hampensöe Verts-Huuss, og kom saa til Weile d. 27de Junii, hvor dend grund-fromme Fru Moldrups forsickrede, at min Sön Peder Jörgen Winther vist skulde blive voceret til Harringe og Stagstrup Meenigheder; ia, dend ÿnde Hendis gunstige Hierte hafde fattet for Ham, ÿttrede sig saa mærckelig, at Hun sagde til mig end og dette: Dend tid min Datter i Hillerslev var blevet Encke, tænckte ieg at ieg vilde kaldet Ham til Hillerslev, Men ieg maatte finde, at Hand da var endnu icke En Sneess Aar, og fölgeligen alt for ung; Midlertid kand I der af mærcke, Hvad Godhed ieg har for Ham, efterdi ieg hafde agtet, at ieg vilde givet Ham min egen Datter. Hun hafde skrevet gunst-fulde Breve for Ham, icke alleene til Sin Svoger og Söster paa Rosholm, men end og til Sin Sön paa Westerviig, og bedet Ham, at i fald Hand icke blef antaget paa Rosholm, der at blive for at giöre sig kiendt, hvor om der var holdt an i Hendis Skrivelse, Hendis Sön skulde da lade Ham blive hos sig paa Westerviig, at naar Hand var i Nærværelse af Rosholm, Hand da kunde have leÿlighed, der at insinuere sig, tid efter tid: Men, paa Westerviig fandtis aarsager, at Hand kunde icke logere der, allermeest da det hafde Siune, at Hans nærværelse ved Rosholm kunde endnu intet frugte. Hand fulgte derfor Hiem med mig, og, i det vi begge saa hiemkom til Ørbeck, siuntis vor lange Reÿse til Thÿ at være skeet forgiæves: Men, denne Tröst: Vi skal og höste i Sin Tid, dersom vi icke trættis, blev En Tröst, hvor ved Herrens Miskundhed styrckede mit Hierte, og lærdte mig, at ieg altid skal haabe og være stille, til Herrens Hielp. Ved Slutningen i samme Aar, lod Herrens Miskundhed mig see, hvad Hielp ieg skal haabe, som Herrens fuldkomne rette Hielp, ia, hvad Höst ieg skal vente, som Dend fuldkomne rette Höst af Aldt det Store Arbeÿd, Dend Höÿe Herre af Himmelen, Min Forlösere haver arbeÿdet, da Hand förte min Siæls Sag. Dend 8de Decembris hafde ieg betient i Frörup Kircke Min meget Elskelige Höÿst-kiere Naboe, og faa dage

der efter saae ieg Ham, fuldkommeligen friiet fra ald ond gierning og frelst til Herrens Himmelske Rige. Hand höstede da med frÿd, og Herligen bar Sine Næger med glæde, i det Hand, som Et Næg der optagis i Sin Tid, blef ind-bunden i de ævig-levendis Knippe, Saligen forlöst fra de daglig-döendis Klÿnge: altsammen, min Siæls öÿne til Speÿl, at min Siæl skal ogsaa höste i Sin tid, og komme til det Himmelske Zion med frÿd, om min Siæl gudfrÿgteligen bier i Sin Frelsere, og bevarer Hans Taalmodigheds ord. Dend næste Dag for Juul, da Mand kalder det, Store Juule-Aften, blev min Höÿst-Elskelige Naboe Hans Forlöselsis Dag, og ieg kand have fortröstning til Gud formedelst Christum, at, ogsaa Min forlöselsis Dag skal blive mig dend næste Dag for min ævige Juul, efterdi ieg finder, i Ef: 30, v. 29 forsickrings Ord som siger: I skal have Sang, som paa en Natt, naar mand helliger en stor Höÿtid, og der skal være Hiertens glæde, som, naar en gaar med frÿd at komme til Herrens Bierg. Anno 1746, efter at min Höÿst-Elskelige Broders Hensættelse i Frörup Kircke, aldvorligen hafde raabt til mit stöv, Du bör komme til iorden, som Du var för, enddog Aanden maa komme til Gud som gav dend, behagede Herrens Miskundhed at bereede En Krandtz paa mine graa Haar; först d. 2den Februarii, Fer. Purificationis Mariæ, da ieg var beordret at antegne og til Biscoppen indsende Frörup Meenigheds Censur over dend Prædicken, Min Höÿst-kiere Broders Sön da skulde efter Loven prædicke for Frörup Meenighed, förend Hand blef ordineret. Herrens Miskundhed, som bör æris alleene, föÿede det saa, at da ieg nu, tillige med Frörup Meenighed, havde hört Hans Prædicken, som en Censor der var af Øfrigheden beskicket, kunde ieg indsende til Biscoppen, denne mig glæde-fulde Beretning: Det er nu fulde 25 Aar, siden at ieg i Frörup Kircke var Fadder til Selfsamme ieg har hört i dag tilligemed Frörup Meenighed; De, ieg hafde hos mig, dend tid ieg var Hans Fadder, maatte med Suck være vidner til Hans Daab, fordi vore öÿne da saae Ham, saadan som dend Dumme Due langt borte; Men, De der har været hos mig i dag at höre Hans Prædicken, kand, Gud være lovet, med frÿd vidne om Hans Prædicken, fordi vore ören har hört Ham, som En Talendis Engel til at forkÿnde Saliggiörelsens Veÿ. Faa Dage, efter at Herrens Miskundhed hafde velsignet mig med denne Glæde over Min Salig Broders Sön i Frörup, beskickede Herrens Miskundhed mig atter glæde over min Sön Peder Jörgen, for hvis skÿld ieg i forrige Aar hafde reÿst til Thÿe. Dend Fromme Herre paa Westerviig skrev mig til, at Hand hafde löfte for min Sön, at blive antaget som Hofmester hos Justitz-Raad

Caspargaards Sön i Thiisted, som er strax ved Rosholm, at, i denne Condition kunde min Sön finde leÿlighed til at vinde sig ÿnde i Rosholm. I Samme tider var der aabnet min Sön addresse til at blive antaget paa Rafnholt, her i nærværelse hos mig self; derfor gaf dette En Stor Betænckning, enten jeg skulde skicke Ham fra mig til Thiisted, eller ieg skulde beholde Ham hos mig i Fÿen; og ieg mindis, at da nu Tancken baade hos mig og hos mine meget inclinerede for at have Ham i nærværelse hos os Self, talede sluttelig min Sön Peder Jörgen disse ord: Jeg vil icke, at dend Fromme Fru Moldrups og Hendis Sön, skal have forgiævis arbeÿdet for mig; derfor, i Herrens velsignede Nafn resolverer ieg at reÿse til Thÿ. Denne Resolution blef Ham givet fra Herrens Miskundhed, som hafde udseet for Ham Station i Thÿ mig til glæde: Hand reÿste saa til Thÿe, befalet Guds Naade i vold, og tog fra Fÿen, strax efter Paaske-Helligt i det Aar; og, kort for Pintze-Helligt i Samme Aar, lod Herrens Miskundhed oprinde for mig Et nÿ Blomster, i det, Herren, som har allis Hierter i Sin Haand, dem at böÿe efter Sit Behag, böÿede Biscoppens Behag, til at anordne i Winding-Herredt, dend Anordning som blef udstædt d. 26de Maji, angaaende Vicariat i Proustiet, efter Sl: Proust Frickis Bortkaldelse: Siden, efter at Biscoppen hafde skrevet til Cancelliet, allerunderdanigst forrespörgsel hvorledis Hans Maiestets Villie var, angaaet Proustiet i dette Herredt, efterdi Dend Salige Proust Frich var kaldet af Kongen Self til at være Proust i Winding-Herredt, da Hand fick vocation til at være Sogne-Præst i Nÿborg, blef der svaret Biscoppen dette Svar: Kongens Villie er, at der skal forholdis med Proustiet i Winding-Herredt, ligesom i de andre Herreder, og En Proust skal beskickis efter Plurima Vota. Under alt dette ud-saae Herren, at kalde mig til Prouste-Embede, ia, i alt dette behagede Herrens Miskundhed at lade mig skee, det mig er givet at læse, i Ef: 41, v. 9, i disse ord; Jeg, som tog dig, og kaldede dig, og sagde til dig: Du skal være min Tienere. Jeg udvalgte Dig, og forskiöd dig icke: Hvilcke Herrens ord mit arme Hierte allerÿdmÿgeligst ud-tÿder i denne Meening: Herren, i Sin Miskundhed velsignede mig; Hand icke i vrede straffede mig, da Hand sagde til mig, at ieg skulde være Hans Tienere. Formodning, at ieg skulde blive Proust, hafde alle tider været viit fra mine Tancker, og gandske intet hafde ieg lagt mig, efter de Reqvisita, der udfordris til at betiene det Embede, da Lovens Höÿe Bÿdende Pagina 329, Art: 13, befaler, at Prousterne skal Have forstand i Lands-loven: derfor blef det mig bekÿmmerligt, da Biscoppens Skrivelse, d. 26de Maji, constituerede mig til at

forsiune vacancen i Prouste-Embedet, Og, end meere blef det mig bekÿmring, da Herredts-Brödrenis Votering, ratificeret af Biscoppen d. 18de Septembris, æskede mig til at betiene virckelig Proustiet, hvor Store vanskeligheder blef forrefundet i de Tider, icke alleene ved Skiftet efter Sl. Prousten Self, Men end og ved tvende andre u-afgjorte Skifter, af hvilcke Eet da var blevet atten Aar gammel, ingenlunde ved Forsömmelse af dend Sl: Mand, men ved andre imellemkomne difficulteter, hvilcke prognosticerede mig En Stor Möÿe, og foraarsagede mig En haard Angist: ia Angisten hafde blevet mig alt for mægtig, og möÿen alt for voxen, dersom icke Herrens Miskundheder forunderligen hafde staaet mig bi, og viist mine öÿne aabenbare, at Herren, som satte mig i det Embede, vilde der i, icke udstÿrte over mig, dend vrede ieg var værd, men, udöse over mig de Naader, og beviise imod mig dend Trofasthed, hvor om hver draabe Blod i mig maa sige allerÿdmÿgeligst: Herre, ieg er langt ringere end at nÿde alle de Miskundheder, og ald dend Trofasthed! Dionÿsii Landemode 1746 annammede mig ind, at sidde som En voceret Proust, da tilforne Dionÿsii Landemode 1730, hafde ladt mig ind, at sidde som En Vicarius for Proust Frich, da ieg baade prædickede og forrettede de andre Hans Partes. Jeg kommer ihu, at Landemodet da var Extra-ordinair Anseeligt, ved mange Græver og andre Höÿfornemme, som da hafde fundet sig ind i Landemodet: thi, Salig og Höÿloflig Ihukommelse, Kong Friderich dend Fierde, laae de Tider Sÿg i Odense, og blef bortkaldet, Ottende Dagen efter Landemodet, Nemlig d. 11te Octobr. 1730, da d. 11te Octobr. 1670 hafde været Hans Höÿ-glædelige Födsels Dag. Kongens Nærværelse i Odense, foraarsagede de mange Höÿe Herrers overværelse i Landemodet dend tid, og dette er Betænckeligt, at ligesom En Kongis nærværelse i Odense hafde Influence i det förste Landemode, i hvilcket jeg nöed Sæde, som En vicarius for Proust Frick, i det Aar 1630 (!); Saa hafde, ogsaa En Kongis Ihukommelse i Landet Sin Influence i det förste Landemode, i hvilket ieg sad som Proust Frickis Successor i Prouste-Embede. Höÿloflig Kong Christian Dend Siette, hvis Regiering var velsignet med denne ÿpperlige Herlighed, at Bestandig Fred florerede i ald Hans Regierings Tid, blef ihukommet ved Liig-sermon over det gandske Riige Tirsdagen d. 4de Octbr. 1746, og for denne Aarsag blef Landemodet da, opsat, fra d. 5te Octobr. til d. 12te; Denne Sær lifsalige Landets Fader blef bortkaldet d. 6tte Augusti 1746, da Landet in Januario i Samme Aar, hafde, efter Hans meget gudelige Anordning, haft En Stor Faste-Bededag for Qvæg-Sÿgens skÿld; Menniskene i de andre

Lande hafde Qvæg-Sÿgen bedrövet i nogle aar, förend dend kom til os, Anno 1745, da dend i for-aaret begÿndte paa Brahe-Trolleborg, siden ÿttrede sig her og der i Landet, og, under Efter-aaret ogsaa kom til Ørbeck Sogn, begÿndende, paa Herregaarden, i Præstegaarden, og hos Sogne-Fogeden; siden udbrededis Sÿgen ogsaa hos de andre. Hos mig döde förste gang, alt mit Horn-qvæg, undtagen Eet Eeniste ung-nöd: Anden gang, da ieg hafde kiöbt mig fiire köer ind, döde de Tre, og dend fierde blef beholden. Herrens Beskickelse lod qvæg-Sÿgen bedröve mig, end og dend tredie gang: Men i aldt dette Bedrövelige viiste Herren mangfoldig Miskundhed mod mig usle, at hvercken sörgede min Höÿst-kiere Hustru eller ieg, over dend forliiss os var skeet; vi end icke saunede det vi hafde forliist, efterdi Guds Forsiun hafde givet os En Anseelig Provision, som vi hafde i forraad, dend tid Qvæg-Sÿgen blef fornummet, og, Guds Kilde lod flÿde til os, baade Veder-qvægelser og Velsignelser i andre Maader, at vi fandt Aarsag paa Aarsag at love Herren, som underligen giorde Miskundhed mod os, og huldeligen föÿede det saa, at end og det Bedrövelige tiente os til gode, Gud være ævig ære!

Anno 1747 velsignede Herrens Miskundhed mig med mange vigtige Velsignelser: Mig blev givet kraft og Stÿrcke til at kunde kierligen besöge Alle Kircker og Alle Skoler i Winding-Herredt, hver paa Sin tid, efter dend mig befalede Pligt: til hvilcke Kirckernis og Skolernis Besögelser Herrens Miskundhed forleenede mig Naade og Bistand, ogsaa i de efterfölgende Aaringer, alligevel ieg var næsten En Septuagenarius, der ieg kom til Prouste-Embede og ieg derfor befindis diss Höÿligere pligtig at priise Herren, som har ladet mig see klarlig, det Hand har forsickret lifsalig i disse Naadeord: Frÿgt icke, thi Jeg er med Dig! viig icke, thi Jeg er Din Gud, dig at stÿrcke, dig at hielpe, dig at opholde, ved min Retfærdigheds Höÿre Haand. Derforuden blef mig givet i det Aar, Naade og Lÿcke, til at udföre de To Skifter i Nÿborg, som hafde ligget u-afgiordte i saadan lang tid: Men det er, aldelis viit fra, at ieg kand tilskrive mig self disse Besværlige Tings Afgiörelse i nogen maade: Alleene Herrens Miskundhed viiste mig veÿ, Alleene Herrens Miskundhed gaf mig Raad, og velsignede de Raad mig blef givet, derfor, ingenlunde mig i nogen maade; ingenlunde mig, men Alleene Herrens Nafn hör og bör ære, for Hans Miskundhed, og for Hans Trofasthed! I Samme Aar naaede ieg, ved Herrens Trofaste Bistand, at faa Skiftet efter Sl: Prousten Self, udbragt til Ende; og paa det ieg diss meere maatte skiönne Herrens Miskundhed, som hafde huldeligen bistaaet mig

i aldt dette, var det icke alleene under Behandlingen, at mig mödte tunge Byrder, der mödte mig end og, efter at Skiftet var udbragt til Ende d. 18de Decembr. 1747, de Anstöd, og de Anfægtninger, som overtydede mig i mit det inderste, at hvercken mit viidd, eller min fliid, Men alleene Herrens Barmhiertighed bistod mig, under ald dend Forretning, og beskiærmede mig, efter at forretningen var sluttet. Endnu i Samme Aar velsignede Herrens Miskundhed mig med denne Glæde, at Min Sön i Thy skref mig til, at Patronessen, Fru Moldrups af Höy Godhed og under Sær ynde, hafde givet Ham Kalds-Brev, til Harringe og Stagstrup Meenigheder. Dette glædelige tilmældede Min Sön mig, ved Skrivelse fra Thisted, hvor Hand da conditionerede hos Hr. Justitz Raad Caspargaard, og ieg mindis, at dagen tilforne, förend dette Bref fra Min Sön kom mig for öyne, hafde Herrens Miskundhed forbereedt mig, i at lade En særdelis Hierte-Angist mig komme. Jeg var gaaet i Kircken at holde Morgen-Bön, Men, Degnen som var gaaet i Taarnet at ringe, löber af Taarnet ind i Kircken til mig og siger, at ieg maatte icke forskræckis over Klemtning med Klockerne, som var fornöden, fordi der var ild löss. Dette foraarsagede hos mig En haard hierte-Smeltning, alligevel Ilden var i Frörup, icke i Ørbeck, og blef dæmpet ved Herrens Naade. Hvad mig belangede, vilde Herren, derved igientage for mit hierte dend lærdom, som mig var mangfoldigen givet tilforn, Nemlig denne lærdom, at naar Herrens Miskundhed har beskicket for mig En synderlig Söd Glæde, bör mit Hierte for-beredis ved En synderlig haard Angist. Anno 1748 beskickede Herrens Miskundhed Et Roligt Bröd for dend ældste af mine Sönner, Christian Michel, som hafde da tient i Nyborg Skole Elleve Aar. Hans Broder i Thiisted skrev mig til, at Et Kald i Thy var blevet vacant, hvortil Dend Velsignede mig sær Gunstige Patronesse, Fru Moldrups hafde Jus vocandi; Nemlig Degnekaldet i Hillerslev, hvilcket Hand beskref som et særdelis got Bröd, skrev end og, at dersom Hand icke allereede hafde været kaldet til Præst i Harringe og Stagstrup, da hafde Hand villet imodtaget dette Degne-Bröd. Med glæde tog da min Sön Christian Michel mod dette Bröd, og, strax efter Pintzdag reyste Hand til Thy, at annamme vocation af Patronessen, og Collation fra Biscoppen i Aalborg. Siden, in Octobri i Samme aar, hafde ieg dend glæde, at see hos mig i Ørbeck, baade Ham og Hans Broder Peder Jörgen fra Thy, og forrettede ieg saa her i Ørbeck, ved Herrens Miskundhed, först Hans Trolovelse d. 26de Octobr. siden Hans Copulation d. 12te Novembr. med Jomfru Anne Kirstine Hansdatter, som forhen hafde været min Patronessis

egen Pige paa Ørbecklunde, hvor min Søn Ao 1735 var blevet kiendt med Hende, og siden bestandeligen hafde elsket Hende. Min yngste Sön Peder Jörgen glædede mig derforuden med en vigtig glæde, i de dage, da begge disse Brödre fra Thÿ bleve seet hos mig i Ørbeck: Herrens Miskundhed forleenede min yngste Sön, i dend tid at erholde Kongelig Confirmation paa Sit Kalds Brev, og Ham var permittereret af Sogne Præsten Mag. Frideric Thestrup, at Hand maatte lade sig ordinere, til at tiene Ham som Hans Adjunctus, og siden Succedere Ham. Hvad mig angick under dette, bör ieg, til Herrens Miskundheders lof, her erindre, at i steden for, ieg hafde saaet med graad, da ieg hafde sagt i Rosholm d. 23de Junii 1745, de ord, som her ere antegnet pag: 108*), Det skeer visselig, det ieg er reÿst til Rosholm for; Det skeer visselig, og ihvor vel ieg nu reÿser fra Rosholm med et bekÿmret Hierte, dog veed ieg fuldkommelig, at i sin tid skal Guds Miskundhed lade mig komme En Söd glæde fra dette sted. Med de ord, hafde ieg taget Afskeed fra Rosholm Ao 1745, og heede Taare randt mig fra öÿne dend Tid, Men i steden for ieg saaledis hafde saaet med graad, gaf siden Herrens Höÿe Miskundheder mig at höste med frÿd. Anno 1749 d. 10de Febr. blef denne min Söde glæde mig augmenteret, i det ieg da erholdte fra min Sön Skrivelse, som forklarede for mig, at in Januario var Hand blevet ordineret til det Hellige Prædicke-Embede af Biscop Broorsen i Aalborg, En Biscop, særdelis venerabel og med mange lifsaligheder Velsignet, som min Söns Skrivelse beskrev mig Ham: diss maa min inderste Siæl her sucke, at, da nu saadan En velsignet Biscop har ordineret min Sön til Embedet, O! saa stÿrcke Ham i Embedet vore Siælis Hÿrde og Biscop, som er tillige Gud over alting, Velsignet i ævighed! En kort tid, efter at ieg hafde erholdet denne glædelige Skrivelse fra min yngste Sön, lod Herrens Miskundhed Et lÿss opgaa for min yngste Datter, Karen Winther, og, ved dette lÿss for Hende, velsignede Herrens Miskundhed mit hierte og mit öÿe med glæde paa glæde. Min Datter blef kierligen begiert af En meget Skickelig, Gudfrÿgtig og Hierte-from Mand, Niels Owesen Wamberg, Klocker og Catechet til St. Hans Meenighed i Odense, og efter Hans kierlige Begiering, blef Hun, i Herrens Frÿgt, med fællis venners Samtÿcke, Ham kierligen tilsagt. Denne min Datter hafde paa Siette Aar været i Gamborg Præstegaard, hos Sin Höÿst-fromme Svoger og Söster, derfor begierede De, som Höÿst-Elskelige Trofaste Venner, at baade Trolovelsen og Viielsen maatte skee i Deris Huuss. Tilladelse fra Prousten i det Herredt, Welærværdige Hr. Peder Mejer, og /: hvilket er viit meere at

*) Pag. 142, 2. Linie.

antegne :/ Barmhiertighed fra Herren i de Höÿe Himle, gaf mine Alderne Læber dend frÿd, at trolove min Datter til Denne Gudfrÿgtige Grundfromme Mand, Onsdagen d. 28de Maji, og, strax Hun var trolovet, saae mine Alderne öÿne med Söd glæde, at Hun frembar til Daab i Gamborg Kircke, Sin Höÿstærede, Höÿst-Elskelige Svogers og Sösters Datter, Matthia-Margareta, Hvilcket var, Naade paa Naade Herrens Höÿe Miskundhed lod mig nÿde af Sin Riige Fÿlde! Siden d. 8de Julii forleenede Herrens Miskundhed atter denne Frÿd for mit hierte, at samle ved Christelig ægteviielsis Tale, de for hen Trolovede, hvilcke ieg fra dend Dag har seet at leve Samlet i ald oprigtig Kierlighed, mine og mig til lifsalig glæde; Endogsaa har Herrens Miskundhed givet mig at see fra deris ægte-Samling, Tre kiere Planter, En Sön, næfnet med mit Nafn Rasmus Winther; En Datter, næfnet med min Hustruis, og Sin Faders förste Hustruis Nafn, Anne Marie Sophie Amalie; End en Datter, næfnet med Sin Farmoders og Sin Mosters Nafn, Karen Dorthee; Herrens bestandige Miskundhed bestandeligen velsigne, bevare og glæde, baade De kiære Forældre og De kiere Smaa; det önsker min inderste Siæl! Anno 1750 d. 14de Januarii, blef det mig En Fornödenhed, at forsegle Stervboen i Schalckendrup Præstegaard, efter Afgangne Hr. Oluf Lerche, Herrens Miskundhed hafde underligen raadslaaet mig til Gode, i det dend Forsegling var blevet mig En fornödenhed; thi, Ild blef der satt paa Præstegaarden, dend næst-fölgende Söndag, midt under Prædicken, da det var min Pligt efter loven at ieg skulde prædicket og formanet Meenigheden til at bede Gud om En Retsindig from Prædickant, til at succedere i dend Afdödis Sted: Men, ved forseglingens forrettelse hafde ieg fundet Leÿlighed at bede min Meget Elskelige Broder, Welærværdige Hr. Drejer, som da var Residerende Capellan, at Hand da forrettede mine Partes dend Söndag; og i saa maader blef ieg, ved Herrens Höÿe Miskundhed befriiet, fra at udstaa dend haarde consternation, som vilde forfærdeligen slaaet mit Hierte, dersom ieg skulde, midt under Prædicken seet Et Menniske löbet ind i Kircken, og raabt, at Præstegaarden stod i Brand; thi saa skeede det min kiere Broder Hr. Drejer, Hand stod midt i Sin Prædicken da dette blef raabt; derfor, da ieg siden Dominica Oculi, indsatte Ham som Sogne-Præst, kunde ieg med föÿe applicere paa Ham, disse ord: Er denne icke en Brand, som er reddet af Ilden? af Zachariæ 3die Capitels 2det vers. Dend 14de Novembris i Samme Aar, bistod Herrens Miskundhed mig med En öÿensiunlig herlig Bistand. Min Sön Matthias Winther, maatte d. 9de Novembris reÿse til

Gamborg, der at være Fadder til Sin Höyst-Elskelige fromme Svogers og Sösters yngste Sön, Hans Christopher; Strax efter at min Sön var reyst fra mig, fick ieg Bud, at ieg skulde indsætte Sogne-Præsten i Nyborg, Welærværdige Hr. Peder Schonning, Löverdagen d. 14de Novembris, da Nyborg Stad celebrerer En Stor Fæst, til Erindring om dend vigtige Seyer, som blef vundet uden for Nyborg d. 14de Novembris Anno 1659. Denne forretning i Nyborg, blef mig ved mange Omstændigheder sær tung. Min Sön, som skulde assistere mig i Ørbeck, var da i Gamborg, og, Onsdagen d. 11te Novembr. da ieg hafde Maanets-Bededags Prædicken i Ørbeck, arriverede mig dette, at förend ieg gick i Kircke, fick ieg, ude i min Have, Et fald og Et hart Stöd. Torsdagen d. 12te da ieg stod i Ørbeck-Kircke, at læse Morgenbönnen, piinte mig saadan En Haard Smerte, at ieg maatte kaste mig ned paa gulvet i Chors-Dörren, midlertid ieg læste Bönnen; Fredagen d. 13de blef ieg æsket til Ørbecklunde, der at betiene min Patronesse; Siden, samme dag maatte ieg, for veyens vanskelighed og dagenis kortheds skyld, give mig paa veyen til Nyborg, hvorfra ieg strax, efter at ieg d. 14de hafde forrettet min Pligt, maatte skynde mig hiem til Ørbeck, fordi ieg hafde, Söndagen d. 15de, at prædicke Self. Hvilcket anföris altsammen, Allereenligst til at Höy-love Herrens Miskundhed, som, baade dend tid, og ellers i mangfoldig anden tid, har viist Naade mod mig, og Bistand for mig, allerklarligst og herligst, naar vanskeligheder har mödt mig allertungest og allerbesværligst. Anno 1751 lod Herrens Miskundhed mig see atter, det mig tilforne var viist saa ofte, Nemlig, at Herrens Bistand undsætter mig allerfornemmeligst, naar Haard Angist omsætter mig allerforfærdeligst. Mig var mödt, under det Sörgelige Skifte-Arbeyd, efter Salig Hr. Crondal i Nyborg, adskillige heel Smertelige Stöd; Særdelis mödte mig baade Anstöd og Angist, da ieg hafde at decidere, angaaende Pension for Hans Encke. Det var indfört i Successoris Kaldsbrev, at Hand skulde aarligen give 100 Rixdaler, til Petronelle Hiort, som var Hr. Proust Frickis Efterleverske: Dette hafde jeg allerunderdanigst oplæst for Nyborg Meenighed ved Successoris Indsættelse; Derpaa blef mig siden forreviist En Resolution fra det Höy-Kongelige Conseill, at Angaaende Pensionen for Sl. Hr. Crondals Encke, skulde der forholdis og procederis efter Loven: Heftig blef da paastaaet Adskillige haarde og heel heftige Paastand, baade Pro og Contra, at ieg blef paa Det Sidste meget Elendeligen Raadvild, og icke vidste, hvad mig var at dömme, efterdi ieg fandt fra Begge Sider, Skarpe og derhos heel kraftige Indlæg. Men forunderligen gaf Herrens

Miskundhed mig Raad, og herligen hialp mig ud, da ieg fandt mig haardeligen i Klemme: Hvilcket ieg her bör ÿdmÿgeligen mig erindre, til at höÿlove Herrens Miskundhed. I samme Aar 1751, beskickede Herrens Miskundhed denne lifsalige Glæde for mit Huuss, at Min Sön, Hr. Peder Jörgen Winther hafde Bröllup paa Herregaarden Øland, med Sin Hæderværdige Proustis og Sogne-Præstis, Mag: Frideric Thestrups Datter, Jomfru Barbara Maria Thestrup, ligesom ieg hafde inderligen begieret d. 22de Junii 1745. Min Höÿe Alder da nu dette glædelige Bröllup blef celebreret, formeente mit legeme at overvære denne frÿde-fulde Solennitet, Men, kierlig Invitation hafde mældet mig Dagen, at ieg kunde indfinde mig dend Dag nærværende paa Øland med Hierte-önsker, end dog ieg da var i Ørbeck med mine gamle Lemmer: Siden har ogsaa kierlige Skrivelser fra min Sön lagt mig alleting for öÿne, ved udförlige og fuldkomne Beretninger, ligesom og Skrivelser fra Ham efter dend tid har mig berettet, mit hierte til Söd Glæde, at Herrens Miskundhed har velsignet Ham i Hans Hæderlige ægteskab, med Een Sön, som er næfnet efter mig, og har allereede ind-sendt under mit öÿe, disse linier, som ere uforglemmelige for mit Hierte: Min Hierte-allerkieriste Farfader tackis hierteligst for Hans kierlige önsker over mig! Gud dend Store Givere, fra hvis Haand alle gode og fuldkomne Gaver kommer, Hand opfÿlde min Farfaders önsker over mig, og Hand legge denne Naade til, at ieg eengang, som en liden Ephraim maatte stilles under min Farfaders Haand, til at annamme Faderlig Velsignelse, ieg som er min Farfaders ÿngste Sönne-Sön nu, og Hans fuldkomne Navnere Rasmus Pedersen Winther. NB. Jeg sad paa min Moders Arm, og holdt min Faders Pen, da ieg skref dette. Anno 1752 lod Herrens Miskundhed mig see i Et Speÿl, som var mig saare dÿrebart, dend Sidste og Störste Naade, som er, giemt til mig, dog bör, under et hvert mit usle livis öÿeblick, baade være i vente for mig, og blive i Minde hos mig. Min fromme Patronesse kom hiem til Sin Himmelske Fader d. 14de Martii i det Aar, da Hun længtis inderligen efter dend Hiemkomst, og sagde heftig: Jeg vil Hiem, til min Himmelske Fader! I to og fÿrretÿve Aar hafde Hun været mig en ulignelig gunst-fuld Patronesse, derfor kunde mine öÿne ikke ansee Hendis Hiemfart, anderledis end Elisæi legemlige öÿne ansaae Eliæ herlige Hiemfart: Jeg maatte græde og sige: Ah vor Moder! Ah vor Moder! Ørbecks Tröst og Ørbecks Debora! Men, i det ieg betragtede, at Hendis Legeme kom til graven i en god Alderdom, ligesom Et Næg optagis i Sin Tid, og, Hendis Siæl blef indbunden i de

levendis Knippe, som En dÿrebar Hvede, hvilcken Höstens Herre samlede ind i Sin lade, blef mig, i henseende til Hende, at ihukomme disse Psalmistens ord: önsker Jerusalem til Lÿcke! Det skal gaa dem vel, som elsker Jerusalem! ogsaa i henseende til mig Self, blef mig at sucke, i min Siæl, disse heede Suck: Mig vorde givet, at döe, som denne Oprigtige! og mit Endeligt, vorde, ved Herrens Höÿeste og Herligste Miskundhed, som denne Frommis Endeligt! Dend 6tte Aprilis 1752, blef Hende En gandske Hæderfuld Hensættelsis Dag, da dend 12te Octobris 1665 hafde været Hende födselens Dag, og Hendis Lif hafde viist os Hende, En Exemplargudfrÿgtig, veldædig, og velsignet Frue, ziiret af Gud saa anseelig, og, ziirende Sig Self saa anstændig, at, hos alle som har kiendt Hende, er og bliver stedse Hendis Amindelse En vellugtende Rögelse. Hun hafde levet i ægteskab, med Welbaarne Hr. Justitz Raad og Lands-Dommer, Matthias Rosenvinge, til Ørbecklunde, og, os i Ørbeck har Hun efterladt, En Rose fra Sin Vinge, En Spiire fra Sin Stamme, En Velsignet og Dÿrebar Datter-Datter, Friderice Sophie, som var i ægteskab med Höÿ-ædle og Welbaarne Hr. Etatz Raad, Niels Bang Himmelstrop, Kongelig Majestets Krigs- og Lands-Commissaire; og, hvad glædede ieg mig dog, dend velsignede Dag, da Ørbecklunde blef skiödet til Denne grund-fromme Herre og Hans Frue. Anno 1753 behagede Herrens Miskundhed at glæde mig omsider, med dend Glæde, som ieg inderligen med stor Længsel hafde ventet efter i mange Aar, at see Min Vocerede Höÿst-kiere Sön, Matthias Winther, ordineret og Præste-Habiten ifört. Ti Aar tilforne, Nemlig Anno 1743, hafde Hand erholdet Kongelig Confirmation, og Veniam ætatis, som Hand da behövede: Men, modestie hos Ham, og Herrens sÿnderlige Miskundheder mod mig, i det Herren Aar efter Aar forleenede mig nÿ Kræfter, foraarsagede, at Hans Ordination var bleven opsatt, i de mange Aar. Omsider, da nu Hans Ordination var fast-satt, og Hand hafde ladet sig höre for Biscoppen d. 5te Januarii i det Aar, beskickede Gud En nÿ opsættelsis Aarsag, i det En Candidatus, som skulde ordineris tillige med Ham, og var voceret til Nörborg paa Als, dödeligen blef Sÿg: Min Sön maatte da biie, uge efter uge, ia Maanet efter Maanet; og, paa det Sidste, da Biscoppen sagde mig, ved Qvasimodogeniti Landemode, at Ordinationens Dag skulde nu blive, Fredagen d. 11te Maji, maatte ieg væmodeligen forrestille Biscoppen, at min Sön, Mandagen for Paaske var blevet Sÿg, og det var næppelig at vente, at Hand kunde faa de kræfter, til d. 11te Maji sig at indfinde til Ordinationen; derfor bad ieg meget, at Ordinationen, som var berammet

d. 11te Maji, maatte henstaa i 14ten dage, Nemlig, til d. 25de Maj. Biscoppen svarede mig gandske gunstig, at efterdi min Sön hafde biiet efter dend anden Candidatus i de mange Maaneder, burde nu Hand biie efter min Sön i de to uger: Det befandtis dog, at Hand vilde icke biie, Men æskede Sin ordination d. 11te Maji, hvor ved hiertet i mig blef beknÿttet med en temmelig Angist og Bekÿmring, i det ieg frÿgtede, at Min Söns Ordination, som ieg mangfoldeligen længtis efter, skulde henstaaet indtil Biscoppen kom tilbage fra Marieboe Landemode i Lolland. Men, Dend Höÿlovede Herre Zebaoth, som raadslaar underligen, og alletider udförer Sit Raadslaaede saa vel huldeligen som herligen, hafde beskicket Angist for mit Hierte, fordi Hans Höÿe Miskundhed fandt Behag, at der skulde blive mig Glæde paa Glæde ved Min Söns Ordination. Min Sön, som En Stor Elskere af Dend kiere unge Mand, Peder Andersen Bruun, da Catechet i Nÿborg, hafde bedet mig, at efterdi Hr. Lackendrup var voceret fra Höÿrup til Ringe, og, min gamle Broder, Hr. Jörgen Lang i Höÿrup, behövede En Med-tienere i Hr. Lackendrups Sted, skulde ieg arbeÿde, at Dend kiere Bruun kunde blive antaget der til. Dette hafde min Sön andraget for mig, strax Hand hafde hört, at Hr. Lackendrup skulde fra Höÿrup: Men, ieg hafde icke dristet mig, at begÿnde paa dette Vigtige verv, fordi, Patronen for Höÿrup og Giæstelev Meenigheder, Welbaarne Hr. Major Wolffraht paa Norskou, var mig gandske ubekiendt, og ieg aldrig hafde talt med Dend Gode Herre, uden alleeniste Dominica IVta Adventus 1750, da ieg ind-satte Hr. Lackendrup, og ieg da, i Giæstelev Kircke saae Patronen, og siden erfarede med Söd glæde, at baade Dend unge Hr. Lackendrup, og Min gamle Ven, Hr. Jörgen Lang, mangfoldeligen talede aldt Got om denne Deris Höÿst-fromme og særdelis Retsindige Patron. Min Sön forrestillede mig, dend Herlige Renomee, som ieg hafde i saa maader hört, derved mig at persvadere, at ieg skulde giöre for dend kiere Bruun, alt det der stod i min Magt at giöre. I Herrens Nafn dristede ieg mig da at reÿse med Ham til Norskou, in Februario, i dette Aar 1753, og efterdi Hÿrdernis Förste hafde fundet Behag at bruge Ham, som En under-Hÿrde hos Sin hiord i Höÿrup og Giæstelev, saa blef det Patronens Behag, först at give Ham Permission til at lade sig höre Feria III Paschatos, og derpaa at vocere Ham, ved Kalds-Bref, som blef givet Ham d. 3die Maji. End meere, efterdi Min gamle Broder Hr. Jörgen Lang, som dog hafde været paa Norskou, tillige med mig, dend Dag da Hr. Bruun fick Sit Kaldsbrev, blef, en kort tid der efter, angrebet med saa

haard Sÿgdom, at Hand icke længre kunde und-være Hielp i Sit Embede: Ligesom og Min Höÿst-Elskelige Naboe i Gislev, Proust Haagerup, befandt Sig trængende, til at faa Sin Sön, Jens Broderus Haagerup, ordineret; foraarsagede Det Eene med det andet, at Fredagen d. 15de Junii blef Ordinations-Dag for Disse Tre, og Herrens Miskundhed beskickede mig da dend lifsalige Glæde, ved Haands Paaleggelse at velsigne min Höÿst-Elskte Sön, og siden ind-sætte Ham i Ørbeck Meenighed, Festo Johannis Baptistæ, efter at ieg, Söndagen tilforn hafde indsat i Höÿrup og Giæstelev Meenigheder Min Meget kiære Broder, Hr. Peder Bruun, hvis Introduction i de Meenigheder foraarsagede mig en særdelis stor frÿd, fordi Herrens Miskundheder mod mig, hafde i Höÿ Naade behaget, at bruge mig Elendige ringe Menniske, som et Middel til dette at Hand blef voceret; Herrens Beskickelse ogsaa hafde föÿet hos Hans Vocation visse Ting, af hvilcke ieg kunde see klarligen, at Herren i stor Barmhiertighed anförte og bistod baade Ham som blef voceret, og, mig som talede for Ham. Patronen paa Norskou, hafde givet En Person, der i nogen tid assisterede Hr. Lang, i at prædicke for Ham, Kalds-Brev til Degne-Embedet i Höÿrup og Giæstelev Meenigheder; og dette Kalds-Brev var udgivet, ickun et par Dage, förend ieg förste gang fremstillede for Patronen min Höÿ-elskelige Broder, Peder Bruun; Derfor, strax Patronen öÿnede Bruun og mig, staaende i Sin Stue, kom Hand mig tilforne; thi Hand er En munter Herre, foruden at Hand er En Extraordinair vacker, og med mange lifsaligheder sær velsignet Mand: Jeg veed eders ærinde, sagde Hand til mig, förend ieg androg noget for Ham; I vil være Degn, men I kommer nu for Sildig. Jeg svarede Ham, med liige Munterhed: Welbaarne Hr. Major, De behage dog at considerere ieg er en Proust, Derfor söger ieg icke at være Degn, Men ieg söger at være Præst. Hvad, sagde Hand; Hvor söger i da at være Præst? Til Höÿrup og Giæstelev, blef mit Svar; thi, min gamle Broder, Hr. Lang, trænger, at En Med-tienere i Embedet maa blive Ham adjungeret, i Haab at blive siden Hans Successor, og hertil recommenderis i underdanig ÿdmÿghed nærværende Skickelige Person, som er mig En Broder ieg kiender i grund, og kand tilforladelig cavere for Ham. Patronen replicerede, at, ogsaa i dette kom ieg for sildig: dog, efter at adskillig Tale var blevet vexlet imellem os, kaldte Hand mig ind i Sit Cabinet, og sagde: Dette er gandske vist, at angaaende Præste-vocation til Höÿrup og Giæstelev, har ieg allerede givet mit Löfte, for En Andens Person, som mig er recomenderet af En Vacker Mand, Ham ieg er forbunden: Men ieg tilstaar, at Dend

Recommenderede Person er icke endnu mig seet, langt mindre har ieg her hört Ham prædicke, hvilcket er fornöden förend ieg kand kalde Ham; Derfor, i Fald at Enten Hans Person, eller Hans Prædicken kand icke findis mig til Behag, forsickrer ieg her ved, at ieg vil ihukom̃e det I har sagt mig, om denne Person, som I har stillet for mig i dag. Herrens Haand var med Dend kiære Bruun, derfor blef Hand admitteret at lade Sig höre, og blef siden voceret til de Meenigheder; blef endog ordineret tillige med min Sön, paa det min Glæde skulde blive mig diss meere Frÿde-fuld: Aldt dette bör ieg paa det alleraldvorligste erindre mit Hierte, til at venerere i diss dÿbere underdanighed, alle De Miskundheder, og ald Dend Trofasthed, Herren viiste mig samlet, hos min Söns ordination, som længe hafde været mit Höÿe önske, dog længe blef forhalet og opsat; End og, ved en og anden Angist burde mit hierte forberedis, og alt mit eget ÿdmÿgis i grunde, paa det ieg maatte lære icke alleene med ord og tunge, men fornemmeligen i Aand og Sandhed, at istemme til Guds Herlige Naadis lof; ia istemme disse Höÿ-Sange: Herre, min Gud! Du haver giort Dine underlige Ting, og Dine Tancker mangfoldig imod os, Ingen kand fortælle dem i orden, som det er anstændig: vilde ieg begÿnde at kundgiöre og udsige dem, befindis de fleere, end at mand kand tælle dem: Derfor, o Gud! Hvor kostelige ere Dine Tancker for mig! Hvad ere dog deris Summer Store! Og Hvor dÿrebar er dog din Miskundhed! Din Miskundhed som er bedre end livet! Saa aldelis nu min Siæl og alt det der i mig er, blef befundet pligtig at love Herren, hvis uudsigelige Miskundheder fandt Behag, ved Min Söns ordination at Velsigne mig med Glæde paa Glæde; Saa aldelis er det og, befundet efter dend tid, at min Söns ordination var mig allerÿderligst fornöden, efterdi Gud som kiendte alle Sine Gierninger af ævighed, vilde, i det næst-efterfölgende Aar, 1754, giöre i Ørbeck de gierninger, at Embedets Gierning aabenbare udkrævede To. Anordning fra Dend ævige Aldviise Herre, uden hvis Beskickelse end icke Et Haar af vort Hoved affalder, lod komme En Smitsom Svaghed i Ørbeck, strax da dette Aar gick ind. Svagheden tog Begÿndelse i dend gaard N:o 14, og de Sÿgis Tal i dend Gaard, formeerede sig saaledis, at det omsider var Sexten, der var blevet Sÿge i dend Gaard; thi der var To Familier Huussfolck, som hafte Huussværelse i dend Gaard, og derforuden Tre af Mandens Sönner, som tiente paa andre Stæder i Bÿen, de blef fört Sÿge hiem til Moderen; thi Moderen ved Guds inderlige Barmhiertighed var blevet conserveret i dend Gaard, og Hun alleene befandtis friiet fra Sÿgdommen, da ellers alle de andre laa

Sÿge; Enddog det icke skeede, at de alle blef Sÿge paa een tid, men först nogle, siden andre blef angrebet, saa mand kiendeligen kunde see Herrens Naade under det Riiss, som refsede dend Gaard saa Sörgeligen; Miskundhed fra Gud forunderligen opholdte Moderen til at betiene de mange Sÿge, Ogsaa Miskundhed fra Gud föÿede det saaledis, at de icke laa alle paa een tid, men Hiemsögelsen rördte nogle efter nogle, og End icke Een af de Sexten, som var blevet Sÿge i dend gaard, döde i dend Sÿgdom, Men der blef de restitueret tilsammen, alligevel der döde mange i de andre Gaarde i Bÿen; thi Sÿgdommen udbredede sig her, saa bedrövelig, at her blef tællet, over Hundrede og Tredeve, som befandtis angrebet af denne Smitsomhed; her ogsaa döde To og Tÿve af dend Sÿgdom, foruden adskillige andre, som ere döde af anden Svaghed i det Aar. Det har behaget Herrens Miskundhed, da mit Pauluns Afleggelse mig var kommet nær, at lære mig mange vigtige Lærdomme, i det ieg saae de mange Sÿge, og de mange Döende: Gud legge Miskundhed til Miskundhed, at de vigtigheder, der ere bleven mig viist, Bestandeligen maa blive mig for öÿne, mig i Minde, mig i Hierte, Gud til Hellig ære, og mig self til Salig velfært! Först, da Sÿgdommen tog Begÿndelse, viiste Herrens Miskundhed mine öÿne Et Siun, som heftig lærdte mit arme Hierte, med hvad for Tancker mit Sÿnd-födde, Sÿndfulde, ia Sÿnd-fuule Hierte bör ansee ald dend Bön ieg beder til Gud, hvad heller ieg beder for mig self, eller ieg beder for andre. Fredagen d. 25 Januarii, da ieg gick i Morgen-Bön, saae mine öÿne, i det ieg opluckte Dören for Skrifte-stolen, at, liige paa dend Matte, til hvilcken ieg böÿer mine knæe, laae noget, hvilcket ieg med Skræck meente, at det var Et Gespenst, derfor med forfærdelse löb ieg for dette Siun, og vartede, indtil Degnen, som var i Taarnet at ringe til Morgen-Bön, nedkom i Kircken; Ham kaldte ieg saa til Skrifte-stolen, og Hans öÿne eÿ mindre end mine öÿne, forfærdedis ved at see dette Sælsomme som laa paa Matten, Men, der vi længe hafde betragtet det, befandt vi paa det Sidste, at det var En död katt. Nu kunde mand vel fatte sig Tancke, at en katt maa have sniget sig ind i Kircken, naar Kircke-dören har været aabnet til Morgen-Bön, i en af de forrige dage; siden, naar katten har fundet sig luckt inde, i Kircken, kand Hand, fra Alteret være sprunget over i Skrifte-stolen, og lagt sig til at döe paa denne Matte. Ieg tilstaar, mand kand vel fatte sig disslige Tancker. Men Herrens Miskundhed, som bör altid æris, gaf mig at ihukomme min Frelseris ord, som har sagt udförlig og klarlig: Sælgis icke to Smaa fugle for een Penning? og Een af dem falder icke til iorden,

uden eders Fader. Disse min Frelseris udtrÿckelige ord förte Herrens Miskundhed mig i minde, og, ved de ord blef ieg anviist at forstaa, Hvad min Fader vilde sige mig. Min Fader, uden hvis villie ingen fugl falder til iorden, og langt mindre nogen katt ligger död i min Skrifte-stoel, vilde sige mig, under dette: Mærck paa Ordet i Dend Hellige Skrift, som du har vidst af din Barndom; mærck ogsaa paa Siunen, som bliver dig forrestillet, paa dend matte, til hvilcke du böÿer dine knæ, naar du beder i Skrifte-Stolen for dig og Andre: Mærck og Agt, at ligesom dend döde katt der, var Et βδέλυγμα for dine öÿne, Saa er ogsaa du i ald din devotion et βδέλυγμα for Herrens öÿne, hvilcke ere reenere end at de uden vrede kand see ondt: Du Self, i aldt dit eget, det være end og din gudfrÿgtigste Bön, er, En vederstÿggelighed for Gud, og du maa væmmis ved dig Self, foruden at du maa skamme dig, og maa bluis. Herrens Miskundhed anviiste mig at komme dette ihu, hos mig self; Men, paa det ieg skulde icke fortvile og gaa under i Sorrig over mig self, har ogsaa Herrens Höÿe Miskundhed anviist mig, at komme Midleren ihu, som gaf Sig Self hen for mig, En Gave og Slagt-offer Gud til Söd Lugt, da ieg er Self i alt mit eget, Et βδέλυγμα for Gud. Dend döde katt, som laae i Skriftestolen paa dend Matte, til hvilcken ieg böÿer mine knæe, blef mine öÿne Et Speÿl, til at viise og forrestille mit hierte, hvor vissen og vederstÿgelig ieg ligger for Herrens öÿne, end og naar ieg meest sucker og meest sveder i Herrens Arbeÿd, som blef mig mangfoldeligen at arbeÿde hos det Store Tal Mennisker, som blef angrebet af Sÿgdommen: Altsammen, paa det ieg maatte lære, ingenlunde at hælde mig til noget hos mig Self, det maa være, hvad Gudfrÿgtighed det meest kand være, Men, bestandeligen, ia, ævindeligen, bör ieg forlade mig, paa Dend Herre, som fuldkommeligen fördte min Siæls Sag, og, Herligen sagde til min Siæl, lef! da Hand saae min Siæl nedtraaden i mit Blod, og liggende död i min Sÿnd. Foruden dette Speÿl, som saa blef stillet mig for öÿne i Kirckens Skrifte-stoel, behagede Herrens Miskundhed at forrestille mig Adskillige Andre Tugtninger, hos de mange Sÿge; og min Pen her bör antegne, fornemmeligen disse fölgende Vigtigheder. I. Et fromt Guds Barn, som hafde ladet mig kalde til at betiene baade Sin Mand, og Sin Datter, hafde seet med haard Angist dette Bedrövelige, at Hendis Mand kunde icke blive betient; derfor, da Hun Self, en kort tid efter at Hendis Mand var begravet, befandt hos Sig Begÿndelse til Sÿgdommen, begierede Hun heftig Naadens Hellige Gode uden opsættelse, raabende: Vi bör i tide, förend vi mister vore

Sandser, befale os Gud, efterdi vi veed icke, hvad os skal blive iskiæncket fra Gud. Det skeede Hende, at Hun beholdte Sin Sands, baade midlertid Hun blef betient, saa og der Hun siden nogle gange blef besögt; Men, saa forgick for Hende, först Hendis mæle, siden Hendis Samling, at Hun laa i en fiorten dage meget jammerligen Elendig, ligesom Hun Self hafde forrestillet sig det forhen, og for dend Aarsag, i Tide hafde befalet dend Trofaste Skabere Sin Siæl i Jesu Tro, fick ogsaa af Ps: 73 v. 1, Sig til Liig-text disse ord: Gud er dog Sine Troende God! II. Et andet Menniske, der i Velmagts dage hafde giort sig distingveret fra andre, ved dette Slemme, at forfærdelige Eeder ud-vældede af Hans Mund, mistede Sit Maal, dend næste Natt, efter at Hand i Kircken hafde været til Guds Bord; laae saa hen i elleve uger, med en bunden tunge, og ieg mindis, at der ieg En viss morgen hafde besögt dette Bedrövelige Menniske, og ieg saa gick, til Een af de Andre Syge, i En anden Gaard, hvor Huussbonden i Huusset brugte denne Tale: Vi seer nu Guds Straf over det Menniske, som har i forrige Dage misbrugt Sin Tunge, til Eeder og Bander, da suckede dend Syge i Huuset dette Suck: Gud give mig Naade, at ieg med frygt og bevelse maa speyle mig i min Næstis feyl! III. En viss Syg, som hafde været betient i Sin Sygdom, og da hafde god Sands, blef siden anderledis; Jeg besögte dette Menniske, og længe talede til Mennisket med stor væmodighed, fordi denne Syge vilde icke svare mig eet ord, men ickun blef ved, stift at see paa mig, indtil Hun omsider bröd löss, og talede til mig, dette Betænckelige: Ieg skal nu være Et Speyl for Verden, fordi ieg har villet tænckt, at dend megen Bön ieg har bedet, giorde mig behagelig for Gud meere end Andre; Herpaa reyser dend Syge sig op i Sengen, vældelig griber mig om Halsen, og siger til mig: Du har at speyle dig, i mig; thi Du har ogsaa haft de Samme Tancker som ieg. Dette stadfæstede for mit Hierte, dend Tugtning, som Herrens Miskundhed hafde givet mit Hierte, under det Siun der blef viist mine öyne i Skrifte-Stolen. IV. En viss Tid, som bliver særdelis at komme ihu, frem for nogen af de andre Tider, i hvilcke vi saae De mangfoldige Syge hos os, gaf vore ören at höre liig-klockerne i fem Dage, continuerlig dag efter dag: i samme fem Dage saae vore öyne Syv Mennisker lagt under mulde, og det ottende lagt paa Borde; Hvilcket raabte til os, paa det allerheftigste og aldvorligste disse Raab: Aldt Kiöd er Höe! Alt Kiöds Herlighed er som et Blomster paa marcken! Höet blef tört, Blomsteret visnede; thi Herrens Aande blæste der paa: Ia, folcket er visselig Höe, det være meenigt folck, eller mægtigt folck; Mennisker af

dend foragtede Almue, eller, Mennisker af dend Höÿ-agtede Adel. Paa det vore öÿne maatte see denne umodsigelige Sandhed diss skinbarligere og sörgeligere, behagede Herrens Besckickelse, at da nu Bÿen her længe hafde sucket over Sine mange Sÿge og mange döende, maatte Bÿen til sidst hÿle denne Hÿlen: Ah! min Fader! min Fader! mit folckis Vogn og Stÿrere! Patronen for Ørbeck Kircke, og, Eÿeren af Ørbeck Bÿ, Höÿædle og Welbaarne Hr. Etatz Raad Himmelstrop til Ørbecklunde, blef Sÿg paa Ørbecklunde d. 27de Augusti; hensov d. 6tte Septembris; blef i Ørbeck Kircke hensatt, d. 13de Septembr. og siden henfört til Höiby Kircke; hvor legemet hviler, indtil, dend Himmel-Hiemtagne Siæl atter bliver med det for-eenet.

ORDFORKLARING OG NOTER.

Pag. 12. Bochim: Graadens Dal (Dommernes Bog, Kap. 2).
Pag. 14. Parentation: Begravelsestale.
Pag. 23. Den græske Sætning i 3. Linie er Citat fra Pauli Brev til de Epheser, 3. Kap. v. 5, der i den danske Bibeloversættelse lyder: af hvem al Faderlighed kaldes i Himlen og paa Jorden.
Pag. 36. studium concionatorium: Øvelse i folkelig Prædiken.
Pag. 38. calculi: Sten.
Pag. 46. tritum: Talemaade.
Pag. 46. in diebus olim: i gamle Dage.
Pag. 49. phreneticus: vanvittig.
Pag. 53. gratulor mihi de tam fausto fine: jeg glæder mig over en saa lykkelig Afslutning.
Pag. 53. non omnia possumus omnes: vi kan ikke alle alting.
Pag. 55. curriculum vitæ: Levnedsløb.
Pag. 60. victus: Næring.
Pag. 60. macerere: afmagre.
Pag. 61. intra crepidinem cæmeterii: indenfor Kirkegaardsmuren.
Pag. 64. dictum exordii: Indledning.
Pag. 69. carmen gratulatorium: Lykønskningsdigt.
Pag. 75. promotion: Befordring.
Pag. 75. jus vocandi: Kaldsret.
Pag. 75. competitores: Medansøgere.
Pag. 79. arcanum: Hemmelighed.
Pag. 86. De 3 græske Bogstaver: etcetera.
Pag. 86. votum virginitatis: Ønske om at forblive ugift.
Pag. 86. tergiversere: komme med Udflugter.
Pag. 94. maternis precibus nihil est fortius: intet er stærkere end en Moders Forbønner.
Pag. 96. dies caniculares: Hundedage.
Pag. 103. det græske Ord: Haandspaalæggelse.
Pag. 133. honorati honoribus academicis: hædrede med de akademiske Æresgrader.
Pag. 136. venia ætatis: Bevilling med Hensyn til Alderen.
Pag. 145. partes: Embedspligter.
Pag. 157. Det græske Ord: Vederstyggelighed.

Om adskillige af de i denne Bog nævnte Personer vil man kunne finde supplerende Oplysninger i genealogiske og personalhistoriske Værker, f. Eks. Erslevs og Brickas Forfatterlexica, Danmarks Adelsaarbog og navnlig i Wibergs Præstehistorie.

Nogen fuldstændig Stamtavle over Familien Winther findes ikke, men for flere Grenes Vedkommende findes Specialtavler. Peder Jensen Winther (Personregistret No. 462) findes omtalt i Lengnicks Tavler og i Giessings „Jubellærere", hvor der tilføjes, at „hans Børn af andet Ægteskab med Euphrosyne Luja (No. 209) skal ved hans Historie og Slægtsregister blive ommældet". Det synes deraf at fremgaa, at Giessing har haft et Manuskript til en Stamtavle over Familien Winther, men han har ikke naaet at faa den trykt. Hos Lengnick findes Tavler over Efterkommere efter Præsten i Vejle, Christian Henrik Winther (No. 408) og efter Præsten i Harringe, Peder Jørgen Winther (No. 463), men begge disse Tavler naar kun til ca. Midten af forrige Aarhundrede. Oplysninger om Slægten og deri indgiftede Familier findes endvidere i J. Hoffmeyers Blade af Aarhus Bys Historie samt i en af H. A. Møller udarbejdet Stamtavle over Slægterne Stampe og Thestrup.

I sidstnævnte Værk findes en Afskrift af en Stambog, der er skrevet i Aaret 1654 af Rasmus Thestrup (No. 340), Oldefader til nærværende Bogs Forfatter. Da Stambogen er gengivet i Forfatterens Sprog og Orthografi, gives der Lejlighed til en Sammenligning paa disse Omraader mellem de to med lige 100 Aars Mellemrum skrevne Slægtebøger.

Hos nulevende Medlemmer af Familien findes Manuskripter til en Stamtavle over Familien Winther, men ingen ved nu, hvor de stammer fra. Muligvis er det Afskrifter af Giessings ovenfor omtalte Manuskript med senere Tilføjelser.

Den i Indledningen nævnte Overchirurg Fritz Winther (No. 423) havde fra sin tidligste Ungdom samlet Materiale til en ny Stamtavle over sin Familie, men hans tidlige Død hindrede, at den blev fuldført. Det er at haabe, at dette værdifulde Stof maa blive bevaret og udgivet.

PERSONREGISTER.

Bp. = Biskop. Kbm. = Købmand. Sp. = Sognepræst. [ ] om et Tal = Søn eller Datter af. ( ) om Tal = Fader eller Moder til. g. = gift med. De kursiverede Tal efter — S. henviser til Bogens Sidetal.

1. Aaboe, Madame ..... g. 184. — *S. 31.*
2. Abel, Peder. Kapellan. Lime ..... g. 417. — *S. 31, 89.*
3. Achton, Henning. Sp. Nørrebroby ..... (7, 8). — *S. 6.*
4. — Henning Jacobsen, Sp. Hyllested ..... [155]. — *S. 68.*
5. — Henning Jørgensen. Kapellan. Holt .... [157]. — *S. 6, 8, 100, 112, 117, 124.*
6. — Jens Henriksen. Sp. Frørup ..... *S. 104.*
7. Achtonia, Anna Dorthea ..... [3]. g. 157. — *S. 6, 14, 109.*
8. — Karen ..... [3]. g. 155. — *S. 96, 109.*
9. Albertin, Brostrup. Højesteretsprokurator .... *S. 80.*
10. Almontan, Niels Mortensen. Sp. Ørbæk ..... *S. 9.*
11. Andersen, Anders. Kbm. Aarhus ..... g. 398. — *S. 25.*
12. — Jørgen. Bonde. Svaninge ..... *S. 95.*
13. Assens, Frederice Sophie ..... [15]. g. 125. — *S. 134, 152.*
14. — Hans Christopher ..... [16]. — *S. 150.*
15. — Ivar. Amtmand. Hollufgaard ..... g. 271. (13). — *S. 134.*
16. — Ivar. Sp. Gamborg ..... [17]. g. 211. (14, 18). — *S. 14, 134.*
17. — Knud. Sp. Horbelev ..... (16). — *S. 134.*
18. — Mathia Margaretha ..... [16]. — *S. 149.*
19. Bache, Berthe Marie..... g. 102. — *S. 8, 75.*
20. Bager, Frederich. Ejer af Julskov ..... [23]. — *S. 30.*
21. — Oluf. Sp. Farum ..... [22]. — *S. 30.*
22. — Peder. Sp. Kjølstrup ..... g. 325. (21, 23, 24). — *S. 30.*
23. — Povl. Ejer af Risinge ..... [22]. (20). — *S. 30.*
24. — Rudolph Moht. Sp. Hellested ..... [22]. — *S. 30.*
25. Bang, Henning. Ejer af Haxholm ..... g. 430. — *S. 31, 89.*
26. — Ingeborg Margrethe ..... [28]. g. 379. — *S. 45.*
27. — Niels. Bp. Odense ..... *S. 37.*

28. Bang, Oluf. Skydebjerg ..... (26). — *S. 45.*
29. Barner, Anne Cathrine ..... g. 373. — *S. 124.*
30. Bartholin (Bertelsen), Christian Ulrich. Herredsfoged ..... g. 453. (31). — *S. 43, 128.*
31. — Christiane Ulrica ..... [30]. — *S. 43.*
32. — Hans. Prof. København ..... *S. 63.*
33. — Rasmus. Prof. København ..... *S. 36, 63.*
34. Basballe, Jens. Borgmester. Aarhus ..... g. 446. — *S. 25.*
35. Bertelsen, Christian Henrik. Sp. Gladsaxe .... [204]. — *S. 75.*
36. — Jørgen. Raadmand. Faaborg ..... *S. 90.*
37. — Ludvig. Sp. Assens ..... [204]. — *S. 135.*
38. Bircherod, Johannes, Prof. København ..... *S. 63.*
39. Blankenborg, Balthzar ..... [49]. — *S. 44.*
40. — Dorthe Knudsdatter ..... [44]. g. 377. — *S. 45.*
41. — Jacob. Løjtnant ..... [49]. — *S. 44.*
42. — Karen Knudsdatter ..... [44]. g. 275, 462. — *S. 5, 42, 44, 45, 51, 55, 84.*
43. — Knud ..... [49]. — *S. 44.*
44. — Knud Jacobsen. Borgmester. Odense.... g. 145, 76. (40, 42, 48, 49). — *S. 8, 44, 51.*
45. — Lovise ..... [49]. — *S. 45.*
46. — Marie ..... [49]. — *S. 45.*
47. — Mette Cathrine ..... [49]. — *S. 44.*
48. — Mette Knudsdatter ..... [44]. g. 383. — *S. 45.*
49. — Peder Knudsen. Borgmester. Odense .. [44]. g. 138. (39, 41, 43, 45, 46, 47). — *S. 44.*
50. Boesen, Kancelliraad. Højesteretsdommer .... [245]. — *S. 130.*
51. Bondemand, Karen ..... g. 458. — *S. 25.*
52. Borck, Oluf. Prof. København ..... *S. 28.*
53. Bornemann, Bp. København ..... *S. 78.*
54. — Cosmus. Borgmester. København ..... (55). — *S. 29.*
55. — Magdalene ..... [54]. g. 67, 328. — *S. 29.*
56. Borum, Kirsten ..... g. 459. — *S. 25.*
57. Brandt, Dorthe Sophie ..... [60]. — *S. 94.*
58. — Elisabeth ..... [60]. g. 257. — *S. 93.*
59. — Frederik. Sp. Nykøbing F. ..... *S. 94.*
60. — Johannes. Sp. Egin ..... (57, 58). — *S. 94.*
61. Broch, Peder. Kongens Foged. Helgeland .... *S. 49.*
62. Broorson. Biskop. Aalborg ..... *S. 148.*
63. Bruun, Christian. Sp. Allesø ..... g. 386. — *S. 45.*
64. — Christian. Sp. Hospitalet. Odense ..... *S. 133.*
65. — Maren ..... g. 433. — *S. 31.*
66. — Peder Andersen. Sp. Højrup ..... *S. 13, 153, 154.*
67. Budolph, Morten Nielsen. Raadmand. København ..... g. 55. — *S. 29.*

68. Budts, Johan. Borgmester. Randers ..... g. 455. — *S. 33, 88.*
69. Bøglund, Niels Olufsen. Ejer af Fjellerupgaard g. 273. (70). — *S. 50.*
70. — Preben ..... [69]. — *S. 50.*
71. Carstensen, Jørgen. Stiftsprovst. Odense ..... *S. 37.*
72. Caspargaard, Justitsraad ..... *S. 144.*
73. Christensdatter, Anne ..... g. 472, 488. — *S. 31, 89.*
74. Christensen, Erik. Byfoged. Kalundborg ..... g. 173. — *S. 32.*
75. Clausen, Søren. Bonde. Ørbæk ..... *S. 115.*
76. Clemensdatter, Mette ..... g. 44. (236, 238). — *S. 44, 45.*
77. Cobabus, Michael. Prof. Rostock ..... *S. 36.*
78. Colding, Claus Jensen. Sp. Fjelsted ..... [104]. — *S. 8, 47.*
79. Crondal, Sp. Nyborg ..... *S. 150.*
80. Dobbelsteen ..... g. 357. — *S. 70.*
81. — Ingeborg ..... g. 216. — *S. 70.*
82. — Margrethe ..... g. 391. — *S. 68.*
83. Dorchæus, Sp. Frue Kirke. København ..... *S. 73.*
84. Drejer, Lorents Andresen. Sp. Avnslev ..... *S. 149.*
85. Døbelius, Johannes. Prof. Rostock ..... *S. 36.*
86. Eeg, Morten. Sp. Søllerup ..... g. 403. — *S. 15.*
87. Erlund, Etatsraad ..... g. 274. — *S. 119.*
88. Erreboe, Jens Larsen. Borger. Faaborg ..... *S. 109.*
89. Falck, Oluf. Sp. Bedsted ..... g. 160. — *S. 141.*
90. Festersen, Jess. Farver. Aarhus ..... g. 121. — *S. 33.*
91. Fibiger, Matthias. Raadmand. Nyborg ..... *S. 122.*
92. Flensborg, Claus Thomæsen. Kbm. Horsens.... g. 120. — *S. 33.*
93. — Hans Thomsen. Sp. Adserballe ..... *S. 103.*
94. Foss, David Jensen. Fuldmægtig. Ørbæklunde.. *S. 107.*
95. Franck, Helena Sophia ..... [96]. g. 408. — *S. 42.*
96. — Lambert. Apoteker. Assens ..... (95). — *S. 42.*
97. Frick, Hans Hansen. Sp. Nyborg ..... g. 126. — *S. 127, 131, 144, 150.*
98. Friis, Anne ..... [99]. g. 428. — *S. 32.*
99. — Niels. Provst. Gjerring Herred..... (98). — *S. 32.*
100. Ginckelberg, Christian. Ejer af Linderumsgaard g. 344. — *S. 30.*
101. Gjedde, Admiral ..... *S. 50.*
102. Gynthelberg, Claus. Schoubynacht ..... [103]. g. 19. — *S. 8, 75.*
103. — Eske. Sp. Rørbæk ..... [104]. (102). — *S. 8.*
104. — Jens. Ejer af Gundestrup ..... (78, 103, 145). — *S. 8.*
105. Haagerup, Jens Broderus ..... [106]. — *S. 154.*
106. — Povl. Sp. Gislev ..... (105). — *S. 60, 84, 154.*
107. Hansdatter, Anna Kirstine ..... g. 413. — *S. 15, 147.*
108. Hansen, Anna Benedicta ..... [114]. — *S. 13.*
109. — Ida Kirstine ..... [114]. g. 450. — *S. 17.*
110. — Jørgen Wichmann ..... [189]. — *S. 54.*

111. Hansen, Lars. Sp. Flemløse ..... [189]. — *S. 54.*
112. — Michel. Sp. Nørrebroby ..... g. 227. (223). — *S. 96.*
113. — Niels. Tjener. Ørbæklunde ..... *S. 53.*
114. — Niels. Seigneur. Stenstrup..... (108, 109). — *S. 13.*
115. Harding, Anders. Sp. Sjørring ..... [117]. g. 308. — *S. 33.*
116. — Elisabeth ..... [117]. g. 241. — *S. 33.*
117. — Hans Bendixen. Postmester. Aarhus .... g. 451. (115, 116, 118—121). — *S. 33.*
118. — Karen ..... [117]. — *S. 33.*
119. — Lene ..... [117]. — *S. 33.*
120. — Maren ..... [117]. g. 92. — *S. 33.*
121. — Mette ..... [117]. g. 90. — *S. 33.*
122. Hee, Jens. Stiftsprovst. Odense ..... *S. 78.*
123. Helt, Kancelliforvalter ..... *S. 136.*
124. Heyldberg, Ernst. Prof. Kiel ..... *S. 37.*
125. Himmelstrop, Niels Bang. Etatsraad. Ørbæklunde ..... g. 13. — *S. 134, 152, 159.*
126. Hiort, Petronelle ..... g. 97. — *S. 150.*
127. Hoff, Matthias. Sp. Svanninge ..... *S. 84, 91, 92.*
128. Holst, Oberst. Ejer af Findstrup ..... *S. 84.*
129. Hulbeck, Jørgen. Sp. Stege ..... g. 324. — *S. 29.*
130. Hvass, Birthe Cathrine ..... [134]. — *S. 26.*
131. — Giertrud ..... [134]. — *S. 26.*
132. — Margrete ..... [134]. — *S. 26.*
133. — Morten ..... [134]. — *S. 26.*
134. — Morten Mortensen. Kbm. Aarhus ..... [135]. g. 218, 317. (130—133). — *S. 26.*
135. — Morten Nielsen. Kbm. Aarhus ..... g. 424. (134). — *S. 26.*
136. Hvid, Hans. Sp. Eilby ..... *S. 127.*
137. Høegh-Guldberg, Christian. Oberst ..... *S. 19.*
138. Jacobsdatter, Karen ..... [205]. g. 49. — *S. 44.*
139. — Pernille ..... [205]. g. 388. — *S. 44, 67.*
140. Jacobsen, Jørgen. Borgmester. Faaborg ..... [155]. — *S. 8, 101.*
141. — Lauridts. Bp. Odense ..... (194). — *S. 42.*
142. Jacobæus, Holger. Prof. København ..... *S. 63.*
143. — Mathias. Prof. København ..... *S. 36.*
144. Jensdatter, Maren ..... g. 474. — *S. 25.*
145. — Mette ..... [104]. g. 44. — *S. 44.*
146. Jensen, Christen. Borgmester. Holstebro ..... g. 438. — *S. 25.*
147. Jersin, Jens Dinesen. Bp. Ribe ..... *S. 60.*
148. Johansen, Arndt. Kbm. Aarhus ..... g. 441. — *S. 32.*
149. Juul, Niels Clausen. Sp. Ørbæk ..... *S. 9.*
150. Jørgensdatter, Anna Maria ..... [157]. g. 208, 469. — *S. 6, 14, 23, 72, 104.*
151. — Barbara ..... g. 333. — *S. 27.*

152. Jørgensdatter, Karen ..... [157]. g. 192. — *S. 6, 102.*
153. — Lene ..... [162]. g. 338. — *S. 31, 57.*
154. Jørgensen, Anders. Renteskriver. København.. g. 175. — *S. 32.*
155. — Jacob. Borgmester. Faaborg ..... g. 8. (4, 140). — *S. 6, 100, 109.*
156. — Jørgen. Hofmester. Ørbæklunde ..... [157]. — *S. 6, 39, 110.*
157. — Jørgen Thomsen. Kbm. Faaborg ..... g. 7. (5, 150, 152, 156). — *S. 6, 9, 14, 96, 109.*
158. Kaalund, Konferensraad. Højesteretsassessor .. *S. 129.*
159. Kampmann, Jens. Kbm. Aalborg ..... g. 179. — *S. 32.*
160. — Mette Magdalene ..... g. 89. — *S. 141.*
161. Keitum, Karen ..... g. 178. — *S. 32.*
162. Kjeldsen, Jørgen. Sp. Føns ..... g. 235. (153). — *S. 31, 46.*
163. Knudsen, Niels. Seigneur. Nyborg ..... *S. 73.*
164. — Thomas. Kbm. Horsens ..... g. 399. (345, 346, 348). — *S. 25.*
165. Krag, Niels. Sp. Vigerslev ..... g. 232. — *S. 68.*
166. Krog, Niels. Rektor. Aarhus ..... (167). — *S. 36.*
167. — Peder. Bp. Trondhjem ..... [166]. — *S. 36.*
168. Kruse, Charlotte Sophie ..... g. 431. — *S. 20.*
169. Kruuse, Kancelliraad. Vejle ..... *S. 140.*
170. Kullerup, Jacob Lauridtsen. Sp. Faaborg ..... *S. 91.*
171. Kørbitz, Ejer af Hellerup ..... *S. 97.*
172. Laasby, Anne ..... [177]. g. 237. — *S. 32.*
173. — Anne ..... [177]. g. 74. — *S. 32.*
174. — Giertrud ..... [177]. g. 329. — *S. 28, 32, 137.*
175. — Ingeborg ..... [177]. g. 154. — *S. 32.*
176. — Jacob ..... [177]. — *S. 32.*
177. — Jens. Borgmester. Aarhus ..... g. 447. (172—176, 178—184). — *S. 31.*
178. — Jens. Sp. Høje Taastrup ..... [177]. g. 161. — *S. 32.*
179. — Karen ..... [177]. g. 159. — *S. 32.*
180. — Kirstine ..... [177]. — *S. 32.*
181. — Mette ..... [177]. g. 221. — *S. 14, 32, 136.*
182. — Peder. Kbm. ..... [177]. — *S. 32.*
183. — Rasmus. Kbm. Christiansand ..... [177]. — *S. 32.*
184. — Søren. Faktor. Amsterdam ..... [177]. g. 1. — *S. 31.*
185. Lachmann, Hører. Holbæk ..... *S. 78.*
186. Lackendrup, Hans Hansen. Sp. Ringe ..... *S. 153.*
187. Landorf, Broder. Assessor. Bildesbølle ..... *S. 54.*
188. Lang, Jørgen. Sp. Højrup ..... *S. 153.*
189. Larsen, Hans. Sp. Flemløse ..... g. 384. (110, 111). — *S. 45, 54.*
190. — Jesper. Sp. Brænderup ..... *S. 37.*

191. Lass, Christine ..... [192]. g. 259. — *S. 121.*
192. Lassen, Henrik. Borger. Faaborg ..... g. 152. (191). — *S. 6, 102.*
193. — Jens. Kbm. Aarhus ..... g. 400. — *S. 25.*
194. Lauridtsdatter. Abigail ..... [141]. g. 207. — *S. 42, 46.*
195. Lemming, Komminister. Nyborg ..... *S. 131.*
196. Lerche, Jacob ..... *S. 73.*
197. — Oluf. Sp. Avnslev ..... *S. 131, 149.*
198. Leychter, Sille Mouridtsdatter ..... g. 248. — *S. 43.*
199. Liime, Hans. Sp. Middelfart ..... *S. 38.*
200. Lindegaard, Salomon. Herredsfoged ..... *S. 123.*
201. Lodberg, Jacob. Bp. Odense ..... *S. 116.*
202. Lucoppidan, Jens Mognsen ..... [203]. — *S. 68, 71.*
203. — Mogns. Sp. Østerskjerninge ..... (202). — *S. 64.*
204. Ludvigsen, Bertel. Sp. Assens ..... g. 206. (35, 37). — *S. 6, 75, 99.*
205. — Jacob. Sp. Horne ..... (138, 139). — *S. 44.*
206. Luja, Birgitte ..... [207]. g. 204. — *S. 99.*
207. — Christian Henrik. Assessor. Odense .... g. 194, 227. (206, 208—210). — *S. 42.*
208. — Christian Michel. Sp. Ørbæk ..... [207]. g. 150. (211). — *S. 6. 9, 10, 12, 95.*
209. — Euphrosyne ..... [207]. g. 462. — *S. 6, 42, 100, 126, 133.*
210. — Laurids. Prof. Odense..... [207]. — *S. 15, 69, 127.*
211. — Marie Catherine ..... [208]. g. 16. — *S. 9, 14, 127, 131, 134.*
212. Malling, Maren ..... [213]. g. 428. — *S. 33.*
213. — Michel. Borgmester. Aarhus ..... (212). — *S. 33.*
214. Masius, Hector Gothfred. Prof. København .... *S. 63.*
215. Mejer, Peder. Provst ..... *S. 148.*
216. Melwiig, Forstander. Sorø Kloster ..... g. 81. — *S. 70.*
217. Michelsdatter, Johanne ..... g. 465. — *S. 25.*
218. Mognsdatter, Margrete ..... g. 134. — *S. 26.*
219. Moht, Kirstine ..... g. 337. — *S. 27.*
220. Moldrup, Oberstløjtnant. Ejer af Vestervig .... [221]. — *S. 139.*
221. — Peder Nielsen. Ejer af Vestervig ..... g. 181. (220). — *S. 32.*
222. Mortensen, Søren. Kbm. Aarhus ..... g. 278. — *S. 33.*
223. Mule, Claus. Sp. Nørrebroby ..... [112]. (228). —*S. 82.*
224. — Else ..... [225]. g. 328. — *S. 28.*
225. — Hans. Sp. Nyborg ..... (224). — *S. 28.*
226. — Johannes. Sp. Nørrebroby ..... [228]. — *S. 73.*
227. — Karen Clausdatter ..... g. 112, 207. — *S. 96.*
228. — Michel Clausen. Sp. Nørrebroby ..... [223]. (226). — *S. 96.*
229. Muus, Christian. Bp. Odense ..... *S. 116.*
230. Müller, Christian Rudolph. Bp. Odense ..... *S. 38, 69, 75.*

231. Mønster, Otto Thomæsen. Tjener. Ørbæklunde *S. 120.*
232. Nielsdatter. Abigail ..... g. 165. — *S. 68.*
233. Oldenborg, Claus. Apoteker. Nyborg ..... *S. 121.*
234. Pallesen, Niels. Bonde. Taarup ..... *S. 121.*
235. Pedersdatter, Anne ..... g. 162, 275. — *S. 46.*
236. Pedersen, Clemen. Sp. Korup ..... [76]. — *S. 44.*
237. — Jørgen. Tolder. Aarhus ..... g. 172. — *S. 32.*
238. — Niels. Sp. Egense ..... [76]. g. 385. — *S. 44, 45.*
239. Petersen, Lorentz. Prokurator ..... *S. 130.*
240. — Niels. Hollænder. Findstrup ..... *S. 84.*
241. Pind, Oluf. Sp. Sal ..... g. 116. — *S. 33.*
242. Pontoppidan, Byrge Dinesen. Kapellan. Rudkøbing ..... *S. 103.*
243. Popp, Anne Marie Francisca ..... g. 476. — *S. 20.*
244. Pougdal, Jørgen. Sp. Horne ..... *S. 8, 84, 92, 100.*
245. Poulsen, Boe. Kammerraad ..... (50). — *S. 130.*
246. — Nicolaj. Amtsforvalter. Augustenborg .. *S. 94.*
247. Rafn, Anna Catharina ..... [248]. g. 444. — *S. 43, 124.*
248. —Niels. Sp. Dreslette ..... g. 198. (247). — *S. 43, 124.*
249. Ramshart, Justitsraad ..... g. 264. — *S. 126.*
250. Ramus, Christian. Bp. Odense ..... *S. 133.*
251. Rasmusdatter, Karen ..... g. 349. — *S. 78.*
252. Rasmussen, Peder. Bonde. Ørbæk ..... *S. 64.*
253. Rauberg, Peder. Kapellan. Faaborg ..... *S. 91.*
254. Reitzer, Stephan. Magister ..... *S. 63.*
255. Riisbrick, Christian. Sp. Rones ..... *S. 48.*
256. — Hans. Sp. Vejlby ..... g. 380. — *S. 45.*
257. — Johannes. Sp. Oxbøl ..... g. 58. — *S. 54, 93.*
258. Rodius, Johan. Konrektor. Aarhus ..... *S. 36.*
259. Rold, Niels. Borger. Viborg ..... g. 191. — *S. 121.*
260. Ronander, Jens. Præceptor ..... *S. 70.*
261. Rosenkrandts. Geheimeraad. Skovsbo ..... *S. 129.*
262. Rosenvinge, Anne ..... [275]. — *S. 48, 85.*
263. — Anne Margrete ..... [272]. — *S. 126.*
264. — Dorthe ..... [272]. g. 249. — *S. 126.*
265. — Hannibal ..... [275]. — *S. 49.*
266. — Henrik Jørgensen ..... (272). — *S. 45.*
267. — Jacob. Handelsmand ..... [275]. — *S. 49.*
268. — Johan Henrik ..... [272]. — *S. 108.*
269. — Karen Dorthea ..... [270]. g. 389. — *S. 49.*
270. — Knud. Sp. Fjelsted ..... [275]. g. 375. (269). — *S. 45, 49, 103.*
271. — Margareta Elisabeth ..... [272]. g. 353, 15. — *S. 106, 134.*

272. Rosenvinge, Mathias. Ejer af Ørbæklunde .... [266]. g. 482. (263, 264, 268, 271, 274). — *S. 8, 15, 38, 95, 107.*
273. — Mette ..... [275]. g. 69. — *S. 50.*
274. — Mette Sophie ..... [272]. g. 87. — *S. 119.*
275. — Poul Jørgensen. Sp. Føns ..... g. 235, 42. (262, 265, 267, 270, 273). — *S. 31, 36, 37, 45, 46.*
276. Rømer, Ole. Prof. København ..... *S. 10, 53.*
277. Samsing, Anders Pedersen. Sp. Kjølstrup ..... *S. 59, 70.*
278. Schibholm, Inger Jensdatter ..... [280]. g. 222. — *S. 33.*
279. — Jacob Jensen ..... [280]. — *S. 34.*
280. — Jens Jacobsen. Kbm. Aarhus ..... g. 425. (278, 279, 281—288). — *S. 33.*
281. — Jens Laasby ..... [280]. — *S. 34.*
282. — Jens Winther ..... [280]. — *S. 33.*
283. — Johanne Marie Jensdatter ..... [280]. — *S. 34.*
284. — Mette Jensdatter ..... [280]. — *S. 33.*
285. — Mette Marie Jensdatter ..... [280]. — *S. 34.*
286. — Niels Jensen ..... [280]. — *S. 34.*
287. — Niels Jensen Udsen ..... [280]. — *S. 34.*
288. — Rasmus Thestrup ..... [280]. — *S. 34.*
289. Schierning, Gregers Madtsen ..... *S. 64.*
290. Schiønbak, Amtmand ..... *S. 77.*
291. — Susanne Christine ..... g. 305. — *S. 76.*
292. Schletter, Christopher. Dr. ..... *S. 36.*
293. Schonning, Peder. Sp. Nyborg ..... *S. 150.*
294. Schou, Gregers Olsen. Klejnsmed ..... g. 471. — *S. 43.*
295. Schoubo, Etatsraad ..... *S. 129.*
296. Schult, Diderich. Stiftsamtmand ..... *S. 84.*
297. Schultz, Jacob Johansen. Degn. Haarby ..... g. 420. — *S. 43.*
298. Schurmann, Corfidtz. Sp. Holmens Kirke ..... *S. 75, 82.*
299. — Jens. Sp. Frørup ..... [300]. — *S. 14, 143.*
300. — Lauridts Henrichsen. Sp. Frørup ..... (299). — *S. 68, 105, 123, 143.*
301: Sechmann, Justitsraad. Højesteretsdommer .... *S. 130.*
302. — Provst. Vinding Herred ..... *S. 126.*
303. Sehested, Hannibal. Statholder. Norge ..... *S. 44.*
304. Seidelin. Kapellan. Hellig Gæstes Kirke ..... *S. 75.*
305. Spann, Henrik. Admiral ..... g. 291. — *S. 76.*
306. Sparre, Hieronymus. Sp. Aaby ..... *S. 91.*
307. Spreckelsen, Ejer af Dronningborg ..... *S. 88.*
308. Stampe, Dorthe Kirstine ..... g. 115. — *S. 33.*
309. — Frandts. Sp. Slagelse ..... [311]. — *S. 29.*
310. — Henrik. Prof. København ..... [311]. — *S. 29.*

311. Stampe, Jens. Sp. Hammer ..... g. 323. (309, 310). — *S. 29.*
312. Steens, Boel. Husholderske. Randers ..... *S. 88.*
313. Stoud, Ludvig. Stiftsprovst. Odense. ..... (314). — *S. 42.*
314. — Peter Otto. Sp. Søndersø. ..... [313]. — *S. 103.*
315. to Straten, Nicolaj. Flensborg ..... *S. 97.*
316. Suhr. Kbm. Vejle ..... g. 406. — *S. 42.*
317. Sørensdatter, Mette ..... g. 134. — *S. 26.*
318. Sørensen, Jørgen. Aarhus ..... g. 448. — *S. 25.*
319. Thestrup, Anna Rasmusdatter ..... [342]. — *S. 30.*
320. — Barbara Maria ..... [329]. g. 463. — *S. 20, 28, 141, 151.*
321. — Birgitte Cathrine ..... [333]. g. 484. — *S. 28.*
322. — Christian. Prof. København ..... [328]. — *S. 29.*
323. — Christiana Amalia ..... [328]. g. 311. — *S. 29.*
324. — Christine ..... [328]. g. 129. — *S. 29.*
325. — Elisabeth Olufsdatter ..... [337]. g. 22. — *S. 30.*
326. — Frantz. Assessor. Hofretten ..... [332]. — *S. 29.*
327. — Frantz Matthisen. Godsejer. Lolland.... [333]. — *S. 28.*
328. — Frantz Olufsen. Bp. Aalborg ..... [337]. g. 224, 55. (322—324, 332, 335, 344). — *S. 27, 28, 30, 73.*
329. — Frederich Matthisen. Sp. Harring ..... [333]. g. 174. (320). — *S. 28, 137. 148.*
330. — Johan Rudolph Matthisen. Sp. Dragstrup [333]. — *S. 28.*
331. — Jørgen Matthisen. Borger. Kerteminde.. [333]. — *S. 28.*
332. — Matthias. Landsdommer. Jylland ..... [328]. (326). — *S. 29.*
333. — Matthias Olufsen. Sp. Dalby ..... [337]. g. 151. (321, 327, 329, 330, 331, 336, 339, 341, 343). — *S. 27.*
334. — Mette Rasmusdatter ..... [340]. g. 436. — *S. 26, 31.*
335. — Oluf. Sp. Dannemarre ..... [328]. — *S. 29.*
336. — Oluf Matthisen ..... [333]. — *S. 28.*
337. — Oluf Rasmussen. Sp. Dalby ..... [340]. g. 219. (325, 328, 333, 342). — *S. 27, 34.*
338. — Peder Rasmussen. Sp. Husby ..... [340]. g. 153. — *S. 30, 36.*
339. — Poul Moth. Sp. Lolland ..... [333]. — *S. 28.*
340. — Rasmus. Kbm. Aarhus ..... (334, 337, 338). — *S. 27.*
341. — Rasmus Matthisen ..... [333]. — *S. 28.*
342. — Rasmus Olufsen. Sp. Mesinge..... [337]. (319). — *S. 30.*
343. — Schack Matthisen. Sp. Dalby ..... [333]. — *S. 28.*
344. — Ølgaard Wilhelmine ..... [328]. g. 100. — *S. 30.*
345. Thomæsdatter, Anne ..... [164]. — *S. 26.*
346. — Maren ..... [164]. — *S. 26.*
347. Thomæsen, Hans. Sp. Hørby ..... *S. 80.*
348. — Knud. Kbm. Horsens ..... [164]. — *S. 25.*

349. Thomæsen, Niels. Sp. Hørby ..... g. 251. — *S. 78.*
350. Thorning, Christiane ..... g. 449. — *S. 18.*
351. Tommerup, Knud: Garnisonspræst ..... *S. 105.*
352. Trane, Kirsten ..... g. 432. — *S. 25.*
353. Trøstrup, Jens. Ejer af Hollufgaard ..... g. 271. — *S. 106, 107.*
354. Tychonius, Christen Lassen. Stiftsprovst. Viborg ..... *S. 53.*
355. — Tyge Lassen ..... *S. 53.*
356. Tønder, Stabschirurg ..... *S. 19.*
357. — Christopher. Byskriver. København .... g. 80. (358—360). — *S. 70.*
358. — Margrethe ..... [357]. — *S. 72.*
359. — Michel ..... [357]. — *S. 70.*
360. — Thomas ..... [357]. — *S. 70.*
361. Ulfeld, Ejer af Raschenberg ..... *S. 105.*
362. Wamberg, Anne Marie Sophie Amalie ..... [364]. — *S. 149.*
363. — Karen Dorthee ..... [364]. — *S. 149.*
364. — Niels Owesen. Præst. St. Hans Kirke. Odense ..... g. 442. (362, 363, 365). — *S. 13, 15, 148.*
365. — Rasmus Winther ..... [364]. — *S. 149.*
366. Wandal, Hans. Prof. København ..... *S. 63, 71.*
367. — Johan. Sp. Vindinge ..... *S. 103.*
368. Wasmuth, Matthias. Prof. Kiel ..... *S. 37.*
369. Wedege, Anne Cathrine ..... [371]. — *S. 32.*
370. — Ingeborg Kirstine ..... [371]. — *S. 32.*
371. — Peder. Sp. Glenstrup ..... g. 452. (369, 370). — *S. 32, 86.*
372. Wedel, Claus. Sp. Munkebo ..... *S. 27.*
373. — Hannibal. Greve ..... g. 29. — *S. 124.*
374. — Wilhelm Frederich. Greve. Wedelsborg *S. 31, 36.*
375. Werckmester, Cathrine ..... [377]. g. 270. — *S. 45.*
376. — Christopher ..... [379]. — *S. 45.*
377. — Henrik. Kbm. Odense ..... g. 40. (375, 379). — *S. 45.*
378. — Henrik. Sp. Føns ..... [379]. — *S. 45.*
379. — Knud. Sp. Vejlby ..... [377]. g. 387, 26. (376, 378, 380). — *S. 45, 72.*
380. — Pernille ..... [379]. g. 256. — *S. 45.*
381. Westhoff, Frederik. Lærer. Faaborg ..... *S. 96.*
382. Wichmann, Ingeborg ..... [383]. — *S. 45.*
383. — Jørgen. Raadmand. Odense ..... g. 48. (382, 384—386). — *S. 45.*
384. — Karen Jørgensdatter ..... [383]. g. 189. — *S. 45.*
385. — Maren Jørgensdatter ..... [383]. g. 238. — *S. 45.*
386. — Mette Jørgensdatter ..... [383]. g. 63. — *S. 45.*
387. Wieland, Anne Lisbeth ..... [388]. g. 379. — *S. 45, 72.*

388. Wieland, Christopher. Sp. Vester Skerninge .. g. 139.(387).—*S. 44, 65, 103.*
389. — Jochum. Sp. Fjelsted ..... g. 269. — *S. 49.*
390. — Jochum. Kancelliraad ..... [391]. — *S. 68.*
391. — Peter ..... g. 82. (390, 392). — *S. 67.*
392. — Thomas ..... [391]. — *S. 68.*
393. Winding, Sp. Kullerup ..... *S. 131.*
394. — Anders. Sp. Vestervig ..... *S. 141.*
395. Winterfeldt, Ejer af Lunden ..... *S. 97.*
396. Winther, Abigail ..... [444]. — *S. 43.*
397. — Anne ..... [428]. — *S. 33.*
398. — Anne ..... [459]. g. 11. — *S. 25.*
399. — Anne ..... [474]. g. 164. — *S. 25.*
400. — Anne ..... [432]. g. 193. — *S. 25.*
401. — Anne ..... [472]. — *S. 31.*
402. — Anne Charlotte ..... [416]. — *S. 20.*
403. — Anne Dorthea ..... [469]. g. 86. — *S. 12, 15.*
404. — Asta Holga Augusta ..... [437]. g. 423. — *S. 17.*
405. — Bernhard Schlage. Søkaptajn ..... [437]. — *S. 15.*
406. — Cecilia ..... [408]. g. 316. — *S. 42.*
407. — Charlotte Gertrude ..... [411]. — *S. 21.*
408. — Christian Henrik. Sp. Vejle ..... [462]. g. 95. (406, 409, 414, 415, 421, 443, 454, 460). — *S. 15, 21, 42, 135.*
409. — Christian Henrik Luja ..... [408]. — *S. 42.*
410. — Christian Michael. Ekspeditionschef .. [437]. — *S. 15.*
411. — Christian Michael. Overretsprokurator.. [473]. (407). — *S. 21.*
412. — Christian Michael. Raadhusarkivar .... [468]. (422, 439). — *S. 15.*
413. — Christian Michel. Degn. Hillerslev .... [469]. g. 107. (468). — *S. 15, 132, 134, 147.*
414. — Christian Peter ..... [408]. — *S. 42.*
415. — Christian Ulrik Bartholin ..... [408]. — *S. 42.*
416. — Christian Waldemar ..... [476]. (402, 419, 477). — *S. 20.*
417. — Christiana Barbara ..... [472]. g. 2. — *S. 31, 89.*
418. — Emil Ole. Snedker ..... [422]. — *S. 17.*
419. — Emmy Sigrid Alida ..... [416]. — *S. 20.*
420. — Euphrosyne ..... [444]. g. 297. — *S. 43.*
421. — Euphrosyne Luja ..... [408]. — *S. 42.*
422. — Frederik Wilhelm. Arkivassistent ..... [412]. (418, 437, 456). — *S. 15.*
423. — Fritz, Overchirurg. Frederiksberg .... g. 404. — *S. 17.*
424. — Giertrud ..... [474]. g. 135. — *S. 26.*
425. — Giertrud ..... [436]. g. 280. — *S. 33.*
426. — Giertrud Marie ..... [463]. — *S. 28.*
427. — Gunnar. Kaptajn i den svenske Hær .... [437]. — *S. 15.*

428. Winther, Hans. Borgmester. Aarhus ..... [436]. g. 98, 212. (397, 434, 441, 452, 455, 457). — *S. 32, 37, 85.*
429. — Hans. Sp. Anholt ..... [474]. — *S. 25.*
430. — Helvig ..... [472]. g. 25. — *S. 31, 89.*
431. — Henrik Christian. Justitsraad. Kasserer i Generalpostdirektoratet ..... [466]. g. 168. (476). — *S. 18, 20, 21.*
432. — Jacob. Kbm. Viborg ..... [474]. g. 352. (400, 438, 446, 458). — *S. 25.*
433. — Jens. Sp. Mygind ..... [472]. g. 65. — *S. 31, 89.*
434. — Jens ..... [428]. — *S. 33, 85.*
435. — Jens ..... [462]. — *S. 53, 54.*
436. — Jens Sørensen. Raadmand. Aarhus .... [474]. g. 334. (425, 428, 447, 451, 462, 472). — *S. 25, 26, 31.*
437. — Johan Joachim Schlage. Fabrikejer. Sverrig. [422]. (404, 405, 410, 427). — *S. 15.*
438. — Johanne ..... [432]. g. 146. — *S. 25.*
439. — Jørgen Emil Theodor. Læge. Brasilien.. [412]. — *S. 15.*
440. — Jørgen Grønwald ..... [449]. — *S. 20.*
441. — Karen ..... [428]. g. 148. — *S. 32.*
442. — Karen ..... [469]. g. 364. — *S. 13, 15, 61, 148.*
443. — Lambert Frank. Sp. Gedsted ..... [408]. (473). — *S. 21, 42.*
444. — Lauridts. Sp. Kjerte ..... [462]. g. 247. (396, 420, 461, 471, 475, 478). — *S. 15, 43, 102, 124.*
445. — Laurs Wanborg ..... [463]. — *S. 20.*
446. — Maren ..... [432]. g. 34. — *S. 25.*
447. — Maren ..... [436]. g. 177. — *S. 31.*
448. — Maren ..... [459]. g. 318. — *S. 25.*
449. — Mathias. Eskvadronschirurg ..... [466]. g. 350. (440, 467). — *S. 5, 17, 18.*
450. — Mathias. Sp. Ørbæk ..... [469]. g. 109. (466). — *S. 9, 13, 17, 21, 133, 135, 152.*
451. — Mette ..... [436]. g. 117. — *S. 33.*
452. — Mette ..... [428]. g. 371. — *S. 32, 86.*
453. — Mette Cathrine ..... [462]. g. 30. — *S. 15, 43, 128.*
454. — Mette Frederice ..... [408]. — *S. 42.*
455. — Mette Marie ..... [428]. g. 68. — *S. 33, 88.*
456. — Michael Christian. Tømrer ..... [422]. — *S. 17.*
457. — Michel ..... [428]. — *S. 33, 85.*

458. Winther, Niels. Sp. Jebjerg ..... [432]. g. 51. — *S. 25.*
459. — Peder. Kbm. Aarhus ..... [474]. g. 56. (398, 448, 465). — *S. 25.*
460. — Peder ..... [408]. — *S. 42.*
461. — Peder ..... [444]. — *S. 43.*
462. — Peder Jensen. Sp. Føns ..... [436]. g. 42, 209. (408, 435, 444, 453, 464, 469). — *S. 5, 33, 34, 118.*
463. — Peder Jørgen. Sp. Harring ..... [469]. g. 320. (426, 445, 470). — *S. 20, 121, 133, 135, 136, 147, 151.*
464. — Povl. Købmandskarl. Aarhus ..... [462]. — *S. 52, 85, 89.*
465. — Rasmus. Kbm. Aarhus ..... [459]. g. 217. — *S. 25.*
466. — Rasmus. Landmand. Vissenbjerg ..... [450].(431, 449). – *S. 13, 17.*
467. — Rasmus ..... [449]. — *S. 20.*
468. — Rasmus Jørgen. Sp. Thorshavn ..... [413]. (412). — *S. 15.*
469. — Rasmus Pedersen. Sp. Ørbæk ..... [462]. g. 150. (403, 413, 442, 450, 463). — *S. 5, 23, 55.*
470. — Rasmus Pedersen. Sp. Blegind ..... [463]. — *S. 20, 28, 151.*
471. — Silla ..... [444]. g. 294. — *S. 43.*
472. — Søren. Sp. Aarslev ..... [436]. g. 73. (401, 417, 430, 433). — *S. 31, 36, 89.*
473. — Søren Anker. Sp. Dannemarre ..... [443]. (411). — *S. 21.*
474. — Søren Jacobsen. Kbm. Aarhus ..... g. 144. (399, 424, 429, 432, 436, 459). — *S. 23, 25.*
475. — Ulrica Cecilia ..... [444]. — *S. 43.*
476. — Valdemar Julius. Sp. Kastrup ..... [431]. g. 243. (416). — *S. 20, 22.*
477. — Valdemar Julius ..... [416]. — *S. 20.*
478. — Wilhelmina Frederica ..... [444]. — *S. 43.*
479. Witzlebius, Georgius. Prof. København ..... *S. 36.*
480. Wolffrath, Ejer af Norskov ..... *S. 153.*
481. Woller, Anders. Sp. Resen ..... *S. 138.*
482. Wulff, Anna Margrethe ..... g. 272. — *S. 15, 113, 116, 132, 135, 151, 152.*
483. Wulff, Hans. Borger. Faaborg ..... *S. 109.*
484. Zeuthen, Henrik. Sp. Allested ..... g. 321. (485, 486, 487). — *S. 28.*
485. — Jens. Sp. Allested ..... [484]. — *S. 28.*
486. — Matthias. Amtsforvalter. Maribo ..... [484]. — *S. 28.*
487. — Peder. Prof. Odense ..... [484]. — *S. 28.*
488. Øye, Oluf. Sp. Aarslev ..... g. 73. — *S. 89.*